

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

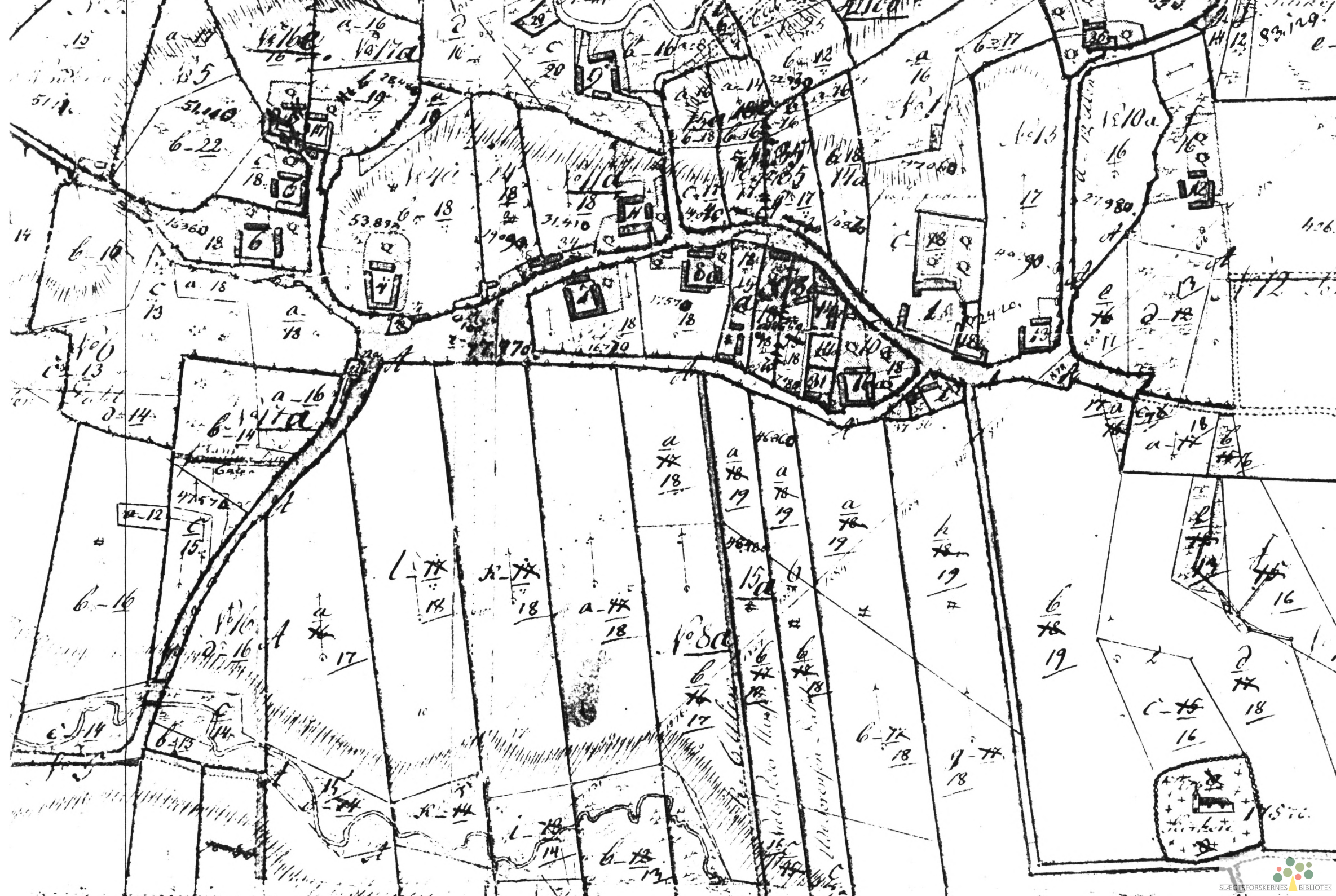
N A V N E   O G   N O T E R

H E R S L E V

v/Malthe Jensen

1989

Må ikke kopieres uden tilladelse.

Sammenlignende oversigt over Herslev ejerlav.

1688		1844	
1A	2-7-1-1	12	5-1-1- $\frac{1}{2}$
1B	2-7-1-1		udparcelleret før ny matrikel
2A	2-6-2-1 $\frac{1}{2}$		- - - -
2B	2-6-2-1 $\frac{1}{2}$	13	4-3-2-2
3	5-4-0-2	10a	5-5-2- $\frac{3}{4}$
4A	3-0-1-1 $\frac{1}{2}$	14	3-3-3-2
4B	3-0-1-1 $\frac{1}{2}$		udparcelleret før ny matrikel
5A	2-7-2- $\frac{1}{2}$	18	under afvikling
5B	2-7-2- $\frac{1}{2}$	15	
6	5-6-0-2	8	5-2-3-1 $\frac{3}{4}$ udparcelleret
7	6-2-2-0	7	7-1-1-1 $\frac{1}{2}$
8	6-3-0-1	4	6-7-0-1 $\frac{3}{4}$
9	5-6-3-1	6	9-5-2- $\frac{1}{4}$
10	6-2-1-2	5	8-7-1-1 $\frac{1}{2}$
11A	2-7-1-2 $\frac{1}{2}$	16	3-6-2-0 udparcelleret
11B	2-7-1-2 $\frac{1}{2}$	17	3-7-1-2 $\frac{1}{4}$ -
12	5-4-3-0	9	6-5-2- $\frac{1}{4}$ -
13	3-7-1-2	11	5-5-3-2 $\frac{1}{2}$ -
14	8-1-2-2	1	13-2-3- $\frac{3}{4}$ - (præsteg.)
15	o-1-2-2	25	1-0-0-2 Enemærket
16	o-1-2-0		
17	-0-1-2	40	1-0-1-1 $\frac{1}{2}$ skoven
18	0-2-3-0	3a	0-4-1-1 tidligere kirkejord

Navnet Herslev er gammelt og hører til vore ældste stednavne. Navnet kommer af Haders eller hærs lev. Hader kan være et mandsnavn, mens hær næppe er det. Det betyder - hvis det er et mandsnavn - at endelsen lev er noget, der har tilhørt ham. Er det derimod hær, betyder det krigerens eller krigsmagtens arvelod. Hvad der er den rette udlægning, er svært at sige.

Stavemåden har været forskellig gennem tiderne, fra Hørslef (1231) over Hæderslof (1475, Ribe Oldemor) til Herslef og nutidsbetegnelsen Herslev.

For godt 400 år siden bestod byen af en hovedgård, hvis voldsted indtil for få år siden anedes i terrænet vest for byen, plus nogle bøndergårde.

Da Frederik den Anden i 1578-79 opkøbte jordegods til sit jagtdistrikt omkring Koldinghus, måtte der handles til flere sider, idet ejendomsretten til bøndergårdene var fordelt på mange hænder. Det fremgår af Kronens skøder:

1578, 27-7, skøde fra Claus Glambæk til Rask: 1 gård i Herslev,

- 2-10, skøde fra jomfru Birgitte Rosenkrantz til Nebbegård: 1 gård i Herslev,

1579, 14-3, skøde fra Hans Axelsen Arnfeldt til Palsgård: 2 parter af en gård i Herslev,

1579, 27-5, skøde fra Ribe Domkapitel: 2 gårde i Herslev,

- 8-11, skøde fra Mourits Stygge til Holbækgård: Herslev Hovedgård med skov og ejendom, 2 gårde og 1 stykke stufjord på Herslev mark på 4 skp land, en eng på 6 læs hø, hvilken ligger til den ene af de to gårde.

Hermed kom Herslev under kronen og var det i omtrent 200 år. Hovedgården blev igen opdelt i bøndergårde, og da den første matrikel så dagens lys, var der tale om 13 bøndergårde foruden præstegården samt 2 bol.

Da enevælden blev indført, havde riget brug for penge, og i den anledning indkaldte man jordebøgerne for at få lavet en ensartet matrikel (fortegnelse) over skattegrundlaget. Men ejerne af godser og større gårde havde lugtet lunt og indsendte jordebøger med nedsat hartkorn - et enkelt gods havde næsten udelukkende husmandsbrug - og matriklen, der kom ud af disse indberetninger, var ubrugelig som retfærdigt skattegrundlag. Denne matrikel, der kom i 1664, havde ikke numre udover løbenumre og brugernes navne.

Derfor gik man i gang i 1681 med at lave en ny matrikel, der var baseret på jordopmåling og -værdi, og denne var færdig og blev taget i brug 1688.

Den ny matrikel blev ikke modtaget med begejstring, og mange steder klagede man over ansættelsen - bl. a. i Follerup - og det lykkedes også at få nedsat hartkornet med ca. 20%, og de næste 35-40 år betalte man af reduceret hartkorn. Denne matrikel af 1688 holdt i ca. 150 år, men efterhånden som der blev taget mere jord ind til dyrkning, jorderne forbedret osv, blev den efterhånden ikke brugbar mere, og man påbegyndte forarbejderne til en ny i årene 1806-1822. Og denne gang gik man langt mere grundigt til værks, idet man med bedre metoder til såvel opmåling som beregning af jordværdi var langt bedre rustet, end man havde været for 150 år siden. Den ny matrikel fremkom i 1844 og brugtes som skattegrundlag til 1903, da den afløstes af ejendomsskyldvurderingen.

Med matriklen af 1688 blev der en brugbar metode til at identificere de enkelte gårde. Ikke alene havde hver gård sit matrikelnummer men også et differentieret hartkorn samt brugerens navn.

Dog kunne man ikke umiddelbart slutte sig til, hvad der var hvad, og hvis der var hvis, idet man ikke havde fulgt rækkefølgen fra den foregående matrikel. Her måtte personalhistorien træde til. I flere tilfælde var brugerne de samme i begge matrikeler - der var jo kun gået 24 år - og her var det let nok.

Da Herslev sogn blev krongods, måtte man også tage soldater i gårdene. Det ved vi fra de gamle tingbøger. Men på Christian den Femtes tid, fremstod ønsket om at skabe en national rytterhær, og til dennes underhold blev det besluttet at udlægge en del af det daværende krongods. Det begyndte med nedsættelse af en kommission i foråret 1670, og den 1. august samme år var man så vidt fremme, at man kunne udnævne rytterregimenternes øverste officerer. Denne dato betragtes derfor som den, på hvilken rytterdistrikterne oprettedes. - Senere fulgte så forordningerne om distrikternes organisation og administration.

Distrikterne - hvoraf der blev fem i Jylland af ialt tolv - deltes op i lægd på 8 tdr hartkorn og kunne bestå af en enkelt gård, hvis den var stor nok, eller af to eller flere mindre + større gårdes eventuelle overskud af hartkorn.

I hvert lægd skulle en bonde være rytter, eller lægdet skulle bekoste en stedfortræder til at ride for dette. Til gengæld var rytterbønderne fri for landgilde, skatter, udskrivning og hoveri, og de var ikke underlagte de almindelige amtsforvaltere eller ridefogeder, men sorterede under distriktets daglige administrator, regimentsskriveren.

Selve distriktsledelsen bestod af tre medlemmer, sædvanligvis betegnet ryttersessionen. Denne bestod af den til enhver tdi kommanderende regimentschef, amtmanden i det pågældende amt og en kgl. udnævnt land- og krigskommissær. I krigstid, når regimentschefen var i felten, tilknyttedes der i hans sted en lokal embedsmand, ofte en borgmester.

Der var faste retningslinier vedrørende rytterens ophold og lønning. Var denne ugift, skulle han have et kammer til rådighed og have kosten hos familien han boede hos. Var han gift - hvad der var mange, der var - skulle der stilles et hus til rådighed for ham og familien.

Mange af rytterne var desuden udlændinge, især tyskere, hvad der tydeligt fremgår af kirkebogens dåbsnotater, og det kunne ikke undgås, at der opstod gnidninger mellem disse og civilbefolkningen. Det førte undertiden til konfrontationer mellem parterne.

Hoveri skulle ifl. forordningen ikke finde sted, men dog var der høbbjergning fra Koldinghus slots mark, hvor Herslev sogn sammen med Almind-Harte-Seest-Vilstrup og Taulov sogne skulle bjærge 300 læs hø. - Endvidere var der 6990 favne grøfter at vedligeholde.

Så var der ægtkørselerne, der muligvis blev en større byrde. Disse blev ligeledes fordelt mellem landsbyerne efter hartkornet. F. eks. skulle Herslev sogn stille med 30 vogne i 1721 til at transportere hø til vejle. Et læs var 30 lis-pund eller ca. 250 kg. - Desuden var der mange friægter for embedsmænd o. lign. og til sidst blev utilfredsheden så stor, at den resulterede i den berømmelige klage af 24. jan. 1731, udformet og underskrevet af 72 bønder hos gæstgiver Peder Barsballe i Kolding. Heri anklagedes de lokale kongelige betjente (embedsmænd) fortrinsvis regimentsskriveren, hans fuldmægtig og birkedommeren for overgreb mod bønderne. Klagen medførte en større undersøgelse, og adskillige forbedringer gennemførtes.

De nye rytterbønder kom hurtigt på prøve. I 1675 udbrød Den skånske Krig, der varede til 1679, og her viste det sig, at de nye rytterstyrker ikke slog til, men led svære tab. Det medførte også, at ryttergårdene ikke kunne drives for-

svarligt, og man gik derfor tilbage til hvervet mandskab, der dog skulle bo i distrikterne og underholdes af bønderne.

En ny forordning kom i 1680, hvoraf den første del omhandlede rytterens forplejning. Bonden skulle af "en rytterportion efter sædelands takst give rytteren kost, som bonden sig selv med bispiser, eller og, dersom rytteren havde hustru og børn og ikke med bonden kunne forliges om kosten, give rytteren årlig in natura 3 tdr rug, halvanden skp. byggryn, halvanden skp havregryn, alt Åbo mål, og derhos udi penge til suul månedlig 1 slettedaler el. ialt 8 rdl om året." Angående rytterlogiet:

"Rytteren skal lade sig benøje med værtens ild og lys, en seng og staldrum til hesten, og hvis de ikke kunne forliges, skulle rytteren have seks fag hus med en skorsten og derudi et sengested, en underdyne, en overdyne, en hovedpude og 2 par blågarnslagener, 6 skålpund lys og nødtørftig ildbrand (brændsel)."

Rytterdistriktets arkivalier danner baggrunden for oplysningerne vedrørende gårdene i Herslev sogn. Fæsteprotokoller, sessionsbemærkninger og skifteprotokoller fortæller om bøndernes ve og våde.

Kom en fæster i knibe - hvis f. eks. hans plovheste døde, eller gården brændte - trådte rytterdistriktet gerne hjælpende til, idet man ikke var interesseret i, at fæsteren gik bag af dansen. Man havde bitre erfaringer fra svenskekrigenes tid, da kronen havde flere ødegårde.

Når en fæster døde eller blev for gammel til at drive gården, overdrog han den til en søn eller svigersøn, ifald der var en sådan. Men for øvrigt kunne en enke drive gården videre uden at skulle forny fæstet. Det skulle efterfølgeren og på den måde fik regimentsskassen lidt penge ind. Indfæstningen, som det hed, kunne variere, alt efter gårdens tilstand.

En sådan ansøgning om fæste skulle gennem regimentsskriveren og godkendes af ryttersessionen. For det meste gik ansøgningen glat igennem, især hvis den ny fæster var villig til at gifte sig med enken eller eventuelt en datter i gården. Så slap distriktet for at være "socialkontor."

Ved dødsfald i gården trådte skifteretten til, enten det nu var fæstebonden selv eller konen, der døde. Det var et par embedsmænd fra rytterdistriktet, der blev suppleret af et par lokale bønder, nu skulle vurdere og registrere såvel ind- som udbo og fastsætte priser herfor.

Kirkebogsføringen begyndte samme år som matrikelen af 1688 fremkom, og dermed kan også personalhistorien bidrage til historiens gang - fo så vidt da - der er nemlig nogle fåle lakuner i kirkebøgerne, hvad der skyldtes dels sygdom, dels nok regulært sløseri.

I 1765 blev ryttergodset averteret til salg, efter at dette havde bestået i ca. hundrede år. Nu kunne bønderne så købe deres gårde til selveje, enten enkeltvis eller i fællesskab. I Herslev havde man været for ivrige og købt gårdene alt for dyrt - nemlig 182 rdl pr tønne hartkorn. Det opdagede de, da man sammenlignede priserne. Nu var gode råd dyre, og man besluttede at lade være at betale den halvdel, der skulle falde kontant. Det kunne dog være blevet dyrt for dem, ifald man havde holdt dem til prisen. Men kongen besluttede, at en ny auktion skulle finde sted, og de slap ud af den knibe, de var kommet i. Den anden auktion slap de bedre fra, idet en rådmænd Mikael Bruun fra Kolding købte hele byen under eet og solgte derefter til bønderne. Det var til en helt anden pris - 102 rdl pr td hartkorn - men det var også deres fremtidige sognepræst, der reddede dem, idet samme Mikael Bruun nok var identisk med den kommende sognepræst.

Næst efter selvejet var det nok udskiftningen, der fik størst betydning for dyrkningen af jorden. Her i sognet fandt den sted 1772-73.

Før havde man drevet jorden i fællesskab, men det var en både langsommelig og ineffektiv driftsmetode. Således skulle man holde møde om, hvornår man skulle pløje og harve, så og høste, fordi de enkelte gårdes agre lå side om side. Nyordningen bestod i en samling af jorden, så den enkelte bruger fik den jord, der svarede til, hvad han før havde haft i fællesskabet, udlagt i en samlet lod på grundlag af opmåling og taksation. Men en god udskiftning betød også, at nogle måtte flytte med deres gårde ud på marken. Det var der ingen, der ville - eller turde - idet nabofællesskabet i byen talte stærkere.

Udskiftningen blev derfor meget dårlig, således at visse gårde fik deres tiliggende spredt på syv-otte forskellige steder i ejerlavet, og allerede efter en 25-30 år forsvandt de første gårde ud af matrikelen. Nogle af halvgårdene var også for små. De forsvandt også, og af 19 brug ved udskiftningen, er der nu kun syv tilbage. Nogle af disse er til gengæld ret store.

Udskiftningen satte også gang i salg af jord til husmandsbrug, og her var det ligeledes de parceller, der lå længst væk fra modergården, der afhændedes til husmænd og hårnværkere. (Se under afbyggere).

Da det blev nødvendigt med en ny matrikel, gik man i 1806 i gang med at udarbejde en sådan, og den fremkom i 1844. 1821-22 blev Herslev "sat" i den ny matrikel, og til forskel fra den tidligere var der nu godt 60 selvstændige matrikelnumre, hvoraf de fleste var afbyggere, idet alle huse og beboelser fik matrikelnummer. Dog kunne det ske, at en jordejer lejede et stykke jord ud til bebyggelse, uden at grunden blev skilt fra. Det var nok i første omgang for at spare udgiften til matrikelvæsenet, og man gav det et bogstav - de såkaldte Litrahuse. Der var i Herslev en seks-syv stykker sådanne huse, der i senere handel blev matrikulerede og skyldsatte.

I slutningen af sidste århundrede ændredes driftsmønsteret fra kornavl til mejeribrug og svineavl, og en yderligere intensivering var følgen. Mejerier og slagterier skød op, og her i sognet blev et af de første mejerier placeret i Elbodalen: Kildevæld mejeri.

Dog var driftsmønsteret stadig til og med Den anden Verdenskrig baseret på hesten som trækraft. Da den forsvandt i 1950-erne, kom maskinerne for alvor i vælten, og hesten findes nu kun som ride- og kæledyr.

SKRÆDERGÅRDEN

htk 2-7-1-1

Denne gård har fra gammel tid været benævnt Skrædergården, vel sagtens efter det erhverv, der engang har været udøvet herfra. Et dåbsnotat fra 1691 nævner udtrykkelig Skrædergården, der dengang var kvarter for en rytter, hvis barn døbttes d. 18. oktober dette år.

Men gården havde dengang i mange år været delt i to halvgårde, og beskrivelsen af disse vil derfor ske hver for sig. I en senere hartkornsfortegnelse fra begyndelsen af 1770-erne bruges benævnelsen 1A og 1B for de respektive halvdele.

1A

Jens Andersen skræder	g.m.	Karen
ingen data kendes		f. ca. 1628
gd-fæster		d. 1701, b. 23-1, 73 år

---

ingen børn kendes

Matrikelen af 1664 placerer Jens Andersen her. Han var gift med Karen, der i omtalen af striden mellem præst og herredsfoged blev kaldt Karen Jens Andersens (efter Ravn), og som senere i dødsnotatet kaldtes Karen Skræders.

I sin afhandling om de kirkelige forhold i Vejle amt i det 17. århundrede har nu afdøde rigsarkivar Hvidtfeldt omtalt Jens Andersen Skræder, der i 1675 havde lagt sig ud med sognepræsten i Herslev, hr Jens Jensen Herslef, om hvem han havde ønsket "kraft og djævelen i ham og hans kreter."

Det ville hr. Jens imidlertid ikke finde sig i, og han lod sagen gå til både provsteret og landemode. Men Jens Andersen mødte ingen af stederne, og formødelst denne ulydighed for retten og for sine skældsord blev han idømt offentligt skrifte for i menighedens påhør at skrifte sine synder. (VVA I 1942).

I svenskekrigenes tid blev gården afbrændt, og en tilstandsbeskrivelse af 1663 nævner, at der nu var bygget to huse igen. Et bygningsyn tre år senere viste, at der endnu manglede et hus. Det forhindrede dog ikke et nyt syn året efter at pålægge gården fuld landgilde.

Ingen børn kendes, og Jens Andersen må nok være død, inden kirkebogen i slutningen af 1688 begyndte at registrere.

Niels Mortensen	g.m.	ukendt
f. ca. 1658		f. ca. 1651
d. 1725, b. 21-4, 67 år		d. 1717, b. 1-1-1718, 66 år

---

1. Maren, 1690, 23-5, 2. Dorethe, 1694, 13-5

Hvornår Niels Mortensen efterfulgte Jens Andersen er uvist. Den ny matrikel, der fremkom 1688, blev udarbejdet 1683, og da var Jens Andersen endnu på gården, mens en ryttergods-beskrivelse af 1685 nævner Niels Mortensen, hvis overtagelse altså kan indkredses til 1683-85. - Ifl. samme beskrivelse bestod halvgården da af 5 fag sals (stuehus), nylig opsat, 12 fag lade og 5 fag fæhus. Besætning nævnes ikke, men bæsterne var døde af skab, hvorfor rytterdistriktet måtte hjælpe med ny plovheste.

Den ny matrikel gav gården 1A og ansatte hartkornet til 2-7-1-1.

Navn på Niels Mortensens kone kendes ikke, da hun ved død blot benævnes N.M.s kone, men utænkeligt er det da ikke, at hun var en datter af Jens Andersen og Karen, da familiefæste var almindeligt.

Af de to døtre blev Dorethe gift med Niels Mortensens efterfølger, mens Maren blev gift med husmand Søren Smed i St. Velling.

I 1717 gennemførte rytterdistriktet en slags razzia eller gennemgang af Bøndernes fæstebreve. Når en fæste døde eller i levende live overlod fæstet til en søn eller svigersøn, "glemte" man undertiden at forny fæstet. Det kostede jo penge i ny indfæstning. Således anklagedes Niels Mortensen for ikke at have fæstebrev. Det havde han heller ikke, men bedyrede at han havde løst fæstebrev i Rosendals tid (en tidligere regimentsskriver), men at fæstebrevet af regimentschef oberst von Bassen var blevet indkaldt, og at han siden ikke havde fået det igen. Tilsyneladende troede man på ham, idet han slap for at betale ny indfæstning, hvad mange andre bønder i lignende tilfælde måtte.

En gengivelse af gårdens tilstand ved samme lejlighed viste en besætning på 3 bæster og en plag, 3 køer, 2 ungnød og 6 får. Bygningerne bestod nu af 7 fag sals og øddel (stald), 7 fag ladehus, 3 fag stald og foderlo samt 3 fag fårehus. En klar forbedring på alle måder.

1723 følte Niels Mortensen nok alderen trykke, og han overlod nu gården til datter og svigersøn. To år senere døde han, 67 år gammel.

Christian Keysen
f. ca. 1697, Gårslev
d. 1761, b. 11-3, 64 år
gd-fæster

g.m.

1. Dorethe Nielsdatter
f. 1694, 13-5, herslev
d. 1740, b. 31-1, Herslev

1. Kei, 1723, 21-11, d. 1734, 2. Karen, 1723, 21-11, d. 1734, 3. Niels, 1725, 30-12, d. 1726, Anders, 1727, 8-6, d. 1751, Else, 1729, 21-11, 6. Maren, 1732, 13-1, 7. Kirsten, 1734, 29-9, 8. Maren, 1738, 19-1.

2. Maren Jensdatter
f. 1710, 2-11, Herslev
d. 1751, b. 14-2, Herslev

9. Dorethe, 1741, 12-2, 10. Jens, 1743, 10-4, 11. Maren, 1746, 5-6.

3. Maren Christensdatter
f. 1721, 25-5, Herslev
d. 1799, b. 25-3, Herslev

Christian Kaijsen fød paa Ryttergoedset i Gaaerslef Sogn søger Fæste i Een halv Ryttergaard i bem. Herslef Bye under No 1 af Hartkorn 2 Tdr 7 Skp 1 Fdk 1 Album, som Niels Mortensen hidindtil hafver beboed og nu formedelst sin høie Alderdom Goedvilligen afstanden hafver med Condition hand Egter Datteren paa Stædet. Besætning er 2 Bæster, 3 Kiør, 4. Ungnød, 5 Faar, Vogn og Plovredskaber, Bygningen 19 Fag i nogenledis byggelig Stand.

26-4-1723

Af ovenstående ansøgning om fæste fremgår den ny fæsters fødesogn, og det ser

som om en hel familie på det tidspunkt - eller før - var flyttet til sognet, idet to brødre mere fik deres virke her. Hans Keysen i Højrup og Mads Keysen i nabogården nr 2. Endvidere findes en Maren Keys at være død i Herslev i 1731, 71 år gammel. Det var antagelig brødrenes moder. Navnet staves forskelligt, men formen Keysen blev siden den mest brugte, og den bruges fremover.

Med sin første kone fik Christian Keysen otte børn, hvoraf halvdelen døde, de tre som mindreårige, mens Anders døde som ung karl.

Kun 46 år gammel døde Dorethe Nielsdatter, og det ses af skiftet, at der på det tidspunkt kun var fire børn i live, og her nævnes som børnenes farbrødre såvel Hans som Mads Keysen. Skiftet, der afholdtes 9-2-1740, gav anledning til en kontrovers med den afdødes søster Maren i St. Velling. Hun mødte op ved skiftesamlingen og krævede 30 rdl, som hun mente at have til gode i boet. Det blev der dog ikke noget af, da Christian Keysen kunne bevise, at hun havde fået, hvad hun kunne tilkomme, ja, endda skyldte boet 4 rdl.

Keysen giftede sig igen, og hans anden kone stammede fra den gård, der siden blev til Herslevgård, datter af afdøde gd-fæster Jens Pedersen og Karen Zander. Ganske vist glemte præsten i vielsesnotatet at anføre brudens navn, men hun gik senere under navnet Maren Keis, og en undersøgelse af dåbsvidnerne viser, at det var medlemmer af Zander-slægten, der troppede op som faddere, så der er næppe tvivl om identiteten, ligesom alderen passer nøjagtigt.

I dette samliv fødtes 3 børn, hvoraf Dorethe blev gift med Thomas Hansen af Erriksø. Jens giftede sig ind på halvgården nr. 5A ved at ægte Karen Madsdatter Dahl.

Kun 40 år gammel døde Maren Jensdatter 1751, og Keysen, der forlængst var fyldt halvtreds år, vovede springet endnu en gang, og samme år holdt han bryllup med Maren Christensdatter, der også var en Herslev-pige, datter af en Christian Hansen, sikkert en indsidder. I dette samliv ingen børn, men Keysen havde jo også gjort sin pligt i den henseende. - Disse omgående giftermål var almindelige og i de fleste tilfælde en nødvendighed, når der som her var små børn, og datiden så realistisk på dette. Enten det nu var en fader eller moder, der gik bort, så måtte der erstatning til omgående. - Ti år senere døde Christian Keysen, og Maren, der endnu var i sin bedste alder, giftede sig igen.

Bertel Thomsen
f. ca. 1730, Aagaard
d. 1779, b. 20-6, Herslev
fæster og gårdejer

---

g.m.

Maren Christensdatter
som omst.

ægteskab barnløst

Maren Christensdatters ny gemal stammede fra Aagaard, og tre måneder efter Keysens død var der bryllup.

Bertel Thomsen fik fæste på gården 30-9-1761, men tiden for fæstetilstanden var ved at udløbe, idet ryttergodset blev udbudt til salg 1765, og B.T. fik kongeligt skøde på sin ejendom af 26-11-1768, htk 2-7-1-1.

Umiddelbart før sin død købte Bertel Thomsen af Niels Iversen i gd. nr. 3 "1 stk Grund, Thy's Ager kaldet." Skøde af 16-5-1778. Hvad der skjuler sig bag dette marknavn er uvist.

Bertel Thomsen døde i sin bedste alder, og Maren overlevede sin mand med hele 20 år. Men efter Bertels død solgte hun gården.

Christen Pedersen
f. 1760, 19-3, Vinding
d. 11-1-1801, Herslev
gmd

---

g.m.

Sidsel Thuesdatter
f. 1758, 9-4, Taulov
d. 26-2-1837, Herslev

1. Maren, 1-4-1786,

Den ny ejer var Maren Christensdatters søstersøn, hvilket fremgår af folketællingen 1787, der viser Maren på gården og betegnet som mandens moster. Christen Pedersen var født i Vinding, søn af Peder Terkelsen og Dorith Christensdatter, der som Maren var født i Herslev.

Skøde på gården fik han 30-12-1780, kun 21 år gammel. På det tidspunkt var han endnu ugift, men den 14-6-1785 viedes han i Taulov til Sidsel Thuesdatter af samme sogn, datter af gmd. Thue Jensen og Ane Gregersdatter. I deres samliv fødtes kun en enkelt datter, der siden overtog gården.

Gårdens tilliggende øgede Christen Pedersen en smule, idet han, da Drøhse i den anden halvdel af gården solgte ud, købte et par mindre parceller med ialt htk 0-2-2-1 3/4.

I 1801 døde Christen Pedersen, og Sidsel fandt sig straks en ny mand. Det gik stærkt, for knap to måneder efter Christens død var hun trolovet, og samme sommer holdt hun bryllup med Søren Nielsen fra Dons.

Søren Nielsen Grunnet
f. 1764, 2-1, Dons
d. 20-3-1840, Herslev
gmd

---

g.m.

Sidsel Thuesdatter
som ovenst.

ægteskab barnløst

Søren Nielsen med tilnavnet Grunnet var født i Dons, Almind sogn, som søn af gårdmand Niels Hansen og hustru Else. Han var endvidere broder til Sidsel Nielsdatter Grunnet, der var gift med Peder Jensen i gd. nr. 7.

Søren Nielsen forøgede også gårdens areal med køb af nogle parceller bl.a. fra nabogården nr 2 (gl. matr.), men i det hele taget synes Søren at have været noget handelsglad, og hans navn forekommer ofte i skøde- og panteprotokollerne. I Sørenes tid udarbejdedes en ny matrikel - den kom eller trådte i kraft 1844 - og den gav gården her matr. nr. 12 og nyansatte hartkornet til 5-1-1- $\frac{1}{2}$.

Samlivet med sidsel var barnløst, og Sidsels datter Maren var derfor eneste arving, og da hun i 1831 fandt sig en mand, afstod Søren Nielsen gården til de unge og gik på aftægt.

Hans Nielsen
f. 16-4-1797, Herslev
d. 12-4-1865, Herslev
gmd

---

g.m.

1. Maren Christensdatter
f. 1-4-1786, Herslev
d. 12-3-1837, -

2. Sidsel Pedersdatter
f. 27-2-1815, Herslev
d. 28-1-1882, -

1. Niels Peder, 11-9-1845, d. 1859, 2. Maren, 30-4-1849, d. 1853, 3. Peder, 6-4-1851, d. 1873.

Maren Christensdatter var blevet en gammel pige på 45 år, inden hun giftede sig med Hans Nielsen, der dog heller ikke var nogen årsunge, men forlængst pebersvend - 34 år. Han var søn af gmd Niels Peder Hansen og Johanne Hansdatter i gd. nr 5B.

Skødet på gården findes dateret 27-4, 20-6-1832, htk 3-6-3-2 5/6, gl. htk-angivelse, da ny matrikel endnu ikke var trådt i kraft. Formedelst Marens fremrykede alder var samlivet barnløst, og efter knap seks års ægteskab døde Maren.

Tre måneder efter Marens død holdt Hans Nielsen bryllup med Sidsel Pedersdatter, der stammede fra gd. nr. 7, datter af afdøde gårdmand Peder Pedersen og Sidsel Sørensdatter. Nu fik Hans Nielsen en ung kone, og i ægteskabet fødtes tre børn. Heraf døde de ældste som mindreårige, mens den yngste og længstlevende desværre var åndssvag, så den side af familielivet blev en tragedie for Hans Nielsen og hans kone.

Da der således ikke var arvinger til gården, måtte den - da tiden kom - sælges til fremmede, omend det blev til slægtninge.

Johan Frederik Lange
f. 22-11-1836, Smidstrup
d. 22-9-1916, Herslev
gmd

g.m.

Anne Marie Nielsen Dahl
f. 19-4-1848, Herslev
d. 11-2-1924, -

1. Hansine, 27-7-1867, 2. Ane, 28-8-1870, 3. Niels, 23-9-1872, 4. Else Kirstine, 30-10-1876, d. 1878.

J.F.Lange var fra Højen - men født i Smidstrup - og søn af gårdmand Frederi Vilhelm Lange og Else Kirstine Pedersdatter, der var en tidligere Herslev-pige og søster til Sidsel Pedersdatter i gården her. Det var således en mosters gård, han overtog.

Ved ankomsten til Herslev var han endnu ungkarl, men året efter holdt han bryllup med Anne Marie Dahl, der var datter af gårdmand Niels Sørensen Dahl og dennes hustru af første ægteskab Ane Nielsen.

Langes skøde på gården daterede sig af 23-5-1865, og prisen var 5.000 rigsdaler rigsmønt. Det var nok billigt, men der fulgte en del forpligtelser med. En aftægtskonyrakt tegnede sig for en værdi af 1650 rdl. Dertil kom underhold for Hans Nielsens sindssvage søn, Peder, der kapitaliseredes til 1500 rdl., så prisen var måske stor nok endda. Ganske vist døde denne søn efter få års forløb, men Sidsel fik gavn af sin aftægt i mange år.

Da sønnen var godt en snes år gammel, fik han formynder. 1872 tinglæstes følgende:

Da Peder Hansen, Søn af afdøde Gaardmand i Herslev Hans Nielsen og efterlevende Hustru Sidsel Pedersdatter, og født i Herslev d. 6-4-1851, efter tilvejebragte Oplysninger er aldeles berøvet Fornuftens Brug og saaledes ude af Stand til fuldt ud at varetage sine økonomiske Anliggender, bliver han hermed erklæret umyndig. Som hans Væрге beskikkes Skolelærer H.P.Bang i Herslev.

29-2-1872

Men både Lange og Bang løstes fra deres forpligtelser året efter, da Peder Han-

sen døde, 22 år gammel.

Af ændringer i gårdens status i Langes tid kan nævnes købet af parcellen matr nr 10d, htk 0-1-3-2, der grænsede ind til hans eget tilliggende. Skøde fra Knud Pedersen af 2-6-1871. Samtidig og med samme skødedato solgte han de to grunde 12b og 12c til Niels Lauritsen.

Som borger i sognet ses Lange også at have taget del i dettes anliggender, bl. a. som medlem af sognerådet og kirkeværgernes lille tremandsbestyrelse. Af de fire børn døde yngste datter knap to år gammel. Hansine giftede sig i 1896 med Carl Christian Anton Jensen fra Skærbæk. Niels var som eneste søn selvskreven som arvtager af gården.

Johan Lange og hans kone blev begge gamle mennesker og nåede at fejre guld- bryllup. Det var også nok mere, end Johan kunne holde til. En uge senere var han død.

Niels Frederiksen Lange
f. 23-9-1872, Herslev
d. 31-3-1950, -
gdr

Niels F. Lange overtog sin fødegård 1912, skøde af 23-10, læst 30-10 samme år. Da var faderen også 76 år, men Niels havde utvivlsomt gået derhjemme. Så nogen større forandring var det næppe.

Hartkornet var nu:

matr. nr. 10d	0-1-3-2	
- - 12a	5-1-0-	1/4
- - 40a		1 3/4
- - 40ff	1 1/4	eller ialt 5-3-0-2 1/4

Han var da en moden mand, og han giftede sig aldrig, men den ugifte søster var hjemme i gården og holdt hus for ham. - Han deltog som faderen også i sognets anliggender og var medlem af sognerådet. Efter ca. 30 år afgav han gården til en slægtning.

Johan Frederik Jensen
f. 2-9-1904, Fredericia mk
d. 11-2-1982, Herslev
gdr

---

g.m.

Esther Augusta Larsen
f. 24-7-1910, Michaelis s.
d.

Niels Hartman, 31-1-1937, Hans Peter, 11-8-1941,

Johan Frederik Jensen var søn af Carl Christian Anton Jensen og Hansine Lange, der blev viiede i Herslev d. 13. maj 1896. Han var således nevø af Niels Lange og født på Fredericia mark. - Hans kone var datter af gartner Hans Peter Larsen og Else Marie Hansen, Fuglsang.

I begyndelsen var Johan Jensen forpagter, men den 30-4-1940 fik han skøde på gården. Da var der et matr. nr. mere, nemlig 40ab, sikkert en skovparcel. I årene, der gik, fik Johan Jensen adskillige tillidshverv. Således var han

medlem af sognerådet samt skolekommissionen, hvor han i øvrigt efterfulgtes af sin kone.

Da det blev ved tiden til retræten, byggede han på det nederste hjørne af marken et hus, so endnu beboes af hans enke.

I 1964 afgav han gården til ældste søn, der samme år giftede sig. Den yngste søn er ansat på et korn- og foderstofkompagni i Galten.

1 B

Jess (Jens) Thomsen
f. ca. 1628
d. 1712, begr. 25-3, 84 år
gd-fæster

g.m. Karen "Jessis"
f. ca. 1639
d. 1705, begr. 14-6, 66 år

Thomas ?

Matrikelen af 1664, der jo nok var udarbejdet nogle år før dens fremkomst, nævner kun Jens Andersen i den anden halvdel af gården. Men 1666 nævnes Jens eller Jess Thomsen sammen med denne ved et bygningssyn, der viste, at der fattedes et hus. Beskrivelsen af 1685 angiver Jess's del af gården med 5 fag sals, 12 fag lade og fæhus samt 4 fag vognhus, altså nær det samme som i 1A.

Hans kone hed Karen til fornavn, mens hendes efternavn indskrænkede sig til "Jessis", når hun omtaltes i kirkebogen. En Thomas Jessen nævnes nogle gange som fadder ved efterfølgerens dåbsfester, og det var muligvis en søn. Nævnes senere hen af Torp. Skiftet til næste fæster kendes ikke, men da efterfølgeren giver sig til kende i k-bogen 1690, er det muligvis ved den tid.

- 1723

Jens Lauritsen
f. ca. 1650
d. 1728, begr. 30-5, 78 år
gd-fæster

g.m. Anne "Skrædders"
ingen data kendes

---

1. navnløs begr. 1690, 19-3, 2. Dorethe, 1691, 14-4, 3. Mette, 1693, 7-11, 4. Laurits, 1697, 13-10, d. 1700, 5. Else, 1700, 11-7, 6. Karen, 1703, 13-6, d. 1705, 7. Karen, 1706, 10-10, 8. Laurits, 1711, 5-7.

Jens Lauritsen, som efterfulgte Jess Thomsen, er af ukendt oprindelse, men muligvis stammede han fra Torp, hvad navne i dåbsnotaterne kunne tyde på. Hans kone kendes ikke, men der er jo endelig ikke noget i vejen for, at hun kunne være datter af Jess og Karen, idet det ofte var en svigersøn, der trådte ind i billedet, hvis eventuelle sønner var for unge til at komme i betragtning.

Ifald Jens Lauritsens alder står til troende, holdt han godt ud på gården, inden han gav den fra sig. De mange børns videre liv kendes ikke, men mon ikke en af de mange døtre fortsatte som gift med efterfølgeren?

1723 - 1752

Niels Nielsen
f. 1701, 5-6, Vilstrup
d. 1771, begr. 8-9, Herslev, 70 år
gd-fæster

g.m. ukendt navn

---

1. Niels, 1725, 1-2, 2. Zidse, 1728, 24-6, 3. Else, 1730, 14-6, 4. dødf. tv. 1735, 2-3.

"Niels Nielsen, født på ryttergodset i Sdr. Vilstrup, søger i fæste en halv ryttergård i bem. Herslev under nr. 1, af hartkorn 2-7-1, som Jens Lauritsen hidindtil har beboet og formedelst sin høje alderdoms svaghed ikke længere kan besidde. Besætn. 2 bæster, 3 køer, 2 kalve og 6 får, vogne og plovredskaber. Bygningen består af 20 fag hus i temmelig slet stand."

Sessionsbemærkning:

"Formedelst tilstanden er armelig og bygningen forfalden, er fæstet modereret til to rigsdaler, og erindres hr. regimentsskriver at se der han det stedet ved Niels Nielsen tid fra tid forbedret vorder."

26-4-1723

Som det fremgår af ovenstående, var Niels Nielsen fra Sdr. Vilstrup. Han var søn af en Niels Nielsen og Sindet (Sinne?) Nielsdatter der i byen, sikkert et fæstebondepar. Hans kones navn er det ikke lykkedes at finde nævnt, men mon ikke - Jens Lauritsens mange døtre in mente - hun har været i gården?

Af sessionsbemærkningen kunne det se ud, som om Jens L. har siddet for længe i fæstet, og at han ikke har orket at holde sammen på stedet. Men bortset fra de fire dåbsnotater er alt tavshed om Niels Nielsen og hans familie. - Muligvis blev datteren Zidse gift med enkemand Jens Michelsen i sommeren 1757.

1752 -

Niels Nielsen efterfulgte faderen på gården med fæstebrev af 29-3-1752. Derudover vides intet om ham, og han overlod - på et tidspunkt, der ikke kendes - fæstet til Hans Pedersen.

- 1791

Hans Pedersen
f. 1736, 16-12, Højrup
d.
gd-fæster og selvejer

g.m. Maren Nielsdatter
f. 1736, 4-11, Herslev
d.

1. Dorthe, 1765, 15-12, 2. Peder, 1770, 21-12, d. 1771, 3. Maren, 1770, 21-12, d. 1771.

Hans Pedersen var fra Højrup, søn af gd-fæster Peder Christophersen og Dorethe Pedersdatter. Hans kone Maren Nielsdatter var fra Herslev, datter af gd-fæster Niels Johansen (Zander) og Karen Hansdatter i gd. nr. 5B.

Da frikøbene satte ind, købte Hans Pedersen gården til selveje, kgl. skøde dateret 25-4-1769, og som gårdejer fortsatte han endnu en god snes år. Folketællingen af 1787 viser ægteparret alene på gården og kun med en tjenestepige til medhjælp. Af de tre børn døde tvillingerne, inden de var år gamle, mens Dorthe kan spores som ung pige i 1782.

1791 solgte Hans Pedersen sin halvgård, og det blev begyndelsen til enden, idet den ny ejer udparcellerede og realiserede. Det er uvist, hvad der blev af Hans Pedersen og hans kone.

Den ny ejer, Georg Frederich Drøhse, fik skøde på gården 26-6-1791.

Han kom da fra Vellinggård, som han havde ejet fra 1777 til 1790. Denne gårds tiliggende havde han gennem bortsalg reduceret betydeligt, hvorefter han solgte resten i 1790 og købte gården her. Men det var ikke Drøhses mening at slå sig ned i Herslev for han begyndte at sælge løs af gårdens arealer, og det lykkedes ham i løbet af 3-4 år at splitte gården ved salg af større og mindre parceller. Af disse oprettedes der nogle mindre ejendomme, der eksisterer den dag i dag, ligesom mindre parceller solgtes til forening med bestående brug. I alt 14 parceller med et samlet htk af 2-6-1-1 kendes udstykket, og det var jo så godt som hele gården.

Efter denne kraftanstrengelse flyttede Drøhse til Højen. Her blev han fæster af Højen degnejord, og her døde han som aftægtsmand i 1818 på Frederikslund, som stedet ved denne lejlighed kaldtes. Muligvis havde Drøhse stået fadder til dette navn. Siden kaldtes gården Degngaard.

Ved ankomsten til Herslev var Drøhse enkemand, idet hans kone, Elisabeth Ladehoff, var død på Vellinggård i 1785. Et par voksne døtre kan spores gennem kirkebogens dåbsnotater, men ellers vides intet videre om disse.

Med Drøhses "udsalg" forsvandt den første af de selvstændige gamle gårde, men det blev ikke den sidste.

Gård nr. 2, matr. 1688,
htk. 5-5-1

Mads Clausen
f. ca. 1579
d. 1659, 1-2, Kolding
gd-fæster

Ovenst. Mads Clausen findes nævnt i matrikelen af 1664 som fæster af gården her. Ved dennes fremkomst havde han været død nogle år, men da skifte mellem fæsterne ofte trak ud i lang tid med a jourføring, kan han, da oplysningerne til denne matrikel indsamledes, udmærket have været her.

Mads findes død i Kolding 1659, og da det var krigsår, havde han måske været så uheldig at komme i klemme her. Men for øvrigt betingede hans høje alder jo da en ganske naturlig død, eftersom pest fulgte i kølvandet på krigen.

Søren Madsen
f.
d. 1713, begr. 2-4
gd-fæster

Søren Madsen var uden tvivl nok en søn af Mads Clausen. Hans overtagelse af gården kendes ikke, men en tilstandsbeskrivelse af 1685 nævner ham her. Da er han dog ikke alene, idet smeden Jens Rasmussen delte salshus med Søren, og således var gården nok på et tidligere tidspunkt blevet delt i to.

I nævnte beskrivelse bestod Søren Madsens salshus af 11 fag - som han altså delte med smeden - dertil 3 fag lade. Besætningen bestod af 1 bæst, 2 køer, 2 ungnød, 8 får og 1 svin. Denne besætnings størrelse tyder også på en deling.

Den ny matrikel gav gården nr. 2 og fastsatte hartkornet til 5-5-1, og det tyder igen på, at delingen var af ny dato, da forarbejderne til denne blev foretaget i 1683. Det var heller ikke Sørenns navn, der kom til at stå i den ny fortegnelse, men en Hans Madsen, der efter navnet eventuelt kan være en broder.

Data vedr. familie mangler, men det vides, at han foruden ovennævnte søn havde en kone og steddatter (jfr. k-bog), og ved Sørenns død i 1713 havde præsten kun noteret hans navn efterfulgt af bemærkningen: ældgammel, hvad der jo ikke er synderlig oplysende. Da gården nu fremover findes delt, beskrives hver halvdel for sig.

2A

1704 - 1711

Mads Sørensen
f. ca. 1680
d. 1726, begr. 11-8
gd-fæster

Rytterdistriktets fæsteprotokol:

Mads Sørensen, landdragon ved hr. oberstens livkompagni, er fra næst forrige session henvist til denne at møde, anholder endnu sin da på fæste om faderens Søren Madsens halve gård, som han for alderdom og svaghed for denne sin søn godvilligen haver opladt.

Er efter reduc. 2-4 $\frac{1}{2}$, efter landmålingen 2-6-2- $\frac{1}{2}$

Sessionsbemærkning:

Bevilges mod stedsmål ti rigsdaler

27-8-1704

Dermed var den tidligere landdragon fæster af sin fødegård.

Men han havde tilsyneladende været bedre til at hugge med sabel end til at drive gård, for det varede kun syv år, inden han måtte give op. Familie havde han ikke i tiden her - i hvert fald viser dåbsnotaterne ingen tegn derpå - men han blev dog senere gift. Nu søgte han om fæste på et husmandssted, og her var han til sin død.

Se matr. nr. 15.

1711 - 1714

Christen Baltzersen
f. ca. 1685
d. 1714, begr. 9-9, 29 år
gd-fæster

g.m. Kirsten Justisdatter
Ingen data kendes

Anne, 1713, 28-5, d. 8 dg.

Christen Baltzersen og Mads Sørensen "Byttede gårde", idet C.B. kom fra det bolssted, som Mads måtte nøjes med, mens Baltzersen avancerede til gårdmand. Et bytte, han dog ikke fik større glæde af, idet han døde allerede tre år efter, kun 29 år gl. Han var gift med Kirsten Justisdatter, som næppe var en Herslev-pige.

I ægteskabet var kun den ene datter, der døde 8 dage gammel.

Baltzersen var søn af Baltzer markvogter og dennes første kone, Bodel Christensdatter. Markvogteren rangerede lidt over hyrden, idet han var dennes foresatte.

Ved skiftet efter Christen var hans arvinger ovennævnte Bodel og en broder, Jacob Baltzer, der tjente Christopher skomager i Kolding. Men Kirsten fulgte sæd og skik og giftede sig omgående igen.

1714 - 1722

Niels Jensen (Baltzer)
f. ca. 1677
d. 1722, begr. 3-5, 45 år
gd-fæster

g.m. Kirsten Justisdatter
som ovenst.

---

1. Christen, 1716, 21-5, 2. Maren, 1718, 13-3, 3. Jens, 1720, 28-7, d. 1730, 4. Kirsten, 1722, 3-5.

Niels Jensens oprindelse kendes ikke, og det vides heller ikke, hvornår han gik ind til Kirsten, som hendes anden mage. Noget fæstebrev på gården er ikke fundet, men Kirsten kunne også godt få lov til som enke at fortsætte på stedet, så muligvis har man snydt rytterdistriktet for en indfæstning.

Da Niels Jensen efterfulgte en Baltzer, var det for tiden ganske naturligt, at han også fik dette tilnavn hæftet på sig, og under dette findes han nævnt både i dåbsnotater og senere ligeledes ved død.

Han holdt heller ikke længe ud med Kirsten, og kun 45 år gammel døde han 1722.

Men en gård skulle have en mand, og for tredje gang indtrådte Kirsten i den hel- lige ægtestand.

1722 - 1726

Jes Jepsen
Ingen data kendes
gd-fæster

g.m. Kirsten Justisdatter
som omst.

1. Karen, 1723, 2-7, 2. Kirsten, 1726, 18-4.

Fæsteprotokollen:

Jes Jepsen, født på ryttergodset i Tolstrup, søger i fæste en halv ryttergård i bem. Herslev, af hartkorn under nr. 2, 2-6-2- $\frac{1}{2}$, som Niels Jensen senest beboede og fradøde, hvis efterlevende enke Kirsten Justisdatter på stedet han ægter. - Til besætning 2 bæster, 3 køer, 6 får, vogn og plovredskaber, bygningen 18 fag hus i temmelig slet stand.

29-10-1722

I ovenst. ansøgning præsenteres Jes Jepsen som født i Tolstrup. Han var søn af en gd-fæster Jep Jensen og Anne Bertelsdatter, men født før k-bogen begyndte at registrere. Hans tid som fæstebonde blev som hans forgængere kort, omend af en anden grund, for efter fire år på stedet måtte han opgive, og årsagen findes i efterfølgerens fæstebrev. - Et par døtre fødtes i samlivet med Kirsten, men disses senere liv er ukendt, lige så lidt som Jes og Kirstens. En Kirsten Baltzer døde 1749, og det kunne for navnets skyld godt være Kirsten Justisdatter, men da hendes alder angives til 80 år, lyder det usandsynligt, da hun i så fald skulle have fået sit sidste barn som 57-årig.

1726 - 1749

Mads Keysen
f. ca. 1689, Gårslev
d. 1761, begr. 25-10, 72 år
gd-fæster

g.m. Else Zander
f. 1690, 15-12, Herslev
d. 1771, begr. 26-5, Herslev

1. Key, 1730, 6-8, 2. Lisbeth, 1732, 24-2

Ryttersessionen:

Mads Keisen, født på ryttergodset i Gårslev sogn, søger i fæste en halv ryttergård i fornævnte Herslev, krigsjørdebogen nr. 2, htk. 2-6-2- $\frac{1}{2}$, som Jes Ipsen hidindtil sidst i fæste haft haver og formedelst armod godvilligen afstår med besætning 1 bæst, resten forskaffer den fæstsøgende selv. Bygningen 26 fag i temmelig stand.

Indfæstning 2 rigsdaler.

4-3-1726

Af ovenst. kunne det unægtelig se ud, som om Jes Ipsen i løbet af de fire år havde kørt ejendommen helt ned - især hvad besætning angår - og der har været noget at gøre for den ny fæster. Som angivet stammede han fra Gårslev og var broder til Chr. Keisen i nabogården nr. 1A.

Hans kones identitet skal der måske sættes et spørgsmålstegn ved, men det er sandsynligt, at den er rigtig, og så var hun datter af gd-fæster Johan Zander og hustru Lisbeth i gd. nr. 7 - den senere Herslevgård. Dåbsnotater sandsynliggør, og hun nævnes i et sådant fra 1752 som Else Keis. Datterens navn tæller også med: opkaldt efter Lisbeth Zanders.

Ud over dette er det småt med reelle oplysninger om Mads Keysens virke.

Sønnen Key overtog fæstet efter faderen, mens Lisbeths videre liv er ukendt, muligvis død som barn, uden at k-bogen har registreret det - som så meget andet fra disse år.

1749 - 1756

Key Madsen
f. 1730, 6-8, Herslev
d. 24-2-1804, Follerup
gd-fæster

g.m. Mette Jensdatter
f. 1725, 30-9, Taulov
d. 1754, begr. 16-6, Herslev

Jens, 1754, 24-2

Allerede som 19-årig fik Key Madsen overdraget fæstet efter faderen, idet dette findes dateret 22-3-1749. Det har dog nok været af praktiske grunde og for at sikre Key arvefølgen, da Mads Keisen jo levede mange år derefter.

Fire år senere giftede han sig, og d. 29-6-1753 holdt han bryllup i Taulov kirke med Mette Jensdatter, der var datter af Jens Pedersen Viuf og Mette Jensdatter af Taulov Nebel, som det dengang hed.

I ægteskabet fødtes en søn, og det kunne se ud, som om det var hans fødsel, Mette ikke kunne komme over. Hun døde få måneder senere.

I modsætning til tidens skik og brug gik der to år, inden Key igen fandt sig en ny kone, og hende fandt han i Højrup.

Her var Maren Michelsdatter blevet enke, og d. 10. juni 1756 viedes hun til Key Madsen.

Men Maren var endvidere i besiddelse af en fæstegård, og det medførte, at Key Madsen samtidig blev gd-fæster i Højrup. (Se gd. nr. 2 i Højrup).

1756 - 1776

Niels Andersen
f. ca. 1728
d. 1776, begr. 5-5, Herslev
gd-fæster og selvejer

g.m. Else Hansdatter Bull
f. 1723, 19-12, Herslev
d. 10-2-1805, Herslev

---

1. Anders, 1753, 19-4, 2. Hans, 1756, 26-12

Niels Andersens herkomst er ukendt, men muligvis var han fra Tiufkær.

1752 findes han viet i Herslev til Elsa Hansdatter Bull, og begge ifl. vielsesnotatet af Herslev. Elsa var en Herslev-pige, født som såkaldt uægte af pigen Giertrud Pedersdatter. Barnefaderen var ungkarl Hans Pedersen Bull af Landerupgård, og Bull-navnet gik senere i arv til Elsas og Niels Andersens to sønner.

Ingen overdragelse fra ryttergodset er fundet. Da tiden for frikøbene kom, købte Niels Andersen gården og blev selvejer. Det skete med kgl. skøde af og købsprisen var 288 rdl. 45 sk.

Niels Andersens selvejertid blev dog kun kort. 1776 døde han som en mand i sin bedste alder.

Elsa fortsattesom ejer de næste fire år, da hun overdrog gården til sin ældste søn.

1780 - 1781

Anders Nielsen Bull
f. 1753, 19-4, Herslev
d.
gårdejer

g.m. Anne Olesdatter
Ingen data kendes

---

1. Mette Cathrine, 7-11-1782, 2. Else, 15-7-1784

Elsa Hansdatter, afgangne Niels Andersens, skøde til Anders Nielsen 1 lod på 2-4-0-1½, 10-11-1780. Således står der kort og knapt i registeret til Skøde- og panteprotokollen, der nu havde afløst rytterdistriktets protokoller.

Hartkornet er her mindre end ved frikøbet, så det kunne se ud til, at man havde begyndt at sælge ud af gårdens tilliggende. Dette indtryk forstærkes, da Anders

Buhl efter knapt et års forløb - efter auktion - overdrog gården til broderen, Hans Buhl, skøde af 8-6-1871, på "1 gård htk. 2-3-2-2½", og altså endnu mindre. Det var sikkert begyndt at knibe økonomisk.

Anders N. Buhl var gift med Ane Olesdatter, hvis herkomst ikke kendes, og det var muligvis først efter hans gårdmandstid, han indtrådte i ægtestanden, jfr. dåbsnotaterne.

Endnu nogle få år blev familien i Herslev, men efter 1784 var den borte, ligesom folketællingen 1787 ikke har den med. Et dødsnotat fra år 1800 i Viuf k-bog fortalte indirekte, at familien da opholdt sig i Tiufkær.

Hans Nielsen Buhl
f. 1756, 26-12, Herslev
d. 24-9-1828, Herslev mk.
gdr.

g.m. Anne Kirstine Mathiesdatter
Lassen
f. ca. 1757, Erritsø,
d. 13-11-1826, Herslev mk.

---

1. Niels Andersen, 24-6-1777, d. 1783, 2. Mathias, 22-5-1781, 3. Else, 18-11-1782, 4. Else Marie, 12-8-1784, 5. Niels Andersen, 28-7-1787, d. 1792, 6. Kirsten, 8-11-1789, d. 1791, 7. Kirstine, 21-8-1792, 8. Niels Andersen, 26-2-1795.

Hans Nielsen Buhl blev meget tidligt gift. Den 11. marts 1777 viedes han i Erritsø kirke til den jævnaldrende Anne Kirstine Mathiesdatter Lassen. Da var han endnu ikke fyldt 21 år, men da familieførøgelse var på trapperne, var det jfr. tidens moralbegreber nødvendigt.

Anne Kirstines ophav ikke fundet. Da hun havde to efternavne, kunne det nok forvirre lidt, når k-bogen kaldte hende Larsdatter, mens hun f. eks. i andre off. skrivelser kaldtes Mathiesdatter.

Hans Buhl fortsatte nu, som der var begyndt, med afgivelse af gårdens arealer. Således solgte han i 1787 et par parceller af marken mod Tolstrup skel til Christen Henrich Jensen fra Højrup (Henrich Jagd), og disse parceller havde numrene 6 og 8, hvad der tyder på et større salg. Disse to lodder blev til det senere matr. nr. 19b.

Udskiftningen havde givet gården en parcel i Bolskov, og her opførtes nok ret tidligt en beboelse, som familien rykkede op i. Den fik navnet Kirstineberg, og i matriklen af 1844 fik den betegnelsen eller matr-nummeret 28.

Andre parceller gik til naboerne, og de sidste var solget af have og toft til genboen i den anden halvgård, Hans Jacobsen.

En medvirkende årsag til, at det gik den forkerte vej, var muligvis drikkeri. Notatet i k-bogen ved Hans Buhls død sluttede: .... i drukkenskab falden i en vejgrøft mellem Håstrup og Herslev og der funden død.

Anne Kirstine Mathiesdatter var "gjordemoder", som det dengang kaldtes, endda examineret. Det fremgår af nogle attester - fundne i Smidstrup k-bog - så det havde nok været hende, der havde skaffet brødet til huse. Disse attester - den første fra 1806 - nævner som bopæl Kirstineberg på Herslev mk, og alle underskrevet Kirstine Mathiesdatter. Det bekræfter antagelsen om, at man på et tidligt tidspunkt havde bebygget Bolskov-lodden. Denne solgtes i 1822 til sønnen Niels, der dog efter forældrenes død afhændede ejendommen.

Se endv. matr. nr. 28.

Gård nr. 2B, 1688

LOMHOLTSMINDE

htk. 2-6-2-1½

Jens Rasmussen smed
f. ca. 1646
d. 1716, 2-2, 70 år, Herslev
gd-fæster

g.m. Anne Pedersdatter
f. ca. 1649-50
d. 1710, 1-1, 60 år

Karen, f. ca. 1686-87, d. 1708, 21 år.

Hvornår Jens Rasmussen - også kaldet Jens smed d. yngre - er uvist, men 1685-beskrivelsen nævnte hans besætning som bestående af 2 bæster, 2 køer, 7 får og 1 svin, altså nogenlunde som Søren Madsens.

Han kaldtes Jens smed, og han var det åbenbart også af gavn, idet skiftet efter sognepræsten, hr. Jens Jensen, d. 12-10-1687 nævnte ham som kreditor for arbejde, han havde udført i præstegården.

En enkelt datter spores i k-bogen gennem et dødsnotat, men ellers vides intet om familien.

En ny fæster på halvgården trådte imidlertid til i 1695, og smeden måtte nok der- efter nøjes med sit håndværk.

Jens Thygesen
ingen data kendes
gd-fæster

g.m. Dorthe
ingen data kendes

---

1. Hans, 1696, 26-4, d. 1700, 2. Kirstine, 1698, 17-4, 3. Maren, 1700, 8-8, 4. Tyge, 1704, 1-8, 5. Anders, 1706, 13-10, d. 1709, 6. Kirsten, 1709, 3-11, 7. Anders, 1712, 6-3.

Fæsteprotokollen:

Jens Tygesen, der er barnefødt i Saltum, Joenstrup by, ansøgte om fæste på den ryttergård, beliggende udi Herslev sogn og by, som Søren Madsen påbor og for fornævnte Jens Tygesen efter en imellem dem oprettet kontrakt af dato Herslev d. 1. maj 1695 har godvilligen afstanden.

Det var indledningen til Jens Tygesens fæstebrev, der desuden fastslår hans hjemsted som Vendsyssel.

At det var Jens smeds halvdel af gården fremgår af det videre forløb på den anden halvdel, som Søren Madsen beholdt til 1704.

Hvordan Jens Tygesen var havnet helt hernede, kan man kun gætte på, men sandsynligvis havde han været rytter og på den måde kommet til egnen her. Det er nok lige så sandsynligt, at hans kone var den før omtalte steddatter af Søren Madsen, idet hun i dåbsnotater blev nævnt som Dorthe Jens Tygesens.

Udover de mange dåbsnotater, som Jens Tygesen og Dorthe lagde navn til, vides intet om familiens videre liv, efter at have måttet give op. En indberetning fra 1708 viste gårdens status: 9 fag salshus og 5 fag ladehus, der dog behøvede reparation med 30 alen leder, 2 spær, 2 bjælker og 3 tylt brædder. Ingen besætning blev angivet, men alt tyder på, at Jens Tygesen havde siddet og hutlet i det, da han få år senere måtte give op.

Esben Pedersen
f. ca. 1690, Sellerup
d. 1768, 19-9, 70 år, Herslev
gd-fæster

g.m. Dorethe Bertelsdatter
f. 1696, 29-11, Herslev
d.

1. Peder, 1725, 15-7, 2. Juul, 1727, 26-4, 3. dødf. dr., 1731.

Fæsteprotokollen:

Esben Pedersen fra Sellerup begærer udi fæste Jens Tygesens for ham formedelst armod og fattigdom godvilligen opladte og afstandene halve gård i bem. Herslev. Hartkorn efter landmålingen 2-2-2. 6 fag sals og 5 fag lade, er kun slet vedligeholdt, mangler både tømmer og tag. Besætning 2 gamle bæster, 1 ko, 2 kalve og 4 får.

2-10-1713

At Jens Tygesens afgang faldt sammen med Søren Madsens død kunne jo være et tilfælde, men muligvis også en årsag. Nu var der ikke mere hjælp at vente, og afgang blev en realitet. Af ovenstående kunne det også se ud til, at Jens Tygesen endnu ikke havde fået sin lade repareret, hvad han nok heller ikke havde orket.

Som angivet i fæsteansøgningen var den ny fæster fra Sellerup og nok søn af den Peder Esbensen og hustru, der døde i Herslev henhv. 1719 og 1736. Ifl. k-bogen blev sidstnævnte 96 år.

Det ser ud til, at hans første år i Herslev var ungtkarlens, der havde sine forældre hos sig. Men siden fandt han blandt byens døtre en kone.

Dorethe var en datter af gd-fæster Bertel Hansen - kaldet Enemærke - og dennes hustru, Anne Pedersdatter. Det fremgår af skiftet efter sidstnævnte d. 17. april 1739, hvor datteren Dorethe blev angivet som Esben Pedersens kone.

Den i indledningen angivne hartkornsstørrelse er efter landmålingen ikke korrekt. Det må nok have været en skriverfejl, der havde noteret det reducerede hartkorn, som fæstegårdene en hel del år var skyldsats efter på grund af klager over ansættelsen i matriklen af 1688.

Intet vides om Esbens to sønner, og det blev en helt fremmed, der overtog fæstet efter Esben, der afgav dette, da han var omkring de tres år.

Dorethes død ikke registreret i k-bogen, men det var der så meget andet, der heller ikke blev.

Niels Pedersen
f. ca. 1725
d. 20-10-1805, Herslev
gd-fæster

g.m. Mette Jørgensdatter
f. 1734, 1-8, Herslev
d. 16-1-1797, -

1. Peder, 1757, 19-6, d. 1817, 2. Maren, 1759, 2-9, 3. Jørgen, 1762, 1-1, 4. Kirsten, 1764, 9-12, 5. Bodil, 16-5-1772, 6. Espen, 7-2-1776, d. 1778.

Niels Pedersen var næppe født her i sognet, og hans oprindelse er ukendt. Derimod var hans kone en datter fra Hiulergården, datter af gd-fæster Jørgen Mortensen og Kirsten Jensdatter.

Niels P. var ungtkarl, da han pr. 22-3-1749 afløste Esben Pedersen. Eventuelle relationer til forgængerer kendes ikke.

Den 7. august 1756 holdt han bryllup med Mette Jørgensdatter, og i deres samliv fødtes 6 børn. Sidste søns navn kunne jo tyde på slægtsskab med formanden, men kan dog også være ren og skær veneration.

Frikøbet af gården stod så Niels Pedersen for, kgl. skøde af 25-4-1769. Købspris 288 rdl., 45 sk.

Efter 43 års virke afstod Niels Pedersen gården til en datter og svigersøn.

Hans Jacobsen
f.ca. 1768, Gårslev
d. 22-2-1842, Herslev
gdr.

g.m. Kirsten Nielsdatter
f. 1764, 9-12, Herslev
d. 28-1-1820, -

1. Karen, 6-8-1793, 2. Mette Kirstine, 16-4-1796, 3. Niels Pedersen, 31-3-1799,
4. Jacob, 21-7-1801, d. 1803, 5. dødf. dr., 1803, 6. Anne, 16-12-1804, 7. Bodild,
18-11-1807, d. 1840.

Hans Jacobsen var en fremmed, der kom til byen, og d. 11. maj 1792 blev han tro-
lovet med Niels Pedersens datter Kirsten, den 27. juni holdt de bryllup, og den
6. juli fik de skøde på gården - alt inden for samme år og i løbet af et par må-
neder.

Hans Jacobsens ophav kendes ikke, men ifl. vielsesnotatet var han født i Gårslev.
Større ændringer i gårdens status fandt ikke sted i Jacobsens tid. Men da Hans
Nielsen Buhl i den anden halvdel af gården realiserede, købte Jacobsen af ham
gårdsplads med have og toft, ialt htk. 0-1-0-1 3/4. Dette skete 1822 og kort før
Hans Jacobsen afstod gården.

Af børneflokket blev det nu igen en datter og svigersøn, der fortsatte og afløste
Jacobsen. - Mette Kirstine blev 1825 gift med gmd. Niels Poulsen Qvist i gd. nr.
6, der var hans fødegård. Anne viedes 1829 til enkemand Johan Nielsen i Lilballe,
mens Bodild døde på fødegården i 1840, ugift.

I 1820 var Jacobsen blevet enkemand, og det var muligvis medvirkende til, at han
nu gik på aftægt, skønt han kun var 56 år gammel.

Mads Jensen Lomholt
f. ca. 1791, Velling
d. 18-6-1849, Herslev
gdr.

g.m. Karen Hansdatter
f. 6-8-1793, Herslev
d. 11-6-1864, -

1. Peder, 7-5-1824, 2. Jens, 9-11-1825, 3. Hans, 17-4-1828, 4. Mads, 23-4-1831,
d. 1833, 5. Mads, 22-9-1834, d. 1835.

Da Hans Jacobsen mistede sin kone i 1820, var det nok ældste datter, der kom til
at stå for husførelsen, og da hun et par år senere havde fundet sig en mand, var
det vel såre naturligt, at dette par fortsatte bedriften. Den 9. november 1823
viedes Karen til Mads Jensen Lomholt, der stammede fra de Velling Lomholter, og
et lille års tid senere fik de skøde på gården. Dette var dateret 22-9-1824 for
hartkorn 2-6-2-1½ samt parcel nr. 9 med 0-1-0-1 3/4, hvilken sidste var den par-
cel, der var resten af den gamle halvgård nr. 2A. Hartkornsangivelsen var stadig
gammel matrikels ansættelse, selv om ny matrikel allerede var udarbejdet. Denne
gav for øvrigt gården nr. 13 og ansatte det samlede htk. til 4-3-2-2. Men det reg-
nedes der først med efter 1844.

I ægteskabet fødtes fem børn, alle sønner. Men de to yngste med navnet Mads døde
begge i deres andet år. Af de øvrige blev det ældste søn, der førte gården vide-
re, mens de to yngre sønners videre liv er ukendt.

I krigsåret 1849 døde Mads Lomholt, og i dødsnotatet bemærkede præsten, at Mads
døde af sindssvaghed forårsaget af krigens uroligheder. Så vidt dødsnotatet, men
det var jo næppe årsagen. Herslev præstegård var i 1849 fjendtligt hovedkvarter,
og det var muligvis disse omstændigheder, der fik en begyndende svaghed til at
bryde frem.

Peder Madsen Lomholt
f. 7-5-1824, Herslev
d. 15-11-1859, Herslev
gdr.

g.m. Ane Nielsen
f. 15-2-1823, Brøndsted
d. 23-3-1900, Herslev

Caroline, 3-3-1857.

Efter Mads Lomholts død fortsatte Karen Hansdatter som gårdejerske de næste seks-syv år, inden hun med skøde af 14-4, 3-12-1856 overlod gården til ældste søn. Det var sikkert ved Peders giftermål, der var en udensogns begivenhed. Ane Nielsen var født i Brøndsted, datter af gmd. Niels Jørgensen og Ane Nielsen. I ægteskabet var kun en enkelt datter, der senere - i 1880 - blev gift med gmd. i Bredstrup, Niels Hansen Hviid, der dog stammede fra Børkop. Det oplevede Peder Lomholt dog ikke. Kun godt 35 år gammel døde han i efteråret 1859. Året efter giftede Ane Nielsen sig igen.

Jens Jacobsen
f. ca. 1834, Brøndsted
d. 5-9-1891, Herslev
gdr.

g.m. Ane Nielsen
som ovenst.

---

1. Peder Jacobsen, 7-10-1861, 2. Else, 27-3-1863.

Den 3. november 1860 viedes Ane Nielsen til Jens Jacobsen fra Brøndsted, og dermed havde gården atter en mand. Han faldt åbenbart godt til i sognet, og han findes bl.a. som medlem af sognerådet en periode omkring 1870. Det var muligvis i denne egenskab, han var formynder ved oprettelse af en forpagtningskontrakt, den umyndiggjorte gmd. Hans Thuesen af Tolstrup og August Bjerregaard af Fredericia. Gårdens tilliggende blev ligeledes i disse år afrundet ved salg af udlodderne, d.v.s. de parceller, der var beliggende på fælled og i Bolskov. Til husmand Hans Mikkelsen solgtes en parcel af matr. nr. 13b på fælled, skyldsat under 13c, htk. 0-1-3-1, skøde af 26-7-1869. Seks år senere solgtes 13b - eller resten af den - til snedker Niels Hansen, htk. 0-2-1-3/4, skøde 23-12-1875. Samtidig afhændedes også Bolskov-lodden nr. 13d til Laurits Madsen, htk. 0-2-3-1/2, skøde 30-12-1875. Indkøbt blev derimod matr. nr. 51 af Tolstrup, der nok var en eng, skøde fra Rudolph Hansens enke, 10-1-1877. Selv om Ane Nielsen ved giftermålet nærmede sig de fyrre, nåede de nygifte at sætte både en søn og en datter i verden, og heraf var sønnen nok selvskreven som arvtager af gården.

Peder Jacobsen
f. 7-10-1861, Herslev
d. 25-4-1933, Herslev
gdr.

g.m. Johanne Caroline Nielsen
f. 26-4-1868, Gårslev
d. 27-2-1946, Herslev

---

1. Jens Anton, 4-11-1891, 2. dødf. pige, 21-2-1894, 3. Mette Kirstine, 21-2-1894, d.s. måned.

Peder Jacobsen fik skøde på fødegården d. 14-2, 19-7-1890. Det var nok samtidig med, at han giftede sig. Johanne Caroline var født i Gårslev, men hendes ophav kendes ikke.

Peder Jacobsen levede tilsyneladende et roligt liv, og den eneste handel han gjorde, var da han i 1908 købte ejendommen 2d af Follerup. Det var Duedahls enke, der afhændede den med skøde af 23-12-1908. Af tre fødte børn var det kun den ældste, der overlevede.

Jens Anton Jacobsen
 f. 4-11-1891, Herslev
 d. 29-5-1959, Skærbæk, Sdj.
 gdr

---

g.m.

Dorthea Germansen
 f. 2-10-1893, Højen
 d. 5-7-1952, Herslev

Anne Johanne, 18-12-1920

Jens Anton Jacobsen blev i 1918 gift med Dorthea Germansen fra Stubdrup i Høj-
 en sogn, datter af gårdmand Germand Germansen og Ane Marie Nielsen, Stubdrup.
 Men først 1930 gav faderen slip på gården, og Jens Antons skøde var af 24-1 samme
 år. Det samme gjaldt matr nr 2d, der også blev overtaget, men solgt igen til Jens
 Jørgen Jensen med skøde af 28-6-1944.

Den enlige datter blev gift med landmand Søren Steffensen, og de havde gården i
 forpagtning, til den solgtes. Søren Steffensen og Anne Johanne fik en gård i Gyl-
 ling. - Til udenomsplads for brugsen købte uddeler Gellert matr nr 13f, skøde af
 6-8-1949.

Den næste ejer var Alfred Lange, der fik skøde fra Jens A. Jacobsen d. 4-11-1954.

Gård nr. 3, 1688

htk 5-4-0-2

Thyge Jensen
f. ca. 1637
d. 1723, begr. 17-3, 85 år
gd-fæster, sognefoged

---

g.m. Giertrud Hansdatter
f. ca. 1629
d. 1700, begr. 21-4, 71 år

Hans ca. 1671.

Matriklen af 1664 anfører Thyge Jensen som fæster af gården her, og han havde sikkert gjort "svenskekrigene med", det vil sige, han havde oplevet den ødelæggelsens vederstyggelighed, som disse førte over egnen her. En beskrivelse af tilstanden fra 1663 beretter, at Thyge Jensens fæstegård var afbrændt, men at et hus nu var bygget igen. Bygningssynet tre år senere viste, at gården her fattedes et hus, og det såkaldte landgildesyn året efter dømte gården til fuld landgilde. Der havde nok været energi i Thyge Jensen. Måske var det derfor, han var blevet sognefoged efter Iver Nielsen i gd. nr. 4A, hvis gård blev ruineret i samme krig, og Iver måtte gå af som lokal øvrighedsperson. Som sognefoged fik Thyge Jensen nok at gøre, og han figurerede tit i protokollerne eller tingbøgerne, som det dengang var. (Se Ravns bog s. 19-20-22-25-35-37-38).

Sognefogedværdigheden bevirkede vel så også, at han benævntes som kirkeværg og præstens medhjælper, titler som kun folk, der var agtværdige, blev tildelt.

- 1719

Hans Thygesen
f. ca. 1671
d. 1729, begr. 2-1, 57 år
gd-fæster

---

g.m. Maren
f. ca.
d. 1728, begr. 6-6

Egteskab sikkert barnløst.

Hvornår Hans Thygesen overtog gården her, er uvist, da intet herom foreligger. Hans kones identitet kan der være nogen tvivl om, da hun muligvis var hans anden kone. - Et skifte i Højrup - efter gd-fæster Hans Jensen - nævner, at en af døtrene var gift med Hans Thygesen i Herslev. Hun hed imidlertid Dorethe, men fra midten af 1690-erne findes Maren Hans Thygesens meget ofte som dåbsvidne, og da det navn findes atter og atter, er der næppe nogen tvivl her. I førnævnte skifte nævntes også en datter Maren, og det er da tænkeligt, at Dorethe var blevet afløst af Maren. Men det er selvfølgelig håbløst at få verificeret.

I en jordebog fra 1708 siges der om gården, at dens fire længer var ved magt, men at der skulle sættes en skorsten over bageovnen for at forhindre ulykker. På gården var der endv. fuld besætning, og det tyder jo på, at Hans Thygesen havde siddet og klaret sig godt.

1714 var han indblandet i en lille sag om et dyreskind, som hans tjenestepiger havde fundet på loftet. Den ene af dem ville have det til et snøreliv, mens den anden ville lave handsker af det. Skovrideren blev blandet ind i sagen, da det jo kunne dreje sig om ulovlig jagt, og det endte for retten. Det hele løb dog ud i sandet, da det opklaredes, at skindet stammede fra et selvdødt dyr.

1717 kom Hans Thygesen i knibe. Rytterdistriktet havde dette år en slags razzia blandt fæsterne for at undersøge, om fæstebrevene var i orden og i overensstemmelse med daværende bruger. Det var de flere steder selvfølgelig ikke, idet man ganske simpelt overlod en søn el. svigersøn gården uden at søge om fornyelse af fæstet. Den slags kostede jo penge. Om Hans Thygesen hed det:

Hans Thygesen, som skylder af 4-4 reduc. hartkorn, har ej noget fæstebrev forevist, men sige sig for 20 år siden at have fæstet, og fæstebrevet ham frakommet og vide ej, hvor er. Iøvrigt består gårdens bygninger af 14 fag sals og øddel, 10 fag ladehus, 8 fag stald og fæhus, 4 fag anden kvæghus, alle i nogenledis god stand. Har til besætning 4 bæster, 1 plag, 2 ungnød og 12 får. D. herrer i ryttersessionen troede åbenbart på ham, idet de bemærkede:

Beretter vel for 40 år siden at have fæste af Rosendahl, men ved ej hvor fæstebrevet er. Blev forundt til ny indfæste 1 rdl.

17-7-1717.

Her slap Hans Thygesen billigt. De allerfleste af samme kategori måtte betale helt ny indfæstning på ikke så lidt mere. Når sessionen nævner 40 år, er der utvivlsomt tale om en skriverfejl. Hvis de 20 år holder stik, skulle Hans Thygesens adkomst til fæstet altså være af 1697, hvad der lyder plausibelt.

Et par år senere kunne Hans Thygesen ikke mere og afgav fæstegården.

1719-1728

Peder Thomsen
f. ca. 1670
d. 1728, begr. 27-12, 58 år
gd-fæster

g.m. Kirsten Jensdatter
f. ca. 1680
d. 1743, begr. 23-5, 63 år

1. Anne Margrethe 20-6-1711, 2. Kirsten 20-1-1715, 3. Maren 29-9-1717, d.s.å.
4. Thomas 21-4-1720, 5. Maren 4-3-1725, d. 1729.

Peder Thomsen var møller på Follerup mølle, som han havde giftet sig ind på ved at ægte møllerenken Kirsten Jensdatter. Nu fik han lyst til at drive landbrug og søgte fæste på gården her:

Peder Thomsen fra Follerup mølle den gård, Hans Thygesen sidst i fæste har haft og nu godvilligen har afstanden formedelst påkommende svaghed og sygdom. Besætning 5 bæster, 5 køer, 4 ungnød og 8 får. Matrikel hartkorn 5-4, reduc. 4-4. Indfæstning 8 rdl.

16-3-1719

Sideløbende med gården drev han dog også møllen videre, men havde underfæster eller bestyrer på den.

De i ægteskabet fødte børn var på nær de to sidste fødte i Follerup mølle. Kun tre af børnene blev voksne, og de omtales i skiftet efter Kirsten d. 4-6-1743. Da var Anne Margrethe 32 år og endnu ugift, hvis da ikke hendes nævnte formynder - Jens Jørgensen i Håstrup - var hendes mand. Men det plejede skiftefolkene nu at meddele, således som Kirsten, der var gift med Jens Pedersen og boende i Fredsted. Thomas blev bare nævnt som 23 år gl. En god halv snes år fik Peder Thomsen lov at være fæstebonde. Kun 58 år gammel døde han i julen 1728.

Men Kirsten møllers, som hun kaldtes, og som var 10 år yngre end manden, følte sig endnu ikke helt aflægs. Hun giftede sig for tredje gang.

1728-1760

Hans Laursen Lassen
f. 31-1-1706, Egum
d. 1766, begr. 19-10
gd-fæster

---

g.m. 1. Kirsten Jensdatter
dom ovenst.

g.m. 2. Maren Nielsdatter Ougesen
f. 11-6-1715, Herslev
d. 1744, begr. 26-8

g.m. 3. Karen Madsdatter Dahl
f. 21-2-1712, Herslev
d. 23-2-1783, Højrup

1. Mads 12-12-1745, 2. Maren 12-2-1747, d. 1748, 3. Maren 19-1-1749, d. 1777,
4. Lars 28-3-1751, 5. Maren 19-8-1753.

Hans Laursen - oftest kaldt Lassen - var fra Egum, søn af gd-fæster Laurits Jensen, og dermed broder til Jens Lauritsen i gd. nr. 4B. Det bekræftes yderligere ved, at Hans L. her prompte mødte op, når Jens Lauritsen havde barnedåb. Ægteskabet med Kirsten møllers var af naturlige grunde barnløst, men da Hans Kaursen var 25 år yngre end Kirsten, havde han jo tiden for sig.

Efter Kirstens død i 1743 holdt han i begyndelsen af det nye år bryllup med Maren Nielsdatter Ougesen, der stammede fra gd. nr. 10, datter af Niels Nielsen Ougesen og Karen Christensdatter. Det blev en meget kortvarig affære, da Maren allerede i august samme år døde, kun 29 år gammel.

Der blev holdt skifte efter hende d. 12. november samme år, og en uge efter holdt Hans Lassen trolovelsesfest med en ny fæstemø. Inden jul var de gift, og så gik livet videre på gården.

Karen Madsdatter Dahl var datter af gd-fæster og sognefoged Mads Christensen Dahl og Maren Hansdatter i gd. nr. 12.

Nu var chancen der for at få efterkommere, og i sit ny ægteskab fik Hans L 5 børn. Deres videre skæbne findes omtalt under gd. nr. 5A, som familien flyttede til i 1760. Det kneb nemlig Hans Lassen at holde hovedet oven vande, og nævnte år fik han nyt fæste, idet han byttede fæstegården her væk med halvgården 5A.

1760

Niels Iversen
f. 24-1-1734, Herslev
d. 7-11-1805, -
gd-fæster og selvejer

---

g.m. Maren Laugesdatter
f. ca. 1741, Erritsø
d. 29-9-1821, Herslev, 80år

1. Karen 17-6-1764, d. 1767, 2. Anne Marie 8-6-1766, 3. Karen 5-6-1768,
4. Lauge 23-5-1770, 5. Mette 25-3-1772, 6. Iver 10-11-1774, 7. Maren 21-10-1777,
8. Niels 16-7-1780, 9. Stephan 5-4-1783, 10. dødf. dreng 5-12-1785,
11. Johanne 23-9-1787.

Fæsteprotokollen:

Niels Iversen, der har en halv gård i fæste, hvilken gård han afstår til Hans Laursen, forlænger fæste på ermeldte Hans Laursens til ham formedelst fattigdom afstandne gård, skylder af hartkorn ager og eng (nr. 3) 5-4-0-2. Bygning 38 fag i temmelig stand, besætning 4 bæster, 4 køer, 4 ungnød og 4 får. - Indfæstning 7 rdl.

27-5-1760

Umiddelbart før mageskiftet her havde Niels Iversen fået fæste på faderens Iver Stephansens halve gård nr. 5A. Nu bød der sig lejlighed til at få noget større, og han fik fæste på den omtrent dobbelt så store ejendom.

Han var da ungkarl, men tre år senere - 16-9-1763 - findes han trolovet i Erritsø med Maren Laugesdatter, der sikkert var af dette sogn. 1768 købte han gården til selveje, skøde af 26-11. Kort efter fulgte udskiftningen (1773), hvad der bevirkede, at gården nu - som de øvrige gårde - fik arealer forskellige steder i ejerlavet. Det affødte en handel med de for gårdene ubekvem- mest beliggende lodder, og Niels Iversen ses til Bertel Thomsen i Skrædergården at have solgt "1 stk. grund, Thyges Ager kaldet". Skødedatering 16-5-1778. Hvor Thyges ager lå, vides ikke, men den har antagelig ligget bedre for Bertel Thomsen.

Niels Iversen havde temmelig sikkert siddet og klaret sig godt. Det gjorde ham "agtværdig", og han findes således ved folketællingen 1787 at være præstens medhjælper, og det var kun agtværdige bønder i sognet, der opnåede en sådan status.

Niels Iversen og Maren gjorde deres pligt og lidt til med hensyn til bidrag til k-bogens dåbsnotater. Ikke mindre end 11 børn fødtes på gården. Heraf blev de 10 voksne, så vidt det kan ses, og nogle af dem kan følges videre. Anne Marie blev i 1795 viet til sønnen af nabogården, David Rasmussen. Mette fik sit hjem i Rugballe, Kollerup sogn, gift med Søren Nielsen. Deres første barn fødtes og døde i Herslev. Iver blev husmand på Herslev mark, men flyttede senere fra sognet. Lauge, der var ældste søn, fik siden gården. De øvriges skæbne ukendt.

1805 døde Niels Iversen mæt af dage, men forinden havde han overdraget gården til sønnen Lauge.

- 1808

Lauge Nielsen
f. 25-3-1770, Herslev
d. 20-12-1808, -
gdr.

g.m. Ane Cathrine Terkelsdatter
f. ca. 1772
d. 19-12-1832, Herslev

1. Maren 16-8-1797, 2. Else 26-6-1799, 3. Terkel 6-4-1801, 4. Anne 22-7-1803, d. 1806, 5. Karen 26-4-1805, d. 1806, 6. Anne Cathrine 3-4-1807, d. 1810, 7. Lauge 30-3-1809, d.s.å.

Hvornår Lauge Nielsen blev gårdejer i Herslev, vides ikke, da intet skødenotat kendes, men man kan jo gætte på midt i 1790-erne, da han jfr. første barns fødsel - giftede sig. Ane Cathrines herkomst står ligeledes i det uvisse, men hun var en udensogns pige.

I deres relativt korte samliv nåede Lauge og hans kone at få 7 børn. Af disse blev kun 2 voksne, og det var ældste datter Maren og sønnen Terkel. Else døde som 14-årig i 1813, og af de yngre døde et par af kighoste, der dengang havde dødelig effekt.

Lauge Nielsen var lægdsmand, hvad der oplyses i notatet ved hans død, der indtraf i hans bedste alder, kun 38 år.

De to overlevende børn kan følges videre, idet Maren i 1822 findes viet til en Rasmus Andersen af Herslev. Terkel blev senere gårdejer. Se gd. nr. 6. Ane Cathrine giftede sig efter Lauges død igen.

Niels Hansen Juul
f. 12-4-1770, Herslev
d. 2-3-1831, -
gdr.

g.m. Ane Cathrine Terkelsdatter
som omst.

1. Ane 11-10-1810, 2. Hans 2-11-1813.

Ane Terkelsdatters ny gemal var en ældre ungkarl fra byen, søn af gmd. Hans Juul og Ane Jørgensdatter, der havde halvdelen af Hiulergården, matr. nr. 11B.

Fire måneder efter Lauges død var der bryllup, og trods Ane Cathrines ret fremskredne alder blev det til to børn mere. Af disse blev det datteren og svigersønnen, der fortsatte på gården, mens Hans vistnok fandt blivende sted i Skærbæk.

Ane Cathrine overlevede også sin anden mand, og kort efter Niels Juuls død afstod hun gården.

Knud Pedersen
f. 26-4-1804, Herslev
d. 16-4-1882, -
gdr.

g.m. 1. Ane Nielsdatter
f. 11-10-1810, Herslev
d. 22-7-1841, -

1. Peder 15-4-1833, d. 1835, 2. Niels Peder 7-4-1835, d. 1836, 3. Sidsel Cathrine 15-5-1837, d. 1840, 4. Niels Peder 7-1-1840, d. 1902

g.m. 2. Kirstine Christensen
f. 15-9-1807, Bredstrup
d. 3-7-1869, Herslev

5. Christen 10-9-1842, 6. Peder 24-12-1844, 7. Anne Marie 3-7-1847,
8. Bertel 13-4-1850.

Knud Pedersen stammede fra Herslevgård, yngste søn af gdr. Peder Jensen og dennes hustru af andet ægteskab Sidsel Nielsdatter Grundet.

Viet 2. juli 1831, og af 13-7 og 17-8-1831 fik de unge nu skøde på hele herligheden med ind- og udbo samt besætning, hartkorn matr. nr. 3 3-7-2-1/4.

Det var gammel vurdering, og den ny matrikel gav gården nr. 10 og nyansatte htk til 5-5-2-3/4.

Det var Knud Pedersen, der begyndte at øge gårdens tilliggende. Da Christen Andersen i gård nr. 14 i 1856 ønskede at sælge sin gård, købte Knud Pedersen denne og underlagde sin gård yderligere htk 3-1-1-2 3/4. Senere solgtes dog gårdsplads, toft og have fra dette til Hans Stephansen Dahl, der her oprettede den lille ejendom matr. nr. 14c. Skøde af henhv. 11-8-1858 og 20-5-1863.

Knud Pedersens første kone døde ganske ung, og af de fire børn i dette samliv overlevede kun den yngste, der siden opholdt sig i gården som ugift.

Samme år som Ane Nielsdatter døde, holdt Knud Pedersen bryllup igen, og den 27-11-1841 viedes han i Bredstrup kirke til Kirstine Christensen. Hun var fra Stallerup, datter af gmd Christen Madsen Lund og Marie Sørensdatter.

I dette ægteskab fødtes også fire børn, hvoraf yngste søn overtog gården. Peder blev møller på Bouballe mølle, gift med Søren Johansens enke, og den eneste datter blev i 1875 gift med Christen Madsen af Smidstrup.

Bertel Knudsen
f. 13-4-1850, Herslev
d. 31-7-1908, -
gdr.

g.m. Johanne Hansen Ladegaard
f. 22-12-1854, Højrup
d. 5-6-1935, Herslev

1. Kirstine 24-7-1876, d. 1880, 2. Maren 21-10-1878, d. 1880, 3. Maren 19-11-1880, 4. Knud Peter 7-8-1883, 5. Hans Ladegaard 21-6-1886, 6. Maren 24-4-1888, d. 1909, 7. Jenny 1-7-1890, 8. Sørine 9-5-1893.

Bertel Knudsen fik skøde på gården 10-10, 11-11-1874. Året efter giftede han sig. Johanne Hansen Ladegaard var fra Højrup, datter af gmd. Hans Jensen Ladegaard og hustru af andet ægteskab Maren Jensdatter.

Gårdens status ikke ændret synderligt i Bertel Knudsens tid. En del småhandeler med parceller lagde nok hverken til eller trak fra.

Bolskov-jorden solgtes til Lauge Villum Christensen i 1878, mens til gengæld den lille ejendom matr. nr. 31a i 1881 købtes til af J.H.Drake. Et par småloder 10h, 10l og 36 solgtes til kommunen til udvidelse af skolens grundareal. Endvidere mageskiftede han med Søren Nielsen Sørensen og bygmester Hans Pedersen deres matr. nr. 36 og 37 mod parcel af 10a, skyldsatsat under 10i, skøde af 1-3-1899. Endvidere Anders Hansens hus - 31b - der var indkøbt allerede 1896. Men det var kun småtterier, og det var stort set en gård af nogenlunde samme størrelse ved hans død, som da han overtog den.

I samlivet med Johanne Ladegaard fødtes otte børn, af hvilke de ældste døtre døde som mindreårige af strubehoste. Maren blev 1899 gift med møller M.B. Madsen i Gammelby mølle, Knud Pedersen overtog som den ældste søn gården. Hans Ladegaard udvandrede vistnok til USA. Maren, f. 1888, døde som ung pige i 1909, mens Jenny blev gift med Peder Basse af Herslev, og de købte senere Tårup møllegård. Yngste datter ligeledes gift 1914 med jernbaneassistent Harald Krog Madsen.

I 1908 døde Bertel Knudsen kun 58 år gammel. Enken fortsatte på gården, og først otte år senere afstod hun den til den ældste søn.

Knud Peter Knudsen
f. 7-8-1883, Herslev
d. 10-6-1967, -
gdr.

g.m. Elna Steffensen
f. 29-6-1908, Ejerslev
d.

1. Bertel 16-12-1935, 2. Anders Jørn 30-3-1937.

Efter at have været bestyrer for moderen overtog Knud Knudsen i 1916 gården, skøde dateret 28-7, 2-8-1916.

Han var på dette tidspunkt endnu ugift, og moderen førte hus for ham. Han øgede i de første år tilliggendet ganske betragteligt. Med skøde af 21-3-1923 erhvervede han den del af Herslevgårds jorder, som Niels Pedersen havde frataget ved salget til svigersønnen i 1911. Det var da i hænderne på Søren Møller Knudsen i Viuf. Ialt htk 1-6-0-2 1/4.

Af forstander Møllers arvinger købtes matr. nr. 5b med htk 2-6-1-1 1/4, skøde af 4-11-1923, og næsten samtidig erhvervede han af Niels Madsen Christensen i Tolstrup matr. nr. 7b med 1-3-3-1/4, dateret 2-4-1924.

For at fuldende købte han af ejendomshandler Mecklenburg i Højrup matr. nr. 4n af Højrup, skøde af 19-12-1929. Denne lod lå langs den såkaldte Stadsvej fra Højrup by og ud til Gl. Ribevej. Denne mageskiftede han med Sivert Brogaard, der afgav det yderste af matr. nr. 10a - skyldsatsat under 10k - og 20c. Skøde af 4-3-1932.

Dermed var gården blandt de største i sognet.

Efter Knud Knudsens død overgik gården til sønnen Anders Jørn Knudsen, der fik skøde på den af 23-4-1968. - Gården nu forpagtet ud.

Gård nr. 4, 1688

htk. 6-0-3-0

Matriklen af 1664 viser, at gårdens bruger var Iver Nielsen. Han var tillige sognefoged. Men svenskekrigene var især hårde ved gården her, idet tilstandsbeskrivelsen af 1663 beretter, at Iver Nielsens gård var ganske ruineret. Det medførte nok, at Iver gik bag af dansen, hvad der så også kostede ham embedet som sognefoged. Han var første gang gift med en pige fra Højrup, Else Jepsdatter, nævnt 1661, men 1667 hed hans kone Kirsten. Iver Nielsens videre skæbne kendes ikke. Efterfølgeren på gården - eller resterne af den - var muligvis herredsfoged Jens Bertelsen Høeg, der kom fra Follerup ca. 1664. Hans navn kan ikke findes i matriklen for hverken Follerup eller Herslev, idet han først kom til sognet efter udarbejdelsen af denne. Han var gift med Sophie Hansdatter, og han blev særdeles kendt - gennem tingbogen - for sin strid med den Herslev sognepræst hr. Jens Jensen. En strid, hvori hr. Jens trak det længste strå, idet herredsfogeden valgte at fortrække til Skovsgårde i Vilstrup sogn, hvor han var uden for hr. Jens's rækkevidde.

Disse første besidderes adkomstdata kan vanskeligt verificeres, da det senere rytterdistrikt først oprettedes 1670, og protokoller vedr. fæstemål o.l. først findes fra midten af 1680-erne.

Hans Jensen (Enemærke)
f. ca. 1627
d. 1699, begr. 19-4, 72 år
gd-fæster

g.m. Dorethe Laugesdatter
f. ca. 1620
d. 1692, begr. 17-1, 72 år

1. Bertel Hansen, ca. 1663

2. Dorethe Hansdatter, ca. 1662

Ved 1688-matriklens fremkomst nævnes Hans Jensen som bruger af gården, der nu fik nr. 4, mens hartkornet blev ansat til 6-0-3-0.

Den ny matrikel var udarbejdet 1683, men en senere beskrivelse af gården nævner foruden Hans Jensen også Bertel Hansen. Der var dog næppe tale om nogen reel deling, hvad skiftet efter Dorethe Laugesdatter i 1692 også viser. Men Hans Jensen har nok villet sætte sønnen i gang og frivilligt overladt ham en del af gården.

Hans Jensen bar tilnavnet Enemærke, under hvilket navn han næsten hele tiden nævnes i k-bogen. Årsagen var, at han i sin tid havde giftet sig ind på kronbolet af samme navn ved at ægte enken Dorethe Laugesdatter. (Se under Enemærket). I de første k-bogsnotater nævnes også Enemærkegården. Det er efter al sandsynlighed gården her, men blot betegnet som sådan på grund af beboernes tilnavne. Men for øvrigt viser matriklen, at Hans Jensen stadig var bruger af bolet Enemærket.

Beskrivelsen af 1685 angiver Hans Jensens sted som bestående af 11 fag sals og fæhus, 6 fag lade og 7 fag fæhus. Det kan jo ikke være bygningsstanden på Enemærkebolet med htk. 0-1-2-2. Det lyder usandsynligt og er nok den del af gården, som Hans Jensen disponerede over. Bertel Hansen rådede over 10 fag lade og salshus, nylig opsat, 10 fag gl. salshus samt 12 fag lade med port.

Kort efter nytår 1692 døde Dorethe Laugesdatter, og d. 8. marts s.å. holdtes der skifte efter hende. Her skal gengives indledningen til dette:

Anno 1692 den 8. marts er holdt rigtig registrering og vurdering samt skiftedeling efter Hans Jensens hustru Dorethe Lavesdatter, som boede og døde på et kgl. may.ts boelshus i Herslev, imellem bem.te Hans Jensen Enemærke på den ene side og den sl. kvindes efterladte børn, først de som er hendes egne, nemlig en søn Peder Bertelsen, 43 år gammel, som er sin egen værge, og en datter Maren Bertelsdatter, som har til ægte corporal Christen Skonning, samt de med Hans Jensen avlede børn, som er en søn og en datter; sønnen Bertel Hansen, 28 år gammel og sin egen værge, og en datter Dorethe Hansdatter, 30 år gammel, som fader Hans Jensen

værger for, samtlige på den anden side.

Hvor da hans kgl. may.'ts regimentsskriver Søren Blanchsteds fuldmægtig Jørgen Laugesen og kgl. may.'ts herredsfoged i Elbo- Holmanns- og Bruskk herreder Lauritz Blichfelds fuldmægtig Daniel Bagger, boende i Fridericia, deres overværelse som de tilordnede vurderingsmænd Niels Pedersen og Christen Madsen Dall af Herslev, som forefundne registreret og vurderet som følger.

I indledningen siges der, at Dorethe døde på et boelshus, og det kan også være muligt, da Hans Jensen samtidig i 1688-matriklen også nævnes som bruger af kronbolet.

I skiftet er stervbostedet (dødsbostedet) angivet med htk. 5-6-0-0. Det må enten være en skrivefejl fra skriverens side, eller også er det det såkaldte recurerede htk. Men enten det nu er det ene eller det andet, så er her tale om en gård med sit fulde hartkorn og ikke to halvgårde. Det bekræftes da også af opgørelsen over besætningen, der skal gengives her, samt vurderingen af samme:

Heste og hopper:

1 brun hoppe, 12 år	6 sld.	1 gråhjelmet ko	5 sld.
1 dito - 13 år	7 -	1 sorthjelmet ko	5 -
1 sort hest	5 -	2 røde køer á 6 sld.	12 -
1 grå -	8 -	2 spædekcalve	
1 brun mærplag	2 -		

Køer og andet kvæg:

1 sorthjelmet kvie	4 -
1 gråhjelmet og 1 sorthjelmet stud, begge for	12 -
1 gråhjelmet kvie og en sort dito	5 -
1 sortbroget tyr	4 -
1 gråhjelmet kviekalv	2 -
1 sorthovedet kvie	2 - 2 mk
1 gl. sorthovedet ko	4 -
1 grå kvie	3 - 2 -
1 sort dito	3 - 2 -
1 gråhovedet ko	6 -

Svin:

1 sosvin og 1 galt	2 -
7 svin for	2 -

Får:

3 gl. får á 3 mk	2 - 1 mk
3 lam á 2 mk	1 - 2 -

Gæs:

3 gæs og 1 gase	1 -
3 bistader á 4 mk	3 -

Sammenfattende er her tale om et husdyrhold, der er ud over det almindelige for den tid med ialt 6 køer, 6 kvier, 2 stude, 1 tyr og 3 kalve. Det kunne tyde på, at Hans Jensen var en fæstebonde over gennemsnittet.

Af Hans Jensens to stedbørn var den ved skiftet 43-årige Peder nok ugift, og han døde som Peder Enemærke i 1702, 52 år gammel. Samme år blev hans søster Maren Bertelsdatter enke, idet hendes mand - omtalte korporal Skonning - som kvartermester døde i felten i Holland, hvortil hans afdeling under den spanske arvefølgekrig var udsendt og gjorde tjeneste som lejetropper.

Hans Jensens søn Bertel fortsatte faderens fæste, mens datteren Dorethe blev gift med en søn fra Hiulergården, Niels Pedersen hiuler, og de beboede i hvert fald en del år kronbolet Enemærket.

Efter Hans Jensens død blev gården sikkert delt, idet senere fæstebreve viser halvdelen af det oprindelige hartkorn. Herefter beskrives de to halvgårde hver for sig.

Gård nr. 4A, 1688

htk. 3-0-1-1½

Bertel Hansen
f. ca. 1663, Herslev
d. 1712, begr. 14-4, 50 år
gd-fæster

g.m. Anne Pedersdatter
f. ca. 1667, Herslev
d. 1738, begr. 26-3, 71 år

---

1. Dorethe, 1695, 22-10, d.s.å., 2. Dorethe, 1696, 29-11, 3. Peder, 1697, 26-12, 4. Maren, 1700, 7-1, d. 1705, 5. dødf. d. 1701, 6. Kirsten, 1701, 31-10, d.s.å., 7. Kirsten, 1702, 20-12, 8. Maren, 1705, 1-2, d.s.å., 9. Maren, 1706, 17-10, 10. Karen, 1710, 19-1.

Om Bertel Hansen efter faderens død fortsatte med hele gården er uvist, men svogeren Niels Hiuler kom på et tidspunkt ind i billedet; det er dog ukendt. Bertel Hansen var gift med en pige af byen; Anne Pedersdatter var datter af Peder Jensen Lassen og Maren Jepsdatter i gd. nr. 10. I samlivet med Anne Pedersdatter fødtes ikke mindre end 10 børn, hvoraf dog halvdelen døde som spæde og mindreårige. De øvrige ved vi lidt om fra skiftet efter moderen, der afholdtes 17-4-1739. Dorethe var blevet gift med gd-fæster Esben Pedersen i gd. nr. 2B. Peder var på det tidspunkt endnu ugift og gik for øvrigt under navnet Peder Enemærke. Kirsten var gift med en Christen Jørgensen Damkier og boede i Højrup. Maren blev gift 1737 med Peder Nielsen, der blev betegnet som borger i Kolding. Endelig var den yngste datter Karen endnu ugift. Men alle disse bryllupper oplevede Bertel Hansen ikke. Han døde allerede 1712, kun 50 år gammel. Ladte tilbage med de mange små børn havde Anne kun eet at gøre - gifte sig igen, og det gjorde hun. Det var også en ting, skiftet fortalte.

Niels Jensen
f. ca. 1677, Erritsø
d. 1762, begr. 21-2, 85 år
gd-fæster

g.m. Anne Pedersdatter
som ovenst.

Ægteskab barnløst

Skifte efter Bertel Hansen fandt sted d. 6-7-1713, altså 5/4 år efter hans død, og det var sikkert i forbindelse med et nyt giftermål, at der nu skulle skiftes. Anne havde åbenbart sundet sig godt et års tid. Hendes værge her ved skiftet var Niels Jensen, og det var sikkert den kommende gemal. Bryllup var så nok fulgt efter, mens fæsteforholdet først blev bragt i orden små to år senere. Det var der heller ikke noget som helst mærkeligt i, da et fæstebrev jo kostede penge. Ifl. sessionsprotokollen fik Niels Jensen fæstebrev af 29-4-1715. Intet videre vides om Niels Jensen, der holdt sig ved halvgården til Annes død.

Anders Mortensen
f. 1709, 11-4, Herslev
d. 1746, begr. 12-4, Herslev
gd-fæster

g.m. Karen Bertelsdatter
f. 1710, 19-1, Herslev
d. 1776, begr. 10-3, Herslev

---

1. Anne, 1741, 1-1, 2. Bertel, 1742, 26-3, 3. Morten, 1745, 11-7

Ved skiftet efter Anne Pedersdatter nævntes Karen Bertelsdatter som ugift. Det blev hun ikke ved med at være, for samme år viedes hun til Anders Mortensen, der stammede fra Hiulergården, søn af gd-fæster Morten Nielsen og Mette Jørgensdatter.

Samme år blev Niels Jensen afløst og gik ind i aftægtsmændenes rækker. Han var nu også over 60 år.

Anders Mortensen og Karen nåede at få tre børn, inden Anders døde, kun 37 år gammel. Skifte efter ham afholdtes et par måneder efter hans død og viste, at kun de to yngste børn var i live. Det var undgået k-bogens opmærksomhed, at datteren Anne var død. De to drenges senere liv kendes ikke. Men Karen fik året efter en ny mand.

Niels Laursen (Lassen)
Ingen data kendes
gd-fæster

g.m. Karen Bertelsdatter
som omst.

---

1. Anders, ca. 1748-49, 2. Lars, 1750, 27-9, d. 1756.

Den 9. juni 1747 stod Karen igen brud og viedes til Niels Larsen, der skulle være fra Velling. Larsen stod der i vielsesnotatet, men ofte kaldtes han Lassen, og navnene Laursen, Lassen og Larsen brugtes i flæng på den tid, så hvad han egentlig var døbt, er uvist.

Et par sønnen mere kom til verden i Karens andet ægteskab. Heraf kan den ældstes ankomst til denne verden heller ikke dokumenteres - som så meget andet i pastor Friborgs tid - kirkebogsføringen var elendig og sjusket.

Af den videre udvikling på gården kunne det godt se ud, som om det havde været Karen, der havde båret bukserne, idet der findes en skøde-overdragelse sted til sønnen Anders allerede 25-7-1768. Det ser lidt mærkeligt ud, da det var før frikøbet. Dette skøde findes dog ophævet igen, så Karen har nok foregrebet begivenhedernes gang ved denne lejlighed, idet det kgl. skøde først findes dateret 26-11-1768. Efter Karens død i 1776 giftede Niels Lassen sig igen, og i efteråret 1776 findes han viet i Smidstrup kirke til Lisbeth Jensdatter fra St. Velling. Et halvt år senere var Lisbeth imidlertid død, 40 år gammel. Det fik dog ikke Niels Lassen til at tabe modet. Et halvt år efter Lisbeths død findes han gift i Almind med en Karen Knudsdatter, og derefter hører vi ikke mere til ham, så han slog sig nok ned der for resten af livet. Karen Knudsdatter var nemlig enke og har muligvis haft hus og hjem.

1768 - 1799

Anders Nielsen
f. ca. 1748-49, Herslev
d. 8-9-1799, -
gdr.

g.m. 1. Anne Michelsdatter
f. ca. 1746
d. 1775, 23-7, 29 år

Niels, 1772, 22-7

2. Anne Jørgensdatter
f. 1752, 28-5, Herslev
d. 9-11-1803, -

1. Jørgen, 16-11-1776, d. 1778, 2. Jørgen, 8-2-1779, 3. Anne Marie, 5-4, 1781, 4. Karen, 15-11-1783, 5. Maren, 11-6-1786, 6. Karen Margrethe, 17-8, 1791, d. 1815, 7. Michel, 18-1-1789, d. 1825, 8. Christen Jensen, 18-7-1794, 9. Lass, 16-6-1798

Med kgl. skøde af 26-11-1768 blev Anders Nielsen nu gårdejer. Gård nr. 4, htk. 3-0-1-1½ for en sum af 310 rdl. 75 sk., af hvilken halvdelen 155-37½ blev stående i gården som fast gæld, de såkaldte "kgl. penge".

Umiddelbart efter at være blevet gårdejer giftede Anders Nielsen sig. Hans første kones herkomst kendes ikke, men hun var sikkert en udensogns pige. En søn fødtes 1772, og tre år senere døde Anne Michelsdatter, kun 29 år gammel.

Men vielsesnotaterne melder om bryllup igen d. 13. maj 1776, da Anders Nielsen og Anne Jørgensdatter blev ægteviiede "i enkemandens hus i overværelse af Niels Iversen, Hans Brems, Rasmus Davidsen, Peder Jensen og nogle koner, da han formedelst sygdom lå på sengen." Så vidt notatet.

Hans ny kone var datter af afdøde gmd. Jørgen Jensen og Maren Rasmusdatter i gd. nr. 7.

At Anders Nielsen også kom over sin sygdom bekræftes gennem de talrige dåbsnotater vedrørende ham og Anne, idet det blev til ikke mindre end ni børn ialt.

Anders Nielsen blev undertiden - også i k-bogen - betegnet som Lille Anders Nielsen, hvad der måske ikke alene skyldtes lille vækst, men også for at kende forskel på ham og en anden i byen, der bar samme navn. Af de mange børn blev det næst yngste søn, der til sin tid overtog fødehjemmet, idet næstældste Jørgen startede for sig selv som gårdbruger på det senere matr. nr. 21 (se afbyggere). Anne Marie blev 1816 gift med Niels Jensen Schau i Starup. Karen forblev ugift og findes ved folketællingen 1845 hjemme på gården og med den kedelige bemærkning: har ikke den fulde forstand. Hun døde for øvrigt i 1848. Såvel Karen Margrethe som Michel døde som voksne hjemme på gødegården. TB mon?

Anders Nielsen døde i 1799, og trekvart år senere indgik Anne Jørgensdatter, der endnu ikke var fyldt de halvtreds, nyt giftermål.

1800 - 1827

Peder Hansen
f. ca. 1770, Højen
d.
gdr.

g.m. Anne Jørgensdatter
som omst.

Ægteskab barnløst

Det var en 30-årig ungkarl fra Højen, der ved midsommer tid - 20. juni 1800 - førte enken Anne til alteret i Herslev kirke og dermed fik foden under eget bord. Hans oprindelse kendes ikke, men vielsesnotatet fortæller, at han før brylluppet tjente i Seest ved Kolding.

Det blev dog en kortvarig oplevelse for Anne, idet hun efter godt tre års samliv med Peder Hansen døde sidst på året 1803. Tilbage sad nu Peder Hansen som enkemand på gården i mange år. Han handlede en smule, men ellers hører vi ikke meget til ham. 1827 overdrog han gården til stedsønnen Christen og trak sig tilbage som aftægtsmand. Ti år senere viser k-bogens afgangsliste, at han rejste tilbage til sit fødesogn Højen.

1827 - 1858

Christen Andersen
f. 18-7-1794, Herslev
d. 24-6-1864, Bolskov
gdr.

g.m. Maren Pedersdatter Buhl
f. 30-1-1799, Vilstrup
d. 10-7-1856, Herslev

-
1. Anne Cathrine, 1826, 2. Anders, 27-11-1827, d. 1857, 3. Cathrine, 10-2-1831, 4. Peder Christensen Buhl, 17-2-1834, 5. Knud Michael, 25-1-1837.

Med skøde af 6-2 og 28-3-1827 overlod Peder Hansen gården til Christen Andersen. Han var et par år før - 18-6-1825 - blevet gift med Maren Pedersdatter Buhl fra Vilstrup, datter af Peder Buhl og Cathrine Knudsdatter.

Ved Christens overtagelse af gården var den ny matrikel på trapperne, og da den trådte i kraft, fik gården her nyt matr. nr., nr. 14, og hartkornet reguleredes opad til 3-3-3-2.

Fem børn kom til verden i dette ægteskab. Ældste datters fødsel kan ikke verificeres, da der for året 1826 mangler en side i k-bogen. Men Anne Cathrine blev 1846 gift med bmd. Jens Nielsen i Bolskov. Cathrine blev 1858 viet til Jørgen Nielsen i Viuf, mens Anders døde som ungkarl på fødegården kun 30 år gammel. Peder Chr. Buhl blev gårdmand i Viuf og gift med Ane Kirstine Madsen. Knud Michael vides intet om.

Efter konens død i 1856 ønskede Christen Andersen at sælge gården. Det fremgår af den annonce, som Fredericia Avis for 6-9-1856 bragte:

Min påboende gård i Herslev by, af hartkorn 3-1-1-2 3/4 med et areal af omtr. 30 tdr. land geom. mål, udmærkede gode jorder, agtes solgt snarest muligt, enten samlede eller i parceller fra omkring 3 tdr. land til 9 tdr. land.

Til gården haves fornøden skov og tørvejord. Liebhave vil behage at henvende sig til undertegnede eller gdr. P. Buhl i Sdr. Vilstrup, med hvem handel kan afsluttes.

Christen Andersen.

Man kan kun gætte på årsagen til, at gården nu skulle sælges, da der var to sønner, omend unge. Men det var måske vanskeligheder med skifte efter hans kone, der gjorde den udvej nødvendig. Det blev i hvert fald skifteretten, der senere meddelte køberen - Knud Pedersen i nabogården - skøde på ejendommen, læst 11-8-1858. Knud Pedersen underlagde sin egen gård det meste af købet, men solgte senere en parcel af nr. 14 til Hans Stephansen Dahl. (Se 14c).

Afgangslisten viser, at Christen Andersen rejste til Christiansfeld, men vendte senere tilbage og tog ophold hos datteren i Bolskov, hvor han døde. Og så var byen igen en gård mindre.

Gård 4 B, 1688

htk. 3-0-1-1½

Niels Pedersen Hiuler
f. ca. 1672, Herslev
d. 1729, 19-4, Herslev, 57 år
gd-fæster

g. m. 2. Anne Nielsdatter
f. ca. 1694, Børup
d. 1766, 24-8, Herslev

Niels Pedersen var en søn fra Hiulergården, og i dåbsnotater betegnedes han altid som Niels Hiuler.

Han havde en fortid som fæster af kronbolet Enemærket, som han havde giftet sig ind i ved at ægte Hans Jensen Enemærkes datter Dorethe, der døde 1722. Men i højsommeren 1724 viedes han i Taulov kirke til Anne Nielsdatter fra Børup, der sandsynligvis var datter af smeden i Børup, Niels Jepsen. I hvert fald findes han nævnt to gange ved barnedåb hos Niels Hiuler.

Hvornår Niels Hiuler blev fæster af halvgården her, er uvist, idet der ikke er fundet noget fæstebrev. Senest dog 1723, da Enemærket fæstedes ud til degnen, Espen Hansen, men antagelig meget før.

Nu fik Niels Hiuler yderligere tre børn, hvoraf det sidste fødtes efter hans død. Men Anne Nielsdatter var endnu ung, og med en fæstegård oven i købet var hun et attraktivt parti. Hun giftede sig med Jens Lauritsen, der var fra Egum.

Jens Lauritsen
f. 1701, 17-7, Egum
d.
gd-fæster

g. m. Anne Nielsdatter
som ovenfor

---

1. Niels, 1731, 15-4, 2. Laurits, 1734, 18-7, 3. Hans. 1737, 3-3, d.s.å., 4. Søren, 1738, 21-9, d. 1740.

Nogen fæstebevilling for Jens Lauritsen kendes ikke, og for øvrigt blev hans tid som fæster kun kort.

Han var født i Egum, søn af gd-fæster Laurits Jensen der, og sikkert broder til Hans Lauritsen, der var fæster af gd. nr. 3 (gl. matr.).

I 1734 måtte han vige sit fæste, men blev boende i Herslev, da han kendes fra den ballade, der blev i Herslev om skoleforsømmelser i 1739-40. Da nævnes han især som særlig forsømmelig og opsætsig, og på hvem hverken advarsler eller trusler hjalp. Han blev da skildret som drikfældig. Hvad der blev af familien vides ikke, men Anne Hiulers, som hun stadig kaldtes, døde i hvert fald i Herslev.

Hans Rasmussen (Møller)
f. ca. 1718, Århus
d. 14-11-1779, Højrup
gd-fæster

g. m. Dorthe Nielsdatter
f. 1718, 31-7, Højrup
d. 19-12-1773, Højrup

Jens Lauritsens efterfølger var fra Gammelby mølle, søn af møller Rasmus Sørensen og hustru Else.

Det var nu nok faderen, der stod bag fæstet, da Hans ved tidspunktet her kun var 16 år gammel. Men det var ikke ualmindeligt, at en fader fæstede i sønns navn, og alderen rettede tiden jo på.

Fæsteprotokollen:

Hans Rasmussen fra Gammelby mølle søger fæste på Jens Lauritsens gård, som efter at hos ham for kgl. restancer og gårdens uforsvarlige besiddelse var registreret og vurderet til doms erhvervelse på hans fæstes forbrydelse, godvilligen har opladt og afstanden. Samme Gård skylder efter jordebogen nr. 4, 3-0-1-1½. Besætning 2 bæster 1 vogn. Bygningen, som er slet og består af 16 fag, har fæsttageren lovet at bringe udi stand, som og er ventelig.

8-3-1734

Efter ovenstående var det nok lige før, Jens Lauritsen var blevet sat ud. Det ser dog også ud til, at han havde misligholdt sit fæste på det groveste. Hvordan mølleren så havde drevet gården, er uvist, men muligvis sammen med møllen, hvad der nok også kunne lade sig gøre.

Men 1739 afstod Rasmus Sørensen Gammelby mølle og flyttede til Herslev. Reparation af bygninger kunne han selv foretage, idet han før, han kom til Gammelby mølle, havde haft borgerbrev i Århus som snedker.

I 1742 fandt Hans Rasmussen sig en kone i Højrup, og her fulgte en fæstegård med, så han forlod Herslev.

Men mølleren havde en efterfølger parat.

Hans Rasmussen
f. 1728, Gammelby ml.
d. 1763, 20-2, Herslev, 35 år
gd-fæster

g. m. ukendt hustru

---

1. Dorthe, 1752, 12-3, 2. Else, 1753, 27-12, 3. Rasmus, 1756, 19-4, 4. Anne, 1758, 24-9.

Det ser ud til, at mølleren simpelt hen fortsatte på gården, som om intet var hændt, da ældste søn rejste til Højrup. Men det blev ikke ved med at gå.

Fæsteprotokollen:

Hans Rasmussen forlanger fæste på den halve gård, som broderen Hans Rasmussen, der nu bor i Højrup, for ham har afstanden, nr. 4, ager og eng hartkorn 3-0-1-1½. Bygning 26 fag i temmelig stand. Besætning 4 bæster, 3 køer samt 5 får. Indfæstning 4 rdl.

12-10-1747

Hans Rasmussen var yngste barn i møllerfamilien, og åbenbart havde man ventet på, at han skulle blive gammel nok til fæstebrev. Han var her ved fæsteovertagelsen da også kun 19 år gl.

Af fæstebrevets indhold fremgår det, at tilstanden på gården var bedret ikke så lidt, både hvad bygninger og besætning angår.

Et par år eller tre senere må han have giftet sig, idet han nu blev bidragyder til k-bogens dåbsnotater. Det har dog ikke været muligt at se, hvem han var gift med, men det har sagtens været en udensogns pige. I deres ægteskab fødtes fire børn, hvoraf yngste datter siden hen - 1792 - blev gift med enkemand Ole Sørensen i Viuf. Rasmus blev smed i Herslev, og en 2-3 generationer kan dennes slægt følges her i sognet. De ældste pigers skæbne ukendt.

Omkring 1759-60 må Hans Rasmussens kone være død, hvad k-bogen ikke melder noget om, og der er i den periode store lakuner i denne.

Til gengæld meldte den om bryllup.

g. m. 2. Dorrit Jensdatter
f. 1730, 16-4, Herslev
d. 12-12-1805, Herslev

1. Niels, 1760, 27-4, 2. Jens, 1761, 31-5.

Dorrit Jensdatter var en Herslev-pige, datter af Jens Skræder.

I sit ny ægteskab fik Hans Møller, som han almindeligvis kaldtes, endnu to sønner, inden han pludselig døde, kun 35 år gammel.

En fæstegård med en ung enke var ikke svær at få afsat - selv om der som i tilfældet her fulgte en flok børn med. En ungkarl fra Pjedsted blev den heldige vinder.

Rasmus Davidsen
f. 1736, 25-1, Pjedsted
d. 18-11-1785, Herslev
gd-fæster og selvejer

g. m. Dorrit Jensdatter
som omst.

1. David, 1765, 13-1, 2. Mette, 1766, 2-2, d.s.å., 3. Hans, 1767, 15-3, d. 1770,
4. Jørgen, 1772, 30-9, d. 1796.

Fæsteprotokollen:

Rasmus Davidsen forlanger fæste på Hans Rasmussens fradøde halve gård, hvis enke han ægter med fem små børn. Skylder af hartkorn nr. 4 ager og eng 3-0-1-1½. Bygningen 29 fag i god stand, besætning 4 bæster, 2 køer, 2 ungnød og 6 får. Indfæstning 5 rixdaler.

27-5-1763

Dorrits ny gemal var fra Pjedsted, søn af gd-fæster David Berthelsen og Mette Jørgensdatter. Antallet af børn forøgedes med fire mere, så der nu var tre hold børn, hvoraf det første havde både stedfader og -moder. Det var dog ikke noget usædvanligt for den tid, men det var sjældent nogen fordel for ældste kuld, idet det som regel blev en søn af sidste, der fik fortrin til gården, og sådan gik det da også her.

Få år efter tiltrædelsen som fæster fik Davidsen lejlighed til at købe gården, og det skete med kgl. skøde af 26-11-1768, gård nr. 4B, htk. 3-0-1-1½. Samme htk. efterlod han til sønnen, lige inden han døde i 1785, 52 år.

David Rasmussen
f. 1765, 13-1, Herslev
d.
gdr.

g. m. 1. Karen Nielsdatter
f. 1768, 5-6, Herslev
d. 1799, 1-12, Herslev

1. Rasmus, 15-10-1790, d. 1792, 2. Rasmus, 31-8-1793, d.s.d., 3. Dorthe, 14-3-1795, d. 1798.

Som ganske ung - kun tyve år - blev David Rasmussen ejer af sin fødegård, og det var muligt en taktisk beslutning af Rasmus Davidsen for at sikre sønnen gården. Men det blev samtidig en klog beslutning, da han ikke levede året ud. Fire år senere holdt han bryllup med en datter fra en af nabogårdene. Karen Nielsdatter var datter af gmd. Niels Iversen og Maren Laugesdatter i gd. nr. 3. I dette ægteskab, der kun varede ti år, fødtes tre børn, hvoraf ingen var levedygtige. Et par måneder efter sin kones død giftede han sig igen.

g. m. 2. Maren Nielsdatter
f. ca. 1778, Erritsø
d.

1. Karen, 30-1-1801, 2. Maren Dorthe, 18-1-1803, 3. Rasmus, 24-2-1805, 4. Niels,

16-10-1807, 5. datter, død 9 mdr. gl., 23-6-1811, 6. Jørgen, 28-9-1812.

Den 14. januar 1800 viedes i Erritsø kirke David Rasmussen af Herslev og Maren Nielsdatter af Erritsø. Således beretter den Erritsø k-bog kort og godt. Det er dog ikke lykkedes at finde Marens herkomst, men hun behøvede jo heller ikke at være født dersteds.

I sit ny ægteskab fik David R. yderligere seks børn, ja, måske flere, for familien forsvandt sporløst fra Herslev.

I 1805 solgte David Rasmussen gården. Men familien blev boende i Herslev til i hvert fald 1812, sønnen Jørgen fødtes her. Samme Jørgen vendte for øvrigt tilbage til sognet som ejer af matr. nr. 21 (ny matr.). Muligvis endte familien i Mejsling, men det kan kun blive gætteri.

Jens Thomsen Ravn
f. ca. 1760
d. 11-12-1831, Follerup
gdr.

Med skøde af 29-7-1805 overtog Jens Th. Ravn nu gården her. Hvem han var, og hvor han kom fra, er uvist, men han var enkemand.

Efter et par års forløb begyndte Ravn så småt at sælge ud af gårdens tilliggende, og 1810 gjorde han rent bord og udparcellerede alt. Årsagen til denne fuldkomne realisering var, at han gik hen og giftede sig med gmd. Jens Keysens enke i Follerup og dermed blev ejer af en noget større gård, den nuværende Kirstinelund.

Parcellerne blev solgt til nabogårde og enkelte, som på disse oprettede små husmandsbrug. I alt 19 parceller blev det til.

Disse kan - med enkelte undtagelser - ikke kendes mere, da den ny matrikel, der kom 1844, indbefattede dem i ny ejers samlede hartkorn.

Gårdens beliggenhed kan ikke mere konstateres, men den lå utvivlsomt i området bag det nuv. nr. 14d.

Gård nr. 5A, 1688

htk. 2-7-2- $\frac{1}{2}$

Matriklen af 1664 angiver Hans Madsen Bruun som fæster af gården eller halvgården, som det var, og tilstandsbetegnelsen af 1663 betegnede gården som øde. Nok derfor var Bruun sagtens gået bag af dansen, hvorefter sognepræsten Hr. Jens Jensen kom til. Grunden til, at præsten - der i forvejen havde byens største gård - kom til, kan være den, at han, der var en velhavende mand, muligvis havde penge i klemme.

Sognepræsten var den fjerde Jens Jensen, og efter hans død fortsatte sønnen, der efterfulgte ham i embedet, også med fæstet her.

Det fremgik klart af skiftet efter hans død i 1787, hvor rytterdistriktet meldte sig med krav ved arvedelingen, et krav, der omfattede bygningerne, gårdens conservering, munderingspenge, rytterforplejning og magasinkorn, alt til godt og vel 89 slettedaler, der opførtes som gæld. Endv. hed det "den gård, som den salig mand i mange år har haft i brug. Men præsten havde nok underfæster på den.

Niels Christensen (Svenske)
f. ca. 1647
d. 1694, 30-11, 47 år
fæster

g. m. Dorethe Lauritsdatter
ingen data kendes

1. Christen,

2. Karen,

3. Anne

Præstens underfæster eller forpagter var sikkert ovenst. Niels Christensen, der bar tilnavnet Svenske.

Samme Niels Christensen kaldtes ved skiftet efter pastor Morville i 1688 for tjener til præstegården, ligesom han blev nævnt ved skiftet efter den femte hr. Jens i 1687. I begge tilfælde havde han penge til gode for rejser og ægter (kørsel til kirke o.l.), ligesom "Dorethe Niels Christensens fordre de for sin umage ved den salig mands død nogen belønning".

Samme Niels fortsatte nu på halvgården som fæster nogle få år, men kom så ulykkeligt af dage. K-bogen beretter, at d. 30. november 1694 begravedes "Niels Svenske i Herslev, som var forulykket i Biert Huule og der havde stødt sin hals itu." På godt dansk: han havde brækket halsen.

Den 5. maj året efter holdtes der skifte efter ham, og derfra stammer ovennævnte børns navne, og det var sikkert sønnen Christen, der år senere fik fæste på halvgården.

Niels Pedersen (Bierrig)
f. ca. 1660
d. 1708, 3-11, 47 år
gd-fæster

g. m. Johanne Nielsdatter
f. ca. 1659, Herslev

1. Karen, 1694, 8-8, 2. Jørgen, 1697, 25-3, d. 1699, 3. Lene, 1700, 10-3, 4. Kirsten, 1702, 11-12, 5. Anne, 1706, 7-3.

Niels Svenskes eftermand var Niels Pedersen, med tilnavnet Bierrig eller Bierg, da der jo var en Niels Pedersen mere i byen på samme tid, Niels P. Hiuler. En jordbog fra samme år, han døde, berettede, at han da havde 2 længer bygning på 12 fag, men at tre af dem var brøstfældige og resten nogenlunde. Hans korn tog dog skade, da han ikke havde husværelse at sætte det i. Besætningen bestod af 3 bæster og en plag, 3 køer, 2 ungnød og 4 får. Det var efter tiden ikke så helt ringe.

Men 1708 døde Niels Bierg i sin bedste alder, og ved skifte efter ham d. 20. no-

vember samme år konstaterede man bare, at der var underskud i boet, og at der intet var at arve og dele. Af skiftet fremgik det endvidere, at enken, Johanne Nielsdatter, var en Herslev-pige, datter af en Niels Sørensen, der her ved skiftet var hendes værge. Samme Sørensen ses i 1685 at have været fæster af kronbol nr. 15. Det var da også muligt, at Niels Bierg oprindeligt startede dér.

Christen Nielsen (Svenske) g. m. ukendt
f. ca. 1677, Herslev
d. 1729, 30-1, 52 år
fæster

1. Niels, 1709, 1-12, 2. Dorthe, 1712, 26-6.

Fæsteprotokollen:

Christen Nielsen, dragon, søger om fæste på afgangne Niels Pedersen Bierres afstandene halve gård, thk. 2-6-2- $\frac{1}{2}$ (skal være 2-7-2- $\frac{1}{2}$).

Sessionsbemærkn.:

Når først en anden for Christen Nielsen er efter forordningen presenteret, kan han sig igen om fæstet anmelde.

20-7-1709

Det blev i første omgang et afslag formedelst, at samme dragon endnu ikke var færdig med sin tjeneste, og først når der var stillet erstatning, kunne han komme igen.

Til alt held dukkede en ansøger op til genbogården, en Søren Nielsen. Han fik afslag, men kunne passende i stedet gå ind som afløser for Chr. Nielsen som dragon. Se 5B.

Dermed blev Christen Svenske fæster af, hvad der nok var hans fødegård, for navnet in mente - var han sikkert søn af Niels Svenske og Dorthe Lauritsdatter.

Hans kones navn er ukendt, og de to nævnte børn er de eneste, der kendes. Deres navne sandsynliggør også Christens identitet.

I 1717 kom Christen Nielsen i klemme. Dette år foretog rytterdistriktet en gennemgang af fæstespecifikationerne med henblik på at finde fæstere uden fæstebrev.

Ryttersessionen:

Christen Nielsen, som skylder reduc. hartkorn 2-2 $\frac{1}{2}$, har vel påberåbt sig på i Duchis tid at have fået fæst, men ej noget derom gjort bevisligt. Bygning 9 fag sals og ladehus og 3 fag stald, er i slet forfatning. Besætning 3 bæster, 3 køer, 2 ungnød og 4 får.

17-7-1717

Sessionsbemærkning:

Christen Nielsen skal have for 6 år siden fæst af Duchie, men ej erholdet noget fæstebrev, ej heller nogen fæste given, skal nu give 3 rixdaler.

Duchi eller Duche var en tidl. regimentsskriver, men nu var der kommet en ny, der åbenbart havde fundet uregelmæssigheder vedr. fæstebrevene. Der var intet at gøre, og Christen Svenske måtte betale.

Som sine forgængere blev Svenske heller ikke nogen gammel mand, og 1729 døde han.

Iver Staffensen g. m. ukendt
f. ca. 1707, Lejrskov
d. 21-3-1781, Herslev
gd-fæster

1. Staffen, 1731, 18-11, 2. Christen, 1731, 18-11, d. 1733, 3. Niels, 1734, 24-1,
4. Stephan, 1737, 13-1, d.s.å.

Ifl. fæstebrevet var Iver Staffensen fra Højrup-Lejrskov, og hans fæste daterede sig af 14-10-1730.

Hans kones navn ukendt, og af de fire fødte børn overlevede kun Niels. På et eller andet tidspunkt var han gledet umærkeligt ind i fæstet, da intet herom er fundet. I 1760 var han fæster af fødehjemmet, idet han da byttede fæste med brugeren af nr. 3.

Hans Laursen (Lassen)

g. m. 3. Karen Madsdatter Dahl
data under nr. 3

Hans Laursen var som fæster af gd. nr. 3 nok kørt fast, og 1760 byttede han fæste med Niels Iversen her på stedet. Da var han i sit tredje ægteskab og hans tid blev kun kort her. 1766 døde han, og Karen Dahl tog omgående en ny mand ind til sig.

Jens Christiansen
f. 1743, 10-4, Herslev
d. 11-3-1808, Højrup
gd-fæster

g. m. ovennævnte Karen Dahl

Ægteskab barnløst.

Jens Christiansen var søn af gd-fæster Christian Keysen og Maren Jensdatter fra Skrædergården. Han ses dog ikke noget steds at have brugt familienavnet Keysen. Han var kun 24 år gammel, da han d. 9. maj 1767 viedes til den mere end 30 år ældre Karen Dahl. Det var dog ikke usædvanligt, at en ung mand på den måde fik foden under eget bord, og her var aldersforskellen så stor, at Jens havde en rimelig chance for senere at få en ung kone og børn.

Han blev i daglig tale kaldt Jens Christians, og under dette kendtes han i tiden fremover.

Efter frikøbet, der daterede sig af 15-6-1769, begyndte Jens Christians at handle. Det vil sige, det var først efter udskiftningen i 1771-1773, hvor udlodderne - det vil sige den jord, der lå for sig selv uden forbindelse med de øvrige arealer - først stod for tur.

I 1780 solgte han resten til Søren Qvist, hvorefter han købte gd. nr. 2 i Højrup.

Søren Nielsen Qvist
f. 1753, 12-8, Herslev
d. 10-10-1827, Børup, Taulov
gdr.

g. m. 1. Anne Marie Pedersdatter
f. ca. 1758
d. 16-4-1784, Herslev

-
1. Johanne, 5-11-1780, 2. Niels, 19-3-1783, d.s.å.

g. m. 2. Marie Christensdatter
f. 1763, 23-1, Højrup
d. 13-9-1786, Herslev

3. dødf. datter, 1785.

g. m. 3. Kirsten Poulsdatter
f. 1759, 6-5, Højrup
d. 2-3-1822, Børup, Taulov

4. Anne Marie, 29-11-1787, d.s.å., 5. Poul, 6-3-1789, 6. Niels, 15-12-1791, d.

1796, 7. Anne Marie, 12-7-1794, 8. Sidsel, 20-2-1797, Anne, 3-3-1800.

Søren Nielsen Qvist var født på nabogården nr. 6 som søn af dav. gd-fæster Niels Sørensen Qvist og Anne Sørensdatter Buhl.

Ved frikøbet af fødegården stod Søren som køber af halvdelen af denne, og det ser ud til, at han samdrev denne halve gård med den nu nys indkøbte. Skøde fra Jens Christiansen af 1-5-1780.

Kort efter - 23-6-1780 - holdt han bryllup med Anne Marie Pedersdatter, der i vielsesnotatet blev nævnt af Herslev, men næppe født der. Dette samliv varede kun fire år, så døde Anne Marie efter at have sat to børn i verden.

Men en kone skulle en gård have, og 3-4 måneder efter gik Søren Qvist på frierfærd til Højrup, hvor Christen Jensen i gd. nr. 4 havde en giftefærdig datter. I august 1784 viedes de i Herslev kirke.

Det blev imidlertid en tragisk kort affære. To år senere var også kone nr. 2 død, kun 24 år gammel.

Søren tabte dog ikke modet af den grund, og atter vendte han blikket mod Højrup. Nu var det en datter af gmd. Poul Pedersen i gd. nr. 1 - den nuv. Højrup Ladegård - han derefter hjemførte som brud, og i foråret 1787 blev Søren ægtemand for tredje gang.

Nu kom der stabilitet i hans ægteskabelige tilværelse, og datteren Johanne fik søskende. Hele seks børn mere blev det til. Heraf døde dog to i barnealderen. Den eneste søn, Poul, blev en kort tid ejer af fødestedet, mens Sidsel i 1818 blev gift med Jens Sørensen fra Tolstrup. Anne blev gift med hmd. Chr. Pedersen på Herslev mk. Ældste datter fik nok sit hjem i Alminde, gift i 1805 med Rudolph Michelsen af denne by.

Efter at have overdraget gården til sønnen Poul gik Søren Qvist nok på aftægt, selv om han tidligere havde købt en mindre ejendom fra Skrædergården. Det er dog noget usikkert, om han beboede dette sted.

I 1819 rejste Søren Qvist og konen til Børup ved Taulov, og her døde de med få års mellemrum.

Poul Sørensen Qvist
f. 6-3-1789, Herslev
d.
bmd.

g. m. Ane Marie Hansdatter
f. 22-9-1797, Tolstrup
d. 24-2-1849, Tolstrup

---

1. Hans Poul, 24-3-1818.

Med skøde fra faderen af 9-6-1813 fik Poul S. Qvist nu overdraget de sørgelige rester af halvgården, der var skrumpet ind til et boelssted, hvad der da også fremgår af k-bogen. Da han fik sit første barn døbt, blev han her kaldt boelsmand. - Han var i 1816 blevet gift med Ane Marie Hansdatter, der var født i Tolstrup, datter af gmd. Hans Christensen og Maren Pedersdatter i gård nr. 6, den nuv. Tolstrupgård.

Men det var i den svære tid med statsbankerot og Napoleonskrige, og det var mere end Poul Qvist kunne klare. Gården blev solgt på auktion - nok tvangsauktion - og på denne blev den købt af et lille konsortium i Herslev, bestående af Søren Nielsen Grunnet, Niels Juul og Hans Hansen Brems. De fik skøde på resterne, som de solgte videre dagen efter med skøde af 23-10-1821 til Peder Christensen med tilnavnet Brems.

Samme år begyndte forarbejderne til den matrikel, der skulle komme i 1844. Den gav gården her nr. 18, og herunder fulgte de forskellige lodder, som var handlet ind gennem årene, og gården var nu splittet op i 18a-b-c-d-e. Af disse matrikelnumre mageskiftede Peder Christensen 18a med 15b, der tilhørte gmd. Peder Nielsen på gd. nr. 5B (gl. matr.), mens 18b solgtes i ren handel til Ude Sørensen Dahl i Herslev.

Dermed var den gamle halvgårds saga ude. Peder Christensen solgte også de øvrige matrikelnumre til forskellige, mens han selv byggede en ny ejendom op på nr. 15b.

Gård nr. 5B, 1688

htk. 2-7-2- $\frac{1}{2}$

Matriklen af 1664 placerer Ib Jørgensen på halvgården. Han var identisk med sogne-
nedegnen af samme navn, og da den anden halvdel af gården var fæstet af sognepræ-
sten, var det gejstligheden, der residerede her. De havde for øvrigt det uheld,
at gården brændte for dem i 1685, og i den anledning blev de fri for rytterhold -
antagelig kun for et år.

En tilstandsbeskrivelse af samme år som branden berettede, at degnen havde uheld
med sine bæster, idet nogle var døde af skab. Dermed havde han kun to gamle krik-
ker tilbage, og rytterdistriktet måtte hjælpe ham med et par ny plovheste.

Ib Jørgensen var gift med Johanne Nielsdatter fra Højrup, og de døde begge med
et års mellemrum 1689 og 1690.

Degnens efterfølger skulle være Christen Pedersen, som der intet vides om. Han
var muligvis en søn fra Hiulergården, idet k-bogen ikke et eneste sted nævner
Christen Pedersen, men derimod i fuldt mål Christen Hiuler. Det var uden tvivl
samme mand.

I 1708 findes han på halvgården her, og da bestod halvgården af 10 fag lade og
sals foruden 8 fag sals, nogenledes ved magt. Hans besætning var på 4 bæster, 4
køer, 2 ungnød og 4 får, og da det ligeledes blev nævnt, at en del af hans fæ
var ham fradød, stod det slet ikke så dårligt til, når man sammenligner hans si-
tuation med andre halvgårde i byen på den tid.

Men af en fæsteansøgning fra året før ses det, at Christen havde været parat til
at afgive sit fæste.

Fæsteprotokollen:

Søren Nielsen, som tjener hr. borgmester Brockdorf og fra hannem til Michels
førstkommende agter at qvittere, søger om fæste på Christen Pedersens formedelst
alderdom for hannem og datteren, som han tager til ægte, opladt og afstanden, en
halv gård af 2 tdr. 2 $\frac{1}{2}$ skp. reduc. htk., efter landmålingen 2-6-2- $\frac{1}{2}$.

20-7-1707

Af denne ansøgning fremgår det, at Christen Pedersen havde en giftefærdig datter,
og dette bekræftes også af k-bogens dåbsnotater, hvor Christen Hiulers datter un-
dertiden nævnes.

Der blev imidlertid ingen bukser af det skind, idet ryttersessionen havde en an-
den mening og "synes, at Christen Pedersen endnu selv sin gård kan forestå, hvor-
for herved videre til bero, og skal Søren Nielsen for den ovenmeldte Christen
Nielsen straks ad interim presenteres, siden samme en fæstegård med en enke og
fire børn antager".

Her fik Søren Nielsen sin sag for. Ikke alene fik han afslag på sin ansøgning,
men endda uden videre puttet i trøjen som afløser for en anden. Christen Peder-
sen måtte således bide i det sure æble, og i stedet for en aftægtsmands mere be-
hagelige tilværelse fortsætte en rum tid endnu. Men det blev en dårlig disposi-
tion fra rytterdistriktets side, hvad der viste sig 15 år senere.

Anders Hansen
f. 1698, 24-6, Tolstrup
d.
gd-fæster

g. m. ukendt

-
1. barn, begr. 1723, 23-10, 2. Karen, 1725, 28-1, d.s.å., 3. Søren, 1727, 16-3,
  4. Karen, 1733, 19-4, 5. Hans, 1735, 6-3, d.s.å., 6. Anne, 1737, 5-5, d.s.å.,
  7. Hans, 1738, 31-8.

Fæsteprotokollen:

Anders Hansen, født på Ryttergodset i Tolstrup, søger i fæste en halv ryttergård i bemeldte Herslev, som Christen Pedersen hidindtil har beboet, af hartkorn 2-7-2- $\frac{1}{2}$ under nr. 5, og formedelst alderdoms svaghed samt slette tilstand godvilligen haver afstanden med på stedet værende besætning: 2 bæster, 1 ko og 3 får, vogne og plovredskaber, bygningen består af 18 fag, temmelig slet bebyggt.

Sessionsbemærkn.:

Da dette steds forrige beboer ikkun har holdt det meget slet vedlige, vil nu af hr. regimentsskriver Kasberg påagtes den ny antager tid efter anden samme forbedrer. I slig henseende fæstet bevilges imod 3 rdl.

29-10-1722

Som det ses af ovenstående, var afslaget til Christen Pedersen i 1707 blevet distriktet en ret dyr affære. Christen Pedersen havde sandsynligvis af skuffelse ladet fem og syv være lige, og resultatet var en nedkørt gård.

Den ny fæster var født i Tolstrup som søn af afd. selvejer Hans Andersen og Maren Sørensdatter. Efter overtagelsen havde han sandsynligvis giftet sig, da første barn kom til verden året efter.

I k-bogen kaldtes han Anders Growsen, et tilnavn, der stammede fra hans morfader, der hed Søren Growsen.

Det var altså nærmest et fallitbo, Anders Hansen hermed overtog, og han formåede da heller ikke at få skuden rettet op. Efter tre års forløb måtte han vige sit fæste, men han blev dog boende endnu nogle år i Herslev, hvorefter familien nok slog sig ned i Ferup. Her befandt den sig i hvert fald ved et skifte efter en broder i 1750.

Anders Hansen blev afløst af Oluf Rasmussen, hvis fæste daterede sig af 2-10-1725, og af dette fremgik det, at Anders Hansen på grund af fattigdom måtte opgive. Da var der på stedet kun tre gamle bæster og 1 ungnød.

Oluf Rasmussen blev i fæsteansøgningen angivet af Herslev. Han kan dog ikke spores som født her, ligesom hans kones navn ikke kendes. Hun døde som Oluf Rasmussens hustru i 1732. Men da var familien ude af fæste.

Niels Johansen (Zander)
f. 1696, 14-4, Herslev
d. 17-8-1681, Herslev
gd-fæster

g. m. Karen Hansdatter
f. 1704, 9-3, Follerup
d. 26-1-1772, Herslev

1. Lisbeth, 1734, 30-5, 2. Maren, 1736, 4-11, 3. Hans, 1739, 22-11.

Med Niels Johansens overtagelse af fæstet kom der stabilitet i brugerforholdet på den nu noget mishandlede halvgård.

Niels Johansen, hvis fæste var af 7-11-1731, var født i Herslev, søn af gd-fæster Johan Zander og hustru Lisbeth, der beboede gd. nr. 7 - nuv. Herslevgård - mens hans kone var født i Follerup, datter af gd-fæster Hans Olufsen og Maren Hansdatter i den gård, der nu kendes som Bollegård.

Ved dette giftermål blev han svoger til degnen Espen Hansen, og ved provsteretten mod samme i 1740 havde Niels Johansen det lidt ubehagelige hverv at være vidne mod svogeren.

I modsætning til de fleste familiers størrelse var der kun tre børn i ægteskabet. Heraf blev Lisbeth i 1763 gift med en Troels Andreasen i Fredericia, mens Maren blev i Herslev, gift i 1765 med Hans Pedersen fra Højrup, der startede som fæster på halvdelen af Skrædergården. Hans var som eneste søn selvskreven til at fortsætte på fødegården.

Da Niels Johansen var midt i tresserne, fandt han det passende at give plads for sønnen og gå over i aftægtsmændenes rækker. Af oplysningerne i dennes fæste frem-

går det også, at Niels Johansen havde været over sine ting.

Hans Nielsen
f. 1739, 22-11, Herslev
d. 15-4-1824, Herslev
fæster og selvejer

g. m. Dorthe Nielsdatter
f. ca. 1738
d. 15-11-1810, Herslev

---

1. Niels, 1766, 28-9, 2. Anne, 1768, 31-1, 3. Niels Peder, 1769, 25-3.

Fæsteprotokollen:

Hans Nielsen søger fæste på hans fader Niels Johansens formedelst alderdom og svaghed til ham afstandene halve gård, skylder hartkorn nr. 5 2-7-2- $\frac{1}{2}$. Bygning 24 fag i lovlig stand. Besætning 4 bæster, 3 køer, 4 ungnødskalve og 10 får.
5-11-1762

Ved overtagelsen var Hans Nielsen kun 23 år, men få år efter trådte han ind i familiefædrenes rækker, idet han fik sit første barn døbt i 1766. Hans kones oprindelse ukendt, og det må have været en udensogns pige, da intet bryllup findes registreret her.

Det faldt så i Hans Nielsens lod at købe gården, da den tid kom - dato for kgl. skøde kendes ikke - og herefter kunne han kalde sig gårdejer. Som i foregående slægtled blev det til ligeledes 3 børn, hvoraf kun den yngste søns videre liv kendes, idet det blev ham, der efterfulgte faderen.

Niels Peder Hansen
f. 1769, 25-3, Herslev
d. 7-9-1837, Herslev
gdr.

g. m. Johanne Hansdatter
f. 1775, 3-12, Egum
d. 19-11-1860, Herslev

---

1. Hans, 16-4-1797, 2. Anne Marie, 18-11-1798, 3. Anne, 18-4-1801, 4. Peder, 13-10-1804, 5. Niels, 16-3-1813, 5. Jens, 22-3-1818.

Uvist af hvilken grund blev det Hans Nielsens yngste søn, der fortsatte som ejer af fødegården, og med skøde af 14-3-1796 blev han ejer. Samme år giftede han sig, og kort efter Sct. Hans samme år viedes han i Trinitatis kirke i Fredericia til Johanne Hansdatter fra Egum. Hun var datter af en Hans Jensen og Agnethe Marie Jensdatter, der sikkert var gårdmandsfolk.

Seks børn fødtes i samlivet, og heraf giftede den ældste søn sig ind på Skrædergården. Som følge deraf blev Peder "tronfølger", mens Jens giftede sig med nabovens datter Anne Cathrine Christensdatter og blev husmand i Bolskov. Mærkeligt nok giver k-bogen ingen oplysninger om døtrene, men det stod en periode her i begyndelsen af 1800-tallet ikke for godt til med kirkebogsføringen.

Den ny matrikel gav den gamle halvgård her nr. 15 og nyansatte hartkornet til 3-7-3-0. Men inden den var trådt i kraft, var Niels P. Hansen død, og gården overgået til sønnen Peder.

Peder Nielsen
f. 13-10-1804, Herslev
d. 8-10-1876, Herslev
gdr.

g. m. Karen Jensdatter Skou
f. 12-7-1807, Taulov
d. 14-4-1875, Herslev

---

1. Johanne, 24-1-1841, 2. Anne Cathrine, 2-3-1843, 3. Niels Peder, 2-5-1845, 4. Jens Skou, 7-4-1847, d. 1862.

Folketællingen af 1834 viser Peder Nielsen som hjemmegående søn, 30 år gammel, og senere overtog han fødegården. Det skete med skøde af 7-2-1837.

Da var han endnu ungkarl, men den 21. marts 1840 viedes han i Taulov til Karen Jensdatter Skou fra Tårup, datter af gdr. Jens Andersen og Ane Marie Jeppesdatter.

Hans første større handling som gårdejer var at mageskifte udlodden matr. nr. 15b med gdr. Peder Christensen Brems' matr. nr. 18a, der var grundstammen i den gamle halvgård 5A, men som grænsede op til Peder Nielsens øvrige tilliggende. Men derudover skete der nok ikke mere i Peder Nielsens tid, hvad handel angår.

I samlivet med Karen Jensdatter blev det til fire børn, hvoraf den yngste søn døde kun 15 år gammel. Den ældre broder, Niels Peder, afventede ikke faderens afgang, men begyndte for sig selv som husmand i Bolskov. Se 8g. Den ældste datter var i 1866 blevet gift med Knud Ernstsens i Stoustrup, og så var der kun datteren Anne Cathrine tilbage som arvtager.

Erik Jensen
f. ca. 1849, Vork
d. 8-10-1878, Herslev
gdr.

g. m. Anne Cathrine Pedersen
f. 2-3-1843, Herslev
d.

Sommeren 1876 holdt Anne Cathrine bryllup med Erik Jensen fra Vork, søn af gårdmand Jens Madsen.

Da var Anne Cathrine allerede gårdejerske, idet hun af faderen havde fået tilskødet gården d. 5. februar. Det var også på høje tid, idet faderen døde, inden tinglæsningen var en realitet - 20-12-1876.

Med vielsesattesten af 5-5-1876 fik Erik Jensen adkomst til gården. Men Erik Jensen var da antagelig en syg mand, idet et testamente af 9-6-1877 kunne tyde derpå. Det var til fordel for Anne Cathrine, idet der ingen børn var i samlivet. Godt et års tid senere var Erik Jensen død og muligvis af tuberkulose. Men Anne Cathrine giftede sig igen.

Anton Andersen
f. 4-3-1857, Stallerup
d.
gdr.

g. m. Anne Cathrine Pedersen
som ovenst.

Erik Peter, 21-12-1881, d. 1882.

Den 4. juli 1879 stod Anne Cathrine atter brud i Herslev kirke. Anton Andersen var født i Stallerup, Bredstrup sogn, søn af husmand og hørbereder Anders Jørgensen og Sidsel Pedersdatter.

Gennem vielsesattesten fik han adkomst til gården, tinglæst 26-1-1880. Hans tid som gårdejer blev dog stærkt begrænset, og den senere udvikling kunne tyde på dårlig økonomi.

To år efter måtte gården sælges. Det var dog nok Anton Andersens fader, der trådte til og fik skøde af 16-6, 21-6-1882.

Derefter købte Anton Andersen det lille nabobrug, husmandsstedet matr. nr. 18e, som han fik skøde på 21-12-1882, t-,æst 10-1-1883.

Det varede dog ikke længe. Pludselig var Anton Andersen og konen væk. Rejst til Amerika, og kreditorerne kunne slås om resterne. De satte stedet til tvangsauktion.

Anders Jørgensen solgte året efter gården videre til Martin Pedersen.

Martin Pedersen
f. 14-9-1858, Smidstrup
d. 8-12-1929, Herslev
gdr.

g. m. Christine Jensen
f. 20-4-1857, Tiufkær
d. 22-4-1935, Herslev

1. Anne Marie, 21-8-1884, 2. Gjertrud Marie, 12-6-1886, 3. Marie Frederikke, 22-6-1888, 4. Jenny Petrea, 19-3-1891, 5. Karen Dorthea, 9-1-1893, 6. Inger Margrethe, 24-5-1895, 7. Jens Peter, 4-7-1897, 8. Maren Cathrine, 18-5-1900. d. 1910.

Det var sikkert et nygift par, der nu overtog den gamle gård. Skøde fra Anders Jørgensen af 20-6-1883 på matr nr 15a-18a-40i-40z, htk ialt 2-4-2-3/4. Såvel Martin Pedersen som hans kone stammede fra Smidstrup sogn, Christine Jensen var fra Tiufkær, datter af Jens Jensen der.

Efter nogle år forpagtede Martin Pedersen en del af præstegårdsjorden, som der hidtil havde været bestyrer på. En forpagtningskontrakt herom med pastor Jørgensen findes dateret 19-8-1895. En forpagtning som sønnen senere overtog. I 1912 solgte Martin Pedersen Bolskov-lodden, der var matrikuleret under 15f og med htk o-3-3-2, til Thomas Hansen Hougaard, skøde af 31-7.

Af de mange døtre, som fødtes i samlivet med Christine, døde den yngste som barn. Gjertrud Marie blev gift med Christen Christensen fra Øster Snede, og de blev bosat her i sognet. Marie Frederikke giftede sig med enkemanden Morsbøl; Jenny døde ugift i 1977. Karen Dorthea gift i 1927 med Peter Eskildsen Egebæk af Skodborg. Inger Margrethe døde ligeledes ugift i 1981. Da der kun var een søn, var der ingen tvivl om arvefølgen.

Efter Martin Pedersens død i 1929 fik hans enke adkomst til gården d. 14-11-1931; ðg den førtes videre med sønnen som bestyrer.

Jens Peter Pedersen
f. 4-7-1897, Herslev
d. 12-10-1969, Heise
gdr

g.m.

Karen Marie Jørgensen
f. 21-8-1897, Vejlbj
d. 19-3-1965, Sønderskov

ægteskab barnløst

Efter moderens død i 1935 fik Jens Pedersen skøde på gården af 7-6-1935, ligesom forpagtningen af præstegården fortsatte lige til 1954.

Jens Pedersen boede sammen med sine ugifte søstre. Men efter hans giftermål med Karen Marie Jørgensen flyttede han ind i boligen der hørte til forpagtningen, mens søstre blev boende i barndomshjemmet.

Jens Pedersens kone var født i Vejlbj sogn, datter af gmd Hans Jørgen Jørgensen og hustru Jørgine Kirstine i Staurby. - Jens Pedersen blev en velanskrevet ven mand, der både kom i sogneråd og menighedsråd. Det varede imidlertid kun til 1954, da han rejste af sognet, for at overtage en ejendom i Tårup Østerskov - en slægtnings - og gården her blev solgt.

Efter elleve års forløb vendte Jens Pedersen tilbage, idet han og de to søstre i fællesskab købte den tidligere forskole i Herslev. Dog nåede Marie ikke at komme med, idet hun døde inden flytningen foråret 1965. Med sine to søstre boede Jens Pedersen her til sin død i 1969, hvor han mistede livet ved en færdselsulykke ved Heise kro.

Jens Christiansen
f. 9-11-1911, Gjesten
d.
gmd

Gården her blev solgt foråret 1954 til forpagter Jens Christiansen af Højrup. Han havde været forpagter af sin afdøde hustrus hjem, Tingskov. Da en svoger skulle overtage dette, måtte Jens Christiansen se sig om efter noget andet.

Han var født i Gjesten, søn af arbejdsmand Julius Christiansen og Bertha Rønne, og han fik skøde på nyerhvervelsen af 30-3-1954.

Men fire-fem år efter solgte han til Jørgen Olesen, der var her fra sognet, søn af Jens Jørgen Olesen og Agnethe Marie Pedersen. Jørgen Olesen solgte imidlertid bygningerne fra, byggede et hus på den anden side af vejen og befatter sig nu med rideskole. Bygningerne solgtes til smed Erling Erbs og Mette Kjærgård. Det var ved juletid 1979. - Den gamle gårds saga var ude.

Gård nr. 6, 1688

htk. 5-6-0-2

Matriklen af 1664 placerer en Hans Thomsen som fæster på gården her. Men det er næsten også alt, hvad der vides om ham.

Han må også have været her under svenskekrigene, idet synsforretningen af 1663 nævner, at gården kun havde 2 ruinerede huse. Det var sikkert billigt sluppet, da mange fik hele gården ødelagt eller afbrændt. 1663 nævnes Hans Thomsen ligeledes i forbindelse med den under nr. 7 omtalte voldssag, hvor han vidnede på tinge.

Hans Madsen Dall
f. ca. 1648, Herslev
d. 1715, begr. 10-2, 67 år
gd-fæster

g.m. Maren
f. ca. 1652, Taulov
d. 1712, begr. 16-5, 60 år

---

1. Mads, f. ca. 1680, d. 1708, 2. Søren, ? 3. Karen, ca. 1685, Anne, ca. 1686, 5. navnl. barn 1690, 6. Mads, 1691, 20-9, d.s.å., 7. Lene, 1693, 18-6, 8. Anne, 1696, 1-4.

Hans Madsen Dall var nok en søn fra gd. nr. 12, søn af Mads Dall der. Hans kone, som vi kun kender fornavn på, var sikkert fra Taulov, idet et dåbsnotat fra 18-6-1693 nævner en søster og to brødre til Maren "Dalls" som værende fra Nebel (Taulov Nebel).

Beskrivelsen af gården fra 1685 beretter, at Hans Dall nylig har opsat nyt sals- hus samt lade- og fæhus på 11 fag, idet gården var afbrændt pågældende år. (Samme brand gjorde det også af med nabogården nr. 5, hvis brugere var præsten og deg- nen).

Endvidere omtales Hans Dalls besætning, som han antagelig havde reddet: 4 bæster, 2 køer, 2 ungnød, 6 får og 2 svin. Det anførtes tillige, at manden var flittig, men at hans bæster tidligere var døde af skab og kvæget af lungesygge. De nye bæster, han havde fået som erstatning, var desuden ringe. Særlig godt har det altså ikke set ud.

1691 gik det galt igen. Det fremgår af k-bogen, idet Hans Dall måtte holde hjemme- dåb hos broderen Christen Dall, "såsom bemeldte Hans Dalls gård var nylig afbrændt af en ulykkelig ildebrand d. 9. august sidst afvigte, som skete ved et pistolskud." Det var en rytter, der - vel uforvarende eller i fuldskab - havde sendt et skud i stråtaget. Så Hans Dall måtte til at bygge igen.

En indberetning en lille snes år senere - 1708 - viser, at der nu findes 9 fag sals, 15 fag lade- og fæhus samt 6 fag staldhus. Men tidens tand - og sikkert mang- lende vedligeholdelse - krævede udbedring af husene, og der blev givet hjælp til istandsættelse.

Besætningen var ligeledes kommet op. Nu var der 4 bæster og 2 plage. 4 køer, 2 ung- nød, 2 stude og 4 får. Besætningens størrelse kan der næppe indvendes noget imod, og det harmonerer ikke helt med ryttersessionens opfattelse, da en Peder Pedersen samme år søgte fæste på Hans Dalls gård. Han fik den ikke, fordi han ikke kunne skaffe afløsning til ryttertjenesten. En sessionsbemærkning taler da om, at "Hans Dall til gårdens foreståelse er så udøgtig".

I ægteskabet med Maren kan ovenst. otte børn spores, omend deres data ikke kan veri- ficeres. Det blev datteren Karen, der fortsatte som kone på gården, idet hun blev gift med efterfølgende fæster.

1708-1715

Niels Pedersen (Dall)
f. ca. 1680
d. 1715, begr. 10-2, 35 år
gd-fæster

g.m. 1. Karen Hansdatter Dall
f. ca. 1685, Herslev
d. 1712, begr. 16-5, 27 år

1. Hans, 1709, 3-4, 2. Søren, 1711, 11-11, d. 1714

Fæsteprotokollen:

Niels Pedersen, dragon af livkompagniet, formedelst en anden til dragon ad interim er antagen, beder om fæste på Hans Dalls gård af hartkorn 5-6.

8-6-1708

Sessionsbemærkning:

Bevilges Niels Pedersen imod stedsmål 10 rdl.

Hvem Niels Pedersen var, udover at han var tidligere dragon, vides ikke. Men han blev Hans Dalls svigersøn, gift med datteren Karen, og Hans Dall og konen trådte ind i aftægtsfolkenes rækker, efter at have sikret sig en årlig ydelse af gården gennem en kontrakt med overtagende fæster. Denne ydelse kendes gennem en klage, som Niels Pedersen indsendte til rytterdistriktet, hvori han besværede sig over sine vanskeligheder. Det var dog nok ikke alene ydelsen til Hans Dall og konen, der bestod af årlig 12 skp. rug, 12 skp. byg, 3 skp. gryn og 1 fedesvin, der ødelagde Niels Pedersens økonomi. Hertil skulle så lægges fri bolig, brændsel, mælk m.m., og det kunne nok blive en belastning for en gård, hvis aftægtsyderne levede mange år endnu. Aftægtskontrakten, der var af 29-12-1708, viste endvidere, at der på gården fandtes et par ikke navngivne døtre, der ligeledes havde krav på ophold. Disse fik ved skiftet efter Karen Dall tillige hver tillagt 28 slettedaler, så Niels Pedersens besværelser var nok ikke helt grundløse.

I 1712 døde såvel Karen Dall som hendes moder, endda på samme tid, så de begravedes samme dag. I samlivet med Niels Pedersen var der to sønner, hvoraf den yngste døde som mindreårig, mens Hans i 1738 findes gift med Bodil Christensdatter af Viuf, datter af en Christen Jepsen der. Her fik de vistnok et mindre landbrug. Tre måneder efter Karens død giftede Niels Pedersen sig igen.

g.m. 2. Johanne Jeppesdatter
f. ca. 1686, Taulov s.
d. 1774, begr. 5-2, 88 år

3. Anne, 1715, 6-1

Den 7. august 1712 viedes i Taulov Niels Pedersen af Herslev og Johanne Jepsdatter af Børup. Således beretter den Taulov k-bog kort og summarisk om begivenheden. Men hvem Johanne egentlig var, vides ikke, men hendes fader var selvfølgelig en Jeppe.

De nygifte nåede at få en datter sammen, inden Niels Pedersen, der i daglig tale blev kaldt Niels Dall efter giftermålet med Karen, pludselig døde, kun 35 år gammel. Og som moder og datter tre år før havde fulgtes i døden, så fulgtes nu Niels og hans svigerfader. De begravedes ligeledes samme dag. Men Johanne var endnu en ung kone og fandt sig en ny mand.

1715 - 1732

Søren Jensen Bull
f. ca. 1674
d. 1732, begr. 5-1-1733, 59 år
gd-fæster

g.m. Johanne Jeppesdatter
som ovenst.

1. Niels, 1716, 22-11, d. 1724, 2. Jens, 1719, 14-5, 3. Hans, 1723, 1-11, 4. Anne, 1724, 26-12, 5. Else, 1727, 31-8, d. 1728, 6. Jep, 1729, 7-6, d.s.å., 7. Mette 1732, 17-8.

Fæsteprotokollen:

Søren Jensen fra Starup begærer fæste på Niels Pedersen Dalls fradøde gård i Herslev, skylder hartkorn efter landmålingen 5-5, reduc. 4-5. Bygning sals og øddel 12 fag,

stald og ladehus 12 fag, som nogenledes er ved magt. Besætning 4 bæster og 1 føl, 6 køer, 2 kalve og 8 får.

29-4-1715

Sessionsbemærkn.:

Denne haver været dragon, udskreven og kommen til hr. oberst Fuesmanns regiment, siden afgiven til de ungersche dragoner, hvorfra han haver sin afsked. Stødet ikkun kummerlig, thi er samme forundt for 3 rdl.

Hermed præsenteres vi for Søren Jensen, der i k-bogen hele tiden kaldes Søren Jensen Bull. Han var her ved overtagelsen en moden mand og sikkert en mand, der havde oplevet en hel del. Nu giftede han sig med Johanne Dalls, der vedblev at føre dette navn. Livet fortsatte på gården og med en jævn bidragsydelse til dåbsnotaterne gennem årene, der fulgte. Af de syv børn var der dog kun tre i live ved skiftet efter nytår 1733.

Johanne vovede springet endnu engang, hvad der ikke var så mærkeligt med en fæstegård og en del små børn. Det var nok i forbindelse med sit ny ægteskab, at hun måtte skifte i nov. 1734. Dette skifte, der er ret kort, skal gengives her:

Anno 1734 d. 5. november indfandt sig på kgl. may. vegne krigsråd og regiments-skriver, velædle og velbyrdige Søren Hachsens vegne som fuldmægtig Christian Ulrich Jensen til skiftes foretagelse efter afg. Søren Jensen Bull som beboede en Hans may. ryttergård i Herslev sogn og by, imellem hans efterladte enke Johanne Jepsdatter og deres i ægteskabet tilsammen avlede børn, nemlig: Jens Sørensen, 13 år, Anne Sørensdatter, 9 år, og Mette Sørensdatter, 2 år. På enkens vegne var til stede hendes selv antagne lavværge Benneth Sørensen, og på børnenes vegne blev beskikket som formynder, nemlig for sønnen Jens Sørensen antaget Niels Bull af Skærup, for Anne Sørensdatter Knud Andersen af Højen, og for Mette Sørensdatter Anders Laursen af Herslev.

På rettens vegne og udi birkedommeren ædle Sr. Hans Panchs lovlige forfald mødte sognefogeden Mads Dahl af Herslev med tiltagne tvende vurderingsmænd, nemlig Niels Johansen og Thomas Hansen, begge her ibm. til boen at registrere og vurdere, og da de efter at boens tilstand nøje var overvejet, befandt at gårdens erforderende besætning samt prætentionerne kunne erholdes, men arvedelingen kun ganske ringe, af hvilken årsag Benneth Sørensen, som enken ægter og gården antager, af kærlighed til hende med vennernes samtykke har indgået en venlig forening, således at Benneth Sørensen af egne midler vil tillægge enhver af disse tre med enken antagne børn, til en kiendelse efter deres salig fader udi rede penge 13 rdl. samt en seng efter stedets lejlighed, som eragtes 10 rdl., og derforuden skal sønnen have sin sal. faders her i boen befindende egekiste, derimod er hver af døtrene lovet til en kiste 4 sld.

Samme indlovede arvekapital bliver da her i boen og gården, til hver af børnene opnår deres fulde 25. år uden nogen rentes havelse, men fra den tid skal de nyde rente, nemlig af den kapital af 13 rdl.

De tre nævnte børns videre skæbne kendes, idet Jens Sørensen Bull giftede sig med Anne Lundemand fra Follerup i 1744. De fik bopæl og ejendom i Viuf. Anne fortsatte til sin tid som kone på gården, og Mette blev 1755 gift med en Søren Pedersen fra Fredericia. Derimod vides intet om datteren Anne, som Johanne fik i ægteskabet med Niels Pedersen.

Johanne Dalls havde næppe oppebiet foranst. skifte, thi k-bogen melder om bryllup for Benneth Sørensen og Johanne d. 6. juni 1734.

1734 - 1751

Benneth Sørensen
f. 1706, 7-7, Højrup
d. 1751, Herslev
gd-fæster

g.m. Johanne Jeppesdatter
som omst.

Ægteskab barnløst.

Benneth eller Bendith Sørensen var født i Højrup som søn af gd-fæster Bendix Sørensen og Maren Pallesdatter. Han var ud af en stor børneflokk og kunne næppe vente at efterfølge faderen. Derfor greb han til den udvej, som heller ikke var ualmindelig - gifte sig ind på en gård, selv om bruden var så gammel, at hun kunne være moder til ham. Johanne var ca. 25 år ældre end Benneth, men den slags småting så man stort på, når det gjaldt om at få foden under eget bord. Ved at gifte sig med en ældre enke i en gård blev der heller ingen aftægtsproblemer.

Gården her havde han fået fæstebrev på i marts 1734. Men Benneth var nok ikke nogen dygtig landmand eller fæstebonde. Det fremgår af efterfølgerens fæstebrev, ligesom skiftet efter ham viser, at gården på det nærmeste var kørt ned. Det var resultatet efter 17 år som fæster, for stik imod naturens orden blev det Benneth, der døde først. Hans dødsdato - eller rettere begravelsesdato - har præsten glemt at vedføje, men jfr. skiftedatoen har det sikkert været først på sommeren 1751.

Skifte blev afholdt 10-7-1751. Enkens lavværge var da pastor Friborg i Herslev, en rolle han ikke så sjældent optrådte i.

Selve skifteopgørelsen gav det mistrøstige resultat, at boets aktiver kun beløb sig til 109-4-4, mens passiverne udgjorde hele 376-0-4, og, fortsættes der,

"som mere end dobbelt overgår indtægten, i hvis anledning skifteforvalteren fandt sig årsaget til formedelst gårdens conservation og dens fremdeles drift og vedligeholdelse at forhøre hos enken med lavværge, om hun er i stand til for denne her anførte udgift at stille nøjagtig og antagelig kaution til skadesløs betaling for alt hvis (hvad) her af gården skal udredes.

Sognepræsten velærværdige hr. Friborg erklærede at cavere for gården og dens vedligeholdelse, så længe indtil den med en anden beboer bliver forsynet. Hvad den anførte gæld angår, da lovede de tilstedeværende kreditorer at betro deres fordringer hos enken, indtil hun kunne samme ved tid og lejlighed betale, og som de på såmåde var tilfreds med enken, blev hun af skifteretten tilholdet at se derhen, at enhver med tiden skadesløs kan blive betalt, i hvis mangel vedkommende reserveres al lovlig ret til deres fordringers inddrivelse, ligesom det og bliver deres egen sag derfor at drage omsorg.

Den afdødes fader Søren Bennedsen af Herslev-Højrup, som eneste arving ved dette skifte, erklærede, at han ej havde noget at erindre.

Og som intet videre var at bestille, blev gården med alt det registrerede og vurderede overleveret enken til fremdeles beboelse og brug, som dertil er og bliver ansvarlig, hvormed da dette skifte er sluttet og tilendebragt, som med samtlige vore hænders underskrift bekræftes."

1752 - 1773

Niels Sørensen Qvist
f. ca. 1721, Skærup
d. 10-2-1808, Herslev
gd-fæster og selvejer

g.m. Anne Sørensdatter Bull
f. 1724, 26-12, Herslev
d. 24-9-1800, Herslev

1. Søren, 1753, 12-8, 2. Karen, 1755, 4-5, 3. Niels, 1758, 16-4, 4. Mette, 1760, 27-4, d.s.å., 5. Jens, 1761, 6-12, 6. Poul, 1766, 23-11,

Fæsteprotokollen:

Niels Sørensen, født i Skærup, anholder om fæste på Benneth Sørensens fradøde gård i Herslev, som enken til ham og hendes til ægte havende datter afstår. Samme gård skylder af hartkorn nr. 6, 5-6-2. Bygning 31 fag i mådelig stand. Besætning 4 bæster, 1 ko, 2 kalve og 6 får.

På dette sted var en temmelig stor restance til Cassen såvelsom og endnu en stor gæld. Restancen har den ny fæster af det lidet, han af sin tjenesteløn kan have sparet, betalt, og den øvrige gæld lover han tid efter anden at betale, ligesom og at bruge stedet, som for få år siden var hjemsøgt med ildebrand og ellers i andre måder ved den afdøde slette beboer svækket, under god drift og i forsvarlig stand, hvorimod han som en fornødenhed venter sig frie fæste.

12-4-1752

I denne ansøgning om fæste præsenteres den kommende fæster og hans kvalifikationer, ligesom det i andragendet bekræftes, at det var et fallitbo, han overtog, som ikke kunne fordre nogen indfæstning. Det var sikkert også klog politik af rytterdistriktet at overlade ham gården vederlagsfrit, idet det drejede sig om at få gang i denne igen.

Som allerede nævnt stammede Niels Sørensen fra Skærup, søn af Søren Pedersen Qvist og dennes vistnok 3. kone.

Nu kunne Johanne Dalls så gå på aftægt efter en begivenhedsrig tid på gården, og hun døde først i 1774 som en gammel dame på 88 år.

Niels S. Qvist og Anne fortsatte traditionen med mange børn, ialt 6 blev det til. Af disse blev både Søren og Poul senere gårdmænd i Herslev. Jens fik sit virke i Smidstrup. Datteren Karen findes gift 1. gang 1794 med Mads Michelsen i Viuf, og 2. gang som 67-årig med smeden Jørgen Henriksen i Follerup. Niels gift 1791 med Anne Marie Lauritsdatter af Herslev.

Da frikøbene satte ind, købte Niels Sørensen gården, idet han dog delte den med sin ældste søn, Søren. De fik skøde på hver sin halvdel, htk. 2-7-0-1, selv om Søren da kun var 15 år.

1773 tilskødede Niels S. Qvist sin yngste søn gården, og det var hele gården, idet Søren lod sin del gå tilbage. Det har dog nok været et pro forma salg, da Poul på det tidspunkt kun var en dreng, og Niels Qvist på det tidspunkt ingenlunde nogen gammel mand.

1773 - 1832

Poul Nielsen Qvist	g.m. Johanne Nielsdatter
f. 1766, 23-11, Herslev	f. ca. 1761-62, Pjedsted
d. 28-5-1837, -	d. 26-2-1821, Herslev
gdr.	

1. Niels, 1794, 19-5, d.s.å., 2. Maren, 1795, 15-12, 3. Anne Kirstine, 1798, 17-6, d. 1799, 4. Niels, 29-5-1802.

Selv om Poul Qvist tidligt blev gårdejer, ses det, at tinglæsningen først fandt sted i 1824, hvad så end årsagen har været. Men da Søren Qvists overdragelse af halvdelen af modergården ligeledes blev tinglæst ved samme lejlighed, har det muligvis været den almindelige uvilje mod at betale for noget, som uden skade kunne udskydes.

Brylluppet med Johanne Nielsdatter har antagelig været en udensogns begivenhed, og k-bogsnotatet ved hendes død angiver Pjedsted som fødested. Af de fire børn, der blev resultatet af deres samliv, blev kun to voksne. Niels overtog fødehjemmet, mens Maren blev gift med en søn fra nabogården, Terkel Laugesen.

1832 - 1837

Niels Poulsen Qvist	g.m. Mette Kirstine Hansdatter
f. 19-5-1794, Herslev	f. 16-4-1796, Herslev
d. 25-7-1837, -	d. 13-10-1835, -
gdr.	

1. Johanne, 21-7-1826, d. 1838, 2. Kirsten, 6-1-1828, d. 1838, 3. Ane, 6-2-1830, d. 1839, 4. Poul, 8-9-1832, 5. Hans, 18-6-1834, d. 1836.

Med skøde af 28-4 og 30-5-1832 overtog Niels Qvist fødegården. Men længe forinden havde han med sin kone taget bopæl på gården, da faderen var enkemand. 20. november 1825 var han blevet gift med Mette Kirstine Hansdatter, der var datter af gmd. Hans Jacobsen og Kirsten Nielsdatter i gd. nr. 2B.

Det blev dog kun kort tid, Niels Qvist var selvstændig gårdejer. Det kunne se ud, som om tuberkulosen har hærget familien, hvoraf først moderen og derefter faderen døde i deres bedste alder.

Det var sikkert på grund af sygdommen, at Niels Qvist overdrog gården til søster og svoger. Det skete med skøde af 23-7-1837, og da det var kun to dage før, Niels Qvist døde, må man nok sige, det var på høje tid.

Af de fem børn var Hans død på det tidspunkt. De øvrige blev plejebørn hos fasteren, men undgik ikke deres skæbne. De tre ældste piger døde i løbet af knap et år i 9, 10 og 11-årsalderen. Drengen Poul findes som plejesøn af Terkel Laugesen ved folketællingen i 1840.

1837 - 1840

Terkel Laugesen
f. 6-4-1801, Herslev
d.
gdr.

g.m. 1. Maren Poulsdatter Qvist
f. 15-12-1795, Herslev
d. 16-7-1839, -

---

1. Lauge, 19-3-1823, 2. Ane Johanne, 5-12-1827, d. 1838, 3. Poul, 8-7-1830,
4. Ane Cathrine, 20-6-1833, 5. Ane, 24-2-1836, 6. Johanne, 15-1-1839, d.s.å.

g.m. 2. Ane Marie Olesen
f. ca. 1806

7. Marie Sicilie, 28-1-1841.

Terkel Laugesen var født på gd. nr. 3 som søn af gårdmand og lægdsmand Lauge Nielsen og hustru Ane Cathrine Terkelsdatter. Efter sit giftermål med Maren Qvist i 1825 oprettede han et boelssted på en lod af fødegården, det senere nr. 10b. Her var familien, da den formedelst tragedien på gd. nr. 6 overtog denne. Ved overtagelsen blev htk. angivet med 5-5-3-0, hvilket var lidt mindre end det oprindelige 5-6-0-2. Det tyder på bortsalg, og det må være sket i Niels Qvists tid, da han ved købet i 1832 overtog fulde 5-6-0-2. Selv handlede Terkel Laugesen også, og da den ny matrikel fremkom i 1844 var der af gårdens oprindelige gamle hartkorn kun 4-4-0-1 3/4 tilbage. Dette hævdes i ny matrikel til 5-2-3-1 3/4, og gården fik matr. nr. 8a. Bogstavet a viser, at det stadig var hovedparcel.

Terkel og Maren fik ialt 6 børn, og da de blev plejeforældre for de forældreløse, har der en overgang været mange børn i gården. Samtidig med Qvist-døtrene døde også datteren Ane Johanne, 11 år gl.

Terkel Laugesen mistede også sin kone kort efter, så familien var slemt med, hvad dødsfald angår.

Året efter giftede Terkel sig igen. Han findes viet i Eltang 4-4-1840 til Ane Marie Olesen, der var født i Eltang. De nåede at få en datter, inden familien solgte gården. Ifl. k-bogens afgangsliste rejste de til Egtved april 1842.

1842 - 1847

Anders Hansen
f. ca. 1809, Vejlbj
d.
gdr.

g.m. Maren Andersen
f. ca. 1803, Odense
d.

---

1. Hans, 30-12-1835, 2. Anne Marie, 14-2-1838, 3. Carl Anders, 22-1-1840,
4. Else Hansine, 12-12-1842,

Anders Hansen kom fra Fredericia, hvor de tre ældste børn også var fødte. Ifl. disses dåbsnotater blev Anders Hansen nævnt som møller, og jfr. Sven Avnby: Møller på Fredericia-egnen, nævnes han som møller i 1835 på stubmøllen ved Øster-vold.

I 1844, da ny matrikel fremkom, findes gd. nr. 8 udspecificeret som følger:

8a htk 4-4-0-1 3/4	tilhørende	Terkel Laugesen	gl. ansættelse
8b - 0-1-2-0	-	Chr. Nielsen Uth	-
8c - 0-0-2-1	-	Jens Nielsen (privlg.)	-
- 0-4-3-1 $\frac{1}{2}$	-	Jens Nielsen	-
8d - 0-4-2-2 3/4	-	Søren Rasmussen	-

At Terkel Laugesen stadig står som ejer skyldes selvfølgelig, at udarbejdelsen af fortegnelsen var påbegyndt i Terkels tid.

Anders Hansen fik skøde på ejendommen pr. 7-7-1842 og t-læst 21-6-1843.

Men det var nok ikke Anders Hansens mening at forblive i Herslev, og efter fem års forløb rejste familien til Fyn, idet afgangslisten viser deres afrejse til Vejlbym i maj 1847. Gården solgtes til Hans Due, skøde af 23-6 og 28-6-1848, htk. 4-4-0-1 3/4. Pudsigt er det, at det stadig sker med gl. htk. Der gik nogle år, inden man vænnede sig til de nye ansættelser.

1848-1851

Hans Due, se under nr. 17

Hans Due ejede gården i tre år. Om han har beboet den, er uvist, da han stadig havde hovedparcellen af sin gamle gård. Hans ejertid blev heller ikke lang, da han tilskødede en datter og svigersøn den i 1851.

Jens Christian Jacobsen
f. ca. 1826, Sejlflod
d.
gdr.

g.m. Caroline Hansdatter Due
f. 30-6-1830, Herslev
d.

1. Jacobine, 16-6-1852, 2. Carl Jacobi, 7-8-1855.

Ifl. k-bogens tilgangsliste kom Jens Chr. Jacobsen fra Sejlflod d. 15-4-1851. Hans erhverv blev angivet som heste- og kvæghandler. Han spildte ikke tiden, for allerede maj samme år findes han gift med Hans Dues datter Caroline. Men måske var der tidligere bekendtskab bag dette bryllup.

Juni 1851 fik han af svigerfader skøde på gd. matr. nr. 8a, htk. 5-2-3-1 1/4. Men det var nok ikke Jacobsens mening at slå sig til tåls med gården her og drive den. Han var sikkert først og fremmest handelsmand, ikke alene med heste og kreaturer, men også med jord. Han blev også undertiden kaldet Jens Christian Sejlflod, hvad der falder udmærket i tråd med tidens brug af tilnavne. Knap var blækket i skødet blevet tørt, før han tænkte på at sælge sin nyerhvervelse. I Fredericia Avis kunne man for datoerne d. 21. og 25. juli 1851 læse:

Den Jens Christian Jacobsen tilhørende gård i Herslev, der ligger i omkring 2 miles afstand fra købstæderne Vejle, Kolding og Fredericia, er underhånden at erholde til købs enten samlet eller i større eller mindre parceller.

Bygningerne er gode af egebindingsværk og vel velholdte, jorderne har et areal af 58 tdr. agerland og 3 tdr. land eng, alt af udmærket bonitet og i geometrisk mål, og til gården hører 9 tdr. land skov samt fornøden tørveskær.

På gården kan holdes 4 heste, 16 køer samt 10 får. I gårdens mark er anlagt et teglværk, der svarer god regning.

Købere vil behage at henvende dem til gårdens ejer eller kammerassessor Kralund i Kolding.

Der var dog åbenbart ingen, der reflekterede på tilbudet, idet der en god måneds tid senere i samme avis findes følgende:

Placat

Ifl. begæring af gmd. Jens Chr. Jacobsen i Herslev bliver den ham tilhørende gård i Herslev med underhørende ejendomme skyldsatte under matr. nr. 8a for hartkorn 5 tdr. 2 skp. 3 fdk. 1 1/4 alb, grundskat 30 rdl. 84 sk. med tilhørende anpart i Herslev by, eng og skov samt parcellen 17a og 16e i Herslev, ny matrikel hartkorn ialt 3 skp. 3 fdk. 1 alb., stillet til bortsalg ved en offentlig auktion, der afholdes på reqvirentens gård i Herslev fredagen d. 12. septbr. næstkommende formiddag kl. 10.

Ejendommen vil blive opråbt såvel samlet som i parceller, alt overensstemmende med konditionerne, der nærmere bekendtgøres ved auktionen og forinden henligger til eftersyn på herredskontoret i Fredericia. Lysthavende indbydes.

Herredsfogderiet for Elbo m. fl. Herreder
Fredericia d. 30. august 1851

Hermed var der så lagt op til den gamle gårds udslettelse gennem udparcellering, og salget begyndte. Det lykkedes også at få solgt halvdelen af modergårdens tiliggende, mens de i Placaten nævnte parceller 16e og 17a mageskiftedes med 5b med htk. 0-2-2. Tilbage var nu af nr. 8 ialt htk. 2-5-2-0 plus den modtagne parcel 5b, eller ialt 2-7-3-1 1/4. Denne rest solgte J. Chr. Jacobsen gennem mageskifte til Hans Poulsen Qvist og fik dennes ejendom matr. nr. 15b i bytte.

Dermed blev Hans Qvist nu ejer af stumperne af den gård, som hans oldefar, Niels Sørensen Qvist, i sin tid havde giftet sig ind på.

Han var nok en lige så glad handelsmand som Jens Chr. Sejlflod, idet der findes ikke så få handeler, hvori han var indblandet.

Det varede imidlertid en 4-5 år, inden der blev sat punktum for den endelige likvidering. Det skete med salget af hovedparcellen 8a og parcellerne 5b og 8h, der i 1859 solgtes til gmd. Morten Jensen, der beboede den gård, der i dag kendes som Stendalgaard, og til hvis jorder i Højrup ejerlav de solgte arealer grænsede. Inden tinglæsningen var Hans Qvist med familie dog ude af sognet, idet afgangslisten viser bortrejse til Stoustrup 1858. - Data vedr. Hans Qvist: se under matr. nr. 15b i afbyggerne.

Specifikation over udparcelleringen.

Nr

8a	1-7-3-1½	Hans Poulsen Qvist	Morten Jensen	7- 9-1859
8e	1-6-0-2	J. Chr. Jacobsen	Niels Dahl	3-11-1852
8f	0-1-1-2½	- -	garver Wulff	- - -
8g	0-5-2-2½	- -	Søren Rasmussen	- - -
8h	0-2-2	Hans Poulsen Qvist	Morten Jensen	7- 9-1859
8i	0-2-3-2 3/4	- - -	Niels Dahl	23- 2-1859
16e	0-2-0- 3/4	J. Chr. Jacobsen	Maren Thomasd.	3-11-1852
17a	0-1-3- 1/4	- -	- -	3-11-1852

Sidste to matr. numre mageskiftet med 5b htk. 0-2-2-0, der senere af Hans Poulsen Qvist solgtes til Morten Jensen, skøde af 7-9-1859.

Matr. numrene 8b-c-d var allerede udstykkede ved 1844-matriklens fremkomst og derfor uden for denne opgørelse.

Gård nr. 7, 1688

HERSLEVGÅRD

htk. 6-2-2-0

Hans Nielsen, Follerup, var den mand, der lagde navn til, da matriklen af 1664 fremkom. Hans kones fornavn var Else, men det er også alt, hvad der vides om hende.

Hans Nielsen var muligvis, eller endda sandsynligvis, identisk med den Hans Nielsen, der i en retssag fra 1663 blev anklaget for at have slået Joen Jepsens kone, Anne Jensdatter.

Joens Jepsens havde taget en Hans Nielsen tilhørende hest ind fra deres kornmark, og da Hans Nielsen ville hente hesten, kom det til voldsomheder. Hans Nielsen nægtede imidlertid, og hvad der kom ud af sagen, vides ikke (efter Ravn). En tilstandsbeskrivelse af samme år beretter, at 3 1/2 hus var ruineret. Resultatet af svenskekrigene.

Af en beskrivelse fra 1685 fremgår det, at gården havde to brugere eller fæstere, hvad også matriklen af 1688 viste.

A.

Johan Zander
ingen data kendes
gd-fæster

g.m. Lisbeth "Zanders"
f. ca. 1659
d. 1713, 2-4, 54 år

1. Karen, ca. 1680, 2. Hans, 1689, 21-4, 3. Else, 1690, 15-12, 4. Niels, 1696, 14-4, 5. Jørgen, 1699, 1-3, d. 1703.

Brugeren af halvgård A var Johan Zander, gift med Lisbeth. Ingen oprindelse kendes for nogen af dem, da Lisbeth i K-bogen kun nævnes ved mandens efternavn. Men der er da intet i vejen for, at hun kunne være en datter af Hans Nielsen og Else. Navne på børnene taler ikke imod en sådan antagelse. Men det må stå hen. Førnævnte beskrivelse af 1685 fortæller, at der på Zanders halvdel af gården nu fandtes 11 fag salshus, 19 fag ladehus og stald samt 11 fag fæhus og port. Bygningsmæssigt var gården altså kommet på fode igen, mens det derimod var lidt småt med indholdet, besætningen, der kun bestod af 2 bæster, 2 køer, 2 ungnød, 1 kalv, 3 får og et svin. Ikke meget på en halvgård af den størrelse, men ikke usædvanligt. Endvidere blev det noteret, at manden havde haft skade på sit fæmon.

1688-matriklen gav gården nr. 7 og ansatte hartkornet til 6-2-2-0, hvad der var en af de større ansættelser i byen, selv om forskellen i øvrigt ikke var så stor. Johan Zander og Lisbeth havde i hvert fald 5 børn, og heraf var Karen født, længe før k-bogen begyndte at nedskrive fra 1688, men hun gav sig til kende i dåbsnotaterne i 1716 som Karen Zander.

I 1710 var Zander parat til at afstå sin halvdel af gården, og "formedelst Alderdom og svaghed afstår Johan Zander hans halve gård til Jens Pedersen, som derpå begærer fæste, står i Landmålingen for 3-0-1-1, reduc. 2-4-0-1 1/2. Indfæstning 3 rd1."

Johan Zander var altså levende endnu i 1710, men k-bogen fortæller intet om hans død.

Jens Pedersen
f. ca. 1680
d. 1716, 2-2, 36 år
gd-fæster

g.m. Karen Zander
f. ca. 1680, Herslev
d. 1729, 20-2, 48 år

1. Maren, 1710, 2-11, 2. Jørgen, 1712, 24-4, 3. datter, død 1713, 14-5, 4. Jens, 1716, 10-4, d. 1729.

Jens Pedersen var svigersøn af Johan Zander og gift med Karen. Efter nogle års forløb søgte Jens Pedersen om fæste på den anden halvdel af gården, og det kunne se ud, som om der havde været lidt kludder med fæstebrevene.

Fæsteprotokollen:

Jens Pedersen, som skylder af reduc. hartkorn 5-1, har forevist et reduc. fæstebrev 1709, som udviser, at ikkun det halve er fæst, og vil nu da tage det andet halve i fæste, som er 2-4 1/2. Bygning 7 fag sals, 11 fag lade og fæhus og 8 fag fæhus. Besætning 4 bæster, 4 køer, 2 ungnød, 2 kalve og 2 får.

Det ser lidt mystisk ud. Havde Jens Pedersen stået for htk. 5-1, som det kunne synes, uden i virkeligheden kun at have det halve? Det er uklart, men inden sagen gik i orden, døde Jens Pedersen, og sessionsbemærkningen året efter anførte: Nu angiver sig Thomas Hansen, thi Jens Pedersen er død, og nyder han stedet med 6 rdl. til fæste.

B.

Den anden halvdel af gården var ifl. 1688-matriklen i hænderne på Hans Maden Thomsen eller Thuesen, som han også kaldtes. Intet vides om ham, men beskrivelsen fra 1685 berettede:

7 fag sals, 12 fag lade og fæhus. Bæster døde af skab. 2 køer, 2 ungnød, 1 kalv, 6 får og 2 svin. Manden er flittig.

Da Thomsen - Thuesen i k-bogen - døde i 1698, gik gården sikkert over til sønnen Thomas, der gav sig til kende ved ovennævnte Jens Pedersens død, og som fik tildelt fæstet. Hermed var gården så igen samlet under én bruger.

A + B

Thomas Hansen
ingen data kendes
gd-fæster

g.m. Karen Zander
som ovenst.

1. Hans, 1720, 22-9, 2. Johan, 1722, 7-6, d.s.å., 3. Dorthe, 1724, 24-6, d. 1730.

Samtidig med, at Thomas Hansen overtog fæstet efter Jens Pedersen, overtog han også Jens Pedersens enke, Karen Zander, og giftede sig med hende; fra nu af og fremover forblev gården samlet.

Thomas Hansen og Karen nåede at få tre børn i deres ægteskab. Heraf døde sønnen Johan som spæd og Dorthe som seksårig. - Den ældste og eneste overlevende af børnene, Hans Thomsen, findes gift i 1744 med Karen Madsdatter, også kaldet Kvong. I 1741 gav Thomas Hansen tøjlerne fra sig. Hans død ikke registreret.

Af Karen Zanders børn med Jens Pedersen overlevede kun to, og heraf blev Maren i 1740 gift med gd-fæster Christian Keysen i Skrædergården.

Jørgen Jensen
f. 1712, 24-4, Herslev
d. 1775, 2-4, -
gd-fæster

g.m. Maren Rasmusdatter
f. ca. 1716, Århus
d. 1772, 26-7, Herslev

1. Karen, 1742, 21-10, d.s.å., 2. Else, 1745, 31-1, 3. Karen, 1747, 24-9, 4. Jens, 1751, 4-4, 5. Anne, 1752, 28-5, 6. Jens, 1754, 7-4, 7. Dorthe, 1755, 19-10, d.s.å.

Den 19. oktober 1741 fik Jørgen Jensen fæste på gården, selv om han kun var Thomas Hansens stedsøn. Ifl. Ravn skulle sønnen Thomas Hansens kone, Karen Kvong, have gjort indsigelse herimod, da hun mente, hendes mand var nærmere til gården. Det må dog vist være en krønike, da Hans Thomsen først blev gift med sin Karen i 1744, altså tre år senere. - Men i hvert fald blev det Jørgen, der fortsatte fæstet, og rent slægtsmæssigt var han vel lige så berettiget som halvbroderen Hans.

Samme år - d. 5. juli - var han blevet gift med Maren Rasmusdatter, der var datter af den tidligere møller i Gammelby mølle, Rasmus Sørensen kaldet Snediker. Maren var dog antagelig født i Århus, hvor faderen, før han blev møller, havde haft borgerbrev som snedker. Dåbsnotaterne bekræfter til fulde hendes identitet.

I deres samliv fik Jørgen og Maren ialt syv børn, hvoraf ældste og yngste døde. Måske flere, da der på den tid var store lakuner i kirkebogsførelsen. De to sønner ved navn Jens vides intet om, og det blev en datter og svigersøn, der efterfulgte Jørgen Jensen i fæstet.

Karen blev i 1773 gift med Christen Jensen fra Alminde og rejste af sognet, mens Anne tre år senere - i 1776 - viedes til halvgårdsfæster Anders Nielsen i 4A.

Peder Jensen
f. 1734, 27-6 Eistrup
d. 14-5-1809, Herslev
selvejer

g.m. Else Jørgensdatter
f. 1745, 31-10, Herslev
d. 1786, 30-8, -

---

1. Else, 11-3-1770, d. 1788, 2. Jørgen, 23-6-1771, d. 1778, 3. Jens, 21-2-1774, 4. Maren, 11-3-1776, 5. Peder, 10-1-1778, 6. Anne, 13-5-1780, 7. Jørgen, 29-10-1782, d.s.å.

g.m. 2. Sidsel Nielsdatter Grunnet
f. 1768, 2-2, Dons
d. 11-11-1808, Herslev

8. søn, 11-12-1787, d. 30-12 s.å., 9. Else Marie, 6-2-1789, 10. Niels, 9-11-1791, 11. Else, 21-12-1794, 12. Jens, 16-9-1797, 13. Bertel, 4-7-1800, 14. Knud, 26-4-1804.

I højsommeren 1769, d. 15. juli, bortgiftede Jørgen Jensen sin ældste datter Else til Peder Jensen. Han var født i Eistrup og søn af en gmd. Jens Jensen der. Han kom lige tidsnok til at købe svigerfaders gård af rytterdistriktet, og det skete med såkaldt kgl. skøde af 5-9-1769. Købsprisen var 643 rdl. 84 sk. for htk. 6-2-2-0, hvilket var 102 rdl. pr. td. hartkorn.

Peder Jensen og hans kone nåede i deres samliv at få 7 børn. Heraf døde de tre, og af de overlevende blev det Peder, der til sin tid overtog gården. Anne blev år 1800 gift med gmd. Niels Pedersen i Møsvrå.

I høst 1786 mistede Peder Jensen sin kone, der døde kun godt og vel fyrré år gammel. Peder Jensen fulgte sæd og skik og tog en ny kone ind på gården. Det skete med bryllup i foråret 1787.

Sidsel Nielsdatter var født i Dons og datter af gmd. Niels Hansen Grunnet og Else Nielsdatter. - Hun var da kun lige fyldt 19 år og altså ikke meget ældre end Peder Jensens ældste datter. Med så ung en kone skulle samlivet jo blive frugtbart, og det blev til syv børn mere.

Af disse blev der ligeledes en arvtager til gården, idet Niels efterfulgte halvbroderen Peder. - Else Marie blev gift med Hans Henriksen Ravn i Dons, mens broderen Bertel i 1827 blev gift med Gunder Pedersdatter af Almind. Else giftede

sig i ret sen alder med skræder Hans Andersen i Herslev, viet 1828. Yngste søn Knud giftede sig ind på gård nr. 3 (gl. matr.) ved i 1831 at ægte gårdens datter, Ane Nielsdatter Juul.

Men alle disse giftermål oplevede hverken Peder Jensen eller Sidsel Nielsdatter. De døde begge i begyndelsen af 1800-tallet.

Peder Pedersen	g.m. Sidsel Sørensdatter
f. 10-1-1778, Herslev	f. 16-12-1781, Herslev
d. 6-7-1816, -	d. 4-2-1833, -
gdr.	

---

1. Else Kirstine, 13-8-1811, 2. Mette, 19-1-1813, 3. Sidsel, 27-2-1815, 4. Petrine, 20-2-1817.

Mæt af dage - antagelig - døde Peder Jensen 1809, og da stod han endnu som ejer af gården. Men en påtegning af det kgl. skøde af 10-4-1810 gjorde sønnen Peder til ejer.

Den 19. oktober samme år holdt han bryllup. Den udkårne var en Herslev-pige, idet Sidsel Sørensdatter var fra nabogården, datter af gmd. Søren Christensen Dahl og Mette Udesdatter.

Hans ejertid blev dog kun kort. Seks år senere var Peder Pedersen død. I det korte tidsrum som gift mand havde han og Sidsel fået fire døtre, hvoraf Petrine først fødtes efter Peder Pedersens død.

Som enke med fire små børn havde Sidsel kun ét at gøre: gifte sig igen. Det skete året efter.

Niels Pedersen	g.m. Sidsel Sørensdatter
f. 9-11-1791, Herslev	som ovenst.
d. 24-10-1859, -	
gdr.	

---

1. Ane, 12-12-1818, 2. Peder, 19-12-1820, 3. Christiane, 10-4-1823.

Peder Pedersens efterfølger på såvel gård som i ægteskab blev halvbroderen Niels, og ved midsommertid 1817 viedes de i Herslev kirke d. 28-6.

Gården blev dermed i slægten, livet gik videre, og Niels Pedersen føjede i sit ægteskab endnu tre børn til flokken.

Af døtrene fra Sidsels første giftermål blev Else Kirstine gift med Frederik Vilhelt Lange fra Smidstrup i 1834, og året efter viedes Mette til Hans Lauritsen, Snurom, mens Sidsel i 1837 blev kone på Skrædergården, gift med enkemand Hans Nielsen. - Petrines skæbne ukendt.

Af andet ægteskabs børn overtog Peder gården til sin tid, mens Ane i 1840 holdt bryllup med Niels Sørensen Dahl (gd. nr. 12 gl. matr.), og Christiane viedes i 1851 til gmd. Mads P.N. Tønning i Håstrup.

Disse mange bryllupper nåede Sidsel Sørensdatter ikke at opleve. Hun døde 1833, kun 51 år gammel. Nu blev det Niels Pedersens tur til at få ny mage, og ni måneder senere holdt han bryllup påny.

g.m. 2. Anne Hansdatter
f. 2-5-1777, Herslev
d. 18-3-1862, -

Niels Pedersens ny kone var en noget ældre enke i Herslev. Anne Hansdatter var fra den gamle Hiulergård, datter af gmd. Hans Nielsen - også kaldet Mogensen - og Mette Jensdatter i gd. 11A.

I 1818 var hun blevet gift med Christen Sørensen Dahl, og samme år havde de

overtaget hendes fødegård.

Efter femtens års ægteskab døde Christen S. Dahl - ligeledes i 1833 - og Anne Hansdatter og Niels Pedersen slog nu pjalterne sammen og giftede sig samme efterår, d. 2. november. Han var da 42 år, mens Anne forlængst havde passeret de halvtreds, og der blev således ingen nye arvinger.

Med sit i det ny ægteskab førte Anne sin gård. Denne blev nu udparcelleret, og hovedparten gik til Hans Dahl i nabogården, der fik overdraget htk. 2-0-2-2 1/2, mens resten blev underlagt Niels Pedersens gård.

Den ny matrikel havde givet Niels Pedersens gård nr. 7 - for øvrigt det gamle eller det samme matr. nr. - og nyansat hartkornet til 7-1-1-1 1/2, og med det af Anne Hansdatter tilførte htk. 1-1-1-1/4 og skyldsatsat under 16b blev Niels Pedersens samlede hartkorn 8-2-2-1 3/4.

Anne Hansdatter overlevede også sin anden mand og døde som en gammel dame på ca. 85 år i 1862.

Peder Nielsen
f. 19-12-1820, Herslev
d. 4-9-1864, -
gdr.

g.m. Else Udesen Dahl
f. 5-11-1820, Herslev
d. 2-4-1902, -

---

1. Niels, 25-2-1852, 2. Ane Kirstine, 6-5-1854, d.s.å., 3. Ane Kirstine, 2-10-1858.

Peder Nielsen overtog gården fra faderen med skøde af 18-1, 28-6-1848. Da var han endnu ungkarl, men højsommeren 1851 - d. 12-7 - viedes han til den jævnaldrende Else Dahl, der var datter af gmd. Ude Sørensen Dahl og Ane Kirstine Nielsdatter Ougesen fra gd. nr. 9 (gl. matr.).

Allerede året efter overtagelsen af fødegården var Peder Nielsen på handelen, idet han af gmd. Hans Due købte matr. nr. 17f med htk. 1-3-0-1 1/2. Da var anden halvdel af den gamle Hiulergård under afvikling, og Peder Nielsen fik skøde på denne del 15-9-1849.

Det blev dog ikke ved det. Da gmd. Niels Peder Brems i gd. nr. 11 (ny matr.) agtede at nedlægge gården i Herslev, købte Peder Nielsen største parten af dens tilliggende, nemlig 11a + 11b med htk. ialt 3-3-2-1 1/4, skøde af 7-3-1855. Der blev dog også solgt. Udsiftningen havde tillagt gården en udlod på Herslev østermark, matrikuleret under 7b og med 1-3-3-1/4. Denne solgtes nu til gmd. Hans Jepsen, for hvem den lå godt. Skøde af 14-7-1858.

Endvidere solgtes til Bertel Buhl i Enemærket nogle parceller fra den indkøbte gård nr. 11. Det drejede sig om 11h-11i og nr. 8b af Follerup, og de var beliggende langs Mølleåen ind mod Enemærket. Skøde af 26-10-1859.

Peder Nielsen var uden tvivl en dygtig og aktiv landmand, hvad foranstående jo bekræfter. Men han nåede slet ikke at se de fulde resultater af sin stræben, idet døden indhentede ham i ung alder, knap 44 år gammel.

Else Udesen Dahl fortsatte på gården efter mandens død, og af skøde- og pante-protokollerne ses det, at hun - omend i det mindre - ikke var bange for at slå en handel af.

I ægteskabet fødtes tre børn, af hvilke kun to blev voksne. Datteren Ane Kirstine blev 1886 gift med gdr. Hans Hansen, Jensgård, Tiufkær, mens Niels efterfulgte moderen på fødegården.

Niels Pedersen
f. 25-8-1852, Herslev
d. 25-4-1925, Vilstrup
gdr.

g.m. Mette Marie Hansen
f. 27-9-1861, Vilstrup
d. 19-4-1939, -

1. Inger Margrethe, 18-4-1887, 2. Elna, 19-8-1888, 3. Kirsten Marie, 5-7-1890,
4. Peder, 28-6-1892, 5. Jacob, 11-6-1900.

Som eneste søn havde Niels Pedersen, siden han blev voksen, været moderens højre hånd, men først omkring det tidspunkt, han giftede sig, fik han skøde på gården. Inden dette skete, havde man flyttet gården fra dens tidligere beliggenhed og nogle hundrede meter mod sydvest på selve gårdens mark. Denne flytning skete 1885-86.

Derefter førte han sin kone ind i en nybygget gård. Mette Marie Hansen var fra Vilstrup, datter af gårdmand Jacob Hansen og Kirsten Marie Ladegaard, der en overgang ejede gårdene matr nr 10 og 17 i samme by, gårde, som Niels Pedersen senere overtog.

Større ændringer i gårdens status skete ikke i Niels Pedersens tid. Dog købte han af skræder Anders P. Hansens arvinger - ved smed Christian Carlsen af Tiufkær - parcellerne 15e-25e og 35a, der var beliggende øst for hulvejen ned mod åen. Det drejede sig om godt og vel 3 tdr land. En overgang ejede han også huset matr nr 38, købt 1908 og solgt igen 1916.

Af de fem børn blev ældste datter gift med møller Tams, Lerbæk mølle. Denne forlod dog kone og mølle og forsvandt; mentes at være rejst til Amerika. Elna blev kone på sin fødegård, gift med efterfølgeren Søren Sørensen. Kirsten Marie blev gift med Sandager i Nr. Bjert, og de to sønner blev senere gårdejere i Vilstrup.

Efter at have overdraget gården her til datter og svigersøn, rejste Niels Pedersen til Vilstrup. Men han efterlod sig en del ejendom i Herslev, som først solgtes i 1916. Det var "strøgods", det vil sige mindre parceller uden forbindelse med modergårdens øvrige tilliggende. Disse parceller solgtes under ét til Søren Møller Knudsen i Viuf, skøde af 21-6-1916.

Søren Nielsen Sørensen
f. 3-4-1880, Viuf
d. 25-6-1957, Herslev
gdr

g.m.

1. Elna Pedersen
f. 19-8-1888, Herslev
d. 29-7-1922, Herslev

1. Karen Margrethe, 26-6-1916, 2. Aage Frederik, 14-11-1918, 3. Else Marie, 17-7-1922.

2. Maria Cathrine Nielsen
f. 30-6-1885, Ø.Starup
d. 22-5-1957, Herslev

Søren Nielsen Sørensen var født i Viuf sogn - vistnok på Luttermølle - som søn af gårdejer Niels Sørensen og Ane Marie Hansen.

Ved giftermål med Niels Pedersens datter fik han skøde på gården matr nr 7a m. fl. hartkorn ialt 10-4-2- 3/4, k 95.000, heraf for besætning og løsøre 25.000. Skøde af 26-9-1911.

Fire år senere, da gårdejer Peder Basse - efter en brand - solgte sin gård til ejendomshandlere, købte Søren Sørensen af disse et areal på ca. 40 tdr land, omfattende matrikelnumrene 8e-8i og 9i med ialt hartkorn 4-7-2- 1/2, jfr. kontrakt af 25-7-1915, udstykningsbevilling af 17-4-1916, skøde af 29-6 samme år.

Opmåling viste et areal på 22,0258 ha eller ca. 40 tdr land. Pris beregnet efter 900 kr pr td land gav en købesum af 35.937,67 kr. Ved dette køb rykkede gården op blandt sognets største og med et tilliggende, der nogenlunde er det samme som i dag.

I ægteskabet tre børn, af hvilke yngste datters ankomst kostede moderen livet. Ældste datter fik sit hjem i Sønderjylland. - Aage var en overgang forpagter af fødegården sammen med svogeren Poul Hansen. Sammen købte de også Enghavegård med skøde af 29-10-1955. Aage Sørensen dog eneejer 1959. Året efter solgte han for at overtage en slægtsgård i St. Velling. - Det blev så datteren Else Marie, der med sin mand, Poul Hansen, førte gården videre.

Efter sin første kones død giftede Søren Sørensen sig igen med Maria Cathrine Nielsen, der var født i Øster Starup. Dette ægteskab var barnløst.

DAHLSMINDE

htk 6-3-0-1

Bertel Andersen var den fæstebonde, der lagde navn til, da matrikelen af 1664 fremkom. Men det er også alt, hvad vi ved, og om evt. relationer til fæstere i 1688 vides intet.

- 1718

Niels Andersen f. ca. 1649 d. 1718, b. 20-3, 69 år gd-fæster	g.m.	1. Maren Jacobsdatter f. ca. 1648, Taulov d. 1695, b. 2-9, 47 år
---	------	--

1. Mette, ca. 1684, 2. Maren, ca. 1687, 3. Hans, 1689, 28-4, d.s.å.

4. Anne, 1690, 29-9, d. 1730, 5. Anders, 1693, 7-8.

2. Pedersdatter
f.
d. 1741. b. 8-1, Herslev

6. Maren, 1697, 10-6, d. 1700, 7. Karen, 1698, 27-12, d. 1715, 8. Peder, 1702, 30-1, d. 1704, 9. Peder, 1704, 6-4, 10. Kirsten, ?

Matrikelen af 1688 placerer Niels Andersen her. Noget første fæste er ikke fundet, men til gengæld måtte han genfæste gården i 1704, hvilket fremgår af fæsteprotokollen, hvori det hedder:

Niels Andersen, som af sessionen er frakendt sin gårds fæste, formedelst han ikke havde opbygget rytterhus, anmeldte sig igen samme gård at fæste, dens hartkorn er efter landmålingen 6-3-0-1, efter reduc. 5-0.

27-8-1704

Sessionsbemærkning:

Efterdi han har bygget et godt rytterhus, så bevilges han påny gården i fæste for ti rdl.

Et handlingsforløb som ovenstående var ikke ualmindeligt. Det kostede dyrt at sidde et påbud overhørigt, og den ny indfæstningssum kunne betragtes som bøde eller straf. Det skæppede endvidere i rytterdistriktets kasse.

En senere jordebog fra 1708 beretter om gårdens tilstand:

Salshus 10 fag, vel ved magt, lade 10 fag, mangler leder, stolperne rådner derfor i jorden. Besætning: 6 bæster, 2 føl, 5 køer, 6 ungnød, fem får er døde for ham i år.

Besætningens størrelse var efter tiden god, så Niels Andersen har sikkert sidet nogenlunde lunt inden døre.

Niels Andersens første hustru var enke, da hun blev gift med ham. Hun var datter af herredsfoged Jacob Harbo i Taulov og havde været gift første gang med manden i nabogården. Hans Jensen, der nok var død omkring 1682-83. Ved skiftet efter Maren Jacobsdatter, der afholdtes 17-3-1696, nævntes desuden hendes børn af første ægteskab, ialt fem. (Se gd nr 9).

I ægteskabet med Niels Andersen var der ligeledes fem børn, hvoraf dog Hans led den tort at blive ligget ihjel. Som værger for de tre pigebørn blev udpeget Søren Hansen i Brejning, Jens Hansen Koed i Viuf og Hans Olufsen i Follerup, der alle var eller havde været gifte med søstre til den afdøde.

Men kirkebogen fortsatte med dåbsnotater for Niels Andersen, så han havde ret omgående giftet sig igen. Hans anden kone var sikkert fra Hiulergården.

Det fremgår næsten af notaterne i k-bogen over fadderne, idet hele Hiulerfamilien findes nævnt sammen med Dall-folkene. Denne Hiuler-datter findes ikke nævnt ved navn et eneste sted, og ved hendes død benævnes hun kun som aftægtskone i gården.

Hvornår generationsskiftet fandt sted, er uvist, men det har da senest været ved Niels Andersens død i 1718, hvor den yngste og eneste overlevende søn af første kuld, Anders Nielsen, fortsatte som fæster.

Af de øvrige børn i første ægteskab blev Mette gift med Niels Laursen i Starup, mens Maren fik sit hjem i Studsdal, gift med Hans Pedersen; Anne døde som en ældre pige i 1730.

1718 - 1731

Anders Nielsen f. 1693, 7-8, Herslev d. 1731, begr. 7-10, Herslev gd-fæster	g.m.	Bodel Hansdatter (Basse) f. ca. 1690, Skærbæk d. 1757, begr. 3-7, Herslev
--	------	---

Ægteskab barnløst.

Anders Nielsen fik som eneste overlevende søn af Niels Andersens første ægteskab fæstebrev på sin fødegård.

Fæsteprotokollen:

Anders Nielsen begærer udi fæste faderen, Niels Andersens gård ibm., som han formedelst svaghed og høj alderdom haver opladt. Til besætning annammer den fæstende 3 bæster, 2 køer, 2 ungnød og 6 får. Matr. hartkorn 6-3-0-1, reduc. 5-2.

Tre måneder senere holdt han bryllup og viedes i Taulov d. 24-6-1719 til Bodel Hansdatter fra Skærbæk, datter af en Hans Andersen med tilnavnet Bjerg. Men Bodel førte også tilnavnet Basse, ligesom hun havde en broder i Skærbæk, Ude Hansen Basse. Dåbsnotater i Herslev k-bog nævner flere steder Bodel Basis, så dette navn eller tilnavn må nok have været i hendes slægt.

Anders Nielsen og Bodel fik ingen børn, og Anders Nielsens tid som fæster blev kun kort. Efter 12 års samliv med Bodel døde han, og skifte efter ham afholdtes 7-1-1732. Dette skifte nævner bl.a. de oven for nævnte søstres videre liv, men bringer endnu en halvsøster frem, hvis data ikke kendes, da hendes ankomst til verden var undgået k-bogens opmærksomhed. Endvidere nævntes en halvbroder til Anders, Jens Hansen, 59 år gammel, som eneste tilbageværende af Maren Jacobsdatters ægteskab med Hans Jensen.

Men Bodel giftede sig igen.

1732 - 1752

Anders Larsen Buch f. ca. 1696, Velling d. 1752, begr. 15-11, gd-fæster	g.m.	Bodel Hansdatter (Basse) som ovenst.
--	------	---

Ægteskab barnløst.

Bodels ny mage var fra Velling Hovgaarde. Larsen skrives dog hyppigst Lassen, mens Buch overhovedet ikke synes brugt.

Ved gårdens overtagelse var der på denne 37 fag hus, mens besætningen bestod af 4 bæster, 3 køer, 4 ungnød samt 5 får. Det var jo noget mindre end i Niels Andersens velmagt.

Men Lassen havde sikkert alligevel siddet og klaret sig godt. Han findes således nævnt som præstens medhjælper under sagen mod Espen degn i 1740, så hans status har været af de bedre.

1752 blev Bodel atter enke. Da der ikke i nogen af ægteskaberne var børn, måtte gården gå på fremmede hænder. Helt fremmed blev det dog ikke, da en søsterdatter af Anders Lassen som barn var kommet i gården og nu regnedes som en datter af denne.

En måned efter Anders Lassens død afholdtes skifte og deling, som det hed. Skifte blev der, men ingen deling, da passiverne oversteg aktiverne.

1753 -

Christen Madsen Dahl
f. 1716, 29-3, Herslev
d. 1771, begr. 7-7
gd-fæster og selvejer

g. m. Sidsel Sørensdatter
f. ca. 1721, Velling
d. 23-12-1808, Herslev

1. Søren, 1748, 10-11, 2. Laue, 1751, 21-12, 3. Anders, 1753, 26-12, d. 1756, 4. Anders, 1756, 26-9, 5. Mads, 1760, 20-1, 6. Anne Marie, 1762, 2-5, d. 1765, 7. Hans, 1765, 27-2.

Christen Madsen Dahl stammede fra gård nr. 12 og var søn af gd-fæster og sognefoged, Mads Christensen Dahl og Maren Hansdatter, der for øvrigt var søster til Bodel.

Sidsel Sørensdatter var niece af Anders Lassen, hvilket fremgår af et skifte efter Anne Laursdatter i Velling, der døde 1734. Ved denne lejlighed var Anders Lassen som morbroder formynder for to mindreårige døtre, hvoraf Sidsel så kom i huset hos Anders og Bodel, der jo var barnløse.

I september 1748 holdt Christen og Sidsel bryllup. De gik derefter hjemme på gården her - antagelig som karl og pige - til de efter Anders Lassens død overtog denne.

Fæsteprotokollen:

Christen Madsen Dahl søger fæste på Anders Lassens gård i Herslev, som enken til ham har afstanden. Skyldende af htk nr. 8 6-3-0-1, bygning 40 fag i temmelig stand, besætning 6 bæster, 2 køer, 4 ungnød og 8 får.

16-3-1753

Efter oplysningerne i fæsteansøgningen at dømmen havde Anders Lassen nok ikke været så ringe en bonde. Koholdet er ganske vist for lille, men hesteantallet til gengæld i top.

Frikøb til selveje fandt sted med skøde af 20-6-1769 og formedelst 651 rdl. og 30 sk.

Christen Dahl og Sidsel fik ialt 7 børn, hvoraf kun 5 blev voksne. Heraf var den ældste søn udset til arvtager af gården, Laue findes gift i Taulov d. 12-7-1775, viet til Karen Jørgensdatter Juul af Skærbæk, mens Mads fandt sig en kone i Eltang, gift dér i 1792 med Ane Margrethe Hansdatter af denne by. Hans endte i Bramdrup, gift i 1798 med Karen Thuesdatter, der dog vistnok var fra Ejstrup, der også er Bramdrup sogn.

Med Christen Madsen Dahls ankomst til gården her blev grunden lagt til en slægtsgård, hvor søn fulgte fader en 3-4 generationer, og som stadig den dag i dag er i slægtens eje, omend ikke mere i lige linie.

- 1822

Søren Christensen Dahl
f. 1748, 10-11, Herslev
d. 17-12-1822, -
gdr.

g. m. Mette Udesdatter
f. ca. 1750, Fredsted
d. 25-9-1820, Herslev

1. Christen, 26-11-1777, 2. Kirstine, 16-5-1779, 3. Sidsel, 16-12-1781,
4. Ude, 23-2-1784, 5. Anne Marie, 30-8-1786, 6. Bodil, 3-6-1789, 7.
Hans, 29-12-1791.

Det var nu en selvejergård, Søren Dahl overtog, da han blev mand på gården. Tidspunktet kendes ikke, men da han ved faderens død kun var 23 år gammel, erdet vel sandsynligt, at Sidsel Sørensdatter beholdt tøjlerne endnu nogle få år. Men måske skete det omkring den tid, da Søren satte bo og giftede sig en 3-4 år senere.

Brylluppet var en udensogns begivenhed, idet Mette Udesdatter var fra Fredsted i Ø. Starup sogn, datter af Ude Pedersen og Kirsten Jacobsdatter Haar. Som i foregående slægtled blev det også til 7 børn her i Søren og Mettes samliv, og tilsyneladende slap de alle igennem til voksen-alderen, hvad der var et særsyn dengang.

I modsætning til traditionen, hvor det var ældste søn, der var kronprins, blev det i tilfældet her den yngste søn Hans, der fik chancen, idet de to ældre brødre ikke havde kunnet vente, til faderen kunne bekvemme sig til at blive afløst.

I 1818 havde Christen giftet sig ind på Hiulergårdens halvdel, 11A, ved at ægte denne gårds datter. Året efter, d. 30-10-1819, holdt Ude bryllup med datteren i nabogården, nr. 9. Af døtrene havde Sidsel forladt reden i 1810 og giftet sig med Peder Pedersen i gd. nr. 7. Kirstine var sikkert blevet gift med Christen Madsen Lund i Stallerup. Intet vielsesnotat findes dog herom, men 1806 blev ovennævnte Lund som enkemand viet til sin afdøde kones søster, Anne Marie Sørensdatter. Bodil findes i 1814 trolovet med sønnen i nabogården, Niels Sørensen Ougesen. Men det må nok have været en misforståelse, for han giftede sig med en anden. I 1819 holdt Bodil bryllup med Hans Madsen Dahl af Eltang og fik sit hjem der.

Tiden efter udskiftningen i 1773 medførte en hel del handel med parceller, men Søren Dahl ser ikke ud til at have deltaget heri, men roligt og stille drevet sin gård, hvis hartkorn var intakt ved overdragelsen til sønnen.

1822 - 1848

Hans Sørensen Dahl
f. 29-12-1791, Herslev
d. 25-4-1848, Herslev
gdr.

g.m.

Maren Jensdatter
f. ca. 1786, Bredstrup
d. 5-11-1849, Herslev

1. Mette, 6-11-1820, d. 1823, 2. Søren, 4-5-1822.

Kun et par måneder før faderens død, havde Hans Dahl fået skøde på gården, dette blev dateret 21-10 og tinglæst 23-10-1822, hartkorn 6-3-0-1.

Da var han allerede en gift mand. Maren Jensdatters oprindelse kendes ikke, men folketællingen i 1845 fortæller, at hun var født i Bredstrup.

Udarbejdelsen af den ny matrikel, der fremkom i 1844, findes for Herslevs vedkommende at være sket 1821-22. Den gav gården her nyt matr. nr. 4, og ansatte hartkornet til 8-0-2-1/4.

Var faderen passiv med hensyn til ændringer i gårdens status, så handlede Hans Dahl en del med henblik på at forbedre beliggenheden af gårdens tilliggende, der ved udskiftningen ikke havde været for god. Således købte han af Niels Pedersen, da denne udparcellerede 11A nogle lodder, der lå fordelagtigt for hans egen gård, ialt htk 1-3-2-1/4, skøde af 1-12-1834.

Året efter solgte han en parcel af sin søndermark til Jens Christiansen Holbech, der her oprettede et mindre brug, htk 0-5-2-2½, 21-12-1835.

Denne sidste parcel var beliggende på fælled, og ejendommens ejer, p.t. Edv. Madsens enke. (Se afbyggere 4b). Endelig købte han parcellen 24a (ny matr.) af Hans Due, der igen havde købt den af smed Meier. Denne parcel

tilhører stadig gården og ligger lige øst for.

I modsætning til forgængerne var Hans Dahls bidrag til dåbsnotaterne i k-bogen yderst beskedne, idet der af to børn kun blev én voksen, og det var sønnen Søren.

Søren Hansen Dahl
f. 4-5-1822, Herslev
d. 23-1-1869, -
gdr

g.m. Ane Margrethe Hansdatter Dahl
f. 19-6-1821, Eltang
d. 28-7-1904, Herslev

1. Maren, 27-6-1851, d. 1855, 2. Bolette, 24-8-1853, 3. Maren Sørine, 6-2-1856, 4. Mette Margrethe, 2-8-1861, d. 1929.

En halv snes dage før sin død tilskødede Hans Dahl sønnen gården med htk 8-7-0-2½, skøde af 14-4-1848 og 10-1-1849.

Da var Søren Dahl endnu ungkarl, men et par år senere - 6. juli 1850 - viedes han i Eltang kirke til Ane Margrethe Hansdatter Dahl. Det var en slægtning, han her giftede sig med, idet hun var sønndatter af Mads Christensen Dahl fra gården her, der 1792 havde giftet sig en gård til i Eltang. Ane Margrethe var datter af Hans Madsen Dahl.

I deres samliv fødtes fire børn, alle piger. Af disse døde det ældste som barn. Bolette blev i 1878 gift med lærer P.B.Christensen Dahl, Ferup, der senere blev lærer i Tolstrup og sluttede i Herslev. Denne var ligeledes af slægten Dahl i Eltang.

Maren Sørine overtog gården, mens Mette Margrethe døde ugift i 1929.

Søren Dahl blev ingen gammel mand, kun 47 år gammel døde han i 1869. Som eksempel på datidens dødsannoncer skal her anføres, hvad Ane Margrethe satte i Fredericia Avis for den 26. januar 1869:

At det har behaget den alvise Gud at bortkalde, til et bedre Liv, min elskede Mand Søren Dahl i Herslev, i en Alder af 47 Aar, bekjendtgjøres af hans efterladte Enke og Børn.

Herslev, den 26. Jan. 1869

Margrethe Dahl, født Hansen.

Margrethe Dahl førte nu gården videre og nok med en bestyrers hjælp. Adkomst og bevilling til uskiftet bo fik hun først 1874, hvad der nok skyldtes, at hun nævnte år solgte et par småparceller.

I 1881 hed bestyreren Hans Christensen Dahl, hvad der fremgår af sognerådsprotokollen, og hvori han nævnes som bestyrer hos Dahls enke. Senere blev han svigersøn.

Hans Christensen Dahl
f. 9-2-1854, Eltang
d. 7-4-1928, Herslev
gdr

g.m. Maren Sørine Dahl
f. 6-2-1856, Herslev
d. 16-2-1938, Herslev

Søren Christian, 5-7-1896, d. 1 dag gl.

Hans Christensen Dahl var en yngre broder til lærer Dahl, og der var således tale om dobbelt svogerskab, da Hans Dahl og Maren Sørine i sommeren 1893 giftede sig. Da Hans Dahl nævnes på gården allerede 1881, kunne det synes noget sent, at de giftede sig så sent, at de ikke fik børn. Ganske vist fødtes en søn i ægteskabet, der dog ikke var levedygtig.

Men Hans Dahl var mere optaget af søsteren Mette, men da det ikke kunne blive til noget, giftede han sig med Maren Sørine. Vielsesattesten gjorde umiddel-

bart ikke nogen forandring i de unges stilling, idet Margrethe holdt fast ved gården, som hun først overlod til datter og svigersøn, kort før hun døde.

Skøde til Hans Christensen Dahl af 10-2-1904. Købsprisen var 52.100 kr.

Hartkornsfordelingen så da således ud:

Matr. nr.	4a	6-7-0-1	3/4
- -	16a	1-3-3-	
- -	16d	-2-2-1	
- -	17h	-1-2	
- -	24a	-1-2-1	1/4
- -	40b	-2-2	
- -	40n	-3-	3/4
- -	40r	-	$\frac{1}{2}$

Endvidere købtes af Lauge Villum Christensen matr nr 40ag, htk 0-0-1- 3/4 skøde af 10-2-1904.

I sin ejertid handlede Hans Dahl en smule, idet han til naboen Ude Nielsen Dahl solgte 4 tdr land af 16b, ligesom han til H.P.V.Sickmann solgte en parcel af 4a på 2 tdr land pløjjord, skøde af 1922.

Efter Hans Dahls død fortsatte Maren Sørine på gården, der ved hendes død 10 år senere overgik til hendes søskendebørn fra Herslev skole. Disse var: Frk. Margrethe Dahl, godsejer Søren Chr. Dahl, fru Helga Lindø og lærer Chr. Valdemar Dahl. Disses adkomst var af 10-5-1938.

Gården derefter drevet ved bestyrer eller forpagter.

En senere arvedeling gav frk Bodil Dahl ejendomsretten, og hun bebor gården nu.

Gård nr. 9, 1688

htk. 5-6-3-1

Matriklen af 1664 placerede Søren Hvolby her.

Søren Jensen Hvolby
f. ca. 1630
d. 1702, 23-1, 71 år, He.
gd-fæster

g.m. Mette "Søvrens"
f. ca. 1626
d. 1707, 10-6, 81 år, He.

Kirsten, ca. 1664.

Tilstandsbeskrivelsen af 1663 nævnte også Søren Hvolby på gården her, og der var da efter svenskekrigenes ødelæggelser 2 ruinerede huse. Et bygningssyn fra 1666 rapporterede, at Søren Jensen endnu manglede Salshus. Det forhindrede dog ikke landgildesynet året efter at tildele Søren fuld landgilde. Der havde efter krige-
ne været frihed for at betale denne her i efterkrigstiden. Men nu gik den ikke længere.

En senere beskrivelse - 1685 - af samme gård viste, at Søren nu var "vel ved magt" med 11 fag salshus, 19 fag lade og stald samt et fæhus på 11 fag. Besætningen bestod af 4 bæster, 4 køer, 2 kvier, 3 stude, 7 får og et svin. Det var efter tiden en rimelig besætning.

Hans kone hed Mette. Hvad hun hed til efternavn, er uvist, da hun kun findes nævnt i k-bogen som Mette "Søvrens". Hendes navn blev her i k-bogens begyndelse ofte nævnt som den, der ved dåbshandlinger hos naboer og venner holdt barnet over dåben. Måske havde hun fungeret som gjordemoder og dermed ganske automatisk forfremmet til gudmoder.

En Kirsten Søvrens findes også nævnt nogle gange som dåbsvidne, og det var sikkert en datter af ægteparret.

Selv om det var Søren, der havde fæstet, havde han nok en medfæster.

Hans Jensen
f.
d. ca. 1681-82, Herslev
medfæster

g.m. Maren Jacobsdatter
f. ca. 1648, Taulov
d. 1695, 2-9, 47 år, Herslev

---

1. Jacob, ca. 1675, 2. Jens, ca. 1677, 3. Morten, ca. 1679, d. 1703, 4. Karen, ca. 1680, 5. Anne, ca. 1681, d. 1690.

Hans Jensen var en broder til Søren Jensen, men hans navn figurerer ikke i andre protokoller end skifterettens.

Efter Hans Jensens død giftede Maren sig med Niels Andersen i nabogården nr. 8. Her døde hun 1695, og ved skiftet efter hende kendes børnene fra første ægteskab med Hans Jensen, og deres omtrentlige alder beregnet efter oplysningerne i skiftet.

Ved dette var Søren Jensen til stede som farbroder til børnene, og han blev formynder for de tre drenge, mens sognefoged Tyge Jensen - der for navnets skyld også kunne være en broder - blev formynder for Karen.

Intet videre vides om disse børns videre liv. Dog var Jens i live 1732, da der blev skiftet efter halvbroderen Anders Nielsen (se gd. 8).

Jens Jepsen
data ukendt

g.m. ukendt

Peder, 1690, 11-2.

Hvornår Søren Jensen Hvolby afstod fæstet, vides ikke, da intet herom er fundet. Imidlertid var det omst. Jens Jepsen, der måtte afstå gd-fæstet her i 1708. Hvem han var, er uvist, men han kunne jo være en svigersøn af Søren og Mette, gift med f. eks. Kirsten Søvreus. Men det er selvfølgelig gætterier.

Hans Hansen
f. ca. 1670
d. 1744, 5-1, Herslev
gd-fæster

g.m. ukendt

1. Maren, 1710, 9-11, 2. Hans, 1713, 26-3, 3. Giertrud, 1715, 4-8, 4. Karen, 1718, 27-2, d. 1739, 5. Jens, 1720, 3-11, 6. Lene, 1723, 6-6.

Men hvem end nu Jens Jepsen var, så kørte han åbenbart gården ned. Det fremgik af Hans Hansens ansøgning om fæste på gården her. Formedelst gårdens slette tilstand måtte Jens Jepsen frivilligt afstå til dragoenen af Livkompagniet, der dog endnu ikke var færdig med sin tjeneste, og en sessionsbemærkning anførte:

Som for Hans Hansen en anden ad interim er presenteret, så forundes ham fæstet for indfæstning 5 rixdaler. - 10-11-1708.

Noget kunne tyde på, at fæstet måske efter Søren Jensens død bare er fortsat i Mette Søvreus navn - det var ikke ualmindeligt - og at der først efter Mettes død i 1707 nu skulle ske noget. En jordebog fra 1708 havde nemlig stadig Søren Jensen som bruger, selv om han havde været død nogle år.

Bortset fra, at det var en tidligere dragon, der nu skulle forsøge sig som rytterbonde, vides intet om ham. J.J. Ravn anfører i sin bog Hans Hansen som søn af Hans Jensen. I så fald må han være af et tidligere ægteskab, da Maren Jacobsdatter ikke var hans mor. Men det kan da også være tilfældet, selv om der intet bevis foreligger.

Førnævnte jordebog fra 1708 angav gården med 12 fag sals, 16 fag lade mod syd, 8 fag mod øst var noget brøstfældige. Der fandtes 4 bæster, 1 plag, 2 køer, 1 kalv og 4 får. Sammenlignet med Søren Jensens "vel ved magt" kunne det godt se ud, som om gården var på retur.

Med sin ukendte kone fik Hans Hansen 6 børn, hvoraf kun et enkelt døde som 21-årig. Den eneste søn muligvis også død, da det blev en datter og svigersøn, der overtog fæstet efter Hans Hansen.

Ravn beretter desuden i sin bog om den ulykke, der ramte Hans Hansen i slutningen af hans fæstetid. I 1737 væltede en storm en hel længe på 10 fag, hvorved 1 bæst, 2 køer og 6 får blev slået ihjel. Det var selvfølgelig et tab, der kunne mærkes, og få år senere afgav Hans Hansen gården.

Jep Nielsen Ougesen
f. 1710, 11-5, Herslev
d. 20-6-1787, -
gd-fæster

g.m. Giertrud Hansdatter
f. 1715, 4-8, Herslev
d. 6-8-1795, -

1. Karen, 1741, 1-10, d. 1761, 2. Niels, 1743, 7-4, 3. Mette, 1745, 14-2, 4. Hans, 1751, 15-8.

Jep Nielsen Ougesen var født på nabogården nr. 10, søn af gd-fæster Niels Nielsen Ougesen og Karen Pedersdatter.

Kort før jul 1740 holdt Jep og Giertrud bryllup, og samtidig var Hans Hansen sikkert gået på aftægt.

Ud over, at der i ægteskabet fødtes fire børn, er det småt med viden om Jep Ougesen og hans kone. - Niels fik som ældste søn kgl. skøde på gården, mens Mette i 1766 blev gift med en Andreas Bertelsen i Fredericia. Hans nøjedes nok med at pløje den fædrene ager, idet han findes som ugift hos broderen ved folketællingen i 1801. 1822 døde han som gammel ungarl på gården hos broderdatteren.

Niels Jepsen Ougesen
f. 1743, 7-4, Herslev
d. 10-6-1819, -
selvejer

---

g.m. 1. Anne Jensdatter
f. 1754, 26-12, Tolstrup
d. 11-7-1784, Herslev

g.m. 2. Else Madsdatter Kyed
f. 1768, 7-2, Follerup
d. 23-11-1818, Herslev

1. Giertrud, 3-4-1788, 2. Anne Kirstine, 31-5-1791.

Som hjemmegående søn var det Niels, der fik skødet, da frikøbet stod for. Da var faderen - selv om han var oppe i årene - endnu ikke fyldt de tres år, men det var simpelthen af praktiske grunde. Så sparede man en tinglæsning en halv snes år senere.

Han var endvidere så meget hjemmegående, at han glemte at se sig om efter en kone, og han havde rundet de fyrre, inden han besluttede sig.

I høsten 1783 - d. 6-8 - holdt han bryllup med Anne Jensdatter fra Tolstrup. Hun var datter af gmd. Jens Pedersen og Sidsel Bertelsdatter i gd. nr. 7 (gl. matr.) i Tolstrup.

Knap et år senere var Anne død, og Niels Ougesen sundede sig et par år, inden han atter vovede springet. Men kort efter St. Hans 1786 giftede han sig påny. Else Madsdatter Kyed var født i Follerup, datter af Mads Hansen Kyed og Kirsten Hansdatter Basse i gd. nr. 1 - den senere Bollegård.

I dette samliv var der to døtre, hvoraf Giertrud i 1814 blev gift med gmd. Niels Jepsen af Bredstrup, mens Anne Kirstine blev kone på sin fødegård. I sommeren 1819 døde Niels Ougesen, og tre måneder senere giftede Anne Kirstine sig.

Ude Sørensen Dahl
f. 23-2-1784, Herslev
d. 22-8-1843, -
gdr.

---

g.m. Anne Kirstine Nielsd. Ougesen
f. 31-5-1791, Herslev
d. 17-5-1851, -

1. Else, 11-5-1820, 2. Niels, 7-5-1823, 3. Søren, 6-6-1825, 4. Mette, 18-7-1827, Hans, 12-12-1829.

Anne Kirstines ægtemand var født på nabogården, søn af gmd. Søren Christensen Dahl og Mette Udesdatter.

I efteråret 1819 - d. 23. Oktober - viedes Anne Kirstine og Ude Dahl i Herslev kirke, og en ny generation begyndte på gården, idet Else Kyed var død året i forvejen.

Gennem vielsesattesten fik Ude Sørensen Dahl skøde på gården, og dette findes dateret 21-10, 23-10-1822.

Den ny matrikel, der udarbejdedes her i årene 1821-22, gav gården nyt matr.- nr., nr. 6 og ansatte hartkornet til 9-5-2-1/4, en ansættelse gården holdt næsten uændret i Ude Dahls tid. Dog købte han af Peder Christensen (Brems) en parcel af dens gård nr. 18, skyldsatsat under 18b og med htk. 0-4-0-3/4. Skøde af 28-11-1837, læst 10-1-1838.

I 1843 døde Ude Dahl, og af notatet i k-bogen ses det, at han begik selvmord, og med den tilføjelse, at han måtte begraves på kirkegården med jordpåkastelse. Det var jo tidligere således, at selvmordere ikke fik kirkens bistand til den sidste rejse, ligesom et hvilested uden for kirkegårdsdiget var passende for den kategori medmennesker.

Af de fem børn i ægteskabet blev Else i 1851 gift med gmd. Peder Nielsen i gd. nr. 7. Niels blev senere moderens efterfølger, mens Søren og Hans blev gårdmænd i hen- hv. Skærup og Svinholt. Mette viedes i 1852 til gmd. Hans Hansen i Håstrup. Efter mandens død fortsatte Anne Kirstine som gårdejerske. Det viste Folketællingen af 1845, der også viste Niels som avlskarl hjemme på gården. Endvidere kan man af skøde- og panteprotokollerne se, at Anne Kirstine ikke alene af navn var gård- ejerske. Hun øgede gårdens tilliggende med købet af et par parceller: matr. nr. 17c fra Hans Due i nabogården, htk. 0-3-0- , dateret 6-2-1850, og fra Jens Chr. Hen- riksen matr. nr. 17g, htk. 0-2-3-1½, 30-11-1850 og 18-1-1851. - Disse handler nåe- de hun, inden hun døde i maj 1851.

Niels Udesen Dahl
f. 7-5-1823, Herslev
d. 27-9-1862, -
gdr.

g.m. 1. Maren Hansen
f. 18-1-1824, Håstrup
d. 19-4-1856, Herslev

1. Ude Nielsen, 27-4-1853, 2. Hans Peter, 14-11-1854, 3. Ane Kirstine, 31-1-1856.

g.m. 2. Barbara Lene Olesen
f. 9-1-1825, Vilstrup
d. 16-9-1912, Kolding

4. Maren Nielsen Dahl, 29-9-1859.

Niels U. Dahls adkomst kendes ikke, men da moderen stod for ejendomshandelen lige til sin død, og hendes navn stod på skøderne, må det først være efter hendes død. Omtrent ved samme tid giftede han sig. Maren Hansdatter var fra Håstrup, men der- uover vides intet.

Efter moderens død fortsatte livet på gården som hidtil, og først et skiftebrev af 12-10-1859 gav Niels U. Dahl adkomst til gården, der da bestod af følgende ma- trikelnumre: 6-17c-17g-18b-40o og 40bb med htk. ialt 11-1-2-3/4.

Men da der nu manglede en husmoder, måtte Niels Dahl finde sig en kone, og hende fandt han i Håstrup. Men det er også alt, hvad der vides i skrivende stund. I sam- livet fødtes tre børn, inden Maren Hansen døde i 1856, kun 33 år gammel.

Af disse børn overtog sønnen Ude til sin tid fødegården. - Hans Peter giftede sig med Kirstine Hansen i Børup, hvor de vistnok overtog hendes fødegård. - Ane Kir- stine fik også sit hjem i Børup, gift 1883 med Jens Peter Jensen, søn af gdr. Lo- rents Jensen.

Efter Maren Hansens død fik Niels Dahl en husbestyrerinde i huset, og hun blev se- nere hans kone. Barbara Lene Olesen var fra Vilstrup, datter af gmd. Ole Pedersen og Maren Hansdatter. De findes viede i Herslev d. 12. november 1859, efter at de i september s.å. havde fået en datter sammen. Denne datter boede antagelig sammen med moderen i Kolding, og her døde hun 1945, antagelig ugift.

Få år efter sit andet giftermål døde Niels Dahl, kun 39 år gammel, og atter måtte en enke føre gården videre og muligvis med bestyrer, da en sådan ofte findes nævnt. En enkelt handel stod hun også for, da hun solgte en mindre parcel til Jørgen An- dersen Lindved, matr. nr. 6c med htk. 0-1-1-½, skøde 16-3-1871.

Efter afståelsen af gården til stedsønnen, rejste hun til Kolding, og her døde hun i 1912.

Ude Nielsen Dahl
f. 27-4-1853, Herslev
d. 1941, b. 12-6, Herslev
gdr.

g.m.

Marie Laurine Justesen
f. 12-7-1859, Almind
d. 1926, b. 19-8, Herslev

1. Aksel Vilhelm, 14-4-1886, 2. Anne Marie Agnethe, 7-1-1892.

Ude Nielsen Dahl's adkomst skrev sig af 10-2-1886, og året før havde han giftet sig med Marie Laurine Justesen fra Vilstrup. Hun var dog født i Møsvrå, Almind sogn, og datter af gårdmand Laurits Justesen og Anne Marie Pedersdatter Buhl.

I sine senere år handlede Ude Dahl en del. I 1918 købte han Niels Nielsens ejendom, matr. nr. 22a m.fl., skøde af 17-6, 26-6-1918. Til gengæld solgte han et par parceller i Bolskov. Til Thomas Hougaard parcel af 6a og 17g, ialt ca. seks tdr land for 1400 kr. pr td. Skøde af 29-4-1922.

Samme år til Carl Dalgas Madsen tre tdr. land af matr. nr. 16 og 17, skøde af 16-12-1922.

I sine yngre år var Ude dahl ligeledes optaget af sognets anliggender, idet han ses at have været medlem af sognerådet et par perioder omkring 1890.

Af ægteskabets to børn var arvefølgen på forhånd givet, idet der kun var en søn og en datter. Anne Marie Agnethe blev i 1919 gift med gårdmand Hans Sørensen i Håstrup.

Aksel Vilhelm Dahl
f. 14-4-1886, Herslev
d. 25-5-1960, Herslev
gdr

g.m.

Anna Schaarup Arravad
f. 7-8-1908, Faarvang
d. 22-2-1974, Herslev

1. Elise, 10-8-1947, 2. Ude, 21-9-1948

Aksel Dahl var en moden mand, inden han giftede sig. Han var omkring tres år, inden han besluttede sig. Anna Arravad var født i Faarvang, Tvillum sogn, og datter af mejeribestyrer Jacob Skaarup Pedersen Arravad og Kirstine Elise Jørgensen.

Aksel Dahl's adkomst til gården var så sent som 12-11-1927, men han havde jo nok forinden da stået for styret, da faderen var meget gammel.

Han var ligesom faderen interesseret i sognets anliggender. Han var medlem af af sognerådet og en overgang dettes kasserer.

De to børn var kun halvstore, da Dahl døde, og jorden blev derfor forpagtet ud til naboen H.C.Christensen. - Fru Dahl blev boende på gården, så længe hun levede, men da hun døde, gik det tilbage for gården, og i september 1980 måtte den til tvangsauktion. Ved auktionen købtes den af ingeniør Helge Hovad fra Kolding, der endnu ejer den. Dermed gik den ud af slægtens eje efter ca. 300 års besiddelse.

Sønnen vides intet om, mens datteren blev sygeplejerske.

Gård nr. 10, 1688

ENGHAVEGÅRD

htk. 6-2-1-2

På denne gård placerede matriklen af 1664 Hans Pedersen Bull. Af de gamle kirke-regnskaber ses det, at han tillige var kirkeværge. Da det dengang var en betroet stilling, havde han altså hørt til de "agtværdige" bønder i sognet. Tilstandsbeskrivelsen, der udarbejdedes 1663 og gav et billede af gårdens og besætningsens situation, berettede om gården her, at Hans Pedersen Bull endnu havde lade og et ruineret hus.

Bygningssynet af 1666 berettede, at Birgitte Bulls endnu havde 4 fag hus, men gården ellers ganske øde. Hans Pedersen Bull var på det tidspunkt død, når det var hans kone, der blev nævnt. Det var åbenbart stadig gået tilbage, og for at føje spot til skade blev hun samme år - 20. oktober - stævnet for at have misrøgtet sig fæste og dermed forbrudt det. Det blev da nok således, at Birgitte måtte kvitte sit fæste. Hun blev nok efterfulgt af Hans Jensen, der er omtalt under gd. nr. 9. - Efter hans død blev gården eller fæstet overtaget af Peder Jensen Lassen.

Peder Jensen Lassen
f. ca. 1637
d. 1721, 19-10, 84 år, Herslev
gd-fæster

g.m. Maren Jeppesdatter
f. ca. 1640
d. 1703, 7-2, Herslev

Jep, ca. 1665, Lass, ca. 1672, d. 1690, Niels, ca. 1674, Ane, Iver, Jens, ca. 1686.

Tilstandsbeskrivelsen af 1685 angav Peder Jensen Lassen som fæster, og gården var åbenbart kommet på fode igen. Men det var jo også små tyve år siden, Birgitte Bulls sad med stumperne.

Nu var der 15 fag hus indeholdende sals, stald og fæhus samt en lade på 8 fag hus. Endvidere hørte der til gården et rytterhus på 7 fag.

Besætningen bestod af 4 bæster, 4 køer, 2 ungnød, 5 får og 2 svin, så det var gået kendeligt fremad. Men bemærkningen: manden er flittig, siger jo nok lidt om, at Peder Jensen ikke var kommet sovende til resultatet.

I samlivet med Maren Jeppesdatter, hvis oprindelse er ukendt, var der ikke så få børn, hvoraf nogle kun kendes fra dåbsnotaterne, hvori de blev benævnt som søn el. datter af Peder Jensen Lassen.

Det er da også muligt, ja, næsten sandsynligt, at Maren var P. Lassens anden kone, idet en gårdfæster i Højrup, Jørgen Pedersen, var en søn herfra.

Ved skiftet efter Maren - afholdt 14. marts 1703 - var der kun tre sønner tilbage: Jep på 38 år, Niels på 29 og Jens på 16 år. Disses omtrentelige fødselsår beregnet efter skiftets oplysninger.

Apropos sønner, så kom Peder Lassen i søgelyset, da man fra ryttersessionens side ville gøre op, hvor mange reserver man havde. Det fremgik af protokollen (efter Ravn):

Ved seneste optegning af reservekarle til dragon-indrulleringen har jeg (regimentsskriveren) sognevis sammenkaldt bønderne til rigtig angivelse, men jeg må højlig beklage en stor uforskammethed i at spare og fordølge den rette Sandhed.

Skal sligt ustraffet passere, kan ingen nogentid tvinge gemene mand til at ud-sige den rette Sandhed. - Jeg har nyligen spurgt, at Peder Jensen Lassen i Herslev har fordulgt sin 23-årige søn, og at Christen Dall samme sted har fordulgt

sin 15-årige søn, som endnu findes hos faderen.

Med den behandling, soldaterne dengang fik, var det forståeligt, at man søgte at unddrage sig den forhadte militærtjeneste. Det kunne altså ske ved at "glemme" at opgive antallet af drengbørn. Det kunne også ske ved at tage tjeneste i byerne, hvor ryttersessionen intet havde at gøre, da det udelukkende var bondesønner, der var pligtige til at "springe soldat".

Da Peder Jensen Lassen var omkring støvets år, afgav han fæstet til sønnen Jep.

Jep Pedersen
f. ca. 1665-70, Herslev
d. 1709, 16-1, 39 år, Herslev
gd-fæster

g.m. Karen Christensdatter
f. ca. 1680, Herslev
d. 1752, 6-1, 72 år, Herslev

Ingen børn kendes.

Fæsteprotokollen:

Jep Pedersen søger fæste på hans fader Peder Lassens for hannem formedelst alderdom afstandene gård, af hartkorn efter landmålingen 6-2 og efter reduc. hartkorn 5-1. - Indfæstning 8 rixdaler.

5-6-1707

Jep Pedersen fik dog ikke megen fornøjelse af sit fæste, idet han døde allerede et par år efter.

Hans kone var en Herslev-pige, idet hun var datter af corporal Christen Skonning af rytterstyrkerne og Maren Bertelsdatter. Der er ikke fundet børn i ægteskabet, som antagelig havde været lige så kort eller længe, som Jep var gd-fæster. Hans alder ved død blev angivet til 39 år, hvad der jo ikke rigtig harmonerer med opgivelsen ved skiftet i 1703.

Men en gård med en - antagelig - ung enke, havde ikke svært ved at finde en afløser for Jep, hvad der fremgår af første barns fødsel knap halvandet år efter.

Niels Nielsen (Ougesen)
f. ca. 1674
d. 1729, 8-5, 55 år, Herslev
gd-fæster

g.m. Karen Christensdatter
som ovenst.

---

1. Jep, 1710, 11-5, 2. Peder, 1712, 11-12, 3. Maren, 1715, 11-6, 4. Niels, 1718, 2-1, 5. Christen, 1720, 1-9.

Hvem Niels Nielsen med tilnavnet Ougesen var, vides i skrivende stund ikke, men han var åbenbart gledet ubemærket ind i den afdøde ægtemands sted uden at bekymre sig om fæstebrev og lign. bagateller.

Men regnskabet kom, og ved rytterdistriktets "razzia" i 1717 måtte han stå skoleret og bøde for sin "glemsomhed".

Sessionsprotokollen:

Niels Nielsen, som skylder reduc. hartkorn 5-1, siger sig for 6 à 7 år siden at have fæst, men sligt ej med noget bevist og har ingen fæstebrev. Bygningen 8 fag sals, 10 fag ladehus, 8 fag fæhus og stald, 6 fag ladehus af nyopbyggt, alt øvrigt nogenledes ved magt. Besætning 4 bæster, 4 køer, 2 ungnød, 2 kalve og 9 får.

17-7-1717

Bemærkning: Giver til indfæstning 6 rixdaler 4 mk.

I sit andet ægteskab fik Karen Christensdatter med Niels Nielsen ialt fem børn.

Heraf blev datteren Maren i 1744 gift med enkemand Hans Lassen i gd. nr. 5A. Ældste søn Jep giftede sig ind på nabogården nr. 9, og Peder, der en overgang med familie opholdt sig i fødegården, fik siden et fæste i Velling. Niels afløste moderen, da den tid kom, mens Christens videre liv ikke kendes. Han døde dog i Herslev i 1776.

Niels Ougesen blev ikke særlig gammel, og 1729 døde han, kun 55 år gammel. Derefter fortsatte Karen Christensdatter fæstet, hvad der også sagtens kunne lade sig gøre ved de fire sønners hjælp.

Peder var den første af brødrene, der giftede sig. 1738 holdt han bryllup med en Dorethe Laugesdatter, der dog ikke kan findes født her. De nåede at få en datter, inden de i 1743 forlod Herslev.

1740 forlod Jep hjemmet og giftede sig med Giertrud Hansdatter i nabogården. Nu var Niels så den ældste af de hjemmegående brødre, men Karen overlod ham ikke gården før 1752.

Niels Nielsen Ougesen
f. 1718, 2-1, Herslev
d. 6-6-1784, -
gd-fæster og selvejer

g.m. 1. Maren
f. ca. 1731
d. 1761, 21-5, Herslev

1. Niels, 1756, 12-9, d. 1770, 2. Søren, 1761, 29-3.

g.m. 2. Kirsten Hansdatter
f. 1721, 22-5, Herslev
d. 19-7-1780, -

3. Maren, 1763, 3-7.

Fæsteprotokollen:

Niels Nielsen forlanger fæste på hans faders fradøde gård, som hans moder til ham afstår, hartkorn nr. 10, 6-2-1-2, bygning 30 fag, 6 bæster, 1 ko, 2 kvier og 10 får.

29-3-1752

Da Niels Nielsens fæste blev approberet, var Karen Christensdatter jo for længst død, men ansøgning om fæstet kan selvfølgelig været indleveret, mens moderen endnu var levende.

Ved fæsteovertagelsen var Niels ikke nogen ren grønskolling, men endnu ugift. Det forsømte heri indhentede han imidlertid, og fire år senere begyndte hans bidrag til dåbsnotaterne. Hvem Maren var er uvist, og hun døde i ung alder, kun 30 år gammel, og det kunne se ud til, at det var Sørenns ankomst til verden, der - i hvert fald indirekte - kostede hende livet.

Af de to sønner døde Niels som fjorten-årig, idet han frøs ihjel ved Loftsbro d. 25. marts 1770.

Sidst på sommeren 1761 giftede Niels sig igen. Kirsten Hansdatter var enke efter Hans Madsen Dahl i Enemærket og datter af Hans Jensen i Hjulergården. Hun var ikke helt ung mere, og det blev kun til en enkelt datter, Maren.

Samme Maren blev i 1784 gift med gmd. Jens Keyesen i Follerup.

Det faldt i Niels Ougesens lod at frikøbe gården, da den tid kom. Arvefølgen var ligeledes fastlagt, der var kun Søren tilbage.

Søren Nielsen Ougesen
f. 1761, 29-3, Herslev
d. 8-5-1811, -
gdr.

g.m. Maren Christensdatter
f. 1760, 20-4, Højrup
d. 25-2-1814, Herslev

1. Niels, 1-8-1783, 2. dødf. dr., 1785, 3. Christen, 23-6-1786, 4. Hans, 11-6-

1789, 5. Maren, 13-7-1792, 6. Niels, 21-11-1794, 7. dødf. dr., 1797.

I modsætning til faderen var Søren Ougesen hurtig i vendingen, når det drejede sig om at finde en kone. Kun 22 år gammel holdt han bryllup med den et år ældre Maren Christensdatter fra Højrup, datter af gmd. Christen Jensen og Karen Hansdatter fra gd. nr. 4 af denne by.

Den 1. august 1783 blev han trolovet med Maren, og den 28. i samme måned fik han skøde på gården. En lille måned senere igen stod så brylluppet. En hurtig sagsbehandling og start. Men det var heller ikke for tidligt, da faderen, der var enkemand, ca. ni måneder senere var død.

På gården voksede nu fire sønner og en enkelt datter op. Den enlige datter blev gårdmandskone i Højrup, gift 1813 med gmd. Niels Lauritsen i gd. nr. 1. - Niels blev som ældste søn faderens efterfølger, mens Christen nok fandt sit virke uden-sogns. Hvor vides ikke, men 1830 ses hans enke at have giftet sig påny. - Hans blev gårdejer i Højrup, hvor han giftede sig med sin fætters enke i gd. nr. 4, samme gård, hvorfra hans moder i sin tid udgik. Niels d.y. døde som tjenestekarl i 1829, nok ugift.

Ingen ændringer i gårdens status fandt sted i Søren Ougesens tid, og både han og konen døde i deres bedste alder. Men kort før sin død havde Niels d.æ. fået skøde på gården.

Niels Sørensen Ougesen (Ousen)
f. 1-8-1783, Herslev
d. 26-12-1850, Herslev
gdr.

g.m. Maren Thomasdatter
f. ca. 1784, Pjedsted
d. 9-4-1871, Herslev

Søren, 29-9-1815

Niels Ougesens adkomst var af 19-4-1811, men først tinglæst ti år senere d. 20-12-1821.

Da var Niels endnu ugift, men tre år senere, d. 17. juni 1814 findes han trolovet med Bodild Sørensdatter af samme by. Bodild var nok identisk med datteren i nabogården, datter af Søren Dahl og Mette Udesdatter i gd. nr. 8. Men det blev ved trolovelsen, for et par måneder senere - 13. august - blev han i Pjedsted viet til Maren Thomasdatter, datter af Thomas Andersen og Margrethe Jørgensdatter af samme by.

Den ny matrikel gav gården nr. 5, og det gamle htk. på 6-2-1-2 blev ændret til 8-7-1-1 1/2.

Da nabogården nr. 17 (ny matr.) udparcelleredes af Hans Due, købte Niels O. af denne parcellerne 17d og 17e med htk. henhv. 0-4-1-1/4 og 0-4-2-1/4. Skøder af 19-9-1849. Men det blev også Niels Ougesens sidste handel, idet han døde året efter.

Efter mandens død fortsatte Maren Thomasdatter som gårdejerske, selv om den enlige søn skulle være gammel nok til at fortsætte.

Og Maren stod endnu for et par handeler, idet hun af Hans Dues svigersøn, Jens Chr. Jacobsen, der havde overtaget resterne af Hans Dues gård, købte yderligere et par parceller, matr. nr. 16e og 17a med henhv. 0-2-0-3/4 og 0-1-3-1/4. Denne handel var dog et mageskifte, idet Maren af gårdens stamjord afgav matr. nr. 5b med 0-2-2-0. Skøde af 3-11-1852.

Godt et par år senere gav Maren tøjlerne fra sig.

Søren Nielsen Ousen
f. 29-9-1815, Herslev
d. 10-6-1868, Herslev
gdr.

g.m. Mette Cathrine Hansen
f. ca. 1820, Vilstrup
d. 19-10-1895, Bolskov

Ægteskab barnløst.

Søren Nielsen Ousens adkomst skrev sig af 26-7-1854, og det var nu en gård, med et noget større tilliggende, end da faderen i sin tid startede. Gårdens hartkorn var, som følger:

matr. nr.	5a htk.	8-4-3-1	1/2
	16e	0-2-0-	3/4
	17a	0-1-3-	1/4
	17d	0-4-1-	1/4
	17e	0-4-2-	1/4

eller ialt 10-1-2-0, og hertil kom så nok et par mindre skovlodder.

Søren Ousen var gift med Mette Cathrine Hansen, der var født i Vilstrup, datter af

Søren Ousens tid som gårdmand blev kun af kort varighed. 1868 døde han og efterlod sig enke. Børn var der ikke kommet i samlivet, og testamente overlod gården til Mette Cathrine.

Men gårdens økonomi var nok allerede i Søren's levetid noget skrantende, og det fremgår af en annonce i Fredericia Avis for 16-2-1867, der lød:

En Jordlod paa Herslev Mark, ca. 22 1/2 Td. Land g. Maal til Salg. Sognefoged Mads Jepsen, Østdalsgaard, paaviser og afslutter Handel.

Den omtalte jordlod var en del af gårdens østermark - senere betegnet 5f - og det var sikkert ikke nogen tilfældighed, at det var sognefogeden, der kunne afslutte handelen. Denne havde - som det senere viste sig - ikke så få penge i klemme.

Jorden blev dog ikke solgt i første omgang, og kort efter døde Søren Ousen. Ifl. samme avis holdt Mette Cathrine i foråret 1869 en auktion over en del løsøre. Men i højsommeren samme år indtrådte Mette Cathrine atter i den hellige ægtestand og giftede sig med Peder Møller.

Peder Møller Pedersen
f. 27-12-1842, Højrup
d. 1927, begr. 3-12, Bolskov
gdr.

g.m. Mette Cathrine Hansen
som omst.

Ægteskab barnløst.

Peder Møller, som han kaldtes i daglig tale, var født i Højrup som søn af daværende husmand Peder Møller Hansen og Malene Hansen på Højrup mk. Han var over tyve år yngre end sin kone og blev formedelst vielsesattesten nu ejer af gården.

Det blev dennes status dog ikke bedre af, og det ses af panteprotokollerne, at førnævnte sognefoged stadig var den finansierende. En panteobligation fra P. Møller til Jepsen af 19-12-1871 lød på ikke mindre end 13.000 rdl. I forvejen havde han forstrakt Møller med 3400 rdl. i 1870.

Et par enkelte handeler stod Peder Møller for i sin ejertid. Matr. nr. 33, der tilhørte Jens Nørskov og var beliggende lige op til gården her, mageskiftedes med en parcel 5d, der lå op til Håstrup skel. Endvidere solgtes parcellen 5c til Møllers moder, Magdalene Hansen. Begge handeler i 1870.

Men økonomien medførte, at gården blev forpagtet ud, og 1875 blev Michael Møller forpagter af gården. Forpagtningskontrakt af 1-4, og denne skulle løbe i 10 år, men holdt kun i 3, da gården sogltes. Samtidig tinglæstes sognefogedens tilgodehavende påny, og da møntfoden nu var blevet til kroner og øre, var det nu en gæld på 34.000 kr.

Den førømtalte jordlod ses i 1890 at være blevet stillet til offentlig auktion af en kreaturhandler Salomon Meyer. I første omgang blev den ikke solgt, men ved ny auktion d. 12. september s.å. gik den til forstander Møller, Landerupgård, som ufyldstgjort panthaver.

Peder Møller og Mette Cathrine flyttede til Bolskov, da der rykkede en forpagter ind på gården, og her overtog de ejendommen matr nr 28 fra Peder Møllers broder.

Lauge Villum Christensen
f. 26-8-1836, Estrup mk.
d.
gdr.

g.m.

Gissel Marie Iversen
f. 1-11-1835, Øster Gjesten
d.

1. Niels, 16-1-1875, 2. Ane Marie Dorthea, 2-4-1879, 3. Hans Iver, 30-6-1884.

Lauge Villum Christensen kom fra Vilstrup, da han med skøde af 25-6-1878 overtog gården her. Han var født i Malt sogn, søn af gdr. Christen Laugesen og Dorthe Jepsdatter. Han havde i 1874 giftet sig i Vilstrup med Niels Hansens enke, Gissel Marie Iversen, der var fra Øster Gjesten, datter af gårdmand Iver Hansen og Ane Marie Mikkelsdatter sammesteds.

Efter Giftermålet med Gissel Marie udparcellerede Villum Christensen hendes gård og købte gården her. Den bestod da af følgende matrikelnumre: 5a-6b-16e-17a-17c-17d-33a-33b-40p og 40ø, hartkorn ialt 6-5-0-2.

I Herslev-tiden fødtes et par børn, og heraf blev datteren i året 1900 gift med gårdejer Laurids Jensen Fougaard i Taulov. - Efter godt og vel 25 år i Herslev solgtes gården her i 1904 til Thomas Skov.

Thomas Pedersen Skov
f. 3-5-1875, Højrup
d. 10-5-1955, Herslev
gdr

g.m.

Karen Mortensen
f. 23-8-1883, Højrup
d. 20-3-1947, Herslev

ægteskab barnløst

Thomas Pedersen Skov var født i Højrup, søn af gårdmand Christen Basse Pedersen Skov og Ane Marie Thomsen.

Karen Mortensen var født på Højrup mark, datter af gårdejer Jens Chr. Mortensen og Maren Kirstine Hansen.

Efter deres giftermål - viet 22-5-1903 - overtog de gården her efter Villum Christensen, der rejste til Egum. Skøde af 30-1-1904, tinglæst 10-2 samme år. k 55.000.

Gennem de næste fyrretyve år ejede Thomas Skov nu gården, der på et eller andet tidspunkt havde fået navnet E n g h a v e g a a r d. Hvem, der havde stået fader til dette navn eller hvornår, vides ikke.

Gennem årene deltog Thomas Skov og hans kone livligt i sognets liv, og lyst til handel var nok et fremherskende træk hos ham.

Således var han med, da Løkagergaard udparcelleredes, hvor han købte forskellige parceller. Således Stuehuset med toft og have, som han senere solgte til murermester Søren Madsen i 1931.

Ægteskabet var barnløst, og 1944 solgtes gården, og Thomas Skov og hans kone ønskede nu at nyde deres otium. Til dette købtes af snedker Axel Kaysen Ladegaard dennes hus matr. nr. 1p. Skøde af 26-7-1944.

Det blev for Karens vedkommende kun kort tid, og 1947 døde hun. Thomas Skov blev boende, og som mindre gøremål handlede han lidt. døde 1955.

Aage Dahl, 1945 - 1955. Aage Sørensen, 1955 - 1960. H.C.Christensen, 1960 -

Gård nr. 11, matr. 1688

HIULERGÅRDEN

htk 5-6-3-2

Denne gård findes i et dåbsnotat fra 1698 kaldet for Hiulergården. Et navn, der sikkert stammer fra det erhverv, som engang - foruden landbruget - udøvedes herfra. Hiulernavnet findes ligeledes her i kirkebogens første registreringer knyttet til en hel del personer, der stammede fra gården, og som ved giftermål førte navnet med i landsbyen.

Ved 1664-matriklens fremkomst var gården - som også nok længere tilbage - delt i to med hver sin bruger-familie. Den vil derfor beskrives med matrikelnumrene 11 A og 11 B, under hvilke betegnelser den findes i en senere htk-beskrivelse fra 1770-tallet.

1664-matrikelen nævner Niels Jensen og Hans Kieldby som fæstere, men det er også alt, hvad vi ved om dem.

11A

Jens Michelsen
f. ca. 1616
d. 1705, begr. 20-11, 89 år
gd-fæster

g. m. Anne Pedersdatter
f. ca. 1626
d. 1705, begr. 24-6, 79 år

Michel   Hans   Søren   Appolone, f. ca. 1672, d. 1701

Matriklen af 1688, gav gården nr. 11 og ansatte hartkornet til ovennævnte 5-6-3-2. Det var imidlertid hele gårdens ansættelse, og Jens Michelsen disponerede kun over halvdelen, nemlig 2-7-1-2½.

En tilstandsbeskrivelse fra 1685 fortæller lidt om gården, og det så ikke for godt ud på gården, der da havde 11 fag salshus og lade. Besætning var det småt med: 2 køer, 1 ungnød, 4 får og 1 svin. Ingen bæster, da de var døde af skab. Jens Michelsen fik derfor af ryttersessionen bevilget 3 nye plovbæster.

Jens Michelsen bar tilnavnet smed, men da der yderligere i byen var en Jens smed, blev han kaldt Jens smed d. ældre.

Ovenst. børn, der alle havde tilnavnet smed, kan spores i k-bogens notater, men uden data, da de var født længe, inden k-bogen begyndte at registrere. Michel var muligvis ældste søn; det var i hvert fald ham, der efterfulgte faderen. Hvornår vides ikke.

- 1708

Michel Jensen (smed)
data ukendte
gd-fæster

g. m.   ukendt hustru

-
1. Anne, 1693, 16-11, 2. Mette, ca. 1700, d. 1704, 3. Appolone, 1703, 20-3,
  4. Jens, 1706, 6-5, d.s.å.

Michel Jensen kendes i k-bogen kun under navnet Michel smed. Han har dog næppe været smed af gavn, men faderens næringsvej smittede af på sønnernes navne som tilnavn.

Michels kone kendes ikke, men Maren smeds og Karen smeds findes i disse år som dåbsvidner, men uden tilhørsforhold er det umuligt at placere dem.

Af de fire børn døde de to, og intet videre vides om de to overlevende. I 1708 måtte Michel give op, og det fremgår af efterfølgerens fæstebrev, at der stadig havde været uheld og sygdom i besætningen.

1708 -

Hans Jensen (smed)
f. ca. 1669, Herslev

g. m. ukendt hustru

d. 1754, begr. 10-5, 85 år
gd-fæster

---

1. Jens, 1708, 15-12, 2. Johanne, 1710, 26-1, d.s.å., 3. Johanne, 1711, 17-5,
4. Niels, 1713, 12-2, 5. Anne, 1714, 26-12, 6. Søren, 1717, 17-3, 7. Kirsten,
1721, 22-5, 8. søn, 1725, 27-12, d.s.å.

Nu skulle Michels broder Hans prøve lykken. Det hedder i ansøgningen om fæstet:

Dragon af Livkompagniet søger om fæste på broderen Michel Jensens formedelst uformuenhed og slette tilstand over hans tid efter anden tilføjede skade ved bæsters og kvægs frafald afstandne halve gård, htk 2-7-1-1, reduc. 2-3-.

8-6-1708

Sessionsbemærkn.:

I henseende for Hans Jensen én af Tiufkær ved navn Peder Pedersen er til dragon præsenteret, bevilges ham gården for indfæstning 4 rd1.

Så var Hans Jensen fæster på sin fødegård. Af ansøgningen fremgår det jo, at han på det tidspunkt var rytter, og for at komme i betragtning måtte der skaffes en stedfortræder. Det er dette, sessionen i bemærkningen hentyder til. Han var på det tidspunkt nok allerede gift, jfr. hans bidrag til k-bogen samme år, og det blev til ikke mindre end 8 børn i alt. Udover Niels, der fortsatte fæstet efter faderen, vides intet om deres videre skæbne.

Niels Hansen
f. 1713, 12-2, Herslev
d. 1777, begr. 3-8, 64 år
gd-fæster

g.m. 1. Mette Sørensdatte
f. 1715, 6-1, Follerup
d. 1742, begr. 15-10, 27 år

---

1. Søren, 1742, 14-10

g. m.2. Anne Hansdatte
f. ca. 1717
d. 1775, begr. 20-11, 58 år

2. Hans, 1746, 30-10, 3. Niels, 1752, 19-11.

Det blev næstældste søn, der afløste Hans Jensen. Hvornår er uvist, da intet officielt findes herom. Men sikkert omkring Niels Hansens giftermål, da faderen da var over 70 år. 1741 findes han gift med Mette Sørensdatte fra Follerup, og Niels nævnes i vielsesnotatet også af Follerup. Da har han sikkert tjent der. Mette var datter af gd-fæster Søren Lundemand og Karen Jensdatte, der var fæstere af gd. nr. 4 i Follerup. Det blev et meget kort samliv, idet Mette døde i barsels-seng året efter, kun 27 år gammel.

Skifte afholdtes efter hende d. 20-11-1742. Arvingerne var fader og søn. Ved denne lejlighed registreredes af besætning 4 bæster, 3 køer, 3 kvier, 2 kalve, 6 gl. får og 2 væddere, 3 svin, heraf 2 i skoven, 3 gæs og 1 gase plus halvpert i 3 bistader. Det var efter tiden en god besætning på en halvgård, og samtidig nævntes, at bygningen var i temmelig god stand. Hele herligheden - herunder selvfølgelig også bohaven - vurderedes til 229 rdl. 2 mk. Herimod kom "boens besværing" - udgifterne eller gælden - og den beløb sig til 146 rdl. 4 mk. 8 sk. Dermed blev der et overskud på 82 rdl. 4 mk. 8 sk., der deltes ligeligt mellem far og søn. Af ovenstående må man nok udlede, at Niels Hansen havde været en god bonde. Niels Hansen giftede sig igen. Anne Andersdatter må nok have været en udensogns pige, da ingen vielse findes registreret i Herslev, og hendes oprindelse er ukendt. I ægteskabet fødtes 2 sønner, hvoraf Hans som den ældste siden overtog fødegården. Da ryttergodset blev udbudt til salg, købtes gården her med skøde af 3-5-1768. Dette var dog udstedt til sønnen Hans, der på det tidspunkt endnu ikke var fyldt 22 år. Men det var en almindelig fremgangsmåde, selv om faderen endnu ikke var aflægs, eller havde trukket sig tilbage. Ejerskifte med tinglæsning af skøde kostede penge, og hermed sparede man altså en ekstra gang. En mærkelig ting er det endvidere, at Niels Hansen ved død kaldtes Niels Mogenssen, et tilnavn, som også sønnen senere førte. Hvorfra det stammer, vides ikke, men for sønnens vedkommende var det praktisk, da der på den tid fandtes to mere i byen, der hed Hans Nielsen.

1768 - 1809

Hans Nielsen Mogensen
f. 1746, 30-10, Herslev
d. 14-3-1828, Herslev
gdr.

g. m. Mette Jensdatter
f. ca. 1748, Fredsted
d. 9-3-1830, Herslev

1. Anne Marie, 31-1-1775, 2. Anne, 2-5-1777, 3. Maren, 17-8-1780, 4. Jens, 17-8-1784, 5. Niels, 17-8-1784, d. 1785, 6. Mette Kirstine, 14-10-1789.

I maj måned 1772 holdt Hans Nielsen bryllup med Mette Jensdatter, der forinden havde tjent i præstegården hos pastor Bruun. Hun stammede fra Fredsted i Ø. Starup sogn, men videre kendes ikke.

I samlivet med Mette blev det til 6 børn, hvoriblandt et par tvillingesønner. Af disse døde Niels som spæd, mens Jens siden overtog det fædrene bo. Anne Marie blev i 1797 viet til den Egum møller, Ole Jensen. Anne var gift to gange, hvilket fremgår af det videre forløb. Yngste datter blev 1816 gift med Jens Hansen i Ejstrup, Harte sogn.

Både Hans Nielsen og Mette blev gamle - over 80 år begge, og de nød et langt otium, idet den eneste søn i 1809 blev efterfølger på gården.

1809 - 1818

Jens Hansen
f. 17-8-1784, Herslev
d.
gdr.

Med skøde af 30-3-1809 blev Jens Hansen ejer af sin fødegård. Vi ved næsten intet om ham, og muligvis var han ugift. Men 1818 overlod han gården til en søster og svoger.

1818 - 1833

Christen Sørensen Dahl
 f. 26-11-1777, Herslev
 d. 3-7-1833, Herslev
 gdr.

g. m. Anne Hansdatter
 f. 2-5-1777, Herslev
 d. 18-3-1862, Herslev

Ægteskabet barnløst.

Christen Sørensen Dahl var ældste søn fra gd. nr. 8, søn af Søren Christensen Dahl og Mette Udesdatter. Af hvilken grund, han ikke overtog fødegården, er ukendt. Nu giftede han sig i 1818 med den jævnaldrende Anne Hansdatter. De havde begge passeret de fyrrer, og samlivet var barnløst. En steddatter til Christen døde dog 1824, så måske havde Anne begået et lille fejltrin i yngre dage. Men det må være sket uden for sognet, da den Herslev k-bog intet rapporterer i så henseende. Skøde findes af 5-9-1818. Få år senere - 1821-22 - udarbejdedes den næste matrikel, der trådte i kraft 1844. Den gav gården her nr. 16 og nyansatte hartkornet til 3-6-2-0.

1833 døde Christen Dahl, og det blev enden på den gamle gårds eksistens. Anne Hansdatter giftede sig på ny samme år med enkemand Niels Pedersen i gd. nr. 7, der herved kom i besiddelse af gården. Den blev nu udparcelleret, og da den ny matrikel fremkom i 1844, findes den fordelt, som følger;

matr. nr. 16a, htk 1-4-0- $\frac{1}{2}$	tilhørte Hans Sørensen Dahl
- - 16b, - 1-1-1- $\frac{1}{4}$	- Niels Pedersen
- - 16c, - 0-4-2- $\frac{1}{2}$	- Jens Chr. Holbech
- - 16d, - 0-2-2-1	- Hans Sørensen Dahl
- - 16e, - 0-2-0- $\frac{3}{4}$	- Hans Due

Sammenlagt giver htk. gårdens nyansættelse 3-6-2-0.

Anne Hansdatter fortsatte tilværelsen som Niels Pedersens kone, og hun døde som meget gammel i 1862.

HIULERGÅRDEN

1664-matriklens bruger af anden halvdel af gården var, som før nævnt Hans Kieldby. Ham findes der intet spor af, da den ny matrikel i 1688 fremkom, men derimod Peder Christensen.

Peder Christensen hjuler
f. ca. 1628
d. 1702, begr. 13-2, 74 år

g. m. Kirsten "hjulers"
f. ca. 1634
d. 1710, begr. 29-10, 76 år

Christen   Niels   Karen   Maren   Anne

Beskrivelsen af gården fra 1685 anfører, at der til gården hørte et salshus på 11 fag, heri dog medregnet lade, endvidere selvstændigt port og lade på 10 fag samt et fæhus på 6 fag. Besætningen var på 3 køer, 2 ungnød, 5 får og 2 bistader. Sikkert en gennemsnitsbesætning på den tid.

Kirkebogen, der ligeledes begyndte at registrere i slutningen af 1688, nævner ofte Peder Christensen, men under navnet Peder hiuler, når han med sin kone var blandt vidnerne ved den talrige families dåbsfester. Ovennævnte børn kan spores gennem k-bogens notater af forskellig art. En datter, hvis navn ikke kendes, blev gift med fæster Niels Andersen i gd. nr. 8. Karen var gift med Christen Dall i gd. nr. 12, og Maren blev i fødegården, gift med efterfølgeren. Christen, der i k-bogen kun nævnes som Christen hiuler, var sikkert identisk med den Christen Pedersen, der besad gd. nr. 5 B. Niels giftede sig ind på Enemærket ved at ægte datteren på stedet, hvad der bevirkede, at han også fik dette stednavn som tilnavn.

1700 -

Morten Nielsen
f. ca. 1663
d. 1749, begr. 16-4, 86 år
gd-fæster

g. m. 1. Maren Pedersdatter
f. ca. 1671, Herslev
d. 1700, begr. 12-7, 29 år

---

navnløst barn, begr. 15-5-1698

g. m. 2. Mette Jørgensdatter
f. ca. 1672, Taulov s.
d. 1732, begr. 19-9, 60 år

1. Jørgen, 1702, 22-7, 2. Peder, 1704, 2-2, 3. Niels, 1706, 5-9, d. 1722, 4. Anders, 1709, 11-4, 5. Søren, 1712, 10-7, d. 1717, 6. Hans, 1716, 23-4.

Sessionsprotokollen:

Morten Nielsen fæster den halve gård ibm., som Peder Christensen før hannem haver haft i fæste og brug, men nu formedelst høje alder og svaghed har måttet afstå.....

Morten Nielsens herkomst er ukendt, men engang sidst i 1600-tallet var han blevet gift med Peder hiulers datter, og nu år 1700 blev han dennes efterfølger som fæster. Den ægteskabelige lykke blev dog kort, for samme år døde Maren Pedersdatter, og ifl. dødsnotatet i "barnsnød".

Men Morten fandt sig snart en ny kone. Mette Jørgensdatter var fra Oddersted i Taulov sogn. Det fremgår af et skifte efter en Karen Andersdatter sammesteds i 1702, og hvori det hedder, at datteren Mette var gift med Morten Nielsen i Herslev. Samme Karen Andersdatter var muligvis en tidl. Herslevpige, idet hun var søster til gd-fæster Niels Andersen i gd. nr. 8.

Morten hiuler, som han overalt i k-bogen bliver kaldt, havde ikke spildt tiden, da han allerede i 1701 gav sit næste bidrag til denne, det var anmeldelsen af et dødf. barn.

Men mange børn fødtes yderligere, i alt seks og alle drenge. Niels og Søren døde som mindreårige, mens Jørgen til sin tid blev fæster efter faderen. Anders giftede sig til halvgården 4 A i Herslev ved at ægte Karen Bertelsdatter. Hans og Peders videre skæbne ukendt.

Morten hiuler blev en meget gammel mand, der også overlevede sin anden kone med ikke så få år, inden han døde i 1749.

-1757

Jørgen Mortensen
f. 1702, 22-7, Herslev
d. 1757, begr. 24-4, 55 år
gd-fæster

g. m. 1. ukendt hustru
f. ca. 1702
d. 1728, begr. 12-12, 26 år

---

ingen børn fundet

g. m. 2. Kirsten Jensdatter
f. 1708, 28-10, Tårup
d. 1773, begr. 7-12, 65 år

1. Mette, 1734, 1-8, 2. Bodil, 1736, 2-12, 3. Jens, 1738, d. 1739, 4. Maren, 1740, 28-7, 5. Anne, 1743, 4-6, 6. Anders, 1746, d. s. å. 7. Dorthe, 1747, 30-4, d. 1748, 8. Niels, 1749, 2-2, d. s. å., 9. Morten, 1750, 24-5, d. s. å., Morten, 1751, 14-11.

Jørgen Mortensens adkomst kendes ikke, da intet skriftligt er fundet herom, men man kan jo gætte på, at det har været omtrentlig med hans første giftermål. Hans kones navn kendes ikke, men ifl. opkaldelsesreglerne har hun muligvis heddet Mette til fornavn. Det gik nemlig, som det gik faderen, idet den første kone døde ganske ung og muligvis af samme årsag.

Men Jørgen havde åbenbart sundet sig lidt, for først fem år senere findes han viet i Taulov kirke til Kirsten Jensdatter af Tårup. Hun var datter af gd-fæster Jens Hansen og Bodil Pedersdatter der.

Var første ægteskab barnløst, fik Jørgen i det andet fuld revanche, idet det blev til ikke mindre end ti børn. Heraf døde nøjagtig halvdelen som spæde, og af de øvrige kendes i hvert fald de fires livsforløb.

Det blev datteren Anne, der fortsatte i hjemmet som kone, mens Mette i 1756 viedes til gd-fæster Niels Pedersen i gd. nr. 2B. Maren blev som halvgammel pige gift med en Peder Pedersen fra Højrup i 1774. De blev nok innsiddere der, og samme status fik yngste søn Morten, der findes som innsidder og traskomand i Herslev ved folketællingen i 1787.

Som ingenlunde gammel mand døde Jørgen Mortensen i 1757, og Kirsten, der endnu ikke var fyldt halvtreds år, giftede sig igen.

Hans Hansen Bull
f. ca. 1720, Eltang
d. 1792, begr. 18-5, 72 år
gd-fæster og selvejer

g. m. Kirsten Jensdatter
f. 1708, 28-10, Tårup
d. 1773, begr. 7-12, 65 år

Et års tid efter Jørgen Mortensens død findes Kirsten trolovet d. 17-3 1758 med Hans Hansen Buhl, og Sct. Hansaften samme år stod hun atter brud.

Hans H. Buhl var født i Eltang som søn af selvejergårdmand Hans Hansen Bull og Anne Christensdatter. Han var ikke helt ung og nærmede sig de fyrrer, da han blev Kirstens ægtefælle. Samlivet med Kirsten blev af naturlige grunde barnløst. - En halv snes år senere blev han selvejer, da gården frikøbtes, skøde af 4-4-1769.

Hans Juul
f. ca. 1714
d. 13-4-1812, 98 år
gdr.

g. m. Anne Jørgensdatter
f. 1743, 4-6, Herslev
d. 16-12-1833, -

---

1. Niels Hansen Juul, 1770, 12-4, 2. Karen, 1772, 11-5, 3. Kirstine, 1783, 25-5, d. 1684, 4. Hans Jørgen, 1785, 1-2, d. 1787.

Anne Jørgensdatter blev i 1769 gift med Hans Juul, der i vielsesnotatet blev kaldt Hans Nielsen Hiuler. Det kunne lede tanken hen på den gamle Hiulerfamilie, men det har ikke været muligt at finde hverken herkomst eller fødested. Videre i k-bogen kaldes han kun Hans Juul, og det er jo nok en tillempning af den gamle erhvervsbetegnelse, der her blev til egennavn. Han var allerede en halvgammel mand, da han kom i gården og blev svigersøn, men det var ikke uhørt på den tid. Noget overdragelsesdokument er ikke fundet, og da hans svigerfader var yngre end han selv, har det muligvis trukket ud med generationsskiftet. Børnene fødtes i to korte serier, hvoraf den sidste ikke overlevede.

Sønnen Niels Hansen Juul giftede sig ind på gd. nr. 3, hvor han i 1809 ægtede Ane Cathrine Terkelsdatter, der var enke efter Lauge Nielsen. Karen fortsatte som kone her på gården.

1795 - 1828

Johannes Nicolai Due
f. ca. 1760, Bredstrup
d. 10-2-1837, Herslev
sognedegn og gdr.

g. m. Karen Hansdatter Juul
f. 1772, 11-5, Herslev
d. 23-3-1857, Herslev

---

1. Hans, 5-3-1796, 2. Anne Helene, 24-10-1797

1793 fik Herslev ny sognedegn, og han og Karen Hansdatter Juul fandt hinanden og holdt bryllup sommeren 1795. Samme sommer - 15-7 - blev udfærdiget en disposition fra svigerfader Hans Juul til de unge. En gård nr. 11 htk. 2-7-1-2½, dateret 15-7-1795, og den blev muligvis ikke tinglæst, da det hele findes gentager 29-11-1837. Johs. Due var født i Bredstrup, søn af skoleholder og degn Clemen Michelsen Due og Johanne Eleonora Lund. Nu giftede han sig til en gård, og det var sikkert ikke nogen dårlig ide, da degnenes indtægter normalt var ringe, sammenlignet med en gårds afkast. Ganske vist blev degneembederne afskaffede i 1814, men degne i embede forblev i dette til naturlig afgang.

Johannes Due og Karen fik kun to børn. Heraf var Hans som eneste søn naturlig arvtager. Anne Helene blev i 1820 gift med Peder Andersen fra Kongsted, og de blev indsiddere hos degnen. Men to år senere døde Anne Helene.

Hans Due
f. 5-3-1796, Herslev
d. 5-5-1864, -
gdr.

g. m. Karen Hansdatter
f. 15-3-1800, Højrup
d. 29-5-1883, Herslev

1. Johannes Nicolai, 23-1-1824, 2. Ane Helene, 3-11-1826, d.s.å., 3. Hans, 9-4-1828, d.s.å., 4. Caroline, 30-6-1830, 5. Hans, 29-4-1833, 6. Ane Magdalene, 30-11-1839, 7. Hansine Ougesen, 10-1-1846.

Den 16. november 1822 holdt Hans Due bryllup med Karen Hansdatter. Hun var fra Højrup, datter af gmd. Hans Christensen og Magdalene Thomasdatter. I de første år efter giftermålet gik de unge nok på gården som karl og pige, idet degn Due først slap gården i 1828, skøde af 21-5. Da havde Hans Due og Karen allerede fået 3 børn, og det blev til fire mere.

Allerede i degnens tid var gården opmålt og registreret med henblik på den ny matrikel, der skulle komme. Det skete i 1821-22, og gården her fik matr nr. 17, mens hartkornet blev ansat til 3-7-1-2 1/4. Inden matriklen trådte i kraft, havde Due solgt en parcel til Jacob Johansen, skøde af 14-12 og 18-12-1839.

Udskiftningen i 1773 havde ikke været nogen succes, og flere af gårdene - heriblandt Hiulergården - fik deres marker spredt over en 7-8 steder i ejerlavet, hvad der gjorde dem yderst besværlige at drive. Derfor forsvandt ca. halvdelen af de gamle gårde i løbet af 1800-tallet.

I 1848 købte Hans Due af Anders Hansen den gamle gård nr. 6, der i ny matrikel betegnedes som nr. 8a, og fortsatte med at udparcellere sin gamle gård. Det var han færdig med i 1850, men heraf beholdt han dog parcellen 17a, som han muligvis beboede til sin død.

Af børnene fik den ældste søn nok sit hjem i Studsdal, gift 1848 med Else Pedersd. Thuesen sammesteds. Caroline viedes 1851 til Jens Chr. Jacobsen af Sejlflod. Hans blev 1866 gift med enken Ane Johansdatter i Tårup skov, og to år senere viedes Ane Magdalene til tømrer Bertel Thomsen, f. ca. 1844 i Pjedsted. Yngste datter Hansine blev gift 1869 med ungkarl Martin Hansen fra Alminde.

Resultatet af udparcelleringen blev som følger:

matr nr. 17a	htk 0-1-3-1/4	beholdt Hans Due
- - 17b	- 0-3-1-2 1/2	Jacob Johansen, skøde af 18-12-1839
- - 17c	- 0-3-0-0	Ude Dahls enke, - - 6- 2-1850
- - 17d	- 0-4-1-1/4	Niels Ougesen, - - 19- 9-1849
- - 17e	- 0-4-2-1/4	Niels Ougesen, - - 19- 9-1849
- - 17f	- 1-3-0-1 1/2	Niels Pedersen, - - 19- 9-1849
- - 17g	- 0-2-3-1 1/2	Jens Henriksen, - - 19- 9-1849
- - 17h	- 0-0-1-2	Søren H. Dahl, - - 19- 9-1849

Parcellen matr nr. 17a blev siden solgt til Niels Ougesen i den senere Enghavegård, tidspunktet kendes ikke. Bygningerne til de gamle gårde nr. 16 og 17 blev siden revet ned og fjernet, men endnu kan der nord for den nuv. Enghavegård, når der pløjes dybt, dukke rester op af den gamle Hiulergård.

Gård nr. 12, 1688

htk. 5-4-3-0

Denne gård var beliggende i Dalen ned mod åen og omtrent, hvor nu et moderne rensningsanlæg findes.

Matriklen af 1664 nævnte Joen Jepsen, gift med Ane Jepsdatter, som fæster. Ægteparret kendes desuden fra tingbøgerne, efter hvilke de lå i spektakler med de øvrige beboere i byen.

Denne beliggenhed var muligvis årsag til, at beboerne i gården fik tilnavnet Dall eller Dahl, som det senere blev til.

Christen Madsen Dall
f. ca. 1648
d. 1740, 1-6, 92 år
gd-fæster

g. m. Karen Pedersdatter
f. ca. 1667, Herslev
d. 1707, 9-12, 40 år

---

1. Mads, ca. 1685, 2. navnløst barn, død 1690, 3. Peder, 1691, 26-1, d.s.å., 4. Gregers, 1692, 15-4, 5. Gregers, 1693, 2-10, d. 1722, 6. Hans, 1697, 2-7, d. 1740, 7. Maren, 1701, 26-2, 8. Anne, 1704, 27-3, d.s.å.

Christen Madsen med tilnavnet Dall, som det stavedes i starten, er næste fæster, der kan spores på stedet. Det er uvist, om der kan være relationer til formanden, men umuligt er det ikke, da Karen Pedersdatter sandsynligvis var hans anden kone, jfr. den store aldersforskel.

Karen Pedersdatter var datter fra Hiulergården, hvilket fremgår af skiftet efter hendes død, idet Niels Pedersen Hiuler fra Enemærket som morbroder til børnene blev formynder for disse. Så Karen var datter af Peder Christensen Hiuler. Ved ovennævnte skifte var der kun fire børn i live, og de fik tillagt hver 40 rd. som deres mødrearv. Christen Dall havde altså været solvent, selv om gården - ifl. Ravn - brændte 1707.

Det er sikkert rigtigt, idet en beskrivelse af 1708 over gårdene angav, at gården var på fire længer, vel ved magt. Det havde de også sagtens kunnet være, når de var nyopførte.

Skiftet efter Karen Pedersdatter var af 11-12-1709, altså efter branden, og så kunne man fristes til at tro, at Christen Dall havde været en velhavende fæstebonde, når der samtidig kunne være overskud til arveparter.

Men på det tidspunkt havde Christen Dall søgt om at blive fri for fæstet:

Christen Madsen beder, at hans søn, Mads Christensen, ibm. må i fæste vorde forundt hans påboende og i fæste havende gård, hartkorn 5-4, reduc. 4-4. Denne ansøgning var dateret 5-6-1707, og dertil havde ryttersessionen at bemærke;

Efterdi faderen Christen Madsen er lam udi hans arme, bevilges sønnen Mads Christensen gården i fæste. Siuf Rixdaler.

Man lægger mærke til, at hverken i ansøgning eller fæstebevilling ses navnet Dall, hvad der bekræfter teorien om tilnavn efter dalen, hvori gården var beliggende. Det må også erkendes, at Christen Dall fik noget ud af sin aftægt, hele 33 år.

Mads Christensen Dall
f. ca. 1685, Herslev
d. 1764, 30-12, 79 år
gd-fæster, sognefoged

g. m. Maren Hansdatter
f. ca. 1679, Skærbæk
d. 1757, 24-4, 78 år

---

1. Hans, 1710, 2-2, 2. Karen, 1712, 21-2, 3. Anne, 1714, 28-1, d. 1715, Christen, 1716, 29-3, 5. Anne, 1718, 9-10, 6. Gregers, 1723, 8-8.

Overtagelsen af fæstet i 1707 var muligvis en slags pro forma begivenhed, da skiftet efter moderen et par år senere gav gården som grundlag for arvedelingen. Men Mads var da også kun omkring 22 år, da han officielt blev fæster. Da var han endnu ugift, men den 16. juni 1709 viedes han i Taulov kirke til Maren Hansdatter fra Skærbæk. Hun var datter af en Hans Andersen Bjerg og havde rundet de tredive år. Hun var for øvrigt søster til Bodel Hansdatter, der var gift - eller senere blev det - med Anders Nielsen i gd. nr. 8.

Mads Dall, som hans navn i daglig tale blev, blev en agtet mand i sin fødeby. Han blev sognefoged, og som sådan kendes han allerede i 1722, da han i denne egenskab truede bønderne i Herslev med udpantning, da de nægtede at udrede naturalier til skolemesteren. Han var ligeledes sognefoged i 1739-40, da sagen om de store skoleforsømmelser var på dagsordenen. I mange andre tilfælde var han med ved f. eks. skifter o.l., hvor man så ham som formynder for umyndige eller værge for enker ved skiftebehandlinger.

Han var endvidere præstens medhjælper, hvad der krævede især moralske kvalifikationer, så han havde alt i alt været en velanskreven mand.

I ægteskabet med Maren Hansdatter fødtes i alt seks børn. Af disse blev ældste søn Hans gd-fæster i Follerup, men måtte vige dette fæste, hvorefter han sluttede som fæster af Enemærket. - Karen blev gift med gd-fæster Hans Lassen i 5A, og Christen giftede sig ind på gd. nr. 8, hvor han ægtede en niece af gd-fæsteren der. - Yngste søn førte fæstet videre.

Gregers Madsen Dahl
f. 1723, 8-8, Herslev
d. 1773, 11-7, Herslev
gd-fæster og selvejer

g. m. Maren Nielsdatter
f. ca. 1721
d. 1784, 23-5, 63 år

---

1. Dorthe, 1748, 8-12, 2. Anne Marie, 1752, 13-2, 3. Bodel, 1755, 6-7, 4. Maren, 1760, 27-12, 5. Niels, 1762, 28-11.

Efter at have været fæster i fyrretyve år afgav Mads Dahl fæstet til sin yngste søn og gik på aftægt. Denne var da også den eneste af sønnerne, der var "ledig", eftersom de to ældre brødre allerede var i vej.

Fæsteprotokollen:

Gregers Madsen Dahl af Herslev søger fæste på faderen Mads Dahls for ham afstandne gård ibm., som han ej længere selv formedelst alderdom og skrøbelighed kan forestå. Hartkorn nr. 12 ager og eng 5-4-3. - Bygningen består af 40 fag i nogenledes stand. Til besætning findes 6 bæster og 8 får, alt hornfæ bortdød af den fordærlige kvægsyge. Indfæstning 5 rdl.

12-10-1747

Af denne fæsteansøgning ses det, at det var under betydeligt mere vanskelige forhold, Gregers Dahl måtte starte, end da faderen i sin tid overtog gården. Den "fordærlige kvægsyge", som der henvises til, var en kvægpest, der i midten af 1700-tallet gjorde det svært for bønderne, og som man ikke rigtig havde noget middel imod. Den var kommet her til landet i 1745 og rasede til 1751, og i den periode døde der i alt 3-400.000 stk. kvæg. Pesten kom tilbage med mellemrum. sidst 1779-81. Det sidste angreb førte til oprettelse af Veterinærdirektoratet.

Men Gregers Dahl klarede sig igennem krisen.

Omtrent ved samme tid som fæsteovertagelsen må han have giftet sig, da han begyndte med bidrag til k-bogens dåbsnotater. Hvem Maren Nielsdatter var, vides ikke, og brylluppet var en udensogns begivenhed.

Det faldt så i Gregers el. "Greis" Dahls lod at købe gården, da den tid kom. Kgl. skøde af 15-6-1769, købspris 570 rdl. 54 sk.

I ægteskabet fødtes en søn og fire døtre, men da sønnen var den yngste, blev det i stedet ældste datter og svigersøn, der overtog gården.

Anne Marie blev i 1778 gift med gmd. Christen Pedersen i Studsdal, Taulov, og sø-

steren Maren efterfulgte som kone i søsterens sted, da denne døde. Det var tolv år senere. - Bodel viedes til Niels Sørensen Skonning i Viuf i 1785, mens sønnen Niels' videre skæbne er ukendt. I 1773 døde Gregers Dahl, kun 50 år gammel, og året efter solgte Maren Nielsdatter gården.

Niels Sørensen (Dahl)
f. ca. 1751, Pjedsted
d. 23-6-1822, Herslev
gdr.

g.m. 1. Dorthe Gregersd. Dahl
f. 1748, 8-12, Herslev
d. 1777, 31-7, Herslev

---

1. Marie, 17-5-1775.

g.m. 2. Maren Jeppesdatter
f. 1754, 15-12, Tolstrup
d. 2-12-1813, Herslev

2. Søren, 3-11-1779, 3. Jeppe, 19-9-1781, 4. Anne Dorthe, 15-12-1783, d. 1784, 5. Jeppe, 24-9-1785, d.s.å., 6. dødf. pige, 1786, 7. Johanne, 15-12-1788, d. 1789, 8. Jeppe, 22-1-1790, 9. dødf. pige, 1793, 10. Johanne, 20-1-1795.

Da Gregers Dahl døde, var sønnen Niels kun 11 år, og det blev da naturligt nok ældste datter, der var giftefærdig, som fortsatte på fødegården. Den 8. april 1774 blev hun trolovet med Niels Sørensen fra Pjedsted, og det er da også alt, hvad der vides om ham.

Den 26. april samme år fik han af svigermoder skøde på gården, og lige efter Sct. Hans - 25-6 - viedes Niels og Dorthe i Herslev kirke.

Nu gik livet videre på gården, og Niels Sørensen fik her ved giftermålet tillige navnet Dahl hæftet på sig, og det blev hans - og slægtens - navn fremover.

Den ægteskabelige lykke blev imidlertid kort, idet Dorthe efter kun tre års samliv døde. I ægteskabet var født datteren Marie, der siden - 1804 - blev gift med Søren Jensen fra Sellerup.

Året efter giftede Niels Sørensen sig igen.

Hans ny kone var født i Tolstrup, datter af gmd. Jep Bertelsen og Johanne Nielsdatter, der ejede gd. nr. 2 i Tolstrup, (gl. matr.).

Det blev et frugtbart samliv, idet der fødtes ikke mindre end ni børn. Af disse var to dødfødte, mens andre tre døde som spæde, og af de overlevende blev Søren arvtager af gården, mens Johanne i 1820 blev gift med enkemand Niels Jensen i Erritsø. De øvrige vides intet om.

Søren Nielsen Dahl
f. 3-11-1779, Herslev
d. 24-6-1849, Herslev
gdr. og sognefoged

g.m. Anne Christensdatter
f. ca. 1792-93, Pjedsted
d. 16-4-1871, V. Nebel

Niels, 11-2-1815.

Endnu ikke fyldt de tres år afstod Niels Sørensen gården til sønnen Søren. Det skete med skøde af 29-12-1807, htk. 5-4-3-0. Gården var altså endnu intakt trods frikøb og udskiftning.

Ejerskiftet havde næppe ændret synderligt i dagliglivet på gården, hvor det endnu var den hjemmegående ugifte søns lod, han fristede.

Men i slutningen af 1813 døde moderen, og da en gård jo skulle have en husmoder, måtte Søren se sig om efter en kone. - Hende fandt han i Pjedsted, og i sommeren 1814, d. 16-7, viedes han til Anne Christensdatter i Pjedsted kirke. Hendes ophav kendes ikke.

Ved den ny matrikulering fik gården matr. nr. 9, mens hartkornet justeredes til 6-5-2-1/4.

Folketællingen af 1834 og 1840 angav Søren Dahl som sognefoged, mens samme tælling af 1845 benævnte ham som aftægtsmand. Det var han nok også reelt, selv om han endnu ikke officielt havde afstået gården. Det skete først lige før, han døde.

Arvefølgen var der ingen tvivl om, da der kun var denne ene søn. Anne Christensdatter døde i V. Nebel, og jfr. dødsnotatet var det hos en svigersøn, Peter Jensen. Det ser mystisk ud, da der ifl. k-bogen ingen døtre var. Der må være tale om en fejlskrivning eller -angivelse. Der kan selvfølgelig også være tale om sønndatter-mand, men det må stå hen.

Niels Sørensen Dahl
f. 11-2-1815, Herslev
d. 8-12-1866, Herslev
gdr. og sognefoged

g. m. 1. Ane Nielsdatter
f. 12-12-1818, Herslev
d. 6-5-1854, Herslev

---

1. Sidsel, 10-12-1840, 2. Søren, 1-12-1842, 3. Niels Peder, 9-5-1845, d. 1853,
4. Ane Marie, 19-4-1848, 5. Mette, 25-11-1850.

g. m. 2. Gjertrud Mortensen
f. ca. 1827

6. Ane, 6-3-1858, 7. Gjertrud Marie, 19-11-1859, 8. Martha, 3-11-1862, d. 1866.

Folketællingen af 1845 betegnede Niels Sørensen som gårdmand, og sikkert havde han også nok da fået skøde på gården, men tinglysning manglede. Skøde af 7-11-1848 og 10-1-1849.

Niels Dahls første større projekt var at flytte gården fra dens uhensigtsmæssige beliggenhed på det lave terræn ved åen og op på marken syd for den såkaldte overgade.

Danne flytning fandt sted - ifl. Danske Gaarde - 1848-49. Det er da også muligt, at man ved den lejlighed navngav den ny bebyggelse med Løkagergård, efter et gammelt marknavn Løkager.

Niels S. Dahl var i 1840 blevet gift med Ane Nielsdatter, der stammede fra gd. nr. 7, datter af gmd. Niels Pedersen og Sidsel Sørensdatter. I ægteskabet fødtes fem børn, hvoraf en søn døde som mindreårig.

Af de øvrige blev Søren gift med Marie Cathrine Holbech fra fælled, og de blev gårdmandsfolk i Bredstrup. Ane Marie viedes i 1866 til John Frederik Lange, gmd. på Skrædergården, mens Mette i 1869 blev gift med gmd. Jens Pagh Christophersen på Højrup mk., men døde som ganske ung.

Efter Ane Nielsdatters død i 1854 giftede Niels Dahl sig på ny. Gjertrud Mortensens herkomst og oprindelse ukendt.

I det ny ægteskab fødtes yderligere 3 døtre, hvoraf den yngste døde som barn.

Ud over at flytte gården - hvad der i sig selv var en præstation - handlede Niels Dahl også lidt.

Et par mindre parceller med matr. nr. 9b-c og htk. i alt 0-3-2-1 3/4 solgtes i 1859 til hmd. Christen Pedersen, der her oprettede et husmandssted ved Gl. Ribevej. Ved mageskifte med Søren P. Madsen kom 34b til mod afgivelse af 9e nede ved åen. Med udstykningsbevilling af 30-1-1864 solgtes en parcel, matr. nr. 9d, htk. 0-7-0-2 til Peder Nielsen på Herslevgård. Da Hans Poulsen Qvist udparcellerede gd. nr. 8 (ny matr.) kom matr. nr. 8i med 0-2-3-2 3/4 til. Tidligere var af denne gård indkøbt 8e med 1-6-0-2. Disse handler nok for at afrunde gårdens arealer. Som faderen var også Niels S. Dahl sognefoged.

Hen mod jul 1866 døde Niels Dahl - han blev kun 51 år gammel - og enken averterede gården til salg jfr. annonce i Fredericia Avis af 26-2-1867. Ifl. denne be-

stod gården nu af 77 tdr. land med htk. 7-5-1-1 1/4. Ifl. værket Danske Gaarde skulle gården derefter være blevet solgt til sognefoged Mads Jepsen, Øsdalsgård, og sagfører Bonnesen, Fredericia. Men de nåede næppe at få skøde på den, idet Gjertrud Mortensen d. 1. maj 1867 giftede sig med den Bredstrup lærer, Jens Pedersen Barsøe, der var enkemand.

Det blev nu Barsøe, der med vielsesattest som adkomst, solgte gården:

Poul Jeppesen Basse
f. 4-9-1833, Højrup
d. 12-1-1911, Herslev
gdr.

g. m. Else Marie Nielsdatter Buhl
f. 29-5-1848, Eltang
d. 21-8-1913, Herslev

1. Jeppe, 30-4-1868, 2. Nielsine Margrethe, 1-5-1871, 3. Niels, 11-9-1875, 4. Kirstine, 4-5-1877, 5. Peder, 1-4-1879.

Poul Jeppesen Basse var født i Højrup, søn af gdr. Jeppe Christensen Basse og Kirsten Poulsdatter fra den nuv. Højrupgård.

Else Marie Buhl var fra Eltang, datter af gdr. Niels Hansen Buhl og Ane Margrethe Pedersen Østergaard.

Poul Basses skøde på gården daterede sig af 30-6-1868, hvilket var tinglæsningsdato. Men overtagelsen var nok sket året før, da Poul Basse og Else Marie holdt bryllup i 1867.

Købesummen var 16.000 rdl. for matr. numrene 8e-8i-9a-9f-9g-34b-4oq-4oee med htk. i alt 7-5-1-1 1/4. Bortset fra et par småhandeler var dette hartkorn intakt i Poul Basses tid, idet det senere ved sønnens overtagelse var praktisk talt samme matrikelnumre, der gik igen.

I ægteskabet fødtes fem børn, hvoraf døtrene kan følges gennem deres giftermål. I 1897 blev Nielsine Margrethe gift d. 28. maj med gdr. Lorents Nielsen Andersen i Vejlbj, mens Kirstine i 1909 viedes til Søren Nielsen Ravn i Gauerlund. Jeppe Basse fik nok sit hjem i Pjedsted, og hvor slægten endnu findes. Niels' videre liv kendes ikke, og Peder fortsatte på fødehjemmet.

Peder Basse
f. 1-4-1879, Herslev
d. 1-11-1947, Snoghøj
gdr.

g. m. Jenny Knudsen
f. 1-7-1890, Herslev
d. 31-5-1966, Fredericia

1. Poul Johannes, 4-11-1915.

Peder Basse var endnu ungkarl, da han med skøde af 12-1-1911 blev ejer af fødegården. Det var tinglæsningsdato, og den faldt mærkeligt nok sammen med Poul Basses dødsdag, og han fik således ingen fornøjelse af aftægtskontrakten af samme dato.

Tre år senere giftede han sig med Jenny Knudsen, Herslev, datter af gmd. Bertel Knudsen og Johanne Ladegaard i gd. nr. 3 (gl. matr.).

Peder Basses tid som gårdejer her blev dog ikke af lang varighed.

Først i november 1914 brændte gården, det vil sige udlængerne. Stuehuset, der i 1912 var blevet gennemrestaureret samt påsat frontspice med kvist, foruden at det var blevet forsynet med tegltag, reddedes. Men Peder Basse ønskede ikke at genopbygge udlængerne og solgte.

Ifl. Fredericia Dagblad for 5-2-1915 blev gården solgt til direktør og landbrugs-kandidat N. Andersen med overtagelse af 1-4-1915. Denne lod nok gården gå videre til ejendomshandlere. (Nok en avis-and, idet Peder Basse står som skødeafgiver til Rasmus Møller og J. P. Mikkelsen, skøde af 5-5-1915, K 64.400.)

Peder Basse købte derefter Tårup Møllegård, og købet findes omtalt i Fredericia Dagblad for 4-9-1915. Købesummen var 115.000 med overtagelse pr. 1-3-1916. - I

mellemtiden boede Peder Basse og hans kone i forpagterboligen til Herslev præstegård, idet han som forpagter af en del af præstegårdsjorden kunne disponere over denne. Her fødtes sønnen Poul Johannes.

Ejendomshandlerne var d'herrer Rasmus Møller Nielsen af Århus og vejassistent J. P. Mikkelsen, Kjellerup. Det var sikkert et par såkaldte "gårdslagtere", og efter en udstykningsbevilling af 17-4-1916, begyndte man at sælge løs af den jævnt store bondegårds tilliggende.

Hovedparten gik til Herslevgård, der købte matrikelnumrene 8e-8i-9i med henhv. htk. 1-5-0-3/4, 0-2-3-2 3/4 og 2-7-0-0 eller i alt 4-7-2-1/2. Det var lige ved 40 tdr. Land, beregnet efter en pris af 900 kr. pr. td. Da den samlede pris blev 35.937,67 kr. havde der åbenbart manglet en smule i de 40 tdr. land. Et par mindre parceller købtes af gmd. Thomas Pedersen Skov på Enghavegård, Herslev, og vognmand Valdemar Nielsen, Kolding, fik skøde på indhegningen Tingskov med htk. i alt 2-0-1-1 1/4 og med pligt til at bebygge den. Skøde af 29-6 og 19-7-1918. Et par mindre parceller gik til bmd. Niels Peter Madsen, Herslev, og dermed var den gamle gård splittet for alle vinde.

Stuehus med have og gårdsplads købtes ligeledes af Thomas Skov, der i 1931 solgte det til murermester Søren Madsen, der dog udstykkede adskillige byggegrunde. Han og hans kone beboede stuehuset, lige til de rejste på plejehjem 1985.

Gård nr. 13, 1688

htk. 3-7-1-2

Denne gård var en såkaldt selvejergård, og den eneste af den slags i Herslev, hvor alle de øvrige brug var fæstegårde under kronen.

Den første beboer, der kan spores, var Poul Nielsen Griis med tilnavnet Boll (Buhl). Et gammelt pergamentsbrev fra 1648 viser en overdragelse til Niels Poulsen Boll på "al den Bondebolig, som Pouel Boll nu iboer". (Efter G. Lind i en slægtsbeskrivelse vedr. slægten Brems).

Matriklen af 1664 nævner ovennævnte Niels Poulsen Bull som ejer og bruger. Han var gift med Karen Ottisdatter, der var født ca. 1612 og døde 1701, 89 år gammel.

Tilstandsbeskrivelsen af 1663 berettede, at Niels Poulsen på sit selvejerbol havde 2½ ruinerede huse. Et bygningssyn tre år senere viste, at samme mand nu manglede 4 fag hus samt leder under et andet. Det var altså gået fremad med genopbygningen.

I 1683 afstod Karen Ottis gården.

Hans Søfrensen Ifversen
f. ca. 1621
d. 1708, 19-9, 87 år
selvejer

g. m. Maren Hansdatter
f. ca. 1658
d. 1707, 7-6, 49 år

---

1. Kirsten, ca. 1683, 2. Mette, 1689, 30-11, 3. Anne, 1692, 17-4, 4. Niels, 1695, 13-4, d. 1704, 5. Søren, 1700, 22-7, 6. søn, ca. 1703, d. 1705.

Hans Iversen, som han for det meste kaldtes i k-bogen, fik skøde fra Karen Ottis "den halvdel af den selvejergård i Herslev han med sin hustru haver beboet, og han hende tilforn skal have tilskødet".

Af dette skøde, der var dateret 17-11-1683, fremgår det, at gården havde været delt - og måske var det endnu - og at Iversen nu indløste Karens del. Af k-bogens notater fremgår det også, at der havde været en familie mere, en Koed-familie, men det må stå hen.

Hans Iversen havde uden tvivl været gift en gang før. Det fremgår af aldersforskellen. Måske havde han først været gift med en datter af Karen Ottis. Da han så nu gifter sig igen, må skødeforholdene bringes i orden. Herfor taler også, at ældste datters alder spores tilbage til 1683, samme år som han, Iversen, fik skøde på gården.

En tilstandsbeskrivelse af 1685 fortæller lidt om forholdene på gården:

Der var 12 fag sals, 12 fag lade og fæhus, en kvist 2 fag og vognhus 4 fag. Besætningen bestod af 4 bæster, 2 plage, 4 køer, 4 ungnød, 1 kalv, 5 får og 6 svin. Det var i virkeligheden efter tiden en god bestand af husdyr og kunne tyde på, at Hans Iversen havde været en god bonde.

Det ser ud til, at Iversen en overgang havde svært ved at klare sig. Den 28. marts 1700 tinglæstes et pantebrev på Brusks herreds ting, udstedt af Hans Iversen, hvori han pantsatte sin jord til sognepræsten. Kunne han ikke betale tilbage til tiden, forpligtede han sig til at tilskøde præsten sin gård på nærmere vilkår.

Sognepræsten var på den tid Anders Iversen Bruun. Som mange andre præster på den tid lånte han også penge ud mod pant i jord.

Hans Iversen reddede sig tilsyneladende, og to år efter afgav han gården til sin datter og svigersøn. Det skete med skøde af 21-2-1702. Da var han også omkring de firs år.

Hans Hansen Koed-Brems
f. ca. 1657, Taulov
d. 1729, 9-3, Herslev
selvejer

g. m. Kirsten Hansdatter
f. ca. 1683, Herslev
d. 1769, 11-7, Skærbæk

1. Karen, 1703, 8-7, 2. Hans, ca. 1705-05, 3. Peder, 1709, 27-3, 4. Maren, 1714, 7-10, 5. Peder, 1717, 13-6.

Var Hans Iversen en gammel mand, så var den ny ejer og svigersøn heller ikke nogen årsunge, hvis hans alder ved død ellers står til troende. Ved førnævnte skøde kom han i besiddelse af "det boel liggende næst sønden for Christen Madsen Dalls gård".

Ved denne skødeoverdragelse nævntes også Hans Iversens søn, Jens Hansen af Håstrup, hvad der jo kun bekræfter et tidligere ægteskab for Hans Iversen. Husbondholds-brev, der var en lovpligtig indløsning, fik Hans Hansen først berigtiget 1716. Men det var der ikke noget mærkeligt i, da et sådant jo kostede penge.

Ifl. føromtalte slægtsbeskrivelse af G. Lind, vedr. Brems-slægten, skulle Hans Hansen og Kirsten have haft 6 børn. Det er ikke muligt ved k-bogens hjælp at finde mere end fire, og således er arvtageren af gården ikke registreret ved fødsel, hvis da ikke Karen er en fejlskrivning for Hans.

Jfr. Hans Brems' alder blev det et relativt kort åremål, han kunne forvente at være selvejer, og allerede 1725 fik sønnen Hans husbondhold på ejendommen. - Af de øvrige børn blev Maren gift med en Niels Udesen i Skærbæk, og en søn af dem blev senere ejer af bolet. - Sønnen Peder - yngste - blev gift i 1745 med Maren Andersdatter af Gudsø.

I 1729 blev Kirsten Hansdatter - kaldet Kirsten Bremsis - enke, og hun, der blev gift meget ung, var endnu i bedste alder. Hun giftede sig på ny og det med en enkemand i Skærbæk, Ude Hansen, der hermed i virkeligheden blev ejer af bolet, som sønnen dog vedblev at bruge.

Hans Hansen Brems
f: 1705-05, Herslev
d. 1769, 23-4, Herslev
selvejer

g. m. Anne Udesdatter
f. ca. 1708, Skærbæk
d. 30-3-1792, Herslev

Ægteskab barnløst.

Som nævntforan, havde Hans Brems fået husbondholds-brev på fødehjemmet allerede 1725, men det måtte han også nøjes med i mange år, skøde på det fik han først 1743, og det var antagelig, da Ude Hansen var død.

Han blev gift med Anne Udesdatter af Skærbæk, datter af gd-fæster Ude Hansen og Mette Nielsdatter, og samme Ude, som giftede sig med Kirsten Hansdatter. Anne Udesdatter var endvidere søster til samme Niels Udesen, der blev gift med Maren Hansdatter Brems. Et ret indviklet familieskab.

Hans Brems og Anne Udesdatter fik ingen børn selv, men deres navne findes i rigt mål i k-bogens dåbsnotater som dåbsvidner hos de øvrige bønder i Herslev.

Ifl. førnævnte G. Lind ser det ud til, at Hans Brems ikke altid kunne forliges med sine byfæller. Det fremgår af en klage, han indsendte til regimentsskriveren over sine naboer, hvem han anklagede for at anfægte hans jordrettigheder. Denne klage var dateret 2-4-1759. Svaret var af samme dato, og heri svarede regimentsskriver Seest, at bymændene havde at afholde sig fra at formene Hans Hansen brugen af sin jord.

Da der nu manglede arvinger til gården, blev det en slægtning, der til sin tid overtog den gamle selvejerejendom.

1769 døde Hans Brems, som Hans Koed, mens Anne Udesdatter først døde i 1791 som "den gamle agtværdige kone Anne Udesdatter Brems, en enke i Herslev".

Hans Nielsen Udesen (Brems)
f. 1741, 24-6, Skærbæk
d. 14-12-1819, Herslev
selvejer

g. m. 1. Mette Pedersdatter
f. 1742, 23-9, Studsdal
d. 9-8-1801, Herslev

---

1. Anne, 1768, 31-3, 2. Hans, 1769, 3-12, 3. Maren, 1772, 30-11, 4. Niels, 1776, 24-11, d. 1779, 5. Niels Peder, 1780, 13-10, d. 1781.

Hans Nielsen Brems, som hans navn blev i Herslev, var søn af gmd. Niels Udesen og Maren Hansdatter i Skærbæk. Mette Pedersdatter var født i Studsdal, datter af gmd. Peder Christensen og Kirsten Udesdatter. Kirsten var datter af samme Ude Hansen, som tidligere er nævnt. Altså var det unge par for nært beslægtede - efter datidens regler for giftermål - til at kunne gifte sig, og der måtte derfor dispensation til. De viedes efter kgl. bevilling d. 1. juli 1767 i Herslev kirke. Men det var trods alt slægten, der fortsat beboede gården, som Hans Nielsen Brems stod for frikøbet af, længe før han blev gift. Kgl. skøde af 4-2-1766. Selv om det i forvejen var en selvejergård, måtte den kgl. herlighedsret købes fri.

Hans Brems blev med tiden en af sognets betroede og agtede mænd. Han blev således præstens medhjælper, ligesom han også fungerede som lægdsmand.

I samlivet med Mette fødtes fem børn, hvoraf sønnen var selvskreven arvtager. Anne blev i 1796 gift med gmd. Claus Pedersen i Pjedsted, mens Maren i 1801 viedes til enkemand Erich Rasmussen i Taulov.

Omkring år 1800 overlod han gården til sønnen, idet folketællingen 1801 viste ham og Mette som aftægtsfolk på gården.

Samme år døde imidlertid Mette som "Hans Bremses gode kone", og den tresårige mand var ikke mere affældig end, at han indgik nyt giftermål.

g. m. 2. Bodild Mogensdatter
f. ca. 1774, Ensted sogn
d. 23-8-1853, Højrup mk.

6. datter, 20-10-1804, d.s.å., 7. Niels Peder, 1-9-1806, 8. Mette, 1-9-1810.

I efteråret 1803 holds Hans Brems på ny bryllup, og hans ny kone var en ung pige, der opholdt sig i Herslev og ernærede sig som spinderske eller syerske. Hun var født i Torp, Ensted sogn ved Åbenrå, og datter af hmd. og skræder Mogens Nielsen og Cathrine Christiansdatter.

Hvor de boede, vides ikke helt præcist, men ifl. G. Lind havde Brems erhvervet et mindre brug på Herslev mk., og det var sandsynligvis det senere matr. nr. 18d.

I sit ny ægteskab fik Hans Brems tre børn mere, hvoraf det ældste døde inden dåb. Niels Peder blev gårdmand i Brøndsted og stamfader til en stor slægtsgren der. Mette blev gift med enkemand Christen Christensen, Sandagergård, Taulov. Efter Brems' død giftede hans enke sig med Peder Christensen, der hurtigt fik navnet Brems hæftet på sig. De boede forskellige steder i sognet og sidst på Højrup mk.

Hans Hansen Brems
f. 1769, 3-12, Herslev
d. 4-6-1829, Herslev
gdr.

g. m. Johanne Nielsdatter
f. 4-3-1781, Smidstrup
d. 23-3-1844, Højrup

1. Hans, 12-4-1803, 2. Niels Peder, 29-3-1805, 3. Peder, 1-9-1807, 4. Mads, 4-10-1809, 5. Mette, 9-12-1811, Jens, 13-4-1814, d.s.å., 7. Mette Marie, 8-1-1816, d. 1821, 8. Ane, 6-10-1818, 9. Jens, 9-10-1821.

Hans Brems' adkomst til gården kendes ikke, men ligger nok omkring år 1800. I efteråret 1801 giftede han sig med Johanne Nielsdatter fra Smidstrup, datter af en Niels Madsen og Mette Pedersdatter.

Som faderen blev også han en fremtrædende og agtet mand, der fik tillidshverv. Han blev som faderen lægdsmand, og han findes også som brandvurderingsmand. Som kuriosum kan nævnes, at han en overgang selv underviste sine børn, fordi han var utilfreds med skolemester Vindelevs formåen i den retning.

Han blev ikke nogen gammel mand, og efter hans død fortsatte Johanne Nielsdatter driften af gården en del år med sønnernes hjælp. Dem var der heller ikke så få af, da ægteparret blev velsignet med ikke mindre end ni børn.

Ældste søn giftede sig 1833 i Skanderup med Marie Cathrine Ditlevsen, og de fik en gård i Agersbøl, så det blev Niels Peder, der til sin tid overtog det fædrene bo. - Mads giftede sig med Ane Lauritsen fra gården Ventegodt i Håstrup. De var en del år indsiddere, til de i 1839 fik en parcel af fødegården, beliggende på fælleden (se 11c). - Mette blev gift med gmd. Christen Jensen, Haurballegård, Højrup mk., men døde ung. - Ane forblev ugift, og hun døde 1868 som husholderske hos svogeren Christen Jensen, der da beboede Skovbæk mølle. - Jens blev sent gift, men i 1857 holdt han bryllup i Egtved med Maren Marie Hansdatter. Hun var for øvrigt en Tolstrup-pige, datter af Hans Christiansen på Øsdalsgård og dennes første kone. Ægteparret fik en gård, Ballegård, i Egtved.

I 1839 begyndte man at tænke på fordelingen af arv, og da der var mange til at arve og dele, blev en udstykning nødvendig, hvilket gården også indbød til med sine mange parceller rundt om i ejerlavet.

Året før havde Johanne Nielsdatter givet Niels Peder skøde på hjemmet, skøde af 28-8-1838. Man søgte om bevilling til udstykning af den lod, der lå på fælleden. Denne havde man pr. 15-1-1839, og parcellen blev overladt Mads, der så her oprettede et boelssted.

Den ny matrikel, der kom få år senere, skyldsatte jorden under matr. nr. 11c. Ved samme matrikels fremkomst fik gården her matr. nr. 11a med htk. 3-2-2-1½. Samtidig udstykkedes parcellen på Herslev østermark, der erhvervedes af Bertel Nielsen - muligvis den Højrup kromand - skyldsat under 11d med htk. 1-5-0-2 1/4. Efter salget tog Johanne Nielsdatter nok ophold hos datteren i Højrup. Her døde hun i hvert fald foråret 1844.

Niels Peder Brems
f. 29-3-1805, Herslev
d. 13-10-1886, Follerup mk.
gdr.

g. m. Kirsten Marie Pedersd. Grunnet
f. 4-9-1811, Eltang
d. 22-1-1864, Follerup mk.

1. Hans Grunnet, 27-3-1840, 2. Peder Grunnet, 10-9-1842, d. 1859, 3. Johannes, 11-7-1845, 4. Niels Peder, 2-1-1848, 5. Christian Marius, 3-4-1850, 6. Jens, 2-6-1852.

Efter at være blevet gårdejer giftede Niels Peder Brems sig, og det skete med bryllup i Taulov kirke d. 4. maj 1839. Da viedes han til Kirsten Marie GRunnet, datter af gmd. Peder Nielsen Grunnet og Mette Hansdatter, der fra Eltang var flyttet til Krybily.

Tiden som gårdmandsfolk i Herslev blev dog relativ kort. Udskiftningen i Herslev havde ikke været vellykket i det hele taget, og for nogle gårde direkte uheldig. Således havde gården her sit tilliggende spredt på otte forskellige

steder og næsten overalt i udkanterne af ejerlavet. En sådan gård er træls at drive, og af de gamle gårde var der af samme grund allerede forsvundet en 4-5 stykker, da Brems besluttede at opgive og sælge gården her.

Den blev solgt til gmd. Peder Nielsen, Herslevgård, skøde af 20-2, 7-3-1855. Tilliggendet udgjorde da: matr. nr. 11a med htk. 3-1-3-1 1/4 og 11b med 0-1-3-0. Peder Nielsen underlagde sin gård det meste af nyerhvervelsen, og hermed var endnu en gård forsvundet af bybilledet. Endnu står rester af det gamle stuehus ved Nedergaden. Det blev i mange år brugt til bolig for medhjælpere på gården, f. eks. fodermestre.

Niels P. Brems flyttede nu residensen til Follerup, hvor nogle af Hans Nielsen Brems - farfaderen - i 1774 indkøbte parceller nu kom til at danne rammen om en ny, mindre gård, den nuværende Sommerlund.

Kronbol nr. 15, 1688

hartkorn 0-1-2-2

Foruden fæstegårdene var der i Herslev også to såkaldte kronbol, små brug, der senere i rytterdistriktets protokoller kaldtes kassehuse, fordi der af selve huset betaltes en årlig afgift til regimentskassen for brug af dette, mens skatterne betaltes over hartkornet, der sædvanligvis var ringe. Matriklen af 1664 nævner således Las Jensen, hvis kronbol i 1663 var øde, jfr. en tilstandsbeskrivelse af samme år. I samme matrikel nævnes bolets hartkorn som 2 tdr. mod gårdenes fælles ansættelse på 8-4-0-2.

Matriklen, der kom i 1688, nævner Niels Sørensen som fæster, og han var også på stedet i 1685, da beskrivelsen af samme år beretter, at han nu havde 6 fags sals og lade samt endnu 3 fag hus. Besætningen bestod af 2 bæster, 2 køer, 1 kalv og 1 bistade. Det var slet ikke dårligt med det htk, der var til-lagt stedet.

En afskrift af 1664-matriklen i Landsarkivet har ud for den enkelte bruger en tilføjelse nu eftørfulgt af navn. Desværre mangler datering og årstal for denne tilføjelse, men ud for Las Jensen på bolet her står der nu Niels Pedersen. Det var jo fristende at tro, det var en fejlskrivning for Niels Sørensen, som 1688-matriklen viser. Men da denne udarbejdedes 1683, kan Niels Pedersen ud-mærket være trådt til i mellemtiden, så meget mere som han var en svigersøn af Niels Sørensen, hvilket kom for dagens lys ved skiftet efter Niels Peder-sen, der døde 1708 som fæster på gd. nr. 5A.

Omkring 1694 forlod Niels Pedersen nok bolet her, og dette fæstedes af

Knud Hansen Høgh
ingen data kendes
bolsfæster

g. m. Karen "Høghs"
ingen data kendes

1. Hans, 1690, 13-1, d.s.å., 2. Maren, 1691, 25-1, 3. Hans, 1693, 16-7, 4. Anne, 1694, 12-11.

Knud Hansen Høgh nævnes i k-bogen som rytter, og hans tid som fæster kan kun have været ganske kort, da alle børnene var født i Højrup. Men rytterne var ikke faste beboere, og efter 1696 høres der ikke mere til hverken ham eller konen.

1696 - 1704

Baltzar Jacobsen
f. ca. 1629, Højrup
d. 1714, begr. 23-8, 85 år
markvogter

g. m. 2. Bodil Christensdatter
ingen data kendes

Jacob, 1689, 6-1.

Fæsteprotokollen:

Baltzar Jacobsen, barnefødt i Højrup, det hus i Herslev, som Knud Hansen Høgh tilforn haver haft i fæste og nu godvilligen til forbemeldte Baltzar Jacobsen haver opladt og afstanden.

10-7-1696

Baltzar markvogter, som han også kaldtes i k-bogen, findes ifl. Vilstrup kirkebog at være blevet gift med Bodil Christensdatter, efter at hans første kone, der også hed Bodil, var død ved juletid 1687. Men allerede d. 26. februar 1688 holdt han påny bryllup med en ny Bodil. Det kunne gå stærkt dengang. Af den første Bodils dødsnotat fremgår det, at Baltzar på den tid var markvogter i Vilstrup. Det blev han også i Herslev, hvortil parret nok var flyttet kort efter, da deres eneste søn fødtes i Herslev.

Markvogterens stilling var en slags overordnet hyrdes, og han skulle, som titlen antyder, vogte marken, dvs. sørge for, at markfreden ikke krænkedes, ligesom han optog kreaturer, der blev truffet uden for deres ejermands lodder eller område. Somme steder kaldtes han også markmand.

Baltzar Jacobsen var ved ankomsten til Herslev allerede en ældre mand, og det var derfor ikke så underligt, at han i 1704 måtte lægge op.

1704 - 1711

Christen Baltzarsen
f. ca. 1685 ?
d. 1714, begr. 9-9, 29 år
bolsfæster

g. m. Kirsten Justisdatter
ingen data kendes

Anne, 1713, 28-5, d.s.å.

Christen Baltzarsen var søn af Baltzar markvogter og den første Bodil. Han fik nu som ganske ung fæste på faderens hus d. 26-10-1704, "formedelst faderens alderdom og svaghed."

En sessionsbemærkning, der ledsagede fæstetilladelsen, virker lidt uforståelig, idet den hentyder til, at "den ældgamle fader har været på stedet og under hus i 35 år." - Det kan i hvert fald ikke være huset her, men der menes måske noget andet med ordet stedet end huset.

1711 blev der mulighed for Christen at blive gårdfæster, idet han byttede fæste med Mads Sørensen i gd. nr. 2A.

1711 - 1726

Mads Sørensen
f. ca. 1680, Herslev
d. 1726, begr. 11-9, 46 år
bolsfæster

g. m. ukendt hustru

---

1. dødf. barn, 1711, 26-7, 2. Mads, 1713, 8-1, 3. Anne, 1715, 1-9, 4. Maren, 1720, 6-3, 4. Hans, 1725, 18-2.

Mads Sørensen havde i 1704 overtaget faderens, Søren Madsens, halvgård nr. 2A i fæste. Men det var mere end Mads formåede at styre, og nu mageskiftede han - med ryttersessionens tilladelse - til Christen Baltzarsens bol, og det hedder i fæstebevillingen:

Mads Sørensen af Herslev: Efter forbemeldte beskaffenhed begærer at må nyde fæste på Christen Baltzarsens boelshus ibm, der svarer årlig til Cassen to rigsdaler.
9-3-1711

Bemærkning: Mads Sørensen bevilget dette hus og betaler i fæste én rigsdaler, dog skal han straks forbedre stedet, såfremt han ikke vil have fæstet forbrudt.

Med dette fæste var Mads gået et trin ned ad rangstigen, mens Christen B. gik tilsvarende op. Men det ser ud til, at Mads tilhørte den kategori af mennesker,

der ikke kan klare sig noget steds. Det fremgår af efterfølgende fæstebrev. Det synes, som om Mads også først blev gift her ved skiftet til bolet, jfr. dåbsnotaterne. Hans kones navn kendes heller ikke, ligesom hendes død ikke findes registreret.

Fæsteprotokollen:

Hans Christensen skræder fra ryttergodset i Viuf sogn ifæster et cassehus i bemeldte Herslev udi krigsJORDEBOGEN nr. 15 for htk 1 skp, 2 fdk., 1 alb, som Mads Sørensen sidst i fæste havde og tillige med hustru er fradød, af samme hus svares årlig i hus- og arbejdspenge 2 rdl., 1 mk, 8 sk. Bygningen er 6 fag stolpehus, ganske øde, såsom de fradøde haver af sygdom været inficeret i nogle år, så de hverken selv har kunnet udrette noget derved, og andre folk har haft afsky for dem. På stedet er 3 børn, hvoraf den ene er kuns i tredje år, som opdrages på stedet af Hans Christensen, til det selv brødet kan erhverve.

Sessionsbemærkn.:

Antager et øde og forfaldent hus, på hvis opbyggelse allerede er gjort god begyndelse, derfor fæste fri.

29-10-1728

Af ovenstående fremgår det tydeligt, at Mads' sidste år havde været svære, så døden var måske kommet som en befrielse.

Men skræderen fra Viuf må nok have fået kolde fødder midt under det hele, og han var sandsynligvis rendt fra det, idet en anden med samme dato også fik fæstebrev på det, ifl. fæsteregisteret.

1728 - 1760

Jens Bertelsen
f. 1701, 16-3, Tolstrup
d. 1767, begr. 5-4, Herslev
bolsfæster

g. m. ukendt hustru

---

1. Kiesten, 1730, 2-2, 2. Anne, 1733, 10-5, 3. Bertel, 1736, 29-3, 4. Jens, 1740, 19-6, 5. Christen, 1744, 25-10, 6. Morten, 1751, 2-2.

Jens Bertelsen var fra Tolstrup, søn af selvejergårdmand Bertel Jensen og hustru af 1. ægteskab, Sidsel Pedersdatter.

Samtidig med erhvervelsen af fæstet på bolet må han nok have giftet sig, men hans kones identitet kendes ikke. Derimod viser k-bogens dåbsnotater jo i rigt mål hans egen.

I et af dåbsnotaterne kaldes han for Jens skræder ved åen. Det betød antagelig ikke, at han af profession var skræder, men familien i Tolstrup bar også dette tilnavn. Men stedsbetegnelsen ved åen kan måske antyde, hvor bolet var beliggende. Det er endda sandsynligt, at dets beliggenhed var i nærheden af det andet bol - nr. 16 - hvis stedfæstelse der ikke er tvivl om. Bortset fra dåbsnotaterne er det småt med viden om Jens Bertelsen, men han holdt sig på stedet, til han i 1760 overlod det til en datter og svigersøn.

1760 - 1761

Jens Nielsen
ingen data kendes
bolsfæster

g. m. Sidsel Jensdatter
f. 1730, 2-2, Herslev

1. Barbara, 1756, 5-6, 2. Marie, 1760, 16-3, 3. Maren, 1764, 29-4, 4. Anne, 1767, 13-12.

Fæsteprotokollen:

Jens Nielsen fra Brøndsted søger fæste på Jens Bertelsens til ham og hans til ægte havende datter afstandne cassehus, hvortil er hartkorn nr. 15 ager og eng 0-1-2-2. Bygning beståe af 12 fag i mådelig stand, af huset svares årligen til cassen 2 rdl., 24 sk. samt skatten af hartkornet. Indfæstning 2 rdl.

19-9-1760

Som fæstenotatet anfører, var Jens Nielsen fra Brøndsted. Ved vielsen i Herslev 1756 angives han af Follerup, og her blev de to første børn født. Sidsels navn var ved dåb angivet som Kiesten, men det er sikkert en læse- eller skrivefejl. Det skal uden tvivl være Sidsel, som i vielsesnotatet, da hun sikkert var opkaldt efter Sidsel Pedersdatter, Jens Bertelsens mor, der døde ganske ung. Men overtagelsen af bolet her oversteg åbenbart Jens Nielsens formåen, og efter kun et halvt år var han parat til at afgive det igen, hvad der fremgår af en ny fæstebegæring på bolet. Den kom fra brugeren af bolet nr. 16 - Enemærket - Hans Madsen Dahl og var dateret 7-4-1761. Da havde Dahl været død i 8 dage, men kommunikationen var dengang ikke så hurtig, så hans død var endnu ikke nået til rytterdistriktets kendskab.

Da Hans Dahls enke omg. giftede sig igen med gårdmand Niels Ougesen, gik fæstet sikkert til ham. Muligvis havde Jens Nielsen så stadig kunnet bebo huset, for de to yngste børn findes født i Herslev.

Men klokken var ved at falde i slag for kronens fæstevæsen, og da Herslev by blev solgt samlet til Michael Bruun - den senere sognepræst - blev bolet her sammenlagt med - eller i hvert fald drevet sammen med - Enemærket, som Michael Bruun beholdt, og det var slut med det selvstændige bol nr. 15.

Kronbol nr. 16, 1688

ENEMÆRKET

htk. 0-1-0-2

Udtrykket - eller navnet - Enemærket var i tidligere tid betegnelse for jord, der var særlig afmærket og adskilt fra de øvrige bønders jord, ligesom det blev drevet uden for det almindelige fællesskab. Størrelsen kunne være forskellig, lige fra en alm. gårdstørrelse til - som her - et lille boelssted. Beboerne af en sådan beboelse fik ofte dette stednavn knyttet til fornavnet som efternavn, og således kender vi Bertel Enemærke og Hans Jensen Enemærke, nævnt i k-bogen med denne betegnelse.

Udtrykket Enemærkegården findes også brugt, men det skyldtes, at brugerne af Enemærket en overgang havde en gård i fæste i Herslev og således gav navn til denne. Der vandtes ikke nogen egentlig enemærkegård i Herslev.

År 1700, d. 9. september døbttes Niels Pedersen hjulers barn, Maren, i Herslev Enemærke, og da var der tale om bolet.

Gennem rytterdistriktets protokoller kendes navnet ligeledes, og her var der kun tale om bolet eller "Cassehuset", kaldet således, fordi der af beboelsen betalte en årlig afgift til rytterdistriktets kasse, mens skatterne hvilede på hartkornet, der her var ubetydeligt.

Den første beboer, der med sikkerhed kan spores på stedet, var Bertel Hansen, der ifl. matr. af 1664 stod som bruger.

Bertel Hansen
ingen data kendes

g. m. Doritte Laugesdatter
f. ca. 1620
d. 1692, 72 år, begr. 17-1

Peder, f. ca. 1649,

Maren, f. ca. 1651.

Bertel Hansen med tilnavnet Enemærke døde under eller lige efter svenskekrigene. Det fremgår af et tingsvidne i 1662, hvorunder det blev bekræftet, at alt på nær en enkelt ko var røvet eller ødelagt af fjenden. Koen fik Bertels enke, ovenn. Doritte, lov at beholde. (Efter Ravn).

Bertels ejendom var også nok det kronbol, der i tilstandsbeskrivelsen af 1663 blev omtalt som havende to huse ruinerede. Matriklen af 1664 nævnte stadig Bertel Hansen som værende på stedet, selv om han havde været død nogle år, da den fremkom. Det skyldtes selvfølgelig, at Bertel var i bedste velgående, da oplysningerne til matriklen indsamledes.

Bertel og Doritte havde i hvert fald to børn, hvad der fremgår af skiftet efter Doritte d. 8. marts 1692. Her blev Peder nævnt som en ældre karl på 43 år, mens Maren var gift med korporal i rytterstyrkerne Christen Skonning. Ved Bertels død var Doritte endnu i sin bedste alder, og hun giftede sig på ny med Hans Jensen, der arvede Enemærke-navnet.

Hans Jensen (Enemærke)
f. ca. 1627
d. 1699, 72 år, begr. 19-4
fæster

g. m. Doritte Laugesdatter
som ovenst.

Dorethe, ca. 1662,

Bertel, ca. 1663.

Hvem Hans Jensen var, er uvist, men nok en ældre ungkarl, der nu ved giftermål med Doritte fik foden under eget bord. Doritte var for øvrigt ud af den kendte Ravn-slægt, datter af en Lauge Rafn.

Hans Jensen findes omtalt i tingbogen 1669. Han havde købt en brændevinskedel, til hvis brug han forgæves havde søgt licens i Kolding, men ingen truffet, som ville stemple eller kræve skat af den. Derfor gik han nu vejen om ad tinget, så sagen kunne bringes i orden.

I hans og Dorittes ægteskab kan spores yderligere to børn, af hvilke sønnen senere sammen med faderen fæstede en gård i Herslev (gd. nr. 4), mens Dorethe blev gift med efterfølgeren på bolet.

Niels Pedersen Hjuler
f. ca. 1672, Herslev
d. 1729, 57 år, begr. 19-4
fæster

g. m. 1. Dorethe Hansdatter
f. ca. 1662, Herslev
d. 1722, 60 år, begr. 31-5

---

1. Dorethe, 1698, 21-7, 2. Maren, 1700, 9-9, d. 1705, 3. Hans, 1702, 9-11, d. 1705, 4. Peder, 1705, 23-5, d.s.å., 5. navnløs d. 1706, 6. Anders, 1709, 26-12.

g. m. 2. Anne Nielsdatter
f. 1694, Børup
d. 1766, 72 år, begr. 24-8

7. Peder, 1725, 15-4, 8. Søren, 1726, 17-11, d. 1729, 9. Dorte, 1729, 14-8.

Niels Pedersen var født på den såkaldte Hiulergård i vestbyen (matr. nr. 11) som søn af Peder Christensen, kaldet hiuler. Ved giftermålet med Dorethe har de antagelig fået overdraget Enemærket. De beboede det i hvert fald i 1700, jfr. nævnte dåbsdato.

Af de i samlivet med Dorethe fødte seks børn døde ikke mindre end fire, og ved skiftet efter hende d. 21-10-1722 var der kun ældste datter og yngste søn i live. Dorethe blev gift med efterfølgeren af Enemærket, mens Anders' videre liv ikke kendes.

Efter at have været enkemand et par år giftede Niels Hjuler sig igen, og d. 16. juli 1724 viedes han i Taulov til Anne Nielsdatter af Børup. Men da havde han forladt Enemærket og havde fæstet en del af gd. nr. 4, som svogeren Bertel Enemærke havde i fæste.

Esben Hansen
f. 1696, 16-8, Ø. Vamdrup
d.
fæster og sognedegn

g. m. 1. Dorte Nielsdatter
f. 1698, 21-7, Herslev
d. 1728, begr. 18-5, Herslev

---

1. Anne Kirstine, 1725, 7-3, 2. Hans, 1728, 1-2, d.s.å.

g. m. 2. Maren Hansdatter
f. 1699, 11-12, Follerup
d.

3. udøbt søn, begr. 1732, 10-2, 4. Dorte, 1733, 20-12, d. 1739.

Fæsteprotokollen:

Espen Hansen, føed paa Ryttergoedset i Øster Vamdrup, søger i Fæste et Boels-huus i Bem. Herslef under No. 16 af Htk. 1 Skp., 2 Alb. og svarer aarligen til Cassen i Huus og arbejdspege 2 Rdl., 24 Sk., som Niels Pedersen hidindtil hafver beboed og nu goed villigen afstanden. Bygningen på Stødet er 12 Fag udi no-

genledis goed Stand. - Indfæstning 2 Rd1.

24 - 9 - 1723

Espen Hansen var som nævnt født i Ø. Vamdrup, søn af en Hans Hansen der. Hvordan hans vej var gået til Herslev, er uvist, men 1720 blev han ansat som skoleholder her, en stilling han i 1723 ombyttede med degnestolen.

I 1722 lagde han sig ud med bønderne her, idet de nægtede at levere naturalier eller doder til ham. Frederik den Fjerdes forordning om skolevæsenet fra 1721 havde en bestemmelse, der sagde, at hvor man i forvejen havde ansat en skolemester, var denne berettiget til fra 1. januar 1722 at modtage den i forordningen fastsatte løn + naturalier. Det var det sidste punkt, bønderne protesterede imod, da Espen ingen køer havde. Men sognefogeden, Mads Christensen Dall, truede med udpantning, såfremt de ikke faldt til føje. (Efter Eliassen). Nu fæstede han så bolet her efter Niels Pedersen og giftede sig med dennes datter Dorthe el. Dorethe Nielsdatter. Efter hendes død giftede han sig med Maren Hansdatter, der var født i Follerup - i den nuv. Bollegård - datter af gårdfæster Hans Olufsen og dennes hustru af andet ægteskab, Maren Hansdatter. I disse to ægteskaber fødtes 4 børn, hvoraf kun den ældste overlevede.

Som degn gjorde Espen Hansen sig mildest talt uheldigt bemærket ved sit levned, hvad der til sidst kostede ham embedet. Han blev formedelst sine misgerninger med drukkenskab og hustrumishandling - det sidste gjaldt begge koner - afskediget på gråt papir d. 30. november 1740 efter i årenes løb af have været for provsteret ikke mindre end tre gange samt en enkelt gang - i 1738 - for ryttersessionen, og nu sidste gang faldt altså hammeren. Afskedigelsen blev dog først effektiv halvandet år senere, men i mellemtiden var han suspenderet. I 1739 måtte han vige sit fæste på Enemærket, hvad der nok heller ikke kunne undre. Espen og familie forlod Herslev, og hvad der blev af dem, vides ikke.

Hans Knudsen
f. ca. 1667
d. 1740, 73 år, begr. 28-8
fæster

g. m. Inger Hansdatter
ingen data kendes

---

1. Knud, ca. 1738, 2. Karen Margrethe, 1740, 16-10.

Fæsteprotokollen:

Hans Knudsen anholder om fæste på Espen degns formedelst uformuenhed til ham godvilligen afstandene Cassehus nr. 16, dertil er hartkorn 0-1-0-2, hvoraf svares skatterne og af huset årlig 13 mk. 8 sk. Dettets bygning består af 16 fag i god stand.

- 1739

Espen degn måtte altså formedelst uformuenhed - det vil sige manglende evne til at klare udgifterne - afstå, og nu kom så en ny fæster. Men det ser dog ud til, at Espen havde holdt bygningerne i stand.

Hans Knudsens oprindelse er ukendt, men han var ingen årsunge ved overtagelsen, selv om han ved ankomsten havde en ung kone, idet k-bogen beretter om barne-dåb. Det var ganske vist efter Hans Knudsens død, og ved skiftet efter ham var der foruden den nyfødte en søn på 2 år.

Ved førnævnte skifte var pastor Friborg lavværge for enken, der samme år giftede sig igen med Peder Nielsen Grunnet. Denne købte imidlertid en selvejer-gård i Eltang, og Enemærket fæstedes nu ud til pastor Friborg, Herslev, for hvem det desuden lå bekvemt. Det varede dog kun få år, så afstod han det igen.

Hans Madsen Dahl
f. 1710, 2-2, Herslev
d. 1761, begr. 29 -3, Herslev
fæster

g. m. 1. Maren Nielsdatter
f. 1707, 31-5, Follerup
d. 1749, 2-9, Herslev

Maren, 1745, 16-5

g. m. 2. Maren Pedersdatter Kjær
f. ca. 1718
d. 1760, 13-1, Herslev

g. m. 3. Kirsten Hansdatter
f. 1721, 22-5, Herslev
d. 1780, 19-7, Herslev

Hans Madsen Dall var født i Herslev på gd. nr. 12 som søn af gd-fæster og sognefoged Mads Christensen Dall og Maren Hansdatter.

Ved giftermål med Maren Nielsdatter opnåede han fæste på Marens fødegård i Follerup, gd. nr. 2 eller den gård, der siden hen blev til Follerupgård. Det gik imidlertid ikke, og efter seks-syv år måtte han vige sit fæste der og tage til takke med det langt mindre husfæste her, som pastor Friborg godvilligt afstod til ham i 1748.

Året efter døde Maren Nielsdatter, og der blev afholdt skifte efter hende d. 5. december 1749. Bo-opgørelsen viste godt 148 rdl. til indtægtssiden mod 41 rdl. til udgiftssiden. Altså overskud i boet, som han og datteren delte. Desuden viste opgørelsen, at der var 2 bæster, 2 køer, 1 kviekalv og 2 får. Slet ikke så dårligt på dette lille sted.

Hans Dall giftede sig nok igen umiddelbart efter, men da der ingen dåbsnotater blev at melde om i det ny ægteskab, ligesom vielsen ikke fandt sted her, må tidspunktet for bryllup stå hen. Derimod meldte k-bogen om hans anden kones død, ligesom hans tredje bryllup fandt sted i Herslev kirke midsommer 1760. Kirsten Hansdatter var datter af Hans smed i Herslev. Smed var dog et tilnavn, og faderen havde været gd.-fæster i gd. nr. 11A, der var halvdelen af Hiulergården.

Dette samliv varede ikke engang et år, så var Hans Dall død.

Men lige inden sin død havde Hans Dall søgt rytterdistriktet om fæste på det andet lille bol, matr. nr. 15. Det nåede han ikke, men dette og Enemærke fulgte nok Kirsten Hansdatter, da hun efter Hans Dalls død giftede sig med gd-fæster Niels Ougesen på gd. nr. 10. Han opnåede fæste af 27-5-1763.

Men tiden for fæstevæsenet var ved at rinde ud, og da frikøbene efter 1765 satte ind, blev Enemærket igen et frit bol.

Efter frikøbene findes Enemærket med htk. 0-3-0-2, hvilket var summen af bolene nr. 15 og 16.

Ved auktionen over ryttergodset havde de Herslev bønder købt deres gårde for 182 rdl. pr. td. htk. Det fandt de imidlertid hurtigt ud af var for meget. De lod derfor være med at indbetale den halvdel, som skulle falde kontant. Det kunne de dog være blevet tvunget til, men myndighederne så igennem fingre med købet og satte gårdene til salg igen.

Ifl. Eliassen blev hele byen Herslev solgt til rådmand Michael Bruun, der igen solgte videre til de respektive fæstere; men nu til en pris af 102 rdl. pr. td. htk., så de Herslev fæstere tjente stort ved at tøve.

Enemærket forblev i Mikael Bruuns besiddelse, og da samme Bruun var identisk med den senere sognepræst af samme navn i Herslev, fik Enemærket nu ny status: det blev enkesæde. Den første beboer var enken efter pastor Gudme, der i en hartkornsliste fra ca. 1770 står som bruger af kirkejorden nr. 18.

Ind imellem boede der lejere af pænere tilsnit, hvad k-bogens dåbsnotater vi-

ser. Men også pastor Friborg tilbragte sine sidste år her, hvad skiftet efter ham fortæller.

Efter Michael Bruuns død blev det enkesæde for hans efterlevende hustru. Hun døde i 1814, hvad for øvrigt k-bogen ikke fik med. Men skøde- og panteprotokollerne, der havde afløst rytterdistriktets registreringer, giver besked om auktion ved skiftet efter afdøde over dødsboet med faste tilhørende ejendomme. Som nr. 1 nævntes Herslev kirke med tilhørende tiender og kirkejord (Bruun havde i 1773 erhvervet dette kirkegods). Nr. 2 var "stervbostedet" "Herslef Enemerche" af hartkorn ager og eng 3 skp., 2 alb. med underlagt kirkejord.

Resultatet af denne auktion blev, at dav. kaptajn, senere major, Ingwersen fra Viuf som højestbydende fik hammerslag på hele herligheden med 17.000 rdl. Kirken skilte han sig af med allerede 1818, da den købtes af sogneboerne, hvori- mod han beholdt Enemærket og kirkejorden, som han ejede til 1826.

Christian Machne
f. ca. 1777
d.
bmd., tidl. ritmester

g. m. Elise Eleonora Thrane
f. ca. 1790
d.

Charlotte, 26-5-1815.

Den ny ejer var en tidligere officer, der sikkert var faldet for aldersgrænsen og nu skulle have noget at supplere pensionen med. Intet vides om ham, men han kunne muligvis være en af majorens tidligere officerskammerater. I registeret til førnævnte protokoller hedder det:

Major Ingwersen til Ritmester Machen et Sted Enemerchet, htk. 0-3-0-2 med Kirkejord 0-2-3-0, Tiende af Herslef Kirke forsvavidt Stedet angaar samt en Tørvemose.

3-6-1826, læst 20-6-1827

Hvad ritmesterens rigtige navn egentlig var, er uvist, da det staves forskelligt, men øverste version er den, der findes på matrikelkortet. Folketællingen af 1834 nævner ham som "forhen Ritmester, lever nu af sin Jord".

I 1837 solgte Machenen kirkejorden fra. Det skete med skøde til den Follerup smed, Henrich Peter Pagh af 4-8, 6-9-1837. (Se Herslev hørmølle). Derefter drev han Enemærket videre til 1841, da han solgte til Nicolai Wulff. Hvad der blev af ritmester-familien, vides ikke.

Nicolai Wulff
f. ca. 1781, Brede
d. 1-5-1870, Herslev
garver

g. m. ThomineBirgitte Boserup
f. ca. 1772-73, Helgenæs
d. 7-2-1847, Herslev

Barnløse.

Med skøde af 6-7, 17-9-1841 overtog Wulff nu stedet her, som den ny matrikel kort efter gav nr. 25 og nyansatte hartkornet til 1-0-0-2.

Nicolai Wulff kom nok fra Egtved. Det fremgår af hans bryllupsnotat fra Almind k-bog i 1822, hvor han betegnedes som gårdbruger af Egtved, mens Birgitte var en ældre frøken på 49 år i Almind.

Ægteparret havde altså deres bedste tid bag dem - i hvert fald Thomine - da det sommeren 1841 kom til Herslev. På Enemærket startede Wulff et garveri, som han så drev en halv snes år. Her døde hans kone, og en tre-fire år senere solgte han.

En annonce i den ny Fredericia Avis for 14-5-1851 gav en hel del oplysninger: Herslev Enemærke, beliggende ved Herslev By, Vejle Amt, agter undertegnede underhånden at bortsælge. Eiendommen staar for Hartkorn 1 Td., 2 Alb., hvorpaa holdes 2 Heste 3 Køer, Til stedet en god Frugt- og Køkkenhave med mange forskellige Slags fin Frugt. Bevilling til Garveri haves, som er dreven i en halv Snes Aar, tillige med en Barkmølle, som drives med Hestekraft. Pengevilkaarene kan blive favorable for Kjøberen, som nærmere kan erfare hos Eierne. Saafremt Eiendommen ikke underhaanden bliver solgt inden Slutningen af Juni, vil den blive bortsolgt ved offentlig Auktion.

N. Wulff

Annoncen findes indrykket tre gange, og at det var lykkedes at få solgt, bekræftes af en ny annonce.

Placat.

Torsdagen den 9. October næstkommende, Formiddag Kl. 10, afholdes en Begjæring af Garver N. Wulff paa hans Bopæl i Herslev enemærke offentlig Auktion over en Del Indbo bestaaende af Borde, Stole, Sengesteder, Sengeklæder, Køkkentøj, en Rulle, nogle Avlsredskaber og Kreaturer tillige med en Del garvet Læder og Skind, efter Konditioner, der paa Auktionsstedet nærmere bekendtgjøres. Lysthavende indbydes.

(sign) Herredsfogderiet

Det var altså lykkedes Wulff at få solgt, og jfr. ovenstående havde han så gjort rent bord. - Samtidig købte han et mindre sted fra den nedlagte gård nr. 8 (ny matr.) og flyttede. Se 8f.

Bertel B. Buhl jun.
f. 3-12-1816, Follerup
d. 25-3-1889, Follerup mk.
bmd.

g. m. Maren Bertelsen
f. 8-5-1822, Hvilested
d. 18-1-1910, Højrup mk.

1. Hartvig, 4-4-1852, 2. Anne Kirstine, 11-3-1855, d.s.å., 3. Niels, 9-4-1856.

Køberen af Enemærket var født i Follerup, søn af gdr. og sognefoged Bertel B. Buhl og Anne Kirstine Jensdatter Keysen. Hans kone var fra Hvilested kro, datter af kromand Bertel Clausen og Anne Kirstine Henrichsdatter.

Efter giftermål i 1847 ses de unge jfr. k-bogens afgangsliste at være rejst til Løsning, og børnetallet derfor nok ufuldstændigt, da de ovenanførte alle var født her i sognet.

Skødet fra Wulff først dateret 28-1-1853 og læst 8-3 samme år, selv om familien allerede var her foråret 1852, jfr. Hartvigs fødsel.

Kort efter overtagelsen var Buhl udsat for indbrud - ifl. avisen - og fik stjålet 800 rdl., hvad der dengang nok var en god slat penge. Myndighederne opmuntrede ved at udlove en dusør på 50 rdl. folk til at bistå ved opklaringen af tyveriet. Om det så hjalp, er ukendt.

Buhls ejertid blev ikke lang, idet han allerede efter tre års forløb solgte stedet til faderen, der efter at have afviklet sine to gårde i Follerup nu ønskede noget mindre til sit otium. Buhl jun. købte derefter matr. nr. 2c på Follerup mk., der var en udstykning af fødegården.

Bertel Bertelsen Buhl sen.
f. 14-1-1790, Follerup
d. 2-9-1860, Herslev
bmd.

g. m. 3. Ane Jensen
f. 13-11-1808, Højen
d. 8-4-1889, København

Barnløse.

Med købekontrakt af 21-11-1855 og tinglæst skøde af 21-1-1857 blev Buhl officielt ejer af Enemærket. Som nævnt havde B. Buhl en fortid i Follerup som gårdejer. Han var gift tredje gang med Ane Jensen, der var enke efter gmd. Niels Keysen i gd. nr. 4 i Follerup.

De var blevet gift 1853, og samtidig havde Buhl oprettet testamente til fordel for Ane Jensen, og hvori det hed i stk. 4: Skulle jeg ved døden afgå forinden min tilkommende hustru Ane, sal. Keysens enke, opstår således intet skiftehold, men hele vort fælles bo tilfalder min hustru som hendes fuldkomne ejendom. - Dokumentet var bevidnet ved pastor Gad, Herslev, og lærer Barsøe i Bredstrup.

Købsprisen for Enemærket var 4000 rdl.

I de få år, der gik, inden Buhl døde, foretog han en del småhandeler. Således solgte han til hmd. og skræder Anders P. Hansen en parcel af matr. nr. 25, betegnet som 25b og med htk. 0-0-3-2 3/4, skøde af 23-6-1858. Endvidere købte han af gmd. Peder Nielsen, Herslev, tre parceller, 11h-11i og 8 b af Follerup, htk. i alt 0-4-1-1 3/4. Skøde af 26-10-1859. Disse handeler gav en gevinst i såvel htk. som areal.

I eftersommeren 1860 døde Bertel Buhl, 70 år gammel, og Ane Jensen fortsatte driften af ejendommen i endnu tolv år, inden hun solgte. Forinden havde hun købt en ejendom i Vendersgade, Fredericia, hvortil hun antagelig flyttede, da en datter var gift med købmand Ahlbjerg her. Hun døde dog i København, men begravedes i Herslev.

Peder Pedersen
ingen data kendes

Denne mand vides overhovedet intet om. Hans skøde daterede sig af 15-6-1872, og tilliggendet var da:

matr. nr. 25a	htk. 0-7-0-1 1/4
- - 11 h	- 0-2-1-3/4
- - 11i	- 0-3-1-1 1/4
- - 8 b, Fo.	- 0-1-0-2 3/4 ialt 1-6-0-0

Købspris 7000 rdl.

De sidste år af Peder Pedersens tid var gården forpagtet ud til Markvard Hansen, der i k-bogen gav sig til kende ved en søns døb d. 5-8-1891.

Peter Petersen Thomsen
f. 10-3-1859, Hejls
d. 15-3-1950, Herslev
gdr.

g. m. Ane Cathrine Lindberg
f. 14-7-1859, Hejls
d. 24-2-1946, Herslev

1. Maria Ingeborg, 28-4-1883, 2. Malfried, 19-2-1887, 3. Johannes Magne, 16-5-1890.

Denne familie kom fra Hejls i 1893. Årsagen til flytningen var - så vidt vides - utilfredsheden med at leve under tysk herredømme. Thomsen såvel som hans kone var født i Hejls. Han var søn af gmd. og bødker Johannes Frandsen Thomsen og Ane Marie Falck, mens Ane Cathrines ophav var gmd. Hans Chr. Lindberg og Kirstine Skov.

Tinglæst skøde af 6-6-1894 og købsprisen var 14.000 kr.

Familien faldt nok godt til i sognet, og Peter Thomsen tog også del i det offentlige liv som medlem af sognerådet samt medlem af kirkeværgernes lille tremandsbestyrelse.

Af børnene, der alle var født i Hejls, var eneste søn selvskrevet til at efterfølge faderen. Malfried blev uddannet som lærerinde og endte sine dage som sådan i Håstrup, hvor hun døde i 1956, ugift. Marie Ingeborg kom efter Marie Thomsens død i 1944 hjem og blev husbestyrerinde for Johannes Thomsen og forældrene, der da endnu var levende og meget gamle.

Johannes Magne Thomsen
 f. 16-5-1890, Hejls
 d. 3-12-1972, Herslev
 gdr.

g. m. Marie Nicoline Olesen
 f. 21-2-1889, Herslev mk.
 d. 3-12-1944, Herslev

---

1. Aksel, 2-11-1920, 2. Anne Jørgine, 30-1-1922

Da Peter Thomsen nærmede sig støvets år, afgav han gården til sønnen, der på det tidspunkt endnu var ugift, og med skøde af 6-1, 17-1-1917 overtog Johannes Thomsen det fædrene bo, der endnu havde sit oprindelige tilliggende fra Bertel Buhls tid. Købesummen var 14.000 kr. plus aftægt til forældrene. Denne var kapitaliseret til 10.000 kr.

Ved handelen blev i skødet gengivet en deklaration, udstedt og tinglæst 2-7-1858, hvorefter matr. nr. 25a bestandig skulle vedligeholdes med bygning og være beboet. Dateringen kunne tyde på, at det var, da Bertel Buhl i sin tid solgte en parcel af matr. nr. 25, og at man fra myndighedernes side ville sikre ejendommens stadige bevarelse som selvstændigt brug.

Et par år efter at være blevet selvejer giftede Johs. Thomsen sig med Marie Nicoline Olesen, der var født på Herslev mk., hvor forældrene, bmd. Christen Jensen Olesen og Jørgine Tønnesen, ejede ejendommen, matr. nr. 19a.

Som faderen fik også Johannes Thomsen tillidshverv, heraf en del år som medlem af sognerådet og kasserer i dette.

Herslev

I Herslev kirke findes der - som i mange andre af landets kirker - en fortegnelse over de præster, der siden Reformationens dage har gjort tjeneste her i sognet.

På kirkeskibets nordvæg nær pulpituret hænger en præsterækketavle - såkaldt Series Pastorum - med navne på præster og årstal for den enkeltes tjenestetid. Men det er også alt, hvad tavlen fortæller, og som supplement til disse yderst korte konstateringer er efterfølgende noter udarbejdede.

Kilderne hertil er mange og forskelligartede. Oplysninger om de første fem præster efter Reformationen skyldes for en del genealogen Christopher Giessing (1723-1793), hvis værk om danske og norske jubellærere udkom i årene 1779-1786.

Ingen af de fem Jens,er i Herslev nåede at blive jubellærere - det var præster, der havde været i embede i 50 år - men i den gren af slægten, der udfoldede sig i Norge, var der et par stykker, og for disse udarbejdede Giessing slægts-tavler, der gik tilbage til stamfaderen broder Jens i Herslev.

Genealogen J.C.L.Lengnick, der levede 1796-1865, var ikke udpræget præstegenealog, men i hans samlinger findes også præstestof, f. eks. vedrørende Morville-slægten.

Den største indsats på præstehistoriens område ydede dog Sophus Wilhelm Wiberg, der - selv præst - præsterede det kunststykke at samle data vedrørende alle danske præster fra Reformationen og op til hans egen tid, et arbejde, som han næsten var alene om. (Lengnick overlod ham dog sine notater).

Brusk herreds provstearkiv har nogle få skifter efter Herslev-præster, det første fra 1687.

Til dette kommer så diverse sognets kirkebøger, påbegyndte i 1688, med oplysninger, der dog for det meste er af datamæssig karakter.

Nævnes skal også værket Kirkehistoriske Samlinger, der ofte havde bidrag til belysning af enkelte præsteskikkelser.

Da de lokale aviser startede - her på egnen 1849 - bragte de undertiden smånotitser vedrørende præster og præsteembeder.

Glemmes må heller ikke arbejder af lokalhistorisk art såsom J.J.Ravns beskrivelse af Herslev-Viuf sogne, hvori uddrag af tingbøger og gamle kirkeregnskaber fortæller, ligesom enkelt-artikler fra Vejle Amts Aarbøger har været med til at gøre fyldest

1537-1561

Broder Jens
f.
d, 1561, Herslev
sognepræst

---

g.m.

Bodil

ingen data kendes

Jens, ca. 1538

Den første sognepræst for Herslev-Viuf menigheder efter Reformationen var Broder Jens. Han var oprindeligt munk i Viborg, tilhørende Korsbrødre- eller Johannerordenen, som den også kaldtes.

Her i Viborg kom han som ung munk under indflydelse af en broder Thøger af samme orden, og denne underviste ham i den ny lære, som var på vej, hvad der senere bevirkede et nært forhold til Hans Tavsens, der i årene 1525-1529 opholdt sig i Viborg.

Da Hans Tavsen i 1529 blev hentet til København som sognepræst ved Nicolai kirke, fulgte såvel broder Jens som broder Thøger med. Hvad de havde befattet sig med derovre, er uvist, men de havde antagelig gået Hans Tavsen til hånde i hans gerning.

Da Reformationen en seks-syv år senere var en kendsgerning, kom belønningen. Broder Thøger, der ifl. traditionen var af adelig æt (Løvenbalkerne), blev præst i Viborg, hvor han virkede under navnet Thøger Jensen. Han døde dog allerede i 1538.

Broder Jens blev kaldet til sognepræst for Herslev-Viuf menigheder ca. 1537. Sognene havde sikkert i den katolske tid haft hver sin præst, men den ny kirke havde nok lige så sikkert haft besvær med at besætte embederne enkeltvis, og derfor måtte mange præster nu tage sig af to sogne.

I modsætning til den katolske kirkes prælater måtte de lutherske præster gerne gifte sig, og broder Jens, som han stadig kaldtes, giftede sig med en ligeledes frafalden nonne, der hed Bodil. Det er også alt, hvad der vides om hende, men hun skulle for øvrigt have været en søsterdatter af førnævnte broder Thøger. I ægteskabet fødtes kun en enkelt søn, der også blev præst og siden efterfulgte faderen, som blev stamfader til et helt præstedynasti, der tjente embedet i halvandet hundrede år.

1561-1606

Jens Jensen Herslef f. ca. 1538, Herslef d. 8-1-1606, - sognepræst	g.m.	Kirstine Jens Kun (kone) f. d. 8-10-1590, Herslev
---	------	---

Jens, ca. 1570

Som ganske ung mand overtog Jens Jensen efter faderen, og som sæd og skik var hos præsterne, føjede han stednavnet til døbenavnet og med den tids stavemåde for Herslev.

Hvad hans kone hed til efternavn, vides ikke, Jenskone er jo ikke synderlig oplysende. - Giessing kaldte hende forøvrigt Kirsten i sine stamtavler. Hun hed dog Kirstine, hvad der blev konstateret, da en gravramme - eller resterne af den - dukkede op af glemselen under kirkens restaurering 1983.

I deres samliv blev det også kun til en enkelt søn, der ifl. tidens navngivningsskik kun kunne komme til at hedde Jens. Også han blev præst, og allerede 1594 blev han medhjælper hos faderen.

160 -1633

Jens Jensen Herslef f. 1570, Herslev d. 26-10-1633 sognepræst	g.m.	1. Kirsten Hansdatter f. Taulov d. 28-3-1630, Herslev
--	------	---

Jens ca. 1606, Hans, ?   Jacob, ca. 1617

2. Giertrud Jacobsdatter
ingen data kendes

Efter faderens død og efter at have været hjælpepræst i ikke så få år blev han nu sognepræst. Det er lidt i strid med oplysningerne på præsterækken i Kirken, Men førnævnte Giessing oplyser, at Jens Jensen her var adjungerende og succederende, hvilket på godt dansk betyder, at han blev ansat med ret til at blive efterfølger. Men egentlig sognepræst blev han først, da indehaveren af embedet døde - her 1606. Det vil samtidig sige, at faderen opnåede den hidtil længste embedstid for nogen sognepræst i Herslev, nemlig 45 år.

I 1599 giftede han sig. I høstens tid, nærmere betegnet den 5. august, viedes han til Kirsten Hansdatter, der var fra Taulov og datter af sognepræsten der, Hans Poulsen og hustru, der var født Hansdatter.

Var det småt med børn hos forgængerne, blev der så til gengæld overflod i samlevet her, idet ligstenen over ham og Kirsten beretter om femten børn ialt, otte sønner og syv døtre. Af disse mange børn - kendes kun navn på tre sønner, Heraf blev den ældste faderens efterfølger i Herslev. Hans blev ligeledes præst og jfr. Wibergs præstehistorie sognepræst i Jerne-Skads, hvor han giftede sig med forgængerens enke. Død ca. 1653-54.

Jacob drog til Norge. Han tog ligeledes navn efter sin fødeby og kaldte sig Hersleb, og under denne form findes navnet jo senere i Historien. Her blev han tolder og kongens foged på Nordmøer i Trondheims stift, og han giftede sig nok ind i stillingen. Han findes viet til Anna Tønder i 1655, og vielsen fandt sted på Bergens slot.

Anna Tønder var datter af christopher Nielsen Tønder, der var tolder i Fæsund og foged på Nordmøer. - Fra dette ægtepar stammer den senere præste- og bispe-slægt Hersleb i Danmark.

Efter sin første kones død giftede hr. Jens sig påny. Det fremgår af en indberetning, som sønnen, den senere sognepræst i embedet, i 1649 indsendte. Heri nævnte han sin stedmoder ved navn og som boende i Kolding. Anledningen var en opregning af embedets udgifter, hvortil hørte hans bidrag til enkepensionen i naturalier, som han årligt måtte erlægge:

2 ørter rug, 2 ørter byg, 1 ørt havre, 2 får og 1 svin. Dette svarede for kornets vedkommende til 2½ td rug, 3 tdr byg og 2½ td havre. Giertrud Jacobsdatter behøvede i hvert fald ikke at sulte.

I 1633 døde hr. Jens og blev begravet i kirken. Men først tyve år senere fik han sin ligsten, hvad der nok kan undre lidt, og årsagen kan man kun gætte på. Giertrud Jacobsdatter var ifl. ovenstående i live 1649. Kirkebogen for Kolding begyndte at registrere 1646, og hendes død skulle derfor kendes. Men det har ikke været muligt at finde noget derom i denne bogs dødsnotater. Har Giertrud endt sine dage i Herslev præstegård? Har hendes død frigivet midler til den sent opsatte ligsten? - Ja, som sagt, man kan kun gætte.

1633-1669

Jens Jensen Herslef
f. 1606, Herslev
d. 1670, -
sognepræst

g.m.

ukendt hustru

1. Jens, ?

2. Christen f. 1643

3. Anders, f. 1648

Fjerde generations hr. Jens er nok den, vi ved mest om, hvad der ikke alene skyldes, at vi er kommet længere frem i tiden, men nok så meget, at han på flere måder gjorde sig bemærket og ikke altid for det gode.

Han har tilsyneladende været noget rethaverisk og jordgrisk, og det var især på hans sidste ti-år som præst, at han kom til at figurere i protokollerne. Det var nok ikke helt uden grund, når en af hans modstandere, herredsfogeden Jens Bertelsen Høg, beskyldte ham for at "begære sin Næstes Hus." Tilsyneladende forstod han da også at rage til sig af jordisk gods. Foruden præstegården - der i øvrigt var byens største - drev han i fællesskab med degnen Ib Jørgensen Mørch en fæstegård i Herslev. Desuden ejede han et større boel i Taulov. Endvidere havde han som pant for gæld overtaget en halv selvejergård i Tolstrup, en gård han i 1663 tilskødede Peder Madsen i samme by.

Fra 1666 var han ligeledes ejer af en halv selvejergård Højrup - nuv. Elmegård - en gård han ligeledes havde overtaget for penge og korn, som han tidligere havde forstrakt salig Ebbe Nielsen med. En senere ejer indløste den i 1672.

Disse panterrettigheder var der dog ikke noget odiøst i, da lånemulighederne dengang udelukkende var af privat art, og selvfølgelig skulle hr. Jens varetage sine interesser sine interesser desangående.

Foruden en strid med herredsfogeden - fornævnte Høg - havde han i 1664 stævnet en bonde i Tolstrup, Peder Jensen, fordi denne i strid med reglerne havde indhøstet sin rug fra marken, inden hr. Jens havde udtaget sit tiendekorn. Som om det ikke var nok, sendte han umiddelbart efter den arme bonde en ny stævning på halsen for skyld, som Peder Jensens formand i ægteskabet var ansvarlig for. Gælden, der her var tale om, stammede helt fra svenskekrigenes tid. Peder Jensen lovede at betale.

Striden med herredsfogeden, der formelt drejede sig om noget så banalt som et dåbsoffer, var nok snarere en Jalousihandling, idet de kirkelige og verdslige myndigheder bekrigede hinanden, når lejlighed gaves. Det ser dog ud til, at hr. Jens havde fat i den lange ende, da præsten fik fogeden sat ud af en fæstegård i Herslev. Jens Bertelsen Høg opgav i hvert fald og flyttede til Skovsgård i Vilstrup sogn, hvor han var uden for hr. Jensens rækkevidde.

Helt færdige med hinanden var de dog ikke. Det ses af Holmanns herreds tingbog for 10-11-1669, hvor det hedder:

Otte Dannemænd alle vunde (vidnede), at de saa og hørte her i Dag for Retten fremkom fornuftig Mand Jens Bertelsen Høg i Skovsgaard, herredsfogeden i Brusk Herred, som tog i Haand hæderlige og vellærde Hr. Jens Jensen, Sognepræst i Herslef og Vyf Sogne, kendes og vitterliggør skyldig og pligtig at være bleven bemelte Hr. Jens Jensen atten Slettedaler to Mark. Daleren til 32 Skiling lybsk, som Jens Høg tilpligter sig og sine Arvinger ærlig og oprigtig at ville betale Hr. Jens Jensen eller hans arvinger som følger:

At Jens Jensen eller hans Arvinger skal have, nyde og bruge og beholde en eng liggendes i Pjedsted Mader kaldet Drudmay, som Jens Høg tilkommer til sin Anpart af den Eiendom, han der haver i Pjedsted udi i 12 Aar og dets Afgrøde gøre sig nyttig, flytte og føre, naar og hvor han lyster uden Forhindring. For Brugen af nævnte Eng skal Præsten dog aarlig kvittere for en vis Del af Gælden, 16 Mark danske. (Efter J.J.Ravn).

Ja, endnu en forretning på falderebet, idet hr. Jens døde året efter.

Hans Kones navn er ukendt, men i ægteskabet var der ialt fem børn, hvoraf der kendes navn på tre sønner. Den ældste efterfulgte faderen i embedet, mens Christen drog til Norge og endte som kgl. vejer og måler i Christianssund. Her døde han 1729. Den yngste af de kendte børn, Anders, døde som ung student.

Giessing, hvorfra en hel del af oplysningerne vedr. slægten stammer, siger endvidere om sidstnævnte hr. Jens Jensen:

Han og Hustrue ere afskildrede 1669, og disse ærværdige Skilderier hænger endnu over Præstekonens Stoel i Herslef Kirke.

Giessing udarbejdede sine stamtavler i tiden 1779-1786, så da fandtes disse malerier, eller hvad det nu har været, altså endnu. - Nu intet spor af noget som helst disse vedrørende.

1669-1687

Jens Jensen Hersleb f. d. 28-6-1687, Herslev sognepræst	g.m.	Ellen Jensdatter f. d. 1696, Urlev, b. 22-9
--	------	---

1. Jens   2. Jacob   3. Frederich   4. Dorthe

Femte og sidste led i rækken af Jens, er vides der ikke alverden om. Han blev student fra Ribe i 1656, mens tidspunktet for hans dimission ikke kendes, ligesom hans virke, inden han efterfulgte faderen, ligger i det uvisse. Han findes dog først ordineret 1670, men har muligvis været kaldet 1669.

Han var gift med Ellen Jensdatter, hvis herkomst er ukendt, men hun var muligvis fra egnen, da der ved skiftet efter manden figurerede en Jens Christensen fra Fredericia som hendes lavværge, og han blev benævnt som hendes svoger. I ægteskabet ovennævnte fire børn, som skifteforvalteren desværre glemte at angive alder på.

Hr. Jens døde nok temmelig ung, og dermed gik "arvefølgen" ud af slægten, idet børnene ved skiftet var umyndige.

De under faderen nævnte aktiviteter var nok blevet fortsatte, idet bo-opgørelsen viser ejerskabet af førnævnte boelssted i Taulov, ligesom fæstet af den halve gård i Herslev stadig var i familiens hænder. Boet var en velhavende mands bo, og der blev til enke og børn en pæn slat penge. Derimod blev der ingen enkepension til Ellen Jensdatter, idet hun, som en af efterfølgerne udtrykte det i en senere indberetning "lod sig besofve udi hendis Enkesæde," og dermed havde fortabt sin ret til denne.

Fru Ellens eskapade medførte endvidere, at hun måtte stå offentlig skrifte, og den nys påbegyndte kirkebog har da også som den første indførelse af den art følgende:

Dom. 22. Trinit. 1689 (27-10). Staaed min Sl. Formands Enche Ellen Sl. Hr. Jenses aabenbar Schrifte, och udlagte hun til hendis Barns Fader Hr. Jens Biering I Ronis i Fyen.

Det vakte naturligtvis skandale, og da barnefaderen var identisk med sognepræsten for Udby sogn på Fyn, gik det ikke stille af. Det kostede Jens Biering kjole og krave, og det var en hård medfart samme fik i en indstilling til bisoppen i Odense - denne var selveste salmedigteren Thomas Kingo - hvori grev Wedel (nok af Wedelsborg) "fremstillede for Biskop Kingo det skandaløse Liv i Utugt og Drukkenskab, som præsten Jens Biering i Ronæs have ført og forlanger ham suspenderet, til Dom var gået i Sagen mod ham."

Denne, der så senere faldt, fradømte ham embedet. (Kirkehistoriske Samlinger III Rk. V.B.).

Intet under, at Ellen Jensdatter fortrak fra sognet. Børnenes videre skæbne kendes ikke.

I sin afhandling om de kirkelige forhold i Vejle amt har nu afdøde rigsarkivar Hvidtfeldt omtalt hr. Jens her.

I 1675 havde han anklaget et af sine sognebørn, Jens Andersen Skræder, som havde ønsket "kraft og djævelen i ham og hans kreter."

Sagen gik til både provst og landemode, men skræderen mødte ingen af stederne, og for denne ulydighed og for sine skældsord blev han idømt offentlig skrifte for i menighedens påhør at skrifte og angre sine synder. (VAA I 1942).

1687-1688

Henrich Johansen Morville
f. 1649, Sorø
d. 19-2-1688, Herslev
sognepræst

---

g.m.

1. Marie Jensdatter Borre
f.
d. 1670

2. Kirstine Gregersd. Kragh
f.
d. før 1687

1. Johan, ?   2. Niels, f. 1676,   3. Karen, 1677,   4. Gregers, 1678,   5.
Morten (Martin), ?   6. Peder, 1683,   7. Anna Cathrine, 1683.

Henrich J. Morville var født i Sorø, søn af lægen Johan Carl Morville og hustru Cathrine Hansdatter. Blev student fra sorø lærde skole 1666 og samme år immatrikuleret ved universitetet i København.

Da skibet "Færø" i 1668 skulle sendes til Ostindien, udvirkede admiralitetet d. 26. september samme år en kgl. befaling til Holmens provst, "at han den student, som for præst for Færø var antagen, til præst skulle ordonere, for at skibet ikke skulle blive opholdt.

Studenten var Morville, der altså efter kun to års studium var klar til at blive præst, kun nitten år gammel. Sognepræst kunne han ikke blive med den alder, men skibspræst kunne gå an.

Holmens Provst reagerede tilsyneladende prompte, for den 10. oktober forlod skibet Københavns red. Derimod var administrationen for langsom i vendingen, idet det af regnskaberne ses, at der den 15. i samme måned blev udbetalt Morville 10 daler til køjeklæder og andet, og da var han jo langt til søs. Under rejsen til Østen - antagelig Trankebar - førte Morville Dagbog, og denne findes endnu bevaret i Rigsarkivet.

I 1670 giftede han sig med Marie Jensdatter Borre, men intet vides om hende, og hun døde allerede samme år.

I 1672 vendte Morville hjem med skibet "Mageløs", og året efter blev han kaldet til sognepræst i Kjøng på Fyn, hvor han efterfulgte afdøde pastor Jacob Jespersen Bagger, hvis enke, Kirstine Gregersdatter Kragh, han giftede sig med. Hun var præstedatter fra V. Skjerninge, datter af pastor Gregers Knudsen Kragh.

Efter fjorten år i det fynske blev Morville så kaldet til Herslev-Viuf. At Morville forlod Fyn, skyldtes nok intriger, idet en nabopræst - Peder Biering - ønskede Kjøng præstekald som anneks. Da dennes broder var førnævnte sognepræst Jens Biering i Ronæs, var forbindelsen til Herslev klar.

Her blev hans embedstid imidlertid meget kort, så kort, at den kun målttes i måneder, idet hans efterfølger blev kaldet d. 24-1-1688. Da var Morville ikke død, men havde sikkert måttet tage sin afsked på grund af sygdom - muligvis

eftervirkninger fra opholdet i Østen

Jfr. oplysninger ved skiftet efter hans død - afholdt 19. marts 1688 - kan hans dødsdato sættes til 19-20. februar. Af skiftet fremgår ligeledes, at hans kone i forvejen var død, idet børnene blev betegne som fader- og moderløse.

Bo-opgørelsen viste, at Morville nærmest var en fattig mand, og det der blev til børnene, var lidet, selv regnet med datidens målestok.

Af begravelsesudgifterne ved Morvilles bisættelse ses det, at det ikke var efterfølgeren i embedet, der forestod denne, men derimod sognepræsten ved Trinitatis kirke i Fredericia, magister Christen Sørensen Borch, der i den anledning indkasserede seks slettedaler for sin ligprædiken, ligesom skolen - Fredericia lærde skole - for medvirken bekom fire slettedaler. Morville kom således i jorden med maner. En ret stor apotekerregning på otte slettedaler og en mark indicerer også nok et længere sygeleje

Af de syv børn i ægteskabet nævner skiftet ikke det ældste, og ifl. genealogen Lengnick var denne søn død.

Skifteafslutningen d. 8-6-1688 viser, at næstældste søn Niels som formynder fik "ærlige og velbårne hr. Christen Banner til Frederiksgave på Fyn". Han voksede så nok op på en herregård. Han er identisk med den senere krigsråd Morville, der en del år var kirkeinspektør for de jydsk-rytterdistrikter. Fra denne stilling blev han dog suspenderet 1736, uvist af hvilken grund. Fra 1708 til 1745 ejede han endvidere godset Brandbjerg ved Jelling. Døde 1755 i Vindelev.

Gregers fik som formynder efterfølgeren i faderens embede, Anders Iversen Bruun, og han voksede så nok op i Herslev præstegård. Han blev senere gift med dennes ældste datter Gye Marie. Ifl. Wiberg var han købmand i Middelfart, mens Lengnick placerer ham i København. Måske har han været begge steder.

Morten og Peder nævnes begge som købmænd i Kerteminde. Døtrene blev begge præstekoner. Karen var først gift med pastor Steenberg i Viby, og efter dennes død med eftermanden i embedet.

Anne Cathrine var først gift med pastor Henrik Nielsen Skrøbebjerg i Vigersted på Sjælland, der døde 1717. Gift anden gang med rådmann Fibiger i Nyborg 1724. Død 1728.

1688-1709

Anders Iversen Bruun
f. 1661, Fredericia
d. 1709, Herslev
sognepræst

g.m.

Maren Sørensdatter Borch
f. ca. 1653, Nr. Bork
d. 1722, b. 16-11, Herslev

1. Gye Marie, 17-4-1689, 2. Johanne, 27-9-1690, 3. Ifver, 21-3-1692, d.s.å. Søren, 2-10-1693, 5. Kirsten, 14-2-1695.

Anders Iversen Bruun var født i Fredericia som søn af handelsmand Ifver Hansen (Tiufkær) og hustru Gye Hansdatter Bruun, der 1657 findes viede i Kolding. Navnet Bruun, der stammede fra mødrene side, blev antaget af børnene. Det var et gammelt borgernavn fra Kolding, der nu med ovenstående ægtepar også slog rod i Fredericia, idet de Fredericia-bruuner siden blev meget kendte borgere i denne by.

Maren Sørensdatter Borch stammede fra sognet Nr. Bork i Vestjylland, datter af

pastor Søren Christensen Borris og Maren Sørensdatter Brøndum. Hun var søster til ovennævnte magister Christen Sørensen Borch, der var sognepræst i Fredericia.

Anders Bruun blev student fra Fredericia d. 18-7-1681, 20 år gammel, og af denne oplysning er hans fødselsår beregnet, idet kirkebøger for dette tidsrum mangler.

Den 24-1-1688 blev han kaldet til sognepræst for Herslev-Viuf som afløser for den da dødsmerkede pastor Morville, og den 12-6-1688 holdt han bryllup. Samme år begyndte Bruun at føre kirkebog. Den blev i hans tid ført godt, men visse lacuner findes dog, hvad der nok skyldtes hans ikke alt for gode helbred. Det fremgår af flere notater, at han på "grund af legemssvagthed" havde været forhindret i at varetage sine embedspligter, men så trådte svogeren i Fredericia eller en nabopræst til. Han førte personlig kirkebogen, idet der ved dåbsnotaterne hele tiden brugtes vendingen "døbte jeg."

Som nogle af sine forgængere var han nok også virksom med hensyn til verdslige gøremål - rent privat. Således findes et pantebrev, udstedt af selvejergårdmand Hans Ifversen i Herslev, læst på tinge 28-3-1700. Udlåneren var præsten i Herslev - altså Bruun - og denne havde ifl. pantebrevet ret til at få skøde på Hans Ifversens gård, hvis pengene ikke blev betalt tilbage inden et år. Det var skrappe betingelser, men Hans Ifversen reddede sig.

Foruden præstegerningen blev der endvidere fra regeringens side læsset andet administrativt arbejde på præsterne, f. eks. udarbejdelse af skattelister, idet man fra højere sted gik ud fra, at ingen kendte forholdene i sognene bedre end den lokale sjælehyrde. Men det var undertiden et utaknemmeligt arbejde. Således blev Anders Bruun stævnet for retten d. 15-9-1691, beskyldt for at have opgivet for få tjenestefolk hos beboerne i sognet og altså snydt skattevæsenet for en del af den såkaldte folkeskat - skat på tjenestefolk. Bruun forsvarede sig bravt i retten, og det viste sig da også senere, at hans lister var korrekte. (Efter P.Eliassen: Fra Indherrederne).

I Bruuns og Maren Sørensdatters samliv fødtes fem børn, og dåbsnotaterne vedrørende disse er lange og udtømmende. Sønnen Ifver døde som spæd, mens Søren fulgte i faderens fodspor og blev siden sognepræst i Ringive. To af døtrene blev købmandskoner, idet Gye Marie som allerede omtalt blev gift med Gregers Morville, viede 1707, og Johanne viedes 1709 til købmand og senere borgmester i Fredericia Hans Thomsen. Hun døde dog allerede 1719.

Den yngste, Kirsten, blev i Herslev, idet hun blev gift med de to næste præster i embedet.

Pastor Bruun døde i 1709, hvornår giver kirkebogen ingen oplysninger om, men hans efterfølger findes kaldet d. 26-6 samme år.

Skifte efter ham afholdtes 27-11-1709. Som arvinger nævntes kun Søren og Kirsten, idet det i skiftet bemærkes, at de to ældste døtre i form af medgift allerede havde fået, hvad de kunne tilkomme.

Maren Sørensdatter blev boende i Herslev efter mandens død og levede endnu i 13 år. Hun døde i 1722 og begravedes d. 16. november "udi hendes 69. år."

Fra Bruuns hånd foreligger en indberetning af 1690, og heri giver han grundig besked om embedets indtægter og udgifter m.m. (gengivet i Ravns bog).

1709-1711

Herman Peter Spleth f. 23-9-1682, Verninge d. 7-1-1711, Herslev sognepræst	g.m.	Kirsten Andersdatter Bruun f. 14-2-1695, Herslev d. 1776, Herslev, b. 25-11
---	------	---

ægteskab barnløst

Den 26. juni blev Spleth kaldet som Iversen Bruuns efterfølger. Han var fynbo, og ifald hans fødeår står til troende, var han kun godt atten år gammel, da han 4-10-1700 blev kandidat. Men det var dog ikke uhørt.

I den alder kunne han ikke modtage embede som sognepræst, og han begyndte som kateket i København, en stilling han fire år senere ombyttede med et hørerembede i Fredericia. Herfra kaldedes han til Herslev.

Ved ankomsten til Herslev var han endnu ugift, men den 16. november 1710 holdt han bryllup med sin forgængers yngste datter, der endnu ikke var fyldt 16 år.

Godt og vel halvanden måned senere var Spleth død efter kun halvandet års virke.

1711-1734

Niels Pedersen Gudme f. ca. 1683 d. 9-2-1734, Herslev sognepræst	g.m.	Kirsten Andersdatter Bruun som ovenstående
---	------	---

1. Herman Peter, 9-10-1712, 2. Anne Kirstine, 4-1-1714, 3. Anders, 24-3-1715
4. Maren, 19-7-1716, 5. Peder, 12-1-1718, d. 1719, 6. Kirsten, 23-3-1719,
7. Peder, 12-12-1720, d. 1730, 8. Johanne, 20-10-1722, d. 1729, 9. Ifver, 16-2-
1724, d. 1729, 10. Anne, 24-6-1725, 11. Gye Marie, 17-4-1727, 12. Karen
Margrethe, 30-7-1728, 13. Søren, 7-12-1729, 14. Johanne, 6-3-1732, 15. Peder,
28-5-1733.

Den 6. februar 1711 blev Niels Gudme kaldet som pastor Spleths efterfølger. Hans oprindelse kendes ikke, men han har muligvis også - jfr. efternavnet - været fynbo.

Ved sin tiltrædelse af embedet fandt han nu to præsteenker, som også skulle have deres udkomme af samme. Han eliminerede omgående den ene pensionsydelse ved at gifte sig med den yngste af enkerne. Valget har jo næppe været svært, og Kirsten Andersdatter fortsatte som præstekone i fødehjemmet.

Af en bemærkning i kirkebogen fremgår det, at han tiltrådte ca. 1. april 1711. Hans første embedshandling var en begravelse af et dødfødt barn i Højrup, og her har han til selve notatet føjet følgende bemærkning: Han tog, før han gav, men igen gav det, som ingen kan borttage. - Man kunne ønske, han også senere havde skrevet noget mere, idet han i masser af tilfælde ved kirkebogsnotater nøjedes med vedkommendes navn uden alder eller steds- og tilhørsforhold. F.eks. er Søren Madsen, ældgammel, jo ikke synderlig oplysende for senere granskere.

Ret meget vides ikke om pastor Gudme. Kun en enkelt gang findes han omtalt i rytterdistriktets protokoller - et skifte i Tolstrup, hvor han navde penge i klemme i en gård - og hvor han som den eneste af kreditorerne forlangte sit tilgodehavende på bordet. Det behøver selvfølgelig ikke at have været af ond Vilje, men måske en simpel nødvendighed, familiens størrelse taget i betragtning.

I hans og Kirstens ægteskab fødtes nemlig ikke mindre end femten børn, af hvilke nogle dog døde som spæde og mindreårige. Tre af sønnerne blev præster, den ældste endda dr. teol. og præst ved Budolfi kirke i Aalborg. Søren endte som provst i Ærøskøbing, mens Peder ligeledes var præst i Aalborg.

Af pigerne blev ældste datter gift med Jochum Iversen, Fredericia, der var vejler og måler der. Kirsten fik ligeledes sit hjem i samme by, gift 1742 med sin slægtning Bertel Johansen Bruun, tobaksfabrikant og senere rådmand. Et par af døtrene blev præstekoner. Maren findes viet til sin fætter Henrich Morville, sognepræst i Leirskov-Jordrup. Gye Marie holdt 1754 bryllup med enkemand, sognepræst Jens Blicher i Øster Starup. Dette findes ikke omtalt i kirkebogen, men festen stod i Herslev præstegård, hvad der fremgår af et digt, som brødrene Søren og Herman Peter havde "begået" og trykt til lejligheden. Et eksemplar af dette blev siden fundet i universitetsbiblioteket i Oslo, hvor det indgik i en større samling bryllupsdigte og ligvers. (Johs. E. Tang Christensen: Litterære minder og personalia om St.Steensen slægt i Vejle amt, VAA 1969).

I 1734 døde pastor Gudme, kun 51 år gammel. Hans enke blev med sine børn boende i Herslev, idet hun på præstegårdens grund fik lov at atbygge et hus.

Kronens skøder:

1734, 23-7. Hirtzholm. Kgl, Resolution, hvorved det bevilges Kirstine Bruun, Hr. Niels Gudmes Enke, at hun paa Herslef præstegård i Brusker Herred ganske unyttig Plads eller Grund, liggende paa den østre Side ved Laden næst Porten, og som er 66½ Alen lang, ved den søndre Ende 30 alen bred og ved den nordre Ende 22 Alen bred, maa lade opsætte et lidet Hus at bo i med sine mange faderløse børn, Hvilken Plads og Bygning skal tilhøre hendes Børn og Arvinger efter hendes død. -

Her har så Kirsten Andersdatter Bruun levet videre, til hun som gammel dame døde i 1776, 81 år gammel.

En hartkornsliste fra 1770 eller lidt senere viser hende som bruger af Herslev kirkejord, som hun muligvis havde fæstet eller forpagtet.

1734-1768

Niels Nielsen Friborg f. Oktb. 1705, Hunseby d. 20-3-1777, Herslev sognepræst	g.m.	Karen Pedersdatter Vandel f. d. 1771, Herslev, b. 17-6
--	------	--

1. Niels, ca. 1734, 2. Anna, 1735, 25-5, 3. Else, 1738, 18-6, 4. Peder Bentzon, 1739, 23-8, 5. Peder Vandel, 1740, 20-8, d.s.å. , 6. Johanne Kirstine, 1742, 19-1, 7. Anders, 1743, 11-1, 8. Peder Vandel, 1744, 14-10, 9. Margrethe, 1747, 6-1.

Niels Friborg var født i Hunseby præstegård på Lolland. Faderen Niels Frandsen

havde tidligere været rektor i Stubbekøbing, men var derefter blevet sognepræst. Moderen var Else Villumsen.

Præstegården, der i Frandsens tid var blevet udflyttet og ombygget, kaldte han Friborg, hvilket navn hans børn derefter antog.

Friborg blev kandidat 3-4-1731 og var derefter personel kapellan bl.a. i Skive og Viborg, inden han d. 26-3-1734 blev kaldet til pastor Gudmes efterfølger for Herslev-Viuf sogne. Forinden havde han den 1-11-1733 holdt bryllup med Karen Pedersdatter Vandel eller Vandet, datter af købmand Peder Christensen i Viborg.

Han skildres som en meget aktiv og energisk kirkens mand, ja, endda som voldsom og pågående, og som, når han havde bidt sig fast i noget, ikke gav slip. Han havde høje tanker og meninger om det gejstlige embede og dets udøver. Han kaldte sig f. eks. Zions vægter i Herslev. En kraftfuld natur, når han udfoldede sig. Det viste han - endda på sine gamle dage - da han som sætteprovst efter herredsprovstens død blev involveret i en skolestrid i Nr. Bjert. Her måtte han tage mod skuffelser og nederlag. Efter et sådant blev han så vred, at han blev syg og måtte gå til sengs for at falde til ro. Da han senere fik medgang i sagen, blev han straks rask igen.

Det ser ud til, at han også tog aktivt del i det verdslige liv. Således findes han adskillige gange som lavværge for enker ved skiftehandlinger, ja, i et enkelt tilfælde kautionerede han endda. En overgang var han fæster af bollet Enemærket, hvis jord stødte op til præstegårdens. Også sit eget landbrug tog han vare på. - Ved en auktion i forbindelse med med skifte efter den tidligere ejer af Gammelby mølle, Jens Pedersen, der døde som selvejergårdmand i Bredstrup, ses pastor Friborg at have købt hele fårebestanden, ialt 23 stk.

I samlivet med Karen Vandel var der ialt børn, hvoraf i hvert fald tre sønner blev præster. Niels var således sognepræst i Nr. Snede i 31 år. Efter afskeden købte han Donsgaard, hvor han døde i 1809. - Peder Bentzon blev i 1770 kapellan hos pastor Friborgs gode ven provst Seidelin i Eltang. Her døde han i 1772, og da der så var tale om, at en anden af sønnerne skulle afløse, klagede Friborg til biskoppen og beskrev de forhold, som Seidelin bød sine hjælpepræster. De var skyld i - eller i hvert fald medskyldige - hans søn Peder Bentzons død. De forhold, Friborg omtalte, var, at Seidelin formedelst dårlige huslige forhold i præstegården lod sin kapellan bo og spise hos fremmede.

Peder vandel var først hører i Fredericia, inden han blev sognepræst i Vorde-Fiskbæk. Den ældste datter blev præstekone, gift med pastor Erik Thorup i Løsning-Korning, mens Johanne Kirstine blev købmandskone i Kolding, gift med Henrich Danielsen. - Else blev ved skiftet efter Friborg benævnt som ugift.

Efter sin afsked lejede Friborg sig nok ind på Enemærket, somhans efterfølger i Embedet var i besiddelse af. Her døde han 1777, 72 år gammel. Skiftet efter ham viste, at han havde været en meget velhavende mand, og et stort antal pantobligationer, han lå inde med, viste også, at han ikke havde været bange for at låne penge ud.

Kirkebogsføringen var som i hans forgængers tid yderst elendig.

1768-1802

Michael Pedersen Bruun
f. 25-12-1725, Kolding
d. 30-5-1802, Herslev
sognepræst

g.m.

Ellen Regine Møller
f. ca. 1739
d. ca. 1814, Herslev

1. Hans Møller, 4-5-1771, 2. Else Kirstine, 16-8-1772, 3. Anne Cathrine, 5-3-1774, 4. Petrine, 22-9-1775.

Michael Bruun var født i Kolding som søn af køb- og handelsmand samt rådmand Peder Hansen Bruun og hustru Anne Cathrine Michelsdatter. Efter faderens tidlige død giftede moderen sig igen med købmand Hans Hansen Høxbro.

Ellen Regine Møller var datter af amtsforvalter, kammerråd Hans Andersen Møller og Else Lemming.

Michael Bruun blev student fra Kolding 1745 og efter tre års forløb kandidat. Hvad han derefter foretog sig, vides ikke, og først tyve år senere blev han præst i Herslev. Muligvis havde han været hører eller lign., men af et notat fra førnævnte P. Eliassen fremgår det, at Herslev by ved salget af ryttergodset solgtes samlet til rådmand Michael Bruun, Kolding. Denne kunne jo være identisk med den senere Herslev-præst, men det er ikke lykkedes at verificere dette. I bekræftende fald havde han jo så været ansat i byens administration. Det må dog stå hen.

Ved ryttergodsets salg 1765 købte hans senere svigerfader, amtsforvalteren, bl. a. Herslev kirke, og da kaldsretten dengang fulgte kirkeejeren, kunne denne så besætte embedet med sin vordende svigersøn.

Han fik såkaldt ventebrev på embedet d. 17-6-1768, og samme år giftede han sig med Regine Møller. Han blev dog først ordineret d. 22-6-1770, og var derefter adjungerende og succederende efterfølger i embedet, indtil 1777 da pastor Friborg døde.

Da amtsforvalter Møllers tilværelse brød sammen - han havde besveget sit embede for 26.000 rigsdaler - og al hans ejendom blev stillet til auktion, købte svigersønnen her med skøde af 22-9-1773 Herslev kirke med alt tilhørende, tiender såvel som ejendom. Han blev dermed ejer af sin egen sognekirke. Senere - 1797 - overdrog han dog kaldsretten til kronen.

I ægteskabet med Regine Møller fødtes ovenst. fire børn, hvoraf sønnen blev præst og faderens efterfølger, mens to af døtrene blev præstekoner. Anne Cathrine blev gift med eftermanden i embedet, mens Petrine i 1809 blev viet til sognepræst Frants Bertelsen i Kollerup-Vindelev. Ældste datter var 1799 blevet gift med fuldmægtig i generalpostamtet Peder Theilade, København.

Efter Bruuns død i 1802 flyttede hans enke ind på Enemærket, som Bruun ejede og som er med til at bekræfte Eliasens notat. Her levede hun til 1814 - antagelig - for kirkebogen melder intet om hendes død. Men ved skiftet efter hende i nævnte år blev hendes bo sat til offentlig auktion, og her nævnes udtrykkelig Enemærket som stervbostedet.

(1797-1802)

Hans Møller Bruun
f. 4-5-1771, Herslev
d. 22-1-1802, Herslev
hjælpepræst

---

g.m.

Henriette Marie Falck
f. ca. 1770
d.

1. Michaline Henriette, 14-6-1798, 2. Regine Marie, 6-10-1800, 3. Hans Møller, 12-4-1802.

Hans Møller Bruun blev hjælpepræst hos faderen i 1797, men nåede ikke at blive sognepræst. Folketællingen 1801 betegner hans stilling som adjungerende og succederende. Samme år holdt han bryllup med Henriette Falck, hvis herkomst ikke kendes.

Men Hans Møllers funktionstid blev kun kort, idet han allerede i begyndelsen af 1802 døde. Dødsårsagen var noget så banalt som skarlagensfeber, hvad der altså dengang kunne være en alvorlig sag. Ved hans død skrev den gamle pastor Bruun i kirkebogen:

Forhen d. 29-1 begravet min Søn Advokatus og forventede Assessor Hans Møller Bruun, som døde af Skarlagensfeber den 22-1 i hans Alders 31. Aar. Dette Dødsfald var og er et stort Hjertestød for forældre og for mange andre. Men vi samles i en evig Salighed.

Det var naturligvis et hårdt slag for den gamle præst, og muligvis har det været medvirkende til hans død godt fire måneder senere.

I hans Møller Bruuns ægteskab var der tre børn, hvoraf sønnen fødtes efter faderens død. - Intet vides om familiens videre liv.

1802-1815

Marcus Andreas Thomsen
f. 19-4-1773, Fredericia
d. 10-4-1825, -
sognepræst

---

g.m.

Anne Cathrine Bruun
f. 5-3-1774, Herslev
d.

1. Elise Regine Catharina, 23-7-1804, 2. Thomas Michael, 28-9-1805, d.s.å.

Marcus Thomsen var født i Fredericia, søn af købmand Thomas Thomsen og dennes hustru af andet ægteskab Elisa Christiane Clod. Student fra Fredericia 1791 og kandidat 1797, men allerede 1796 var han blevet hører i fødebyen.

I begyndelsen af året 1799 blev han kaldet til sognepræst i Bredstrup, hvorfra han så efter ans Møller Bruuns død blev kaldet til Herslev-Viuf.

Året efter - d. 7. oktober 1803 - holdt han bryllup med Michael Bruuns datter Anne Cathrine. I ægteskabet to børn, hvoraf dog sønnen døde som spæd. Datteren blev siden - 1830 - gift med Jens Sophus Borch, den senere kendte storkøbmand i Kolding.

I pastor Thomsens tid blev præstegårdens hovedbygning ombygget til dens omtrentlige nuværende skikkelse bortset fra østfløjen, der er af senere dato. En omvurdering og nytaksation af præstegården i 1806 antyder, at større ændringer havde fundet sted, idet en tidligere ansættelse fra 1798 på 1710 rdl til nu

3900 rdl næppe kan være den tiltagende inflations virkning alene.

Thomsens tid i Herslev blev ikke af længere varighed. Han blev noget forfalden og var til tider afsindig, hvorfor han 13-9-1815 blev entlediget. - Sine sidste år tilbragte han i Fredericia, hvor han ti år senere døde, kun godt et halvt hundrede år gammel.

1816-1832

Hans Jørgen Gjessing
f. 3-5-1784, Storvorde
d. 22-3-1854, Ballerup
sognepræst

g.m.

Sophie Christine Raben
f. 29-8-1794, Haderslev
d. 19-3-1859, Lyngby

1. Jacobine Elisabeth, 11-8-1817, 2. Ane Marie, 4-10-1818, 3. Søren Sommer, 7-5-1820, 4. Peter Holger, 4-9-1821, 5. Abelone Lovise, 3-1-1823, 6. Jens Georg, 1-12-1824, 7. Sophie Christine, 30-12-1827, 8. Johanne, 13-9-1828, 9. Caroline, 29-6-1830.

Gjessing var født i Storvorde ved Ålborg som søn af sognepræst Rasmus Jørgen Giessing og hustru Jacobine Pedersdatter Sommer. Student fra Ålborg 1801 og kandidat 1804. Fra 1806 overlærer i Viborg, hvorfra han kaldedes til sognepræst i Herslev-Viuf som Marcus Thomsens efterfølger. Han kaldedes d. 23-2-1816 og ordineredes d. 17. maj samme år.

Ligeledes samme år holdt han bryllup, idet han den 8. november i Viuf kirke viedes til Sophie Christine Raben, hvis forældre var J.P.Raben og Elisabeth Cathrine Ingversen, der på den tid ejede Frørupgaard ved Haderslev. Dette ægteskab blev rigt velsignet med børn, og jfr. Wibergs præstehistorie skulle der have været elleve. Ovenstående ni findes fødte her i sognet.

Intet vides om Gjessings virke her, og 1831 forflyttedes han til Torkildstrup på Falster, og 1842 flyttede han endnu en gang. Det var til Ballerup ved København, og her døde han ti år senere. Ifl. Dansk biografisk Leksikon var han en virksom og alsidig interesseret præst, der deltog i offentlige diskussioner om kirke- og skole spørgsmål. Men det var nok især efter Herslev-tiden, han gjorde sig bemærket. Et af hans indlæg i skoledebatten fyldte således 300 sider!

I 1850 blev han formand for kommissionen til afløsning af husmændenes hoveri i Københavns amt. Ridder af Dannebrog 1840.

De mange børns videre liv kendes ikke bortset fra Jens Georg, der blev advokat og slog sig ned i Tønder. Her blev han senere i tysker-tiden en god støtte for danskheden.

1832-1855

Jørgen Gad
f. 14-9-1799, Rø
d. 3-7-1879, Gauerslund
sognepræst, konsistorialråd

g.m.

Frederikka Dorthea Kornerup
f. 25-2-1800, Roskilde
d. 1872, Gauerslund

1. Jacob Marius, 8-4-1827, 2. Frederik Vincens, 13-8-1828, 3. Christen Pram, 2-2-1830, 4. Lina Sophie, 28-2-1833, 5. Agnes Juliette, 14-6-1838.

Jørgen Gad var født på Bornholm, søn af daværende sognepræst i Rø, Elieser Gad og hustru Christiane Stenersen. Faderen blev senere præst ved domkirken i Roskilde.

Jørgen Gad blev kandidat allerede som 21-årig i 1820. Han kunne i den alder ikke få præsteembede og ønskede selv at blive missionær på Grønland, men da forældrene var meget imod denne plan, blev han huslærer på godset Egelykke på Langeland for major Steensen de Leths yngste søn. Her var han i årene 1821-24. hvorefter han fik embede på Færøerne som sognepræst på Østerø, og hvortil han i 1826 hentede sin kone, der var datter af købmand Kornerup i Roskilde.

Efter ialt syv års ophold på Færøerne rejste familien tilbage til Danmark. Det barske klima i den nordlige del af riget havde fru Gad svært ved at tåle, og nu søgte Gad så embede i hovedlandet. I hans kaldsbrev til Færøerne var der lovet ham befordring til embede i Danmark efter fem års forløb, og nu henvendte han sig så i ministeriet for at høre om nyt embede. Det blev taget meget unødigt op, da han traf ministeren (Stemann) i meget slet lune.

Men her viste Gad, at han ikke lod sig alting byde og erklærede for den høje herre, at således var han aldrig blevet behandlet noget steds og af nogen, og at han aldrig mere skulle sætte sine ben på dette sted. "Ja, jeg går og glemmer ikke, hvor utilbørligt jeg er blevet behandlet. Jeg agter ikke at komme igen." - Mes den salut skred Gad.

Da han noget mismodig fortalte sin broder Christian, der var præst i København, om hændelsesforløbet, udbrød denne. "Er du gal mand. Det lader Steemann sig ikke byde. Du får ingen forflyttelse foreløbig."

Men allerede næste dag fik Gad bud om at henvende sig igen. Det var nu en anden embedsmand, og Gad kunne vælge mellem to ledige embeder i Jylland. Her valgte han så Herslev-Viuf. - Efter nytår 1832 holdt Gad sit indtog i Herslev præstegård.

Da der ifl. kgl. anordning af 13-8-1841 indførtes sogneforstanderskaber til at træffe bestemmelser om landkommunernes forhold, blev Gad formand for Herslev sogns sogneforstanderskab.

I denne egenskab prøvede han at få sognemændene med til at få sognets veje, der i vintertiden næsten var ufremkommelige, istandsat, men stødte på en mur af uvillighed. Så søgte han at få herredsfogeden, der var født medlem, til at hjælpe sig ved at vise denne vejenes ringe tilstand. Han inviterede ham og et par af de øvrige medlemmer af sogneforstanderskabet på en køretur, hvor pastor Gads kusk i forvejen var instrueret om at køre på de værste strækninger omkring bakkerne ved Follerup og Gammelby mølle. Forsøget mislykkedes dog, thi selv om gæsterne sad med livet i hænderne under den voldsomme tur, lykkedes det ikke Gad at få forbedringer i gang. Af samme grund brugte han mest at ride, når han skulle omkring i sognet.

Under besættelsen i 1849 var præstegården en slags hovedkvarter for fjenden. Her viste Gad sig som en ægte dansk mand, der ikke lod sig lokke til noget som helst samkvem med de fremmede i huset. De fjendtlige officerer måtte respektere hans holdning, der heller ikke kunne undgå at påvirke sogneboerne.

Gad var en travlt optaget mand, der selv drev præstegårdens landbrug, ligesom han selv læste med sine børn - især drengene - selv om folketællingen 1840 viste en informator. Ligeledes måtte han formedelst sin hustrus sygdom - hendes sind var formørket - tage sig en hel del af husførelsen. Senere fik han sin søster Christiane i huset som daglig leder af dette.

Kong Christian d. Ottende havde ønsket Gad udnævnt til biskop i Slesvig, hvad Gad dog måtte afslå, muligvis på grund af de personlige forhold.

1844 udnævnte kongen ham til konsistorialråd - som for øvrigt den sidste, der fik denne titel tildelt.

I 1855 fik han en opfordring til at søge Gauerlund-Vinding sognekald, og samme år rejste han. Her blev han resten af sin embedstid og blev endvidere provst.

Af de fem børn blev den ældste nationaløkonom og politiker. Valgt til folketinget i Fredericia-kredsen 1858-76 og senere i København fra 1879-95. Han endte sine dage som chef for Statistisk Bureau.

Frederik Vincens blev sognepræst i Frederiks-Karup. Døtrene var begge ugifte, og Agnes Juliette døde i Gauerlund 1884, kun 46 år gammel.

(Carl Iversen: Om Præsten, Consistorialraad Jørgen Gad. VAA 1911).

Efter pastor Gads afrejse kaldedes til ny sognepræst en pastor Christopher Leberecht Tobiesen, der på den tid var præst i Vestjylland. Han findes kaldet 3-1-1856, men modtog ikke embedet, uvist af hvilken grund. Han fik senere nyt embede i Dannemare-Tillitse på Lolland. Efter en del år som sognepræst her blev han stiftsprovst over Lolland-Falsters stift.

1856-1863

Ludvig Jensenius Schierning
f. 25-12-1805, Fredericia
d. 18-10-1863, Herslev
sognepræst, provst

g.m.

Lida Seidelin
f. 30-10-1815, Skanderborg
d. 30-4-1905, København

1. Emma Nicoline Cicilia, 12-4-1851, 2. Jacob David Emil, 26-4-1853, 3. Clara Marie Nicoline, 22-9-1859

Pastor Schierning var født i Fredericia som søn af daværende sognepræst ved Trinitatis kirke Jacob Schierning og hustru Nicoline Christiane Bentzen. Faderen, der nok var en noget stridbar natur, blev dog afskediget fra sit embede efter et voldsomt optrin i Egeskov kirkes våbenhus, hvor Jacob Schierning i fuldt ornat efter et skænderi stak sin modpart en knaldende lussing. Der havde dog været andre episoder før, og resultatet blev afsked uden pension. Hen er nærede sig siden som kænner i Fredericia.

Men sønnen her blev student fra fødebyen i 1824 og kandidat 1830. Var derefter lærer ved Opfostringshuset 1831-35, hvorefter han blev kateket i Nykøbing Falster. Her var han, til han i 1846 blev kaldet til sognepræst i Ry.

Året efter giftede han sig med Lida Seidelin fra Skanderborg, der var datter af apoteker i samme by, David Seidelin og hustru Cecilie Ulrikke Sidelmann. 1850 blev Schierning provst, en titel han også bar i Herslev-tiden. - Kaldet til Herslev-Viuf d. 2. marts 1856. Her var han en del år formand for sogneforstanderskabet 1857-63 og medlem af amtsrådet fra 1859 og til sin død, valgt af de større grundbesiddere.

I ægteskabet fødtes tre børn, hvoraf de to ældste var fødte i Ry. Af en dødsannonce i Fredericia Avis for d. 18-10-1863 ses det, at han døde ganske pludselig, kun knap 58 år gammel. Samme avis beretter om en løsøreauktion i Herslev præstegård året efter, bl.a. seks kakkellovne, der åbenbart ikke havde hørt til det nagelfaste.

1864-1874

Ove Christian Jensen f. 2-3-1813, 1813, Århus d. 5-1-1884, København sognepræst, Herslev	g.m.	1. Clara Nathalie Bay f. 13-2-1821, Mariager d. 15-12-1845, Fausing
---	------	---

1. Christiane Christine Scheel, ca. 1841, 2. Jens Nicolai, 8-6-1842, d.s.å.,
3. Jens Nicolai, 20-5-1843, 4. Johanne Cordelia, 27-10-1844,

2. Theresia Robl
f. 1-12-1815, Randers
d. 1910

5. Vilhelm Michael, 26-9-1848

Provst Schiernings efterfølger kom fra Fausing-Auning pastorat i Randers amt, og ifl. Adeleide Holck indsat af provst Theilade d. 8. maj 1864.

Ove Jensen var født i århus som søn af daværende amtsstuefuldmægtig Jens Troels Jensen og Nicoline Guldborg. Faderen blev senere landmand og ejede først gården Lundbjerg ved Randers og derefter Bøllebjerg i Krstrup sogn, ligeledes ved Randers.

Data: student fra Randers 1829 og kandidat 26-4-1836. Efter embedseksamen huslærer hos grev Scheel på godset Gammel Estrup, og efter indstilling af denne kaldet til Fausing-Auning 27-4-1839, ordineret 28-6-samme år. -

Hans første kone var datter af købmand Cort Hansen Bay, Randers, men født i Mariager. I ægteskabet fødtes ovenst. fire børn. - Hans anden kone var ligeledes fra Randers, datter af Michael Robl og Kirstine Walther. I dette samliv en søn (muligvis to).

Fra Fausing fik han prædikatet: en klog og værdig præst, men evnede ikke at skabe større kirkeligt liv. - Om det så lykkedes i Herslev, vides der intet om.

De første udstykninger af præstegården fandt sted i hans tid, og han står som skødeafgiver ved disse handeler i slutningen af 1860-erne.

De to døtre af første ægteskab findes begge viede i Herslev i 1869. Den 27-4 holdt Johanne bryllup med løjtnant Mathias Rahbek fra Thyregod. Han blev siden en kendt mand i forbindelse med Hedeselskabet, ligesom han drev stort mosebrug. Den 15. juli samme år viedes Christiane til skibsbygger Theodor Feddersen Jensen af Helsingborg. Han var dog god dansker, præstesøn fra Houlbjerg

Kun godt ti år var Ove Chr. Jensen præst her. Den 21-11-1874 entledigedes han. Han var da kun godt 61 år gammel, så det har muligvis været af helbredsmæssige grunde, at han tog sin afsked. Knap ti år senere døde han i København.

1875-1907

Carl Ferdinand Emil Jørgensen f. 1-6-1836, Odense d. 11-3-1926, - sognepræst, Herslev	g.m.	Nanna Emilie Fønss f. 15-12-1847, Assens d. 1-9-1932, Sørslev
--	------	---

1. Georg Johannes Fønss, 18-12-1874, 2. Poul Holger Kaj Fønss, 17-12-1884

Pastor Jørgensen var født i Odense, hvor faderen, Poul Jørgensen var brænderiejer, gift med Gunhild Sophie Langhoff.

Student fra Odense og kandidat 24-6-1861. Efter embedseksamen var han lærer i København, inden han i 1868 blev pers. kapellan i Pjedsted, ordineret 6-10, samme år. - Her giftede han sig med Nanna Fønss, datter af daværende provst i Vejlbj ved Århus, Basse Fønss. Hun var dog født i Assens, mens faderen var sognepræst der.

Nanna Fønss var ved giftermål enke, idet hun havde været gift med pastor Jørgensens broder, bogholder og løjtnant Georg Frederik Jørgensen, der var død 1870.

Efter Ove Jensens afsked blev Carl Emil Jørgensen kaldet til Herslev pr 11-2-1875, og nu kun Herslev sogn, idet viuf sogn allerede i 1859 var blevet udskilt fra Herslev og blevet sammenlagt med Alminde sogn.

Om pastor Jørgensens gerning som præst vides p.t. intet, selv om det var i hans embedsperiode, at de to bevægelser - Grundtvigianismen og Indre Mission - var i fremmarch i sognet. Tilsyneladende støttede han ingen af dem, men holdt sig neutral. Hans virke har derfor ikke sat sig spor.

Efter ca. 33 års præstegerning forlod ægteparret Herslev og tog bopæl i Odense, hvor de boede på Himmerigsvej. Her fejrede de guldbryllup i 1923, hvad der fremgik af en notits i Fredericia Dagblad for den 14-5-1923. Da havde pastor Jørgensen været langt op i firserne.

De to sønner, hvoraf den ældste var født i Pjedsted, blev begge præster. Den ældste findes kaldet til Hanning i 1909. Han var på dette tidspunkt ugift. Poul blev sognepræst i Særslev på Fyn, og her døde moderen i 1932, hvad der ligeledes fremgik af Fredericia Dagblad. Ifl. kgl. bevilling af 1906 kaldte han sig Fønss-Jørgensen.

Samme Poul var meget musikalsk og komponerede. En enkelt af hans melodier findes i Højskolesangbogen. - Han endte sine dage i Egen sogn på Als, hvor hans grav findes.

1908-1913

Carl Iversen
f. 1-3-1867, Tjørring
d. 4-9-1913, Herslev
sognepræst, - , ugift

Pastor Jørgensens efterfølger blev daværende sognepræst i Veerst-Bække, Carl Iversen. Han var født i Tjørring sogn som søn af husmand Iver Olesen og hustru Johanne Christensen.

Efter præliminæreksamen fra Herning realskole lykkedes det ved hjælp af en landstingsmand at komme til at læse og nå det mål, han havde sat sig: at blive præst. - Student fra Viborg 1888, lærer ved Herning realskole 1890-91 og derefter kandidat 1894. Derefter lærer igen, dels på Frederiksberg, dels huslærer i Jylland. Pers. kapellan i Ollerup 1-4-1898 og ordineret i 20-4 i Ribe domkirke. Efter godt to års forløb blev han kaldet til sognepræst i Veerst-Bække 20-12-1900.

Herfra forflyttedes han til Herslev. Årsagen til skiftet var hans noget svage- lige helbred, som han mente bedre kunne tilgodeses i det noget mindre Herslev

sogn med kun een kirke. Det blev imidlertid kun til små fem år, så døde han, kun 46 år gammel.

I de få år blev han en afholdt præst, og i en nekrolog af 5-9-1913 i Fredericia Dagblad hed det:

Den afdøde var som Præst og Menneske en ligefrem og jævn Mand, der ved sin store Elskværdighed, Hjælpsomhed og Gæstfrihed vandt sig Venner overalt, hvor han færdedes. Skønt svag af Helbred skaanede Iversen sig ikke, naar det gjaldt at være noget for andre, eller naar hans Evner kunne komme andre til Gode, og hans Minde vil da ogsaa leve længe de Steder, hvor det har været ham forundt at øve sin korte, men vel-signelsesrige Manddomsgerning.

Hvor det gjaldt Oplysnings- og Fremskridtsarbejde stod Iversen i forreste Række. Hans klare og gode Forstand kom til Gavn paa mange Områder. Det kan bl.a. nævnes, at han var Formand for Fredericia Omegns Telefonselskab, der under hans Ledelse blev bragt ind i et Spor, der førte til Udvikling.

Iversen var en Mand, om hvem det med Sandhed kan siges: Han efterlader sig kun Venner.

Han blev begravet på Herslev kirkegård, hvor hans gravsted endnu findes tæt under højen.

En afhandling foreligger fra hans hånd i VAA 1911. Den omhandler en af hans forgængere i embedet Konsistorialraad pastor Gad.

1914-1922

Jens Maarbjerg
f. 21-11-1879, Sahl
d.
sognepræst, Herslev

g.m.

Karen Margrethe Christensen
f. 27-2-1886, København
d.

1. Erik, 5-10-1909,
2. Poul Andreas, 22-8-1911,
3. Else Margrethe, 2-2-1916,
4. Tage Christian, 23-5-1917

Pastor Maarbjerg var født i Sahl, Ginding herred, som søn af gårdejer Andreas Jensen og hustru Karen Marie Jensen. Moderen stammede fra gården Maarbjerg, hvilket navn sønnen i 1905 antog.

Student fra Viborg 1901 og kandidat 1907. - Året efter giftede han sig med Karen Margrethe Christensen, der var købmandsdatter fra København, datter af Hans Peter Christensen og Caroline Amalie Madsen.

Maarbjerg kom nok fra Middelfart, hvor i hvert fald næstældste søn var født, jfr. notat i Jyllands-Posten i anledning af dennes 70-års Fødselsdag. - Maarbjerg tilhørte Indre Mission, og han strittede imod med næb og kløer, da man i grundtvigske kredse ville oprette en ungdomsforening i 1914, kort efter hans ankomst. Han mente, at KFUM og K var tilstrækkelig til at varetage de unges interesser. Men det hjalp ikke.

Han var nok temmelig afholdt, hvad der fremgår af en opsats i Fredericia Dagblad for 20-1-1917:

Som en Erkendelse af det gode Forhold, der er til Stede mellem Sog-

nepræst Maarbjerg i Herslev og hans Menighed, blev der forleden fra Sognebeboerne overrakt Pastoren en gave på 500 kr.

Den ydre anledning til denne gestus kendes ikke.

1922 blev Maarbjerg kaldet til res. kapellan for Hillerød købstad og Frederiksborg slotssogn samt nr. Herlev menighed, og den 8-10-1922 holdt han sin afskedsprædiken. Ved denne lejlighed var der ekstra offergang til gave for præsten. (Fredericia Dagblad for 10-10-1922).

I Herslevtiden fødtes yderligere to børn, og af de tre sønner blev i hvert fald Poul Andreas præst. Han var i 37 år sognepræst i Holbæk-Udby i Rougsø herred. Her døde han i Ørsted 1982.

1923-1927

Axel Nathanael Balslev Wied
f. 3-10-1883, Knebel
d. 23-7-1927, Herslev
sognepræst, Herslev, ugift

Axel Wied var søn af sognepræst - da i Knebel på Mols - Rasmus J.G.Wied og hustru Sophie Frederikke Balslev, datter af den Ribe bisp. Student fra Odense 1903 og kandidat 1909. - Efter at være blevet kandidat blev Wied pers. kapellan i Eilby-Melby. I 1913 kom han til Vestjylland, idet han blev kaldskapellan i Ølgod-Strelluf sogne, og derefter blev han sognepræst i Overlade-Hyllebjerg sogne ved Løgstør. Herfra blev han kaldet til Herslev d. 16-1-1923.

Tilhørte ikke i udpræget grad nogen kirkelig retning, men var - jfr. en notits i Fredericia Dagblad ved sin tiltrædelse - kendt som en i sjælden grad personlig from og beskeden mand, der også var meget godgørende. Han var en stille natur, der i årenes løb vandt sig mange venner - ikke mindst blandt syge og gamle.

Han var ugift, men en ligeledes ugift søster, Elisabeth Leonora, førte hus for ham. - Kun godt fire år blev det til, da Balslev Wied efter kun fjorten dages sygeleje døde, kun 43 år gammel. - Han blev begravet på Herslev kirkegård, hvor også søsteren, der døde små fem år senere, blev stedt til hvile.

1928-1932

Johannes Andersen
f. 3-7-1894, Vejlbj sogn
d. 6-10-1932, Fredericia
sognepræst, Herslev

g.m.

Karen Elsebeth Hansen
f. 28-2-1902, Klovborg
d.

1. Kirsten, 17-2-1929, 2. Torben, 16-5-1931

Pastor Wieds efterfølger var Johannes Andersen, der stammede fra Staurby i Vejlbj sogn ved Middelfart, søn af gårdejer Rasmus Andersen og hustru Karen. Gift med Karen Elsebeth Hansen, der ligeledes var af samme sogn, datter af sognepræst Mathias Hansen og hustru Helga Marie Hvidberg i Vejlbj.

Efter at være blevet kandidat var han i nogle år Adjunkt på Herlufsholm kostskole, inden han kaldedes til Herslev.

Som forgængerer nåede Johannes Andersen kun at være præst i Herslev et kort åremål - godt fire år. Han blev syg af blindtarmsbetændelse, blev opereret på Fredericia sygehus, men bughindebetændelse stødte til og medførte døden. - Han blev begravet på sit hjemsofns kirkegård i årteråret 1932.

Han var efter alt at dømme en afholdt præst, og det blev ved hans død fremhævet: Manden, hvem man kunne stole på i al hans færd.

Hans endnu levende enke bor i København (september 1981).

Hans tilhørsforhold var antagelig Indre Mission.

Mens der foreligger så godt som fuldstændige fortegnelser over præsterne i sogne-
ne siden reformationen - Series Pastorum - gælder det tilsvarende ikke for degne-
ne - Series Diakonum - og det er derfor svært at føre en degnerække stort længere
tilbage, end hvor kirkebøgerne begynder - den sidste fjerdedel af det 17. århundre-
de - og det er endda ikke alle steder, man begynder at registrere så tidligt, man-
ge kirkebøger starter først omkring 1700-tallet.

Som gejstelig embedsmand havde degnen sit arbejde under kirken, idet han var præ-
stens og menighedens tjener.

Han skulle forestå sungen ved gudstjenesten, bede ind- og udgangsbøn, holde kir-
ken ren og kirkegården ryddelig, passe kirkens sejerværk (ur), hvis der var et
sådant, samt ringe med kirkeklokken morgen og aften.

Desuden skulle han en gang om ugen undervise sognets ungdom i den kristelige bør-
nelærdom.

Som norm for kirkesangen autoriseredes biskop Jespersens koral- og messebog, der
skulle anskaffes til alle kirker tillige med Hans Thomissens salmebog, og begge
dele länkedes til degnestolen.

Yderligere skulle han gå præsten til hånd, gå ærinder for denne samt besørge hans
breve.

Senere skulle han også føre kirkebøger.

Efter Danske Lov måtte kun studenter blive degne. Men det var et helt umuligt
krav at få opfyldt. Mange steder måtte man ansætte verdslige personer, da ingen
studenter ville have disse sultestillinger, og mange steder måtte man nøjes med
f. eks. håndværkersvende, tjenere eller husmænd. Og de nød ringe agtelse, hvad
dog også moralske skavanker som drikfældighed bidrog til.

Ib Jørgensen Mørch
f.
d. 1689, b. 10-3, Herslev
sognedegn

g.m.

Johanne Nielsdatter
f. ca. 1636, Højrup
d. 1690, b. 7-5, Herslev

ingen børn kendes

Ib Jørgensen Mørch er den første sognedegn, vi kender navn på. Ifl. notatet ved
hans død havde han været degn her i sognet i 37 år.

Intet kendes til hans oprindelse eller fødselsår, idet præsten glemte at fortæl-
le hans alder ved død i 1689.

Hans kone var derimod en bondepige fra Højrup, datter af gd-fæster Niels Thuesen
og hustru Ane Pedersdatter. De beboede den gård, der nu kendes som Højrupgård.
Af et tingbogsnotat fra 1661 ses Mørch på sin hustrus vegne at have givet afkald
(kvittering) på arv efter hendes ovennævnte forældre.

Han var desuden svoger til selvejergårdmand Hans Hansen i Højrup, hvad der lige-
ledes fremgår af tingbogen, da han 1663 på svigerindens vegne krævede et pante-
brev af hendes tilkommende mand, som hun havde forstrakt med 100 rdl, endnu før
de var gift. (efter Ravn).

Desuden kendes hans navn fra striden mellem sognepræsten, hr. Jens Jensen, og
herredsfoged Høg, hvor han som degn overværede det optrin i kirken, der satte
lavinen i gang.

Foruden at være degn var han også bonde. Han havde den del af kirkens jord der
var beliggende i Højrup, i fæste, og sammen med præsten drev han en fæstegård i
Herslev. Her havde de det uheld, at gården brændte for dem i 1685. Af den grund

ses Mørch at være blevet fri for rytterhold. Da hans bæster omtrent samtidig døde af skab, fik han rytterdistriktets hjælp til et par nye plovbæster.

Ved skiftet efter den femte Jens Jensen i 1687 mødte han op med krav for, hvad han til en fælles rytter havde udlagt, nemlig nogle læs halm, hvilket jo yderligere bekræfter fællesskabet om gården.

Om han og Johanne Nielsdatter havde børn, vides ikke. Men ved kirkebogens start nævnes også en Niels degn. Han fik her i 1690-erne nogle børn døbt, og det ses at der er navne som Ib og Johanne, netop det gamle degnepars navne. Men han kan udmærket - ifald han har været gift med en datter af Mørch - have fået tilnavnet bare ved at være gift med en degnedatter. J.J. Ravn anfører i sin bog om Herslev-Viuf sogne, at Niels degn virkede fra 1689-91. Det er aldeles ukorrekt, idet Mørchs efterfølger giver sig til kende allerede i 1689, og af præsten benævnes "min degn".

Christen Pedersen Aarøe
f. 1657, Kolding
d. 1724, b. 27-2, Herslev
sognedegn

g.m. 1. Margaretha Hamands
f.
d. 1689, b. 9-10, Herslev

dødf. barn begr. 9-10-1689

g.m. 2. ukendt hustru

1. Hans, 1691, 8-1, 2. Margaretha 1692, 16-5, d.s.å., 3. Bodel, 1693, 7-5,
4. Maren, 1695, 12-6, 5. Jørgen, 1697, 10-1.

Ib Mørchs efterfølger findes i Herslev samme år, som denne døde, hvilket fremgår af et dødsnotat i kirkebogen:

1689, 9-10, begravet min Degns Christen Pedersen Aarøes Hustru i Herslev Kierkegaard, nafnlig Margaretha Hamands, tillige med hendis nafnløse Barn, som kom udi een Kiste, saasom Barnet døde i Fødselen, och Moderen døde strax efter Barnets Fødsel och meget haarde udstandene Barn Nød.

Christen Pedersen Aarøe stammede fra Kolding, søn af knivsmed Peder Christensen Aarøe og Bodel Madtzdatter, der findes viede i Kolding d. 19 oktober 1656. Familien hørte sikkert til borgerskabet i Kolding, idet der blandt dåbsvidner ved Aarøes barnedåbsfester i Herslev nævnes toldereren i Kolding og amtsskriverens og borgmesterens hustruer.

Margaretha Hamands oprindelse kendes ikke, og hans anden kones navn findes ikke nævnt noget steds, kun degnens hustru, men muligvis har hun været af Kolding, jfr. ovennævnte honoratiores. Senere nævnes Maren degn, død 1732.

I andet ægteskab fødtes omstående fem børn, men i første havde der utvivlsomt været en datter mere, idet præsten ved datteren Margarethas død benævner hende som Aarøes mindste datter.

Ligesom sin forgænger var Aarøes også jordbruger, idet en jordebog af 1718 angiver, at degnen drev noget af kirkens jord, som der dog ikke var bygninger på (efter Ravn).

I 1690 indgiver Aarøe - i lighed med præsten - beretning om embedets "Beskaffenhed", og hvori han angiver sine indtægter og udgifter. Af denne beretning ses det, at det ikke har været noget fedt embede, og at han sikkert havde været nødt til at supplere med lidt landbrug. Men pensionudgifter blev han sparet for, da hans forgænger døde i embedet, ligesom enken døde året efter.

Intet vides om børnene. Sønnen Jørgen findes nævnt som dåbsvidne hos pastor Gudme i 1724, og præsten betitler ham med Hr., så han var muligvis blevet til lidt mere end de fleste i sognet.

Det ser ud, som om Aarøes har holdt sig lidt tilbage i omgangen med sognets øvrige beboere, idet de sjældent findes som dåbsvidner, noget der ellers var almindeligt for folk i deres position.

Espen Hansen f. 1696, 16-8, Ø-Vamdrup d. sognedegn	g.m.	1. Dorthe Nielsdatter f. 1698, 21-7, Herslev d. 1728. b. 18-5, Herslev
---	------	--

1. Anne Kirstine, 1725, 7-3, 2. Hans, 1728, 1-2, d.s.å.

	g.m.	2. Maren Hansdatter f. 1699, 11-12, Follerup d.
--	------	---

3. udøbt søn begr. 10-2-1732, 4. Dorthe, 1733, 20-12, d. 1739

Espen Hansen var født i Øster Vamdrup som søn af en Hans Hansen. Hvordan hans vej var gået til Herslev, vides ikke, men 1720 blev han ansat som skoleholder her. Et par år senere blev han Aarøes efterfølger i degnestolen.

I 1722 havde han lagt sig ud med bønderne i byen, idet de nægtede at levere foder, der var en del af skoleholderens løn, med den motivering, at skoleholderen ingen køer havde. Men sognefoged Mads Christensen Dahl måtte true dem med udpantning, inden de faldt til føje.

Året efter fik Espen Hansen selv landbrug, idet han fæstede bolet Enemærket. Sessionsprotokollen:

Espen Hansen, føed paa Ryttergoedset i Øster Vamdrup, søger i Fæste et Boelshuus i Bem. Herslev under No 16 af Htk 1 Skp 2 Fdk og svarer aarligen til Cassen i Huus og arbejds Penge 2 Rdl 24 Sk, som Niels Pedersen hidindtil halver beboed og nu goed villingen afstanden. Bygningen på Stædet er 12 Fag udi nogenledis goed Stand. - Indfæstning 2 Rdl.

e4-9-1723

Stedet her overtog han efter Niels Pedersen kaldet Huiler, og denne var samtidig Espen Hansens tilkommende svigerfader, idet Dorthe Nielsdatter var datter af Niels Hiuler, som han almindeligvis blev kaldt. Hun døde imidlertid ung, og Espen så sig om efter en ny kone. Hende fandt han i Follerup, og Maren Hansdatter var født i den nuværende Bollegård, datter af gd-fæster Hans Olufsen og dennes hustru i andet ægteskab, Maren Hansdatter.

I disse to ægteskaber fødtes ialt fire børn, hvoraf tre døde som spæde og mindreårige.

Som degn gjorde Espen Hansen sig mildest talt uheldig bemærket ved sit levned, hvad der til sidst kostede ham embedet. Han blev formelst sine misgerninger med drikkeri og hustrumishandling afskediget på gråt papir d. 30. november 1740, efter tre gange at have været for provsteret - også ryttersessionen havde været indblandet på foranledning af hans kone i 1738 - og nu tredje gang faldt altså hammeren.

Samtidig med dommens forkyndelse blev skoleholderen konstitueret som degn "til en anden i Embedet vorder beskikket".

Afskedigelsen blev dog først effektiv ca. halvandet år senere, da degnene i Paaby og Stenderup med skrivelse af 28-7-1742 og på provstens vegne var i Herslev og forkynde dommen. Espen Hansen svarede på provstens skrivelse d. 2-8 samme år, og heri antydede han, at han ville prøve sin sag ved en højere retsinstant. Men om det blev tilfældet, vides ikke.

I 1739 havde Espen Hansen også måttet kvitte sit fæste på Enemærket "formedelst uformuenhed", hvad der vil sige armod og manglende evne til at klare forpligtelserne.

Hvad der videre blev af familien kendes ikke.

Espen Hansens meriter i Herslev er af Poul Lindholm beskrevet i en afhandling i VVA 1912.

Skoleholderen, der blev konstitueret som degn i embedet, var Søren Nielsen, der i 1746 blev ansat som degn og skoleholder i Almind. Det er muligt, han har været konstitueret lige til sin afrejse, idet en ny degn først viser sin tilstedeværelse i 1747.

Jens Møller
f. ca. 1714
d. 1770, b. 22-4, Herslev
sognedegn

g.m.

Anne Rasmusdatter
f. ca. 1724, Århus
d. 22-5-1804, Viuf

1. Christian, 1748, 5-4, 2. Søren, 1750, 10-4, 3. Johanne, 1753, 28-1,
4. Daniel Blinchenberg, 1756, 5-12, 5. Else, 1765, 20-3.

Jens degn er det eneste navn, hvorunder han kendes i al hans tid som degn i Herslev, og intetsteds i kirkebogen skrives der andet. Hans fulde navn blev dog noteret ved hans giftermål, men da nævnes han ikke som degn.

Jens Møllers oprindelse er ukendt, men den 15. juni 1747 viedes Jens Møller til Anne Rasmusdatter af Herslev. Hun var datter af den tidligere fæster af Gammelby mølle, Søren Sørensen Snediker og hustru Else, nu fæstere af en gård i Herslev.

Af de fem børn blev den ældste nok skoleholder, idet han en overgang var hovedperson i den under pastor Friborg nævnte skolestrid i Nr. Bjert, hvortil han blev kaldet, men formedelst formelle fejl måtte trække sig tilbage. Hans videre liv kendes ikke. Den yngste datter blev gift med enkemand og boelsmand Christen Pedersen af Viuf i 1791.

Jens Møller blev ikke nogen gammel mand, kun 56 år gammel døde han i 1770. Skifte efter ham i samme år giver ikke oplysninger udover den almindelige boopgørelse. Der var aktiver for 72-4-3 mod passiver på 35-1-14, men der var da overskud. Anne Rasmusdatter flyttede senere til Viuf, og her døde hun i 1804, 80 år.

Hans Schack
f. ca. 1731
d. 1792, Herslev, b. 24-3
sognedegn, ugift

Jens Møllers efterfølger var sikkert sønderjyde. Næsten intet vides om ham, og da han var ugift, efterlader han sig ikke noget spor i kirkebogen som bidragyder til denne.

Han var en agtet mand i sognene. Ifl. en - sikkert gejstelig - indberetning fra 1785 hedder det om degnen i Herslev:

Fordi han selv har nogle arvemidler, er en god husholder og lever ugift, er han utrængende, og fordi han er utrængende, da også i sognene agtet og anset langt mere, end hans formænd har været, og hans eftermænd kunne blive. (Georg Hansen: Skoleloven 1814 i Vejle Amt. VVA 1944).

Ja, med salig Espen Hansen i erindring har det nok heller ikke været svært.

Kun godt tres år gammel døde Schack i 1792, og ved skiftet efter ham d. 23-4 samme år findes hans arvinger at være en del brødre i Sønderjylland:

Bertel Schack i Rudbøl, Hans Michael Schack i Brøns og Andreas Schack i Øster Vedsted, hvad der jo nok indicerer, i hvilken landsdel Schack var født. Blev begravet i Viuf.

Johannes Nicolai Due
f. 1768, Bredstrup
d. 10-2-1837, Herslev
sognedegn

g.m.

Karen Hansdatter Juul
f. 10-11-1772, Herslev
d. 23-3-1857, Herslev

1. Hans, 1796, 5-3, 2. Ane Helene, 1799, 24-10

Hans Schacks efterfølger i degnestolen blev Johannes Nicolai Due, Der var født i Bredstrup som søn af degn og skoleholder Clemen Michelsen Due og Helene Johannesdatter Lund.

Gik i Fredericia Latinskole, og immatrikuleredes ved Københavns universitet d. 20-10-1788. - Efter eksamen ved universitetet søgte han en stilling ved Fredericia lærde skole, men fik den ikke, da han manglede øvelse i at undervise.

Men efter Schaks død i Herslev blev der en chance for ham, og han blev nu ansat som degn i Herslev.

Af et notat i kirkebogen af 8-11-1793 ses han umiddelbart efter sin tiltrædelse at have haft en skærmydsel med et ægtepar, der havde injureret ham, og af hvem han forlangte en undskyldning, ifald hans klage over dem af 30-10 skulle tilbagekaldes.

Rasmus Christiansen og hans kone Karen Christensdatter vedgik deres brøde og måtte bøde 3 daler og 8 skilling til sognets fattigkasse. En bøde, som skoleholder Danielsen fik overdraget til gavn for afdøde skoleholder Buchs enke.

Få år efter sin ankomst holdt Due bryllup med en gårdmandsdatter af byen.

Karen Juul var datter af Hans Juul og Anne Jørgensdatter, der beboede den ene halvdel af den såkaldte Huilergård. Samme år fik Karen Hansdatter Juul og sognedegn Johannes Due - ifl. skøde- og panteprotokollen - tinglæst dispositionsret til Karens fødegård, dateret 15-7-1795. Dermed var Due også gårdmand, hvad der - degnekaldets indtægter in mente - ikke var noget dårligt bierhverv.

I deres smliv fik Due og hans kone to børn, af hvilken sønnen senere overtog fødegården. Datteren blev gift med en Peder Andersen af Kongsted, men det varede kun kort, idet Ane døde allerede i 1822, antagelig i barselseng.

Johannes Due blev den sidste degn i Herselv, idet degneembedet blev ophævet samtidig med den ny skolelovs fremkomst i 1814. Det har dog ikke betydet, at han måtte gå på pension lige med det samme, og et notat i Viuf kirkebog viser, at han da

---

gjorde tjeneste. Notitsen stammer fra 1829 og vedrørte hans kirkebogsførelse, der fandtes at være uforsvarlig, hvorfor han blev fritaget for dette arbejde - efter frivillig overenskomst.

Degnenes tjeneste overgik nu til kirkesangere og kirkebylærer, en ordning, der har fungeret siden.

Noget egentligt skolevæsen på landet som helhed - det vil sige offentligt - fandtes ikke, før man med skolelovene af 1814 indførte undervisningspligt for alle, og al undervisning i ældre tid var - bortset fra religionsundervisning - baseret på skoler af privat karakter. Det betød, at der i mange områder (sogne) simpelthen ikke fandt skolegang sted.

Men som tiden gik, opstod der også hos menigmand en kundskabstrang, og begyndelsen til at tilfredsstille denne blev gjort gennem hjemmeundervisning, hvor en såkaldt "omgangslærer" gik fra gård til gård om vinteren, og hvor man i en almindelig stue prøvede at bibringe bønderbørnene de mest elementære færdigheder i læsning og skrivning.

Men det var en privat ordning, den kostede samtidig penge, og tilfredsstillende var det ikke, da man klagede over, at det der var banket ind i hovederne om vinteren, aldeles glemtes om sommeren, når arbejdet kaldte, og der ingen skole holdtes.

Men det var dog bedre end ingenting, og højt gik det, hvis det lykkedes bønderne at blive enige om at bygge et skolehus til formålet i landsbyen og ansætte en "skolemester" til at varetage undervisningen, der omfattede læsning, skrivning og evt. regning.

Først med pietismens komme til Danmark oprandt en ny tid for skoleundervisning. Denne religiøse retning stræbte efter at få et organiseret skolevæsen stablet på benene også på landet.

Fattigforordningen af 24-9-1708 indeholdt det første egentlige påbud om folkeskoler, idet den bl.a. krævede, at alle forældre skulle holde deres børn til skolegang, og det blev befalet, at hvis et sogn ingen skole havde, skulle provst og herredsfoged søge at få en sådan oprettet ved degnen eller "en anden bekvem mand", som skulle lønnes med græsning til et par køer eller noget brændsel.

Men alt dette hjalp ikke så forfærdelig meget, da forordningen ikke fortalte, hvor pengene til gennemførelsen skulle komme fra.

En del skoler oprettedes af præster og idealistisk indstillede godsejere rundt omkring, og det var nok disse eksempler, der foranledigede majestæten Frederik IV til i 1721 gennem forordningen af 21-2 samme år gav ordre til at søge oprettet 20 skoler i hvert af de tolv rytterdistrikter. Disse igen blev eksempel for andre, og opførelsen af skoler landet over tog fart i 1730-erne.

Herslev sogn var blandt de sogne, der i Koldinghus rytterdistrikt blev betænkt med en skole.

Det kunne dog se ud som om, at forordningen af 1708 havde udvirket en slags skolegang, idet en Konrad skolemester i 1717 gav sig til kende, idet han fik en datter døbt. Han var muligvis en slags vandrelærer, idet han også findes i Viuf på den tid. Han efterfulgtes sikkert af Espen Hansen, der findes her 1720, men i 1723 forfremmedes til degn, og således ikke nåede at undervise i den kongelige skole.

Det nøjagtige tidspunkt for dennes opførelse kendes ikke, men skolerne i Kolding distrikt blev - som de sidste - opført i årene 1725-1727, og så kan der gættes tre gange.

Denne skole skulle fungere for hele sognet, mens anneksets børn blev henvist til Almind kgl. skole.

Hermed havde Herslev sogn fået sit faste skolevæsen med fast ansat skoleholder, som han kaldtes, ja, endda kgl. skoleholder. For at opnå denne stilling, skulle en ansøger foreslås af præsten og eksamineres af provsten i overværel-

se af amtmanden, og det var disse sidste to, der skulle ansætte ham.

Lønnen blev fastsat til årlig 24 rigsdaler, frit hus, 3 læs brænde fra kronens skove, et læs tørv af hver 20 tdr hartkorn, et lispund hø og et lispund halm af hver td hartkorn samt græsning til 2 køer og 6 får. Endelig - og det var nok også nødvendigt - skulle skoleholderen være skattefri.

Selve skolehuset var grundmuret og tækket med tegl. Gulvet var af brændte mursten. Kakkellovne var oprindelig af tegl, men udskiftedes siden med jernovne. Hvert vindue havde 24 blyindfattede ruder. Skolestuen var på tre fag, og lejligheden var på to værelser, køkken og spisekammer. Desuden var der stald i den ene ende af huset.

Af hensyn til sit formål skulle skolebygningen være mere anseelig end både præstegård og bønderhuse. Dette sidste var nok heller ikke så svært at hamle op med.

Til sidst blev der over indgangen i hver skole indsat en sandstenstavle med indskrift, hvori kongen angav formålet med bygningen og ønskede Guds velsignelse over skolen.

Nu var de ydre rammer i orden.

Jens Madsen Pobel f. d. 1741, b. 21-12, Starup skoleholder	g.m.	Karen Christensdatter ingen data kendes
---	------	--

1. Mads, 1727, 29-9, 2. Christen, 1730, 11-6, 3. Jørgen. 1733, 1-2,

1727 var skolen i gang, og dens første skoleholder var ovenstående Jens Madsen Pobel.

Hans oprindelse kendes ikke. Hans kone var muligvis fra Kongsted. I et skifte af 1732 efter en ungkarl Jørgen Christensen der findes hun optegnet som søster og arving til den formidable sum af seks rigsdaler. Pobels kvitterede ved at opkalde, jfr. yngste søns navn.

Den ældste søn blev præst, men i stedet for Mads kaldte han sig Mathias. Han endte sine dage som sognepræst for Ørum-Hvidbjerg-Lodbjerg i Thy. (efter Vi-berg).

Efter tolv års virke forlod Pobel Herslev for at blive degn i Øster Starup.

Det fremgår af rytterdistriktets protokoller, hvori det 1739 hedder, at "deg-
nen Jens Pobel søger fæste på Johan Johansens for ham afstandene gadehus."
Det var altså en forfremmelse til Pobel, men megen fornøjelse fik han ikke af sin nye stilling, idet han døde allerede 1741 og begravedes ved juletid samme år. Hvor gammel han var, er uvist, da præsten havde glemt at vedføje alder i dødsnotatet.

Af den gamle embedsbog (fra 1842) fremgår det, at et par æbletræer i Haven var plantede af Pobel.

Søren Nielsen f. ca. 1707, d. 1772, 8-11, Almind skoleholder	g.m.	Kirsten Jacobsdatter ingen data kendes
---	------	---

Pobels efterfølger i Herslev var Søren Nielsen. Han har sikkert tiltrådt embedet d. 1. januar 1739, idet der findes en kvittering for løn - 6 rigsdaler - for januar kvartal. Søren Nielsen ses at have kvitteret d. 15. februar 1739.

Hvem Søren Nielsen var, eller hvor han kom fra, vides ikke. Som ny skoleholder løb han ind i problemer med skulkeri og forsømmelser, der antagelig også havde eksisteret i Pobels tid, uden at der var gjort noget ved det. Nu førte det til konfrontation mellem forældre og myndigheder, her i amtmandens skikkelse. Hvordan det endte, vides ikke, da arkivalierne herom ikke eksisterer mere.

Han måtte også i vidneskranken, da sagen mod den fordrukne degn Espen Hansen oprulledes i provsteretten d. 30. november 1740, og hvor Espen Hansen fradømmtes embedet. Ved den lejlighed konstitueredes Søren Nielsen som sognedegn, "indtil en anden til Embedets Foreståelse vorder beskikket."

Denne konstituering varede nok Søren Nielsens tid ud, til han i 1746 blev ansat som degn og skoleholder i Almind. - Hans kone kendes ikke, og i Herslev-tiden var der ingen børn.

Thomas Christensen Schmidt
f. ca. 1717,
d. 13-7-1777 Herslev
skoleholder

g.m.

1. Kirsten Nielsdatter
f. ca. 1726,
d. 1761, b. 24-5, Herslev

1. Christen, 1748, 14-7, 2. Christen, 1750, 15-3, 3. Anne Marie, 1752, 6-1, d. 1756, 4. Iver Pank, 1754, 3-3, d.s.å., 5. Gye, 1755, 19-10, 6. Christen. 1758, 23-4, 7. Anne Marie, 1760, 5-10, d. 1761.

2. Maren Jensdatter
f. 1735, 6-11, Højrup
d. 23-12-1815, Højrup

8. Jens, 1762, 22-8, 9. Rudolph, 1765, 11-9, 10. Hans Pank, 1768, 11-9, 11. Niels, 1770, 17-11, d.s.å., 12. Kirsten, 1772, 19-11, 13. Iver, 1775, 3-2, d.s.å., 14. Thomas, 1777, 24-10, d.s.å.

I den gamle embedsbog fra 1842 kaldes Thomas Schmidt for Thomas Stephen, og det navn snerper af Smidstrup, men han var temmelig sikkert sønderjyde. Han havde en broder, der var skoleholder i Pjedsted og som dukkede op, når Thomas skolemester, som han kaldtes, havde barnedåb.

Han efterfulgte Søren Nielsen, og det første, vi hører om ham, er hans bryllup med Kirsten Nielsdatter d. 10. august 1747. I kirkebogsnotatet nævnes hun af Herslev, men hun var næppe født her, så spørgsmålet om hendes identitet må stå hen.

I modsætning til sin forgænger var Thomas skolemester en flittig bidragyder til kirkebogens dåbsanmeldelser og notater, idet det blev til ikke mindre end fjorten børn - dog i to ægteskaber. I 1761 mistede han sin første kone, der kun blev 35 år gammel. Hun blev begravet den 24. maj, og i august samme år holdt han bryllup påny. Det var sikkert også nødvendigt med de mange små børn.

Hans anden kone var fra Højrup, idet Maren Jensdatter var datter af gd-fæster Jens Christensen og Maren Hansdatter Griis. - Og nu fortsatte Thomas skolemester med sine bidrag til kirkebogen, og han nåede ialt syv med sin anden kone, inden han døde. Den yngste fødtes først efter faderens død, og ifl. datidens

kom han til at hedde Thomas.

Efter Thomas skolemesters død sad Maren Jensdatter som enke en fem-seks år, inden hun giftede sig igen, men 1783 indtrådte hun atter i den hellige ægtestand, idet hun giftede sig med enkemanden Jens Christiansen, der havde en gård i Højrup.

Af de mange børn døde de otte, idet skiftet efter Thomas Schmidt kun viste seks børn. Af disse var der kun to tilbage af første ægteskab, men fire af sidste, og de flyttede med til Højrup. Her blev Kirsten gift med gårdmand Niels Jensen, Rudolph arvede stedfaderens gård, og Hans Pank findes gift i 1791 med Karen Christensdatter af Højrup. De fik bopæl i Fredericia.

Niels Jensen Buch
f. ca. 1734, Hygum
d. 20-8-1790, Herslev
skoleholder

g.m.

Margrethe Dorteia Bagge
f. ca. 1743, Løgumkloster
d. 28-11-1820, Herslev

1. Michaline Regine, 23-7-1778, 2. Elisabeth Catherina, 24-12-1779, 3. Anne, 4-11-1781, 4. Jens Bagge, 5-1-1784, d. 1785, 5. Jensine Bagge, 19-2-1786.

Niels Jensen Buch var født i Hygum, men hvilket Hygum, vides ikke. Men da Margrethe Bagge var født i Løgumkloster, er det nærliggende at tro, at det også er det sønderjydske Hygum, der er Buchs fødested.

Parret har tilsyneladende været gift, da de ankom til Herslev, og ovenstående børn er dem, der er født her.

I forbindelse med det første barns fødsel kommer lidt snobberi for dagen, idet præsten i dåbsnotet bemærkede "døbt Michaline Regine efter mig og min kone!" Præsteparret var pastor Michael Pedersen Bruun og Regine Møller. Samme Michaline blev for øvrigt gift med en af faderens efterfølgere, Peder Windelef.

Af de øvrige børn døde eneste søn som spæd, mens Anne i 1819 blev gift med værver Christian Nielsen Bjerre af Vonsild.

Efter tretten års tjeneste døde Buch i Høsten 1790 og fik i kirkebogen prædikamentet "den gode og tro Skolemester."

Hans enke blev boende i Herslev, og folketællingen 1801 finder hende boende "gratis i et af den gamle Præsts Eiendomshuse og ernærer sig mest af Haandarbejde." - Hun har da den yngste datter hos sig. Hendes pensionisttilværelse har sikkert ikke været særlig let, og ved død betegnedes hun som almisselem.

Anders Danielsen
f. ca. 1767, Vilstrup
d. 1836, Pjedsted
skoleholder

g.m.

Anna Hintze
ingen data kendes

Daniel, 15-4-1793

Anders Danielsen var sønderjyde, født i Vilstrup ved Haderslev, og jfr. navnet var hans kone nok også af sønderjydske æt.

Som ganske ung mand kom han hertil som skoleholder Buchs efterfølger.

Danielsens tid her må nok karakteriseres som en gæstevisit, idet han kun blev her i fire år. En enkelt søn fødtes under opholdet her, og han blev siden hen lærer i Gårslev, efter at have læst på Borris seminarium, hvorfra han dimitteredes 1813. Han døde imidlertid ung i 1816.

I 1795 forflyttedes Danielsen til Pjedsted, hvor han også døde i 1836. Her må han have udmærket sig på en eller anden måde, idet han ses at være blevet Dannebrogsmænd i 1835.

Foruden i dåbsnotatet findes hans navn også nævnt i forbindelse med den under degnen Johannes Due omtalte injuriersag, hvor Danielsen m.fl. var vidner, ligesom han modtog den omtalte bøde og videregav den til skoleholder Buchs enke som bidrag fra fattiggassen.

Peder Jensen Windelef
f. ca. 1768
d. 18-7-1842, Herslev mk
skoleholder

g.m.

Michaline Regine Buch
f. 23-7-1778, Herslev
d. 13-6-1851, Herslev mk

1. Niels, 5-10-1797, d. 1798, 2. Niels, 8-6-1799, 3. Anne Margrethe, 18-4-1801, 4. Anne Christine, 29-8-1804, 5. Jens, 17-1-1806, 6. Johanne, 13-4-1808, 7. Anne Cathrine, 18-4-1810, 8. Hans Bruun, 8-7-1813, 9. Karen, 30-4-1815, 10. Else Marie, 14-3-1819.

Efter Danielsens bortrejse blev Peder Jensen Vindelef kaldet til skoleholder. Da var han endnu ungkarl, men året efter holdt han bryllup med tidligere skoleholder Buchs ældste datter. De findes viede d. 23. november 1796.

Det blev et meget frugtbart samliv, idet ikke mindre end ti børn kom til verden i det nu snart gamle skolehus. Ældste søn døde som spæd, og hans navnebroder som 33-årig. Den ældste datter, Anne Margrethe, blev gift med snedkermester Pagh fra Vejle i 1829. Hans Bruun blev lærer og døde som sådan i Fredericia i 1862, og de to yngste døtre blev begge gifte med tømrer Jens Nørschou Jensen.

I 1805 og 1806 var Windelef på handelen, idet han af gårdmand Niels P. Hansen og gårdmand Søren Nielsen Grunnet købte et par små lodder jord, som han så nok drev - det var før skolerne fik tillagt jord - og det var selvsagt nødvendigt med den børneflok, der efterhånden voksede. Da den ny matrikel udarbejdedes i 1821 var det Windelefs navn, der stod på kortet over matr nr 33. Det var et lille areal på små fire tdr land, beliggende i Bolskov og skyldsats med htk 0-3-2-½.

Han havde tilsyneladende forberedt sin afgang, der fandt sted 1822. Da var han kun 54 år, men han havde sikkert haft vanskeligheder med visse af forældrene, idet undervisningen her i begyndelsen af århundredet ikke blev anset for at være tilfredsstillende, hvorfor de velstillede bønder havde privat lærer til at undervise deres børn, eller som Hans Nielsen Brems: underviste dem selv.

Nu gik han på pension, og ifl. den gamle embedsbog fik han af sognet årlig tre tdr rug og tre tdr byg samt af skolelærernes hjælpekasse 24 rbd rede sølv. han kunne i hvert fald ikke sulte, og desuden havde han ejendommen at falde tilbage på.

Ole Hansen Bech
f. 1-6-1789, Tørring
d. 11-3-1859, Fredericia
lærer

g.m.

Birgitte Marie Ammentorph
f. 9-7-1802, Smidstrup
d. 1-9-1865, Fredericia

1. Magdalene Fredericke Sophie, 6-7-1825, 2. Hans Ancher, 2-3-1833.

Ole Hansen Bech var født i Tørring som søn af Hans Olesen Bech og Frederica Madsdatter. Hans kone var født i Smidstrup, datter af gårdmand Niels Ancher Ammen torph og Margrethe Sophie Eiler.

Men ellers er det småt med oplysninger om Bech, der ikke kunne synge, men kirkesangen blev jo varetaget af degnen, så længe han holdt ud, og derefter blev sangen i kirken forestået af den Højrup skolemester.

Der var kun de to ovenstående børn i ægteskabet. Heraf blev datteren i 1858 gift med købmand Erichsen i Fredericia, og sønnen blev vistnok lærer, selv om han begyndte som handelslærling. Et notat i kirkebogens afgangsliste viser, at han den 25-4-1847 rejste til Vejle som købmandslærling.

Bech blev ved til han næsten var 70 år, men efter sin retræte i 1858 flyttede familien til Fredericia, og her døde han året efter, 69 år gammel. Det fremgik af en annonce i Fredericia Avis for den 12. marts 1859:

At det behagede det alvise Forsyn idag at bortkalde til et bedre Liv, min kjære, uforglemmelige Mand, Skolelærer Ole Hansen Bech, i hans Alders 70de Aar, er det Sorgens Budskab, der bringes fraværende Slægt og Venner fra hans dybtsørgende Enke på egne og Børns Vegne.

Fredericia, den 11te Marts 1859

Birgitte Maria Bech

f. Ammentorph

Hans Pedersen Bang
f. 27-12-1828, Krogager
d. -1902, Fredericia
lærer og kirkesanger

g.m.

Marie Nielsen
f. 27-5-1834, Urlev s.
d. 27-8-1922, Fredericia

Ane Kirstine, 24-8-1859

Hans Pedersen Bang var født i Krogager, Ringive sogn, som søn af gårdejer Peder Sørensen, mens hans kone var fra Urlev sogn, datter af gårdejer Niels Laursen og Ane Kirstine Christensdatter.

Bang var dimitteret fra Jelling stataseminarium med 1. karakter 1851, og samme år blev han ansat som hjælpelærer i Bækkeskov. Herfra kaldet til lærer og kirkesanger i Herslev, collatz af 27-10-1858. Samme år giftede han sig med Maren Nielsen, som han havde lært at kende, mens han var i Bækkeskov, og året efter fødtes deres eneste datter.

Det blev til en embedsperiode på ikke mindre end 42 år, og han blev en kendt mand, der var engageret i adskillige gøremål uden for skolen, bl.a. som formand for sygekassen i 18 år, og det vil sige siden dens stiftelse.

Han var utvivlsomt særdeles velhavende. Det fremgår af et utal af panteobligationer, tinglæst som pant for lån i ikke få huse og gårde i sognet. - Han blev udnævnt til Dannebrogsmænd d. 29-10-1900.

Samtidig med Bang var der også pøgeskole. Til det brug havde sogneforstanderskabet i 1866 købt sadelmager Steenbergs hus, matr nr 36 og 37. I 1867 søgte en lærerinde til Herslev Pøge- og Haandgerningsskole. Lønnen var 120 rdl årlig samt 4 favne brænde. Annoncen stod i Fredericia Avis for 26-2-1867. - Stillingen blev besat med jomfru Arevad fra Smidstrup, og skolen bestod indtil 1880, da kommunen solgte huset igen.

Femten år senere opstod en håndgerningsskole igen. I sognerådsprotokollen for 27-4-1895 er noteret:

Oprettelse af Haandgerningsskoler i alle tre Skoledistrikter. Undervisning om Sommeren 3 Gange ugentlig a 2 Timer, og om Vinteren, naar Dagene er korte, 1 a 2 Gange ugentlig efter Skoletid.

Undervisningen var ved stedlige lærerkræfter: frk Bang, Herslev, fru Hougaard, Højrup, og fru Margrethe Dahl, Tolstrup, formedelst en årlig godtgørelse til på 150 kroner.

Men efter et par års forløb blev der utilfredshed med frk Bang, og den 7-12-1897 hed det i sognerådsprotokollen:

Paa Grund af foreliggende Omstændigheder vedtoges det at overdrage Lærerinde frk Hold Ledelsen af Haandgerningsskolen i Herslev fra den 1-1-1898 at regne. Den 28-12-1897 fik sognerådet meddelelse om, at frk Bang ikke ønskede at have med ledelsen af Herslev håndgerningsskole at gøre mere.

Efter sin afgang flyttede familien Bang til Fredericia, og her døde Bang 2 år senere. - Maren Nielsen levede endnu i tyve år, og inden sin død stiftede hun et legat på 10.000 kr til fordel for ældre, ubemidlede og værdige enker samt enligstillede kvinder uden for fattigvæsenet. Endvidere skænkede hun 2.000 kr til andre velgørende formål.

Peter Bjerrisgaard
Christensen Dahl
f. 2-2-1852, Eltang
d. 30-3-1922, Herslev
lærer og kirkesanger

g.m.

Bolette Hansine
Sørensen Dahl
f. 24-8-1853, Herslev
d. 21-2-1930, -

1. Kirsten, 19-4-1878, d. 1904, 2. Margrethe Sørine, 3-9-1879, 3. Søren, 25-2-1882, 4. Helga, 5-8-1884, 5. Christian Valdemar, 7-6-1889.

Efter lærer Bangs afsked hentede man hans eftermand i Tolstrup. Den 6. november 1879 indviedes en ny skole i Tolstrup, en skole der skulle aflaste de bestående skoler og hente sine elever fra Tolstrup og Fllerup. Skolens første - og eneste - lærer blev ovenstående P.B.Dahl, idet en reorganisering af af det samlede skolevæsen omkring år 1900 bevirkede Tolstrup skoles nedlæggelse. Den var formedelst meget lavt børnetal allerede blevet overflødig, og lærer Dahl forflyttedes til Herslev.

Lærer Dahl var gårdmandssøn fra Eltang, men hans forsligt var i sin tid udgået fra Herslev, da Mads Dahl - født 1760 - giftede sig ind i en gård i Eltang. Men Dahl-slægten Herslev hentede i samme familie en kone til Byen, og Bolette

Hansine, der var født i Herslev, var en datter af gårdmand Søren Hansen Dahl og Ane Margrethe Hansdatter Dahl og kusine til Peter Bjerrisgaard Dahl.

De blev gift i 1877, og et par år efter blev Dahl, der da var lærer i Ferup, Leierskov sogn, kaldet til Tolstrup.

Her blev han snart involveret i offentlige gøremål. Han var således medlem af sognerådet og en overgang dets formand. Det var i 1890-erne, og som følge deraf havde han ikke tid til - eller lyst - at være landmand og passe skoleloden, og i maj 1894 bortforpagtedes den til teglbrænder P. Christensen.

Af de fem børn var de to ældste fødte i Ferup, og heraf døde den ældste som ung pige. Søren blev landmand - var elev på Follerupgård - og endte som godsejer på Sjælland. Helga blev i 1910 viet til gårdmand Age Nielsen Lindø fra Munkebo, og Christian Valdemar fulgte i faderens fodspor og blev lærer, vistnok i Brovad.

Jens Teglbjærg
f. 1-10-1888,
d.
lærer og kirkesanger

g.m.

Ellen Pade
f. 29-3-1888,
d.

Mogens, 19-7-1921

Jens Teglbjærg var sjællænder, men fødested og ophav ukendt. Dog vides det, at faderen også var lærer. Hans Kones oprindelse er ukendt.

Dimitteret 1909 fra Jonstrup statsseminarium og gift 15-6-1916 i København. Blev ansat som lærer på den lille ø Skarø i det fynske øhav. Søgte herfra til Herslev, hvor han blev indstillet d. 19-11-1920.

Lærer Teglbjærg tog ikke videre del i sognets anliggender, som hans formand i embedet gjorde, dog ses han at have været formand for sygeplejeforeningen. Han fik endvidere bevilget et årskursus på Statens Lærershøjskole fra 1. september 1928 til 1. juli 1929. Som vikar blev antaget Sigurd Knudsen Oxholm fra Sdr. Vilstrup

Efter sommerferien 1954 fik Teglbjærg sin afsked efter godt og vel 33 års tjeneste ved Herslev skole. Han og konen flyttede til Tåstrup ved København i et i forvejen købt hus.

Hans eftermand blev Johannes Mikkelsen.